

Grupa LOTOS S.A.
Raport Roczny 2009
Wyniki finansowe, społeczne, środowiskowe

10+

Zrównoważony rozwój w perspektywie 10+

Spis treści

- **O Raporcie**
  - O Raporcie Rocznym
  - Podstawowe dane 2009
  - List Przewodniczącego Rady Nadzorczej
  - List Prezesa Zarządu
- **Profil organizacji**
  - Przedmiot i zakres działalności
  - Akcjonariat
  - Grupa Kapitałowa LOTOS
  - Organizacja
  - Członkostwo w organizacjach
- **Wizja rozwoju**
  - Zrównoważony rozwój w perspektywie 10+
  - Strategia działalności
  - Stopień realizacji celów strategicznych
  - Kluczowe ryzyka, szanse i wyzwania w aspekcie zrównoważonego rozwoju
- **Dokonania i prognozy**
  - Uwarunkowania działalności
    - Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju
    - Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju
    - Trendy i prognozy
  - Sytuacja finansowa i majątkowa
  - Giełda
    - Grupa LOTOS na giełdzie
    - RESPECT - nowy indeks giełdowy
  - Działalność poszukiwawczo - wydobywcza
    - Podejście do zarządzania
    - Dokonania
    - Plany rozwoju
  - Działalność operacyjna
    - Podejście do zarządzania
    - Dokonania
    - Plany rozwoju
  - Działalność rynkowa
    - Podejście do zarządzania
    - Dokonania
    - Plany rozwoju
- **Zaangażowanie**
  - Podstawy odpowiedzialnego biznesu
    - Misja, wizja, wartości
    - Angażowanie interesariuszy
  - Podejście do zarządzania
    - Ludzie
    - Środowisko
    - Bezpieczeństwo energetyczne
- **Zarządzanie**
  - Ład korporacyjny
  - Systemy zarządzania
    - Podejście do zarządzania
    - Kluczowe normy i systemy

- Plany rozwoju
- Zarządzanie ryzykiem
  - Podejście do zarządzania
  - Kluczowe instrumenty
  - Plany rozwoju
- Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A.
  - Kompetencje
  - Skład
  - Stałe komitety Rady Nadzorczej
  - Wynagradzanie
  - Status niezależności
  - Unikanie konfliktu interesów
  - Zaangażowanie w kwestie zrównoważonego rozwoju
- Zarząd Grupy LOTOS S.A.
  - Kompetencje
  - Skład
  - Wynagradzanie
  - Unikanie konfliktu interesów

■ **Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe**

■ **Informacje dodatkowe**

- Kalendarium 2009
- Tabela treści GRI i zasad UN Global Compact
- Słownik terminów branżowych
- Słownik terminów społecznych
- Kontakt

O Raporcie

O Raporcie Rocznym

Niniejszy Raport Roczny dotyczy działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. (zwanej dalej: Grupa Kapitałowa LOTOS, Grupa Kapitałowa), w szczególności zaś jednostki dominującej, tj. Grupy LOTOS S.A. (zwanej dalej: Grupa LOTOS, Spółka, koncern).

Grupa LOTOS jest największą firmą na Pomorzu, drugim co do wielkości koncernem naftowym w Polsce i jednym z najbardziej efektywnych w Europie Środkowo-Wschodniej. W Grupie Kapitałowej LOTOS pracuje prawie 5 tys. pracowników. W ramach realizowanego Programu 10+ na terenie rafinerii Grupy LOTOS w Gdańsku powstaje szereg nowych, zaawansowanych technologicznie instalacji, które pozwolą jeszcze przed rokiem 2012 zwiększyć zdolności przerobu ropy naftowej do 10,5 mln ton rocznie. Rafineria stosuje zaawansowane technologie, zapewniające wysoki poziom odsiarczenia produktów ropopochodnych oraz minimalizujące wpływ działalności na środowisko naturalne.

Ideą przewodnią Raportu jest zrównoważony rozwój, który zakłada prowadzenie przez Spółkę działalności w sposób uwzględniający umiejętne korzystanie z zasobów ekonomicznych, społecznych i przyrodniczych tak, aby mogły być one również bogactwem przyszłych pokoleń. Koncern traktuje ten aspekt nie tylko jako przejaw odpowiedzialności Spółki za swoje społeczne i środowiskowe otoczenie, ale i dowód otwartości na przyszłość, perspektywiczności i innowacyjności w podejściu do biznesu. Dodatkowym komponentem publikacji jest odniesienie perspektywy zrównoważonego rozwoju do przyszłości w jej wymiarze historycznym i biznesowym, czyli perspektywy „10+”. Naszym celem jest odwołanie się w opisie działalności Grupy Kapitałowej LOTOS do wyzwań, szans i ryzyk, jakie niesie dla niej początek nowej dekady i zbliżające się pomyślne zakończenie inwestycji Programu 10+.

Raport Roczny 2009 jest pierwszym zintegrowanym raportem Spółki. W latach 2007-2009 koncern publikował osobno raporty z dziedziny ochrony środowiska, a następnie społecznej odpowiedzialności, prezentując je interesariuszom równolegle z dorocznie przygotowywanymi raportami zawierającymi skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Kierując się Strategią społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS oraz chęcią prowadzenia otwartej polityki informacyjnej, Zarząd Spółki podjął decyzję o integracji wydawnictw cyklicznie prezentujących zainteresowanym interesariuszom podejście do zarządzania oraz wyniki organizacji osiągnięte we wszystkich aspektach działalności, tj. ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Decyzja powodowana jest chęcią zapewnienia kluczowym interesariuszom pełnego obrazu dokonań Grupy Kapitałowej w odniesieniu zarówno do wyników osiąganych z podstawowej działalności, jak i w sferze działań prospołecznych oraz nakierowanych na ograniczanie wpływu wywieranego na środowisko naturalne. Intencją Zarządu jest umożliwienie otoczeniu organizacji dokonywania kompleksowej, mierzalnej, zobiektywizowanej oceny całokształtu jej zaangażowania w kwestie zrównoważonego rozwoju poprzez zintegrowaną prezentację sprawozdań finansowych i pozafinansowych z działalności w roku obrotowym.

Grupa LOTOS poprzedziła swoją decyzję badaniem opinii kluczowych grup interesariuszy Spółki, w tym liderów opinii, przedstawicieli administracji publicznej, organizacji pozarządowych, rynku kapitałowego i środków masowego przekazu. Konsultacje dotyczyły oceny dotychczasowych praktyk sprawozdawczych Spółki, jak również potrzeb informacyjnych odbiorców w tym względzie. Włączenie interesariuszy w proces doskonalenia raportowania miało na celu jak najpełniejsze dopasowanie wyrażanych przez nich oczekiwań i dostępnych Spółce narzędzi służących raportowaniu postępów we wdrażaniu Strategii społecznej odpowiedzialności.

Grupa LOTOS, jako spółka notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, uczestnik pierwszego indeksu giełdowego skupiającego spółki społecznie odpowiedzialne w Europie Środkowo-Wschodniej RESPECT Index, postępuje zgodnie z dobrymi praktykami komunikacji spółek publicznych:

- w obszarze sprawozdawczości finansowej stosuje Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) zatwierdzone przez Unię Europejską, opublikowane i obowiązujące na dzień 31 grudnia 2009 r.,
- w obszarze sprawozdawczości pozafinansowej stosuje Ramowe Zasady Raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju Global Reporting Initiative (G3 GRI) oraz Zasady United Nations Global Compact odnoszące się do Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy o Fundamentalnych Zasadach i Prawach w Pracy, Deklaracji z Rio o Środowisku Naturalnym i Rozwoju oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych Przeciwko Korupcji.

Wobec braku powszechnie uznanych standardów obowiązujących w procesie przygotowywania zintegrowanych raportów rocznych, Grupa LOTOS wykorzystwała najlepsze dostępne praktyki w zakresie sprawozdawczości finansowej i pozafinansowej. Spółka kierowała się naczelnymi zasadami: dokładności, istotności, kompletności, porównywalności, wyważenia i wiarygodności.

Raport Roczny 2009 zawiera Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zatwierdzone przez Zarząd Grupy LOTOS 26 kwietnia 2010 r. oraz Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe Grupy Kapitałowej LOTOS. Sprawozdanie pozafinansowe zawiera odnośniki do dokumentów i treści, wzbogacających zakres prezentowanych informacji, znajdujących się w portalu internetowym Grupy LOTOS. Wskaźnikom wyników zawartych w skonsolidowanych sprawozdaniach towarzyszą treści opisowe w odrębnych rozdziałach Raportu, przedstawiające podejście do zarządzania, cele strategiczne oraz plany rozwoju w poszczególnych obszarach działalności.

Indeks ułatwiający wyszukiwanie konkretnych wskaźników wyników oraz treści opisowych odpowiadających przedstawianym zagadnieniom zawarty jest w [Tabeli treści GRI i zasad UN Global Compact](#).

Podstawowe dane 2009

Grupa LOTOS – wybrane dane

	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2009	Za rok zakończony 31.12.2008	Zmiana	Jednostka ^(*)	Za rok zakończony 31.12.2009	Za rok zakończony 31.12.2008	Zmiana
Dane finansowe^(*)			(dane porównywalne)				(dane porównywalne)	
Przychody ze sprzedaży	tys. zł	12.696.912	14.898.653	-15%	tys. euro	2.925.151	4.218.072	-31%
Zysk/(Strata) operacyjny/(a)	tys. zł	108	(573.456)	-	tys. euro	25	(162.356)	-
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	tys. zł	701.871	(856.160)	-	tys. euro	161.699	(242.394)	-
Zysk/(Strata) z działalności kontynuowanej	tys. zł	591.327	(675.704)	-	tys. euro	136.232	(191.304)	-
Całkowite dochody ogółem	tys. zł	591.327	(675.704)	-	tys. euro	136.232	(191.304)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	tys. zł	(25.753)	(160.780)	-	tys. euro	(5.933)	(45.520)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	tys. zł	(2.409.365)	(1.712.082)	-	tys. euro	(555.076)	(484.721)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	tys. zł	2.124.441	2.010.399	6%	tys. euro	489.435	569.180	-14%
Przepływy pieniężne netto razem	tys. zł	(309.495)	139.833	-	tys. euro	(71.302)	39.589	-
Podstawowy zysk/(strata) na jedną akcję zwykłą	zł	4,88	(5,58)	-	euro	1,12	(1,58)	-
Inwestycje społeczne	tys. zł	793	651	22%	tys. euro	183	184	-0,5%
Inwestycje proekologiczne	tys. zł	138.818	224.723	-38,2%	tys. euro	31.981	63.623	-50%
		stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008			stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008	
			(dane porównywalne)				(dane porównywalne)	
Aktywa razem	tys. zł	12.396.184	9.491.020	31%	tys. euro	3.017.425	2.274.715	33%
Kapitały własne	tys. zł	5.347.708	4.399.811	22%	tys. euro	1.301.716	1.054.504	23%

	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2009	Za rok zakończony 31.12.2008	Zmiana
Dane pozafinansowe			(dane porównywalne)	
Pracownicy	liczba zatrudnionych	1.305	1.246	5%
Skala rotacji zatrudnienia	%	13,13	16,13	-3,0 p.p.
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)		5,6	2,86	95,8%
Całkowity pobór wody	m ³	3.766.240	2.700.338	39,5%
Emisja CO ₂	tys. ton/rok	1.121	1.135	-1,2%

Grupa Kapitałowa LOTOS – wybrane dane skonsolidowane

	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2009	Za rok zakończony 31.12.2008	Zmiana	Jednostka ^(*)	Za rok zakończony 31.12.2009	Za rok zakończony 31.12.2008	Zmiana
Dane finansowe^(*)			(dane porównywalne)				(dane porównywalne)	
Przychody ze sprzedaży	tys. zł	14.321.041	16.294.738	-12%	tys. euro	3.299.323	4.613.329	-28%
Zysk/(Strata) operacyjny/(a)	tys. zł	419.793	(145.828)	-	tys. euro	96.713	(41.286)	-

Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	tys. zł	1.109.608	(503.700)	-	tys. euro	255.635	(142.606)	-
Zysk/(Strata) netto z działalności kontynuowanej	tys. zł	911.812	(389.415)	-	tys. euro	210.066	(110.250)	-
Zysk/(Strata) z działalności kontynuowanej przypisany/(a) akcjonariuszom jednostki dominującej	tys. zł	900.761	(453.549)	-	tys. euro	207.520	(128.408)	-
Zysk z działalności kontynuowanej przypisany udziałom niekontrolującym	tys. zł	11.051	64.134	-	tys. euro	2.546	18.157	-
Całkowite dochody ogółem	tys. zł	928.661	(362.559)	-	tys. euro	213.948	(102.647)	-
Całkowity dochód przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	tys. zł	908.083	(426.693)	-	tys. euro	209.207	(120.804)	-
Całkowity dochód przypisany udziałom niekontrolującym	tys. zł	20.578	64.134	-	tys. euro	4.741	18.157	-
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	tys. zł	694.498	311.670	123%	tys. euro	160.000	88.239	81%
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	tys. zł	(3.339.669)	(2.417.112)	-	tys. euro	(769.403)	(684.327)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	tys. zł	2.155.844	1.963.145	10%	tys. euro	496.670	555.801	-11%
Przepływy pieniężne netto razem	tys. zł	(486.988)	(138.751)	-	tys. euro	(112.194)	(39.283)	-
Podstawowy zysk/(strata) na jedną akcję zwykłą	zł	7,44	(3,74)	-	euro	1,71	(1,06)	-
Inwestycje społeczne	tys. zł	839	898	-7%	tys. euro	193	254	-24%

		stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008			stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008	
		(dane porównywalne)				(dane porównywalne)		
Aktywa razem	tys. zł	15.062.506	12.187.558	24%	tys. euro	3.666.449	2.920.995	26%
Kapitały własne przypisane akcjonariuszom jednostki dominującej	tys. zł	6.677.002	5.389.534	24%	tys. euro	1.625.287	1.291.711	26%
Udziały niekontrolujące	tys. zł	36.752	396.078	-91%	tys. euro	8.946	94.928	-91%
Kapitały własne razem	tys. zł	6.713.754	5.785.612	16%	tys. euro	1.634.233	1.386.639	18%

Dane pozafinansowe	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2009	Za rok zakończony 31.12.2008	Zmiana
(dane porównywalne)				
Pracownicy	liczba zatrudnionych	4.949	4.878	1%
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)		4,4	5,2	-15,4%
Udział w rynku paliw	%	28,3	25,4	2,9 p.p.
Wydobycie ropy naftowej	tys. ton	175,4	256,9	-32%
Wydobycie gazu	mln Nm ³	19,5	29,3	-33%

(¹) Szczegółowe omówienie wyników finansowych zostało zaprezentowane w [Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym](#).

(²) W celu przeliczenia pozycji w sprawozdaniu z pozycji finansowej w tabeli „Podstawowe dane” na 31 grudnia 2009 r., użyto średniego kursu Narodowego Banku Polskiego (NBP) obowiązującego dla euro w tym dniu, tj. 1 euro = 4,1082 zł. Pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wykazane w tabeli za rok zakończony 31 grudnia 2009 r. przeliczono przy użyciu kursu 1 euro = 4,3406 zł (wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego zakończonego miesiąca okresu od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r.). W celu przeliczenia pozycji w sprawozdaniu z pozycji finansowej w tabeli „Podstawowe dane” na 31 grudnia 2008 r., użyto średniego kursu NBP obowiązującego dla euro w tym dniu, tj. 1 euro = 4,1724 zł. Pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wykazane w tabeli za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. przeliczono przy użyciu kursu 1 euro = 3,5321 zł (wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego zakończonego miesiąca okresu od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 r.).

List Przewodniczącego Rady Nadzorczej

Wiesław Skwarko
Przewodniczący
Rady Nadzorczej

Szanowni Państwo,

coraz trudniejsze warunki konkurencyjności na europejskim i globalnym rynku oraz niestabilne ceny surowca spowodowały poważne zawirowania w branży naftowej. Spadek zapotrzebowania na paliwa wpłynął również na obniżenie marż rafineryjnych. Globalna gospodarka podlegała silnym zmianom i choć wydaje się, że kryzys już za nami, nadal nie możemy być pewni stabilności ożywienia gospodarczego. Znacznie lepiej ze spokojem poradziła sobie gospodarka Polski, jednak i krajowych przedsiębiorstw nie omijały trudności.

Grupa LOTOS jest pozytywnym przykładem przezwyciężania kryzysu. Budowane w spokojniejszych czasach porozumienie i dialog przyniosły efekty. Zaufanie, atmosfera zaangażowania i integracja pracowników wokół celów strategicznych firmy pozwoliły z sukcesem realizować trudne zadania w szczególnych warunkach rynkowych. Tak dobrą i stabilną sytuację wewnętrzną Spółka zawdzięcza wysoko rozwiniętej kulturze komunikacji w firmie. Planowane działania antykryzysowe zostały wprowadzone po szerokich konsultacjach z organizacjami związkowymi i Radą Pracowników. Na początku 2009 r. został przeprowadzony program spotkań z pracownikami całej Grupy Kapitałowej LOTOS. Tematem była sytuacja makroekonomiczna, możliwy wpływ kryzysu na Spółkę i możliwości zabezpieczenia się przed nim. Dzięki przełamaniu obaw i wątpliwości, udało się zbudować w firmie pozytywną atmosferę koncentracji na wynikach Spółki.

Dzięki tej właśnie atmosferze i akceptacji pracowników dla działań proponowanych przez Zarząd, Grupa Kapitałowa LOTOS mogła wdrożyć wyjątkowy w skali kraju Pakiet Antykryzysowy, będący wynikiem porozumienia społecznego w firmie. Pakiet zakładał obniżenie wydatków i wprowadzenie licznych programów proefektywnościowych. Jego podstawowym celem było zabezpieczenie płynności finansowej firmy na ostatnim etapie realizacji Programu 10+ i budowa wartości dla akcjonariuszy. Dzięki dużemu zaangażowaniu pracowników w jego realizację, założenia Pakietu zostały przekroczone, przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowych miejsc pracy.

Podjęte działania oszczędnościowe i proefektywnościowe oraz elastyczne reagowanie na stan krajowej i globalnej gospodarki, przyczyniły się do uzyskania przez Grupę LOTOS bardzo dobrych wyników działalności. Satisfakcjonujące są również notowania Spółki na giełdzie – Grupa LOTOS z nawiązką odpracowała spadki spowodowane załamaniem na rynkach finansowych i negatywną rekomendacją jednego z analityków z końca 2008 roku.

Miniony rok był niezwykle istotny dla realizacji strategii rozwoju Spółki. Nieodłącznym jej elementem w segmencie rafineryjnym pozostaje Program 10+. Jest to przedsięwzięcie inwestycyjne o rzadko spotykanej skali, jedno z największych nie tylko w regionie, ale i w Europie. Realizacja Programu 10+ przebiegała w 2009 roku zgodnie z założeniami, dzięki czemu pierwsze nowe instalacje mogły już rozpocząć pracę. W segmencie poszukiwawczo-wydobywczym kontynuowane były działania zmierzające do uruchomienia produkcji z nowych złóż na Norweskim Szelfie Kontynentalnym i na Bałtyku. Działania te, obciążone wysokim ryzykiem, wymagają dalszej intensyfikacji i stanowiąc będą największe wyzwania dla Spółki w roku 2010 i kolejnych latach. W obszarze handlu warto podkreślić, że 2009 rok to rok, w którym Spółka rozpoczęła budowę stacji benzynowych i miejsc obsługi pasażerów przy autostradach, zakontraktowała na kolejne lata dostawy ropy naftowej i utrzymała pozycję lidera na rynku asfaltów oraz olejów smarowych w Polsce. Jednocześnie Grupa LOTOS ograniczyła swoje zaangażowanie na rynku LPG.

W ubiegłym roku nastąpiły zmiany w strukturze kapitałowej Spółki. Skarb Państwa stał się bezpośrednio głównym, większościowym akcjonariuszem. Jednocześnie dokapitalizował Grupę LOTOS poprzez wniesienie aportem swoich akcji w trzech spółkach należących już wcześniej do Grupy Kapitałowej LOTOS.

Rok 2009 to także rok stabilizacji zarządzania Spółką. Wybrano, w drodze konkursu, Zarząd na kolejną trzyletnią kadencję. W jego skład, obok trzech dotychczasowych członków, weszła nowa osoba odpowiedzialna za działalność handlową – specjalista z branży naftowej.

Przed Spółką wiele wyzwań w najbliższych latach. Równie dużym, jak sam proces inwestycyjny, wyzwaniem dla Grupy LOTOS będzie wykorzystanie większych mocy przerobowych gdańskiej rafinerii i uplasowanie produktów na rynku. Dopiero w tym momencie będziemy mogli w pełni odczuć skalę zmian, jakie Program 10+ przyniesie nie tylko Grupie LOTOS, ale i rynkowi w regionie.

Obecny rok oznacza dla Spółki konieczność przeformułowania celów strategicznych i aktualizację strategii. Kluczowy w tej strategii będzie rozwój w segmencie upstream. Poszukiwanie i eksploatacja nowych złóż są bowiem konieczne dla zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski i umocnienia pozycji Grupy LOTOS w regionie. Nowe kierunki rozwoju oraz ambitne cele w zakresie działalności rynkowej i wyniku finansowego mogą dla Spółki oznaczać konieczność poszukiwania nowych rozwiązań – alianсів strategicznych, partnerów projektowych, inwestorów. Wzmocnienie jest szczególnie istotne w perspektywie planowanej przez Skarb Państwa prywatyzacji Spółki.

Rok 2009 był dla Grupy LOTOS czasem realizacji ambitnych projektów, jednak w perspektywie kolejnych lat czeka nas również dużo wysiłku - wykorzystanie szansy, jaką daje Program 10+ oraz realizacja zadań w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym. W moim przekonaniu z wyzwaniami tymi Spółka, dzięki determinacji Zarządu, akceptacji

pracowników oraz poparcu ze strony akcjonariuszy, poradzi sobie doskonale.

Z poważaniem,

Wiesław Skwarko
Przewodniczący Rady Nadzorczej
Grupa LOTOS S.A.

List Prezesa Zarządu

Paweł Olechnowicz

Prezes Zarządu

Dyrektor Generalny

rok 2009 był niezwykle trudny dla działalności gospodarczej. W sektorze naftowym wystąpiły szczególnie niesprzyjające zjawiska. Na bardzo niskie światowe ceny ropy naftowej, które w pewnym okresie spadły do 30 dolarów za baryłkę, nałożył się wyjątkowo niski poziom marży rafinerijnej, bardzo niekorzystny dyferencjał Brent/Ural, a także dynamicznie zmieniający się kurs złotego.

Grupa LOTOS dobrze rozpoczęła rok działalności operacyjnej. Jednakże narastające trudności rynkowe, jak również negatywne rekomendacje niektórych analityków spowodowały dramatyczne obniżenie kursu akcji do poziomu blisko 7,00 zł na początku lutego 2009 roku. Toksyczna „ekspertyza” jednego z analityków, który wycenił wartość akcji Grupy LOTOS na zero złotych, stworzyła poważne niebezpieczeństwo dla interesów Spółki. Zarząd podjął natychmiastowe kroki przeciwdziałania komunikacyjnym i merytorycznym, które ograniczyły, a następnie zlikwidowały zagrożenie. Decydującymi dla powodzenia operacji zarządzania kryzysowego była szybkość i profesjonalizm reakcji Zarządu, duża aktywność i otwartość komunikacyjna, bezpośrednie kontakty z rynkiem kapitałowym i udziałowcami. Działania te zdobyły pozytywne opinie zainteresowanych i posłużyły szybkiemu wygaszeniu kryzysu wokół firmy na rynku.

Stawka tej rozgrywki była bardzo wysoka. Firma realizowała ogromny program inwestycyjny 10+ wymagający w roku 2009 nakładów ponad 2 mld zł. Wymagało to perfekcyjnej koordynacji prac i strumienia finansowania, narzucało konieczność harmonijnej, bez najmniejszych zakłóceń pracy całego koncernu i utrzymania bezpiecznego poziomu płynności finansowej. Ryzyko wystąpienia negatywnych dla firmy skutków kryzysu światowego determinowało potrzebę podejmowania nadzwyczajnych działań zabezpieczających sprawność jej funkcjonowania. Zarząd Grupy LOTOS jako pierwszy w kraju podjął w lutym 2009 roku decyzję o wdrożeniu Pakietu Antykryzysowego. Była to bezpośrednia reakcja Spółki na niekorzystne zmiany zachodzące na rynku. Dokument ten to nie tylko szczegółowy plan redukcji kosztów oraz działań proefektywnościowych, ale też wynik dialogu Zarządu z Radą Pracowników i wszystkimi organizacjami związkowymi. Odpowiedzialność za przyszłość Grupy LOTOS, w obliczu kryzysu zewnętrznego i wielu zagrożeń dla firmy realizującej gigantyczny program inwestycyjny, była ogromna. Zarząd Grupy LOTOS wziął ją na siebie, wzmocniony poparciem pracowników i ich reprezentacji.

Dzięki sprawnej komunikacji z załogą wspólnie podejmowaliśmy skuteczne decyzje umożliwiające dalszy rozwój firmy. Był to trudny egzamin ze sprawności i odpowiedzialności. Firmie udało się ochronić miejsca pracy, wypracować dobre wyniki przy jednoczesnym kontynuowaniu kluczowych inwestycji.

Jestem przekonany, że również dla zewnętrznych interesariuszy był to ważny sygnał świadczący o stabilnej sytuacji koncernu. Potwierdzeniem tego był utrzymujący się trend wzrostowy wartości akcji Spółki na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Zaufanie rynku budowaliśmy skutecznością realizacji podjętych decyzji oraz transparentnością działań. Mamy powody do satysfakcji. Konsekwentna realizacja Pakietu Antykryzysowego przyniosła Spółce 722,5 mln zł oszczędności. Wpłynęło to bezpośrednio na podniesienie poziomu płynności Spółki.

Potwierdzeniem dobrej kondycji jest także skonsolidowany zysk netto Grupy Kapitałowej LOTOS z działalności kontynuowanej za 2009 rok, który wyniósł 911,8 mln zł. Skonsolidowane przychody ze sprzedaży wyniosły 14.321 mln zł, a zysk operacyjny osiągnął poziom 419,8 mln zł. W stosunku do 2008 roku przychody ze sprzedaży spadły o 1.974 mln zł, natomiast zysk operacyjny zwiększył się o 566 mln zł. Największy wpływ na wysokość zysku operacyjnego miał wynik segmentu produkcji i handlu, który wyniósł prawie 479,6 mln zł.

W segmencie detalicznym sprzedaż paliw wzrosła o 18,2 proc. W porównaniu z 2008 rokiem udział Grupy Kapitałowej LOTOS w rynku paliw wzrósł z 25,4 proc. do 28,3 proc. Oznacza to, że w trudnym kryzysowym roku Grupa Kapitałowa LOTOS zwiększyła swój udział rynkowy, realizując skutecznie program strategiczny zakładający osiągnięcie w 2012 roku 30 proc. udziału w rynku paliw.

pozytywny wpływ na wyniki finansowe Grupy LOTOS miała również efektywnie prowadzona restrukturyzacja i konsolidacja aktywów. Dotyczy to zarówno spółek LOTOS Jasło, LOTOS Czechowice, jak i działalności poszukiwawczo-wydobyczej skupionej w firmie Petrobaltic S.A. (obecnie LOTOS Petrobaltic).

Zakończenie procesu restrukturyzacji LOTOS Petrobaltic pozwoliło na rozpoczęcie tworzenia kluczowej dla przyszłości koncernu działalności segmentu poszukiwawczego i wydobycia ropy naftowej.

Z sukcesem zakończono już stosowanie Pakietu Antykryzysowego. W 2010 roku Grupa LOTOS zakłada kontynuację programów efektywnościowych. Doświadczenia zdobyte w 2009 roku przyczyniły się do udoskonalenia kultury organizacyjnej oraz intensyfikacji działań systemowych, sprzyjających usprawnieniu zarządzania, poprawie efektywności funkcjonowania i zwiększeniu bezpieczeństwa działania Spółki.

Pragnę też podkreślić ważny kontekst działalności. Pracujemy zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, dbając o zachowanie najwyższych parametrów ekologicznych nowych instalacji oraz zapewniając miejsca pracy dla pracowników wielu firm w całym łańcuchu dostaw.

Program 10+ wszedł w ostatnią fazę realizacji. Na koniec marca 2010 roku poziom jego zaawansowania sięgnął 97 procent. W grudniu 2009 roku oddano do rozruchu budowę instalacji destylacji atmosferyczno-próżniowej (CDU/VDU), która zwiększa zdolności przerobowe rafinerii do 10,5 mln ton na rok. Dzięki Programowi 10+ wzrośnie nie tylko

wielkość przerobu ropy, ale też intensywność wykorzystania surowca. Pierwsze efekty finansowe związane z rozbudową rafinerii pojawią się w wynikach Spółki już w tym roku. Osiągnięty potencjał zapewni zaspokojenie krajowego popytu na najwyższej jakości benzyny i paliwa odrzutowe, a nadwyżki produkcji będą mogły być łatwo eksportowane dzięki nadmorskiemu położeniu zakładu.

Dla określenia dalszych planów rozwojowych koncernu istotne znaczenie będzie miała aktualizacja obecnej Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS, co planowane jest w połowie 2010 roku. Zapisy Strategii zostaną dostosowane do zmienionej sytuacji gospodarczej i posłużą maksymalizacji efektów finansowych, jak i zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego Polski, którego Grupa LOTOS jest ważnym ogniwem. W ramach programu długoterminowego zapewnienia Spółce dostaw surowca, realizowany jest program zróżnicowania dostaw ropy. Ma to związek zarówno z dywersyfikacją zakupów, jak i zwiększeniem własnego wydobycia ropy naftowej.

W 2010 roku Grupa Kapitałowa LOTOS w dalszym ciągu będzie koncentrować się na działaniach przynoszących wzrost wartości dla akcjonariuszy. Kluczową rolę odegra rozwój segmentu poszukiwawczo-wydobyczego i umocnienie pozycji rynkowej. Wdrażane procesy technologiczne będą wyróżniały się najwyższym poziomem innowacyjności. Nie wyklucza się też zastosowania formuły wspólnego przedsięwzięcia z partnerem strategicznym.

Zrównoważony rozwój oraz społeczna odpowiedzialność biznesu to podstawowe kryteria rozwoju i pojmowania jakości zarządzania korporacją. Jesteśmy pod tym kątem dobrze oceniani przez rynek, stąd nasza obecność i wysoka pozycja w nowo utworzonym na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie rankingu poważania, tzw. RESPECT Index. Zapewniam, że będziemy konsekwentnie doskonalić jakość i skuteczność naszego zarządzania. Mocno podkreślić należy to, co jest największą wartością Grupy LOTOS: oddane firmie kierownictwo i wszyscy pracownicy tworzący siłę, która wiele znaczy i może uczynić wiele dobrego. Jestem przekonany, że są to wartości, które doceniają również kluczowi dla naszego rozwoju interesariusze. Te wartości służą bowiem budowie pozycji rynkowej Grupy Kapitałowej LOTOS, współtworzą bezpieczeństwo energetyczne Polski i siłę jej gospodarki.

Paweł Olechnowicz
Prezes Zarządu
Dyrektor Generalny
Grupa LOTOS S.A.

Profil organizacji

Przedmiot i zakres działalności

Grupa LOTOS to ogólnopolski koncern naftowy zajmujący się wydobyciem i przerobem ropy naftowej oraz sprzedażą hurtową i detaliczną wysokiej jakości produktów naftowych. Spółka dostarcza na rynek m.in. benzynę bezołowiową, olej napędowy oraz paliwo lotnicze. Koncern jest również liderem w produkcji i sprzedaży w Polsce olejów silnikowych, asfaltów oraz parafin. Pod marką LOTOS funkcjonuje ogólnopolska sieć stacji paliw.

Grupa LOTOS jest Spółką Akcyjną, której akcje notowane są od czerwca 2005 r. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW).

Zgodnie ze Statutem Spółka prowadzi działalność na terenie Polski oraz za granicą. W skład ogólnopolskiej Grupy Kapitałowej, oprócz Grupy LOTOS (spółka matka, zarządza rafinerią gdańską) oraz spółek: LOTOS Czechowice S.A., LOTOS Jasło S.A. i firmy poszukiwawczo-wydobywczej LOTOS Petrobaltic S.A., która prowadzi wydobycie ropy naftowej i gazu spod dna Bałtyku, wchodzi 14 spółek ze znakiem LOTOS. Poprzez zlokalizowaną w Norwegii spółkę zależną LOTOS Petrobaltic - LOTOS Exploration and Production Norge AS - koncern obecny jest na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, gdzie prowadzi prace poszukiwawczo-wydobywcze w zakresie złóż ropy naftowej.

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS na koniec 2009 r. wyniosło 4.949 osób. Skonsolidowane przychody ze sprzedaży przekroczyły 14,3 mld zł. Dzięki efektywnej realizacji Programu 10+ moce przerobowe rafinerii w Gdańsku wzrosną jeszcze w 2010 r. do 7-8 mln ton. Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w rynku paliw ogółem zwiększył się z 25,4% w 2008 r. do 28,3% w 2009 r.

Nadrzędnym celem strategii Grupy LOTOS jest utrzymanie regionalnej konkurencyjności Spółki w gronie firm naftowych prowadzących działalność operacyjną w basenie Morza Bałtyckiego oraz w Europie Centralnej i Wschodniej. Spółka zamierza realizować plan utrzymania konkurencyjności w regionie poprzez działania w obszarze operacyjnym i rynkowym. Do obszaru operacyjnego należy realizacja Programu 10+, którego zakończenie w 2010 r. pozwoli na zwiększenie ogólnej efektywności ekonomicznej przerobu ropy w rafinerii Grupy LOTOS w Gdańsku. Innym ważnym kierunkiem rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS jest rozbudowa segmentu poszukiwawczo-wydobywczego, co pozwoli w przyszłości na zmniejszenie zmienności generowanych wyników poprzez objęcie zakresem działalności całego łańcucha wartości związanego ze sprzedażą produktów naftowych. W obszarze rynkowym Grupa LOTOS zamierza realizować cel utrzymania regionalnej konkurencyjności poprzez zwiększenie, a następnie ustabilizowanie udziałów rynkowych, rozszerzenie sieci stacji paliw własnych i partnerskich oraz poprzez wykorzystanie przewagi wynikającej z nadmorskiego położenia rafinerii w Gdańsku.

W strategii firmy mieści się rozwój wspomnianych obszarów z poszanowaniem idei zrównoważonego rozwoju: dążeniem do stałego ograniczania oddziaływania na środowisko naturalne przy jednoczesnym docenieniu kapitału intelektualnego i doświadczenia pracowników.

Akcjonariat

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS podjęło 30 czerwca 2009 r. uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki poprzez emisję akcji. Pomiędzy Skarbem Państwa a Grupą LOTOS podpisana została 9 lipca 2009 r. umowa o objęciu przez Skarb Państwa 16.173.362 nowych akcji zwykłych na okaziciela serii C Grupy LOTOS po cenie emisyjnej 22,07 zł, w drodze subskrypcji prywatnej i o pokryciu ich przez Skarb Państwa wkładami w postaci akcji spółek Petrobaltic, LOTOS Jasło, LOTOS Czechowice. Wartość przeprowadzonej subskrypcji wyniosła 356.946.099,30 zł.

W wyniku podniesienia kapitału zakładowego Spółki oraz objęcia przez Skarb Państwa znacznego pakietu akcji Grupy LOTOS, tj. wszystkich akcji serii C, uległy zmianie proporcje w strukturze akcjonariatu.

Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego Grupy LOTOS ze 113.700.000 zł do 129.873.362 zł, nastąpiła 17 lipca 2009 r. Ogólna liczba akcji tożsama z liczbą głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki, wynikająca ze wszystkich wyemitowanych przez Grupę LOTOS akcji po zarejestrowaniu zmiany wysokości kapitału zakładowego to 129.873.362 akcji.

Struktura kapitału zakładowego Grupy LOTOS przedstawia się następująco:

- 78.700.000 akcji serii A,
- 35.000.000 akcji serii B,
- 16.173.362 akcji serii C.

Kolejny znaczny pakiet akcji Grupy LOTOS Ministerstwo Skarbu objęło 22 lipca 2009 r. na podstawie umowy zawartej pomiędzy Naftą Polską S.A. i Skarbem Państwa 16 lipca 2009 r. Realizując postanowienia umowy, Nafta Polska przeniosła na Skarb Państwa łącznie 59.025.000 akcji Grupy LOTOS.

W wyniku objęcia dwóch wyżej opisywanych znacznych pakietów akcji Skarb Państwa posiadał 83.076.392 akcji Grupy LOTOS.

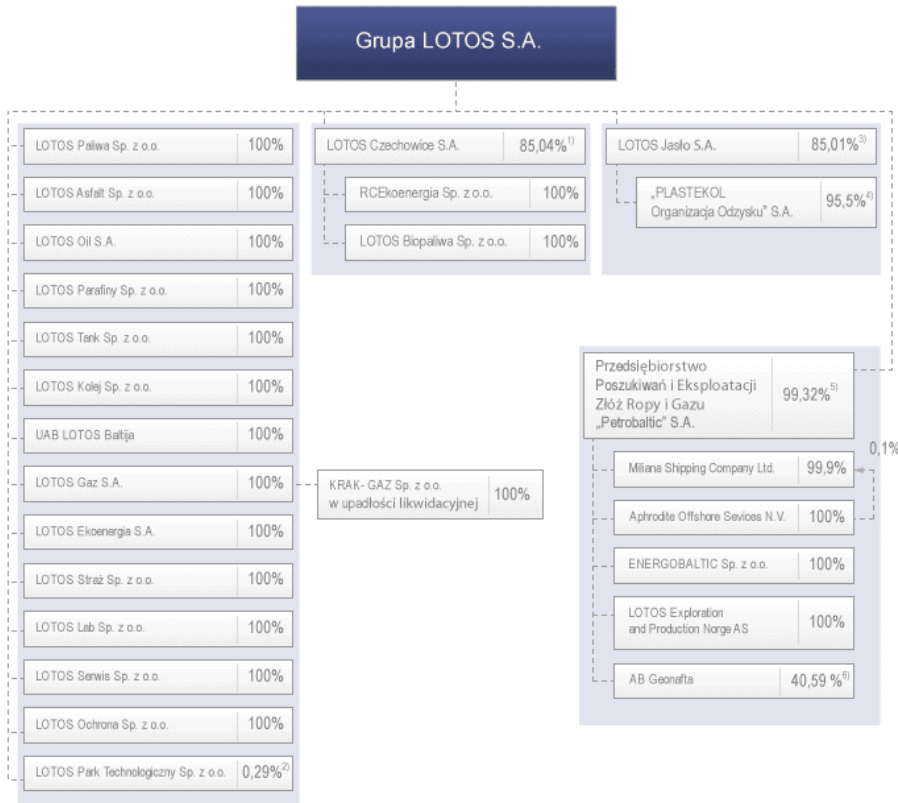
W wyniku nabycia akcji Spółki w transakcjach na GPW w Warszawie, rozliczonych 19 listopada 2009 r., ING Otwarty Fundusz Emerytalny stał się posiadaczem 6.524.479 akcji, zapewniających 5,02% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS.

Struktura kapitału akcyjnego Grupy LOTOS 31.12.2009 r.

Akcjonariusz	Liczba akcji	Liczba głosów	Wartość nominalna akcji (zł)	Udział w kapitale podstawowym (%)
Skarb Państwa	83.076.392	83.076.392	83.076.392	63,97
ING OFE	6.524.479	6.524.479	6.524.479	5,02
Pozostali akcjonariusze	40.272.491	40.272.491	40.272.491	31,01
Razem	129.873.362	129.873.362	129.873.362	100

Grupa Kapitałowa LOTOS

Schemat Grupy Kapitałowej LOTOS
31.12.2009 r.

⁽¹⁾ akcje pracownicze – 14,96%

⁽²⁾ LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. – 99,71% (udziały własne nabyte w celu umorzenia)

⁽³⁾ akcje pracownicze – 14,99%

⁽⁴⁾ inni akcjonariusze – 4,5%

⁽⁵⁾ Skarb Państwa – 0,01%, akcje pracownicze – 0,67%

⁽⁶⁾ UAB „Meditus” – 59,41%.

Ponadto Grupa LOTOS S.A. posiada 8,97% udziałów w kapitale zakładowym P.P.P.P. „NAFTOPORT” Sp. z o.o. (spółce należącej do grupy kapitałowej PERN "Przyjaźń" S.A. z Płocka).

Podmioty, w których Grupa LOTOS posiada bezpośredni/pośredni udział w kapitale lub w ogólnej liczbie głosów w organie stanowiącym podmiotu, to:

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Metoda konsolidacji /wyceny udziałów	Procentowany udział bezpośredni/pośredni Grupy LOTOS w kapitale podstawowym	
				31.12.2009	31.12.2008
Podmiot dominujący					
Grupa LOTOS S.A.	Gdańsk	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (głównie paliw) oraz ich sprzedaż hurtowa	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Spółki bezpośrednio zależne

LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż hurtowa, detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Gaz S.A. ⁽¹⁾	Mława	Produkcja oraz hurtowa i detaliczna sprzedaż gazu płynnego. Spółka nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Oil S.A.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz krajowa sprzedaż olejów bazowych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Ekoenergia S.A.	Gdańsk	Spółka nie rozpoczęła działalności operacyjnej	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Transport kolejowy	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego i automatyki, wykonawstwo remontów	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Wykonywanie analiz laboratoryjnych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona przeciwpożarowa	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona mienia i osób	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Jasło	Produkcja i sprzedaż mas parafinowych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Tank Sp. z o.o.	Gdańsk ⁽²⁾	Handel hurtowy produktami naftowymi	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Czechowice S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Czechowice-Dziedzice	Magazynowanie i dystrybucja paliw	pełna	85,04% ⁽³⁾	80,04%
LOTOS Jasło S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Jasło	Działalność usługowa w zakresie dystrybucji produktów ropopochodnych, magazynowania paliw, tworzenia i utrzymywania zapasów paliw, wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej oraz ich sprzedaż hurtowa i detaliczna	pełna	85,01% ⁽³⁾	80,01%
Petrobaltic S.A. ⁽⁴⁾ (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Gdańsk	Pozyskiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	pełna	99,32% ⁽³⁾	69,00%
UAB LOTOS Baltija	Wilno, Litwa	Obrót hurtowy i detaliczny olejami smarowymi m.in. na terenie Litwy i Białorusi, Ukrainy i Łotwy, od stycznia 2009 r. doradztwo handlowe i prawne	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	Jasło	Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania. Spółka nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej	pełna	0,29% ⁽⁵⁾	86,91%

Spółki pośrednio zależne

RCEkoenergia Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Działalność usługowa	pełna	85,04% ⁽⁶⁾	80,04%
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Produkcja estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME) ⁽⁷⁾	pełna	85,04% ⁽⁷⁾	80,04%
RCSerwis Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Działalność usługowa	pełna ⁽⁸⁾	0,00% ⁽⁹⁾	86,91%
"PLASTEKOL Organizacja Odzysku" S.A.	Jasło	Działalność usługowa	pełna	81,18% ^(6,10)	66,81% ⁽¹⁰⁾
KRAK-GAZ Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	Kraków	Hurtowa i detaliczna sprzedaż gazu płynnego	pełna ⁽¹⁾	0,00% ⁽¹⁾	100,00%
Miliana Shipping Company Ltd.	Nikozja, Cypr	Działalność usługowa	pełna	99,32% ⁽⁶⁾	68,93%
LOTOS Exploration and Production Norge AS	Stavanger, Norwegia	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej na Norweskim Szelfie Kontynentalnym; świadczenie usług związanych z poszukiwaniem i wydobywaniem ropy naftowej. Spółka rozpoczęła działalność operacyjną w listopadzie 2007 r.	pełna	99,32% ⁽⁶⁾	69,00% ⁽¹¹⁾
Aphrodite Offshore Services N.V.	Curacao, Antyle Holenderskie	Działalność usługowa	pełna	99,32% ⁽⁶⁾	69,00%
Energobaltic Sp. z o.o.	Gdańsk ⁽¹³⁾	Działalność produkcyjna	pełna ⁽¹²⁾	99,32%	32,16%

⁽¹⁾ Do 23 lipca 2009 r. LOTOS Gaz posiadał kontrolę nad spółką zależną KRAK-GAZ. 30 kwietnia 2009 r. KRAK-GAZ złożył do Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieście Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowo-naprawczych wniosek o ogłoszenie upadłości. 23 lipca 2009 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieście Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowych i naprawczych wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości w drodze likwidacji majątku KRAK-GAZ.

⁽²⁾ 12 sierpnia 2009 r. nastąpiło przeniesienie siedziby LOTOS Tank z Jasła do Gdańska.

⁽³⁾ 9 lipca 2009 r. doszło do podpisania umowy dotyczącej objęcia przez Skarb Państwa akcji Grupy LOTOS. W zamian Skarb Państwa przekazał Grupie LOTOS wkłady pieniężne w postaci 30,32% akcji Petrobaltic, 5% akcji LOTOS Czechowice i 5% akcji LOTOS Jasło.

⁽⁴⁾ 31 marca 2010 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano zmianę nazwy spółki z: Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Ziół Ropy i Gazu „Petrobaltic” Spółka Akcyjna na LOTOS Petrobaltic Spółka Akcyjna, w skrócie: LOTOS Petrobaltic S.A.

⁽⁵⁾ 20 listopada 2009 r. dotychczasowi wspólnicy LOTOS Park Technologiczny zbyli na rzecz LOTOS Park Technologiczny posiadane udziały:

- Grupa LOTOS - 9.400 udziałów z posiadanych 9.500,
- LOTOS Czechowice - wszystkie 12.314 udziałów,
- LOTOS Jasło - wszystkie 9.866 udziałów,
- LOTOS Serwis - wszystkie 2.834 udziały,
- Partner Holding Management Sp. z o.o. - wszystkie 100 udziałów.

LOTOS Park Technologiczny nabył udziały własne w celu ich dobrowolnego umorzenia w drodze obniżenia kapitału zakładowego. Struktura udziałowców po transakcji w LOTOS Park Technologiczny jest następująca:

- LOTOS Park Technologiczny - 99,71%,
- Grupa LOTOS - 0,29%.

Grupa LOTOS sprawuje kontrolę nad LOTOS Park Technologiczny z uwagi na uprawnienia zgromadzenia wspólników przysługujące Grupie LOTOS jako wspólnika jednemu wspólnikowi, któremu przysługują prawa udziałowe. 31 marca 2010 r. nastąpiła rejestracja obniżenia kapitału zakładowego LOTOS Park Technologiczny do poziomu 50 tys. zł. Kapitał zakładowy LOTOS Park Technologiczny dzieli się na 100 udziałów. Po zarejestrowaniu zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym udział Grupy LOTOS w kapitale zakładowym LOTOS Park Technologiczny wynosi 100%.

⁽⁶⁾ Zmiany kapitałowe opisane w punkcie ⁽³⁾ miały wpływ na pośredni udział procentowy Grupy LOTOS w kapitale podstawowym spółek zależnych spółek Petrobaltic S.A. (obecnie LOTOS Petrobaltic), LOTOS Czechowice i LOTOS Jasło.

⁽⁷⁾ 1 marca 2009 r. spółka LOTOS Biopaliwa rozpoczęła działalność operacyjną.

⁽⁸⁾ Udziały wniesione aportem 2 stycznia 2006 r. przez Grupę Kapitałową LOTOS Czechowice do LOTOS Park Technologiczny.

⁽⁹⁾ 6 listopada 2009 r. LOTOS Park Technologiczny sprzedał 100% udziałów RCSerwis na rzecz strony trzeciej za kwotę 1.800 tys. zł. W wyniku powyższej transakcji Grupa LOTOS zrealizowała zysk w wysokości 688 tys. zł.

⁽¹⁰⁾ W okresie maj-czerwiec 2008 r. oraz styczeń-grudzień 2009 r. LOTOS Jasło nabyło akcje spółki „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” S.A. W wyniku przeprowadzonych transakcji udział LOTOS Jasło w kapitale zakładowym „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” wzrósł do 95,5%.

⁽¹¹⁾ 19 maja 2008 r. Zarząd Petrobaltic podjął decyzję o rozpoczęciu procedury rejestracji podniesienia kapitału zakładowego i objęcia przez Petrobaltic 80% akcji w LOTOS Exploration and Production Norge AS. Petrobaltic pokrył gotówką 32 mln nowych akcji, za cenę równą ich wartości nominalnej, tj. 32 mln NOK (tj. 13.782 tys. zł według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 19 maja 2008 r.). 12 czerwca 2008 r. Grupa LOTOS zawarła z Petrobaltic umowę zbycia 8 mln akcji LOTOS Exploration and Production Norge stanowiących 20% kapitału zakładowego spółki. Akcje, będące przedmiotem umowy, o łącznej wartości nominalnej 8 mln NOK (tj. 3.376 tys. zł według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 12 czerwca 2008 r.), z których wynika 8 mln głosów, są równe, niepodzielne i stanowią 20% kapitału zakładowego LOTOS Exploration and Production Norge. W wyniku transakcji Petrobaltic stał się właścicielem 40 mln akcji stanowiących 100% kapitału zakładowego LOTOS Exploration and Production Norge.

⁽¹²⁾ 27 listopada 2009 r. Petrobaltic przejął kontrolę nad Energobaltic.

⁽¹³⁾ 25 stycznia 2010 r. nastąpiła rejestracja przeniesienia siedziby Energobaltic z Gdańska do Władysławowa.

Grupa LOTOS na dzień 31 grudnia 2009 r. posiada pośrednio w jednostce stowarzyszonej GK AB Geonafta 40,31% udziału w kapitale zakładowym.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. oraz 31 grudnia 2008 r. udział w ogólnej liczbie głosów posiadanych przez Grupę LOTOS w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Spółki w kapitałach tych jednostek, za wyjątkiem udziału w LOTOS Park Technologiczny.

Organizacja

W Grupie Kapitałowej LOTOS decyzje dotyczące poszczególnych obszarów biznesowych, w tym kierunków ich rozwoju, oceny działalności oraz alokacji zasobów, podejmuje zarząd jednostki dominującej. W Grupie LOTOS dla obszarów biznesowych prowadzona jest sprawozdawczość finansowa zgodna z MSSF 8.

Kryteriami definiującymi obszar biznesowy są:

1. angażowanie się w działalność gospodarczą, w związku z którą można uzyskiwać przychody i ponosić koszty,
2. wyniki działalności regularnie przeglądane przez zarząd jednostki dominującej oraz wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji o zasobach alokowanych do obszaru i przy ocenie wyników działalności obszaru,
3. dostępność oddzielnych informacji finansowych.

W Grupie Kapitałowej LOTOS wyróżnia się następujące obszary biznesowe:

- **obszar poszukiwań i wydobywania ropy naftowej i gazu**, do którego przypisana jest spółka LOTOS Petrobaltic wraz z podległymi spółkami powiązanymi,
- **obszar produkcji i sprzedaży produktów naftowych**, do którego przypisane są pozostałe spółki Grupy Kapitałowej, poza: LOTOS Park Technologiczny, LOTOS Gaz i LOTOS Ekoenergia,
- **pozostałe**, do których zalicza się spółki: LOTOS Park Technologiczny, LOTOS Gaz i LOTOS Ekoenergia.

W Grupie Kapitałowej LOTOS obowiązuje model zarządzania segmentowego. Segment to wydzielony obszar działalności biznesowej, zarządzany w skali Grupy Kapitałowej przez wyznaczonego członka Zarządu Grupy LOTOS, jako jednostki dominującej. Zarządzanie segmentowe jest modelem zarządzania, którego głównymi celami są: podniesienie sprawności zarządzania, wykorzystanie korzyści skali oraz synergie kosztowe i przychodowe w skali całej organizacji. Zarządzanie segmentowe obejmuje m.in.:

- realizację spójnej strategii,
- koordynację inwestycji w Grupie Kapitałowej LOTOS,
- skoordynowane planowanie i kontroling,
- zintegrowane zarządzanie operacyjne, w tym zachowanie spójnych standardów korporacyjnych w Grupie Kapitałowej oraz realizację synergii poprzez ustalanie spójnych celów i parametrów efektywności,
- koordynację funkcji wsparcia.

W Grupie Kapitałowej LOTOS wyróżnia się:

Segment zarządczy: zarządzany przez prezesa Zarządu, dyrektora generalnego, tj. szefa segmentu zarządczego. Segment prowadzi działania w zakresie wzrostu wartości Grupy Kapitałowej, poprzez zarządzanie całokształtem jej działalności, w tym opracowywanie i monitorowanie realizacji strategii, wyznaczanie kierunków rozwoju poszczególnych obszarów biznesowych, koordynację funkcji wsparcia (zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie głównymi procesami biznesowymi, zarządzanie systemami, polityka CSR, polityka marketingowa i komunikacyjna, działalność administracyjno-prawna, IT, audyt wewnętrzny, bezpieczeństwo fizyczne).

Do segmentu zarządczego przypisane są spółki:

- LOTOS Ochrona
- UAB LOTOS Baltija
- LOTOS Ekoenergia
- LOTOS Park Technologiczny.

Segment poszukiwawczo-wydobywczy: zarządzany przez prezesa Zarządu, dyrektora generalnego, tj. szefa segmentu poszukiwawczo-wydobywczego. Podstawowymi zadaniami segmentu są: opracowywanie strategii rozwoju działalności Grupy Kapitałowej w obszarze poszukiwań i wydobywania złóż ropy naftowej i gazu, zarządzanie i nadzorowanie działań w zakresie poszukiwań i wydobywania oraz odpowiedzialność za realizację strategii w tym obszarze.

Do segmentu poszukiwawczo-wydobywczego przypisana jest spółka:

- LOTOS Petrobaltic wraz z podległymi spółkami powiązanymi.

Segment operacyjny: zarządzany przez wiceprezesa Zarządu, dyrektora ds. produkcji i rozwoju, tj. szefa segmentu operacyjnego. Podstawowymi zadaniami segmentu są: zarządzanie, koordynacja i nadzór nad całokształtem spraw związanych z przerobem ropy naftowej, produkcją rafineryjną i techniką, w tym realizacją Programu 10+. W zadaniach segmentu mieści się opracowanie założeń polityki produkcji rafineryjnej, nadzór nad sprawami związanymi z rozwojem i badaniami w obszarze produkcji, koordynacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie rozwoju technicznego i technologicznego, kreowanie strategii w zakresie utrzymania i rozbudowy instalacji produkcyjnych.

Do segmentu operacyjnego przypisane są następujące spółki:

- LOTOS Straż
- LOTOS Serwis
- LOTOS Lab
- LOTOS Czechowice wraz z podległymi spółkami powiązanymi
- LOTOS Jasło wraz z podległymi spółkami powiązanymi.

Segment handlowy: zarządzany przez wiceprezesa Zarządu, dyrektora ds. handlu, tj. szefa segmentu handlowego. W zakresie aktywności segmentu mieści się zarządzanie procesami sprzedaży, zaopatrzenia i dystrybucji w Grupie Kapitałowej, w tym kreowanie i realizacja polityki handlowej, planowanie sprzedaży dla wszystkich sektorów biznesowych, zarządzanie kanałami dystrybucji, zatwierdzanie planów i polityk działalności handlowej, rozwój strategii w zakresie optymalizacji łańcucha dostaw.

Do segmentu handlowego przypisane są następujące spółki:

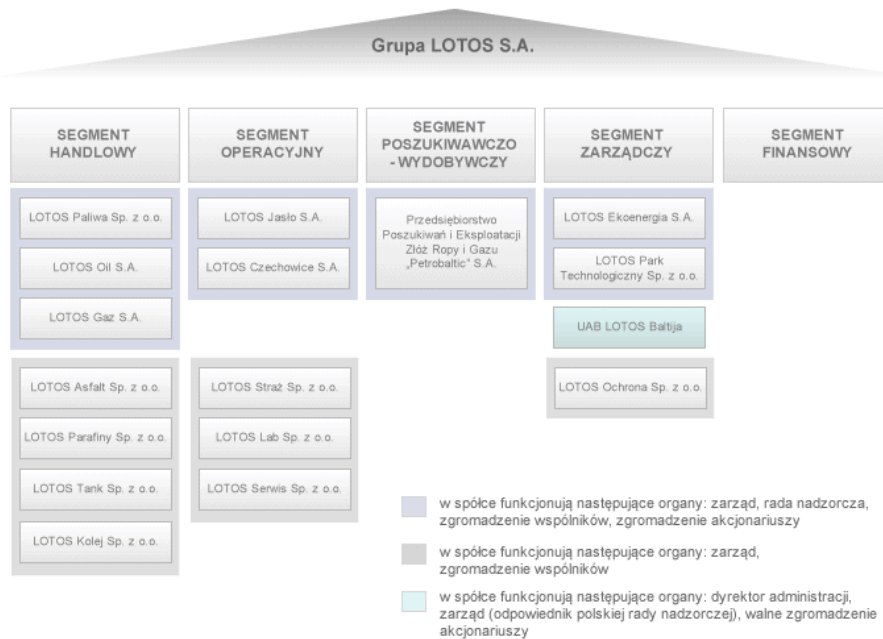
- LOTOS Paliwa
- LOTOS Oil
- LOTOS Asfalt
- LOTOS Parafiny
- LOTOS Gaz wraz z podległymi spółkami powiązanymi
- LOTOS Kolej
- LOTOS Tank.

Segment finansowy: zarządzany przez wiceprezesa Zarządu, dyrektora ds. ekonomiczno-finansowych, tj. szefa segmentu finansowego. W aktywności segmentu mieści się zarządzanie całokształtem działalności finansowej i rachunkowej Grupy Kapitałowej, w tym kreowanie polityki i monitorowanie obszaru wewnętrznych przepływów kapitałowych i dywidend, kreowanie i monitorowanie strategii finansowej, podatkowej i ubezpieczeniowej, zarządzanie procesem budżetowania i kontrolingu, nadzorowanie działań w zakresie organizacji finansowania programów rozwojowych Grupy Kapitałowej, koordynacja wdrażania i przestrzegania ładu korporacyjnego, wypracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem finansowym.

Grupa LOTOS, wśród spółek Grupy Kapitałowej, pełni rolę integratora kluczowych funkcji zarządczych i wspomagających.

Schemat obrazujący segmenty działalności

31.12.2009 r.

Od I kw. 2010 r. spółka LOTOS Gaz S.A. przynależy do segmentu zarządczego

Członkostwo w organizacjach

Grupa LOTOS jest członkiem następujących krajowych i międzynarodowych organizacji:

Organizacje branżowe

1. Conservation of Clean Air and Water In Europe (CONCAWE)
2. Instytut Paliw i Energii Odnawialnej
3. Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego
4. Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazownictwa
5. Windsor Energy Group
6. World Petroleum Council – Polish National Committee

Organizacje biznesowe

1. Business Center Club
2. European League for Economic Cooperation – Liga Europejskiej Współpracy Gospodarczej – Sekcja Polska
3. Gdański Klub Biznesu
4. Klub Polskiej Rady Biznesu
5. Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze
6. Pomorska Izba Przemysłowo-Handlowa

Organizacje propagujące idee społecznej odpowiedzialności biznesu

1. Forum Odpowiedzialnego Biznesu
2. UN Global Compact

Organizacje specjalistyczne

1. Konfederacja Pracodawców Polskich
2. Klub Polskie Forum ISO 14000
3. Polskie Forum ISO 9000
4. Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
5. Polska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa
6. Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych
7. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

Członkostwo w organach nadzorczych organizacji

1. Gdański Klub Biznesu: Paweł Olechnowicz, jako członek Rady Klubu
2. Liga Europejskiej Współpracy Gospodarczej – Sekcja Polska: Paweł Olechnowicz, jako członek Zarządu
3. Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze: Paweł Olechnowicz, jako prezes Zarządu.

Wizja rozwoju

Zrównoważony rozwój w perspektywie 10+

Wywiad z Pawłem Olechnowiczem, Prezesem Zarządu Grupy LOTOS

– *Grupa LOTOS, obecnym Raportem Rocznym, zmienia podejście do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju. Czym ta decyzja jest motywowana?*

Przejrzystość ma ogromne znaczenie dla dobrego funkcjonowania organizacji, zwłaszcza o takiej skali i charakterze działalności jak Grupa LOTOS. Prowadzimy otwartą politykę informacyjną i poddajemy się dokładnym przeglądom. Raportowanie jest jednym z narzędzi dialogu społecznego oraz formą publicznej oceny i kontroli Spółki. Na zaufanie do firmy składa się jej otwartość, transparentność działań i wszechstronna komunikacja. Przez wszechstronną komunikację rozumiemy z jednej strony relacje ze wszystkimi kluczowymi interesariuszami, czyli osobami biorącymi czynny udział w działalności Grupy LOTOS lub innymi zainteresowanymi efektami funkcjonowania Spółki. Z drugiej zaś strony – ukazywanie całokształtu naszych działań w perspektywie zrównoważonego rozwoju, czyli konsekwencji dziś podejmowanych decyzji dla przyszłych pokoleń.

Spółka ma bogatą tradycję sprawozdawania swoich dokonań. Od połowy 2005 r. akcje Spółki są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Sam ten fakt nakłada na nas obowiązki informacyjne wynikające z przestrzegania zasad dobrych praktyk spółek publicznych. Niezależnie od tego zobowiązania, począwszy od 2006 r., obszernie raportujemy społeczne aspekty naszej działalności. Jako pierwszy opublikowaliśmy Raport środowiskowy 2006. Ale już kolejne dwa raporty prezentowały pełny obraz zaangażowania w działania z dziedziny społecznej i zrównoważonego rozwoju.

Raport społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS 2006-2007 został uznany za najlepszy raport społeczny w ogólnopolskim konkursie organizowanym przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu, PricewaterhouseCoopers i CSR Consulting. Następny, obrazujący wyniki roku 2008, w tym samym konkursie otrzymał wyróżnienie za utrzymanie wysokiego poziomu raportowania oraz zastosowanie innowacyjnych rozwiązań w tym procesie. Werdykty jury pod kierunkiem prof. W. Orłowskiego, a także pozyskane przez Spółkę w toku pogłębionych wywiadów opinie interesariuszy, upewniły nas w przekonaniu o słuszności przyjętej przez Spółkę polityki informacyjnej. Polityka ta zakłada przejrzystość w odniesieniu do wszystkich aspektów działalności: ekonomicznego, społecznego i środowiskowego. Dlatego też Grupa LOTOS wykorzystuje w swoich raportach metodologię Global Reporting Initiative (GRI), która jako jedyna w tak kompleksowy sposób stwarza możliwość zobjektywizowanego prezentowania całokształtu dorobku firmy. W czasie publikacji pierwszego raportu społecznego Grupa LOTOS była zaledwie drugą polską firmą, która wykorzystwała narzędzie GRI. Jest to metodologia, której zastosowanie wymaga nie tylko wysokiego poziomu przejrzystości informacyjnej, ale i ogromnego zaangażowania całej organizacji.

W Grupie Kapitałowej LOTOS traktujemy kwestie społecznej odpowiedzialności jako wyznacznik naszej filozofii zarządzania organizacją. Odpowiedzialność, etyka i otwartość to fundamenty zasad naszego funkcjonowania w biznesie. To przesłanki, które wpłynęły na obecną decyzję o modyfikacji modelu raportowania. W miejsce dotychczasowych dwóch raportów: rocznego i społecznego, Grupa LOTOS prezentuje w tym roku raport integrujący wszystkie sfery działalności. Uważamy, że decyzja ta w najpełniejszy sposób potwierdza fakt traktowania społecznej odpowiedzialności jako zasady prowadzenia działalności, podkreślając jednocześnie wagę zrównoważonego rozwoju jako stałego elementu strategii Grupy Kapitałowej LOTOS.

Jestem przekonany, że Raport przygotowany zgodnie z międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej oraz pozafinansowej okaże się pomocny w ocenie sytuacji Spółki także w związku z jej zaliczeniem do składu pierwszego indeksu spółek społecznie odpowiedzialnych – RESPECT Index na GPW w Warszawie.

– *W jaki sposób Grupa LOTOS podchodzi do kwestii zrównoważonego rozwoju?*

Przywiązujemy duże znaczenie do realizacji koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu oraz szerzej – do działania zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Dla Grupy Kapitałowej LOTOS oznacza to odnoszenie wszystkich decyzji biznesowych do perspektywy rozwoju w trzech kluczowych wymiarach. Naszym celem jest:

1. Osiągnięcie odpowiedzialnego, długookresowego wzrostu gospodarczego nie tylko w odniesieniu do podstawowej działalności, ale i jakości życia w społecznym otoczeniu przedsiębiorstwa. Przejawem tego jest m.in. skala naszego pośredniego wpływu ekonomicznego, szczególnie w aspekcie łańcucha dostaw i zapewnionych dzięki niemu miejsc pracy. Przykład stanowi liczba pracowników firm zewnętrznych zatrudnionych przy realizacji strategicznego projektu rozwojowego Grupy LOTOS, czyli Programu 10+. Spółka nie zaniechała tej inwestycji mimo osłabienia gospodarczego minionych miesięcy. A jak podaje Międzynarodowa Agencja Energetyczna w 2009 r. w całym sektorze naftowym zrealizowano z realizacją ponad 20 dużych projektów.

Ważny jest również wpływ spółek Grupy Kapitałowej na ich lokalnych rynkach. Mam na myśli, np. spółkę LOTOS Asphalt, która funkcjonuje w rejonie Jasła, w obszarze dotkniętym problemami bezrobocia. Wybudowany w 2009 r. Zakład Produkcji Materiałów Hydroizolacyjnych w Tarnowskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej pozwoli docelowo stworzyć około 100 nowych miejsc pracy. Spółka przyczynia się nie tylko do wzrostu stanu zatrudnienia na terenach swojej aktywności, ale i wprowadza ożywienie gospodarcze w rejonach charakteryzujących się często bardzo trudną sytuacją ekonomiczną.

2. Ochrona zasobów naturalnych i środowiska. Aktywne podejście do ochrony środowiska wynika z zobowiązania firm reprezentujących branżę eksploatującą nieodnawialne zasoby ziemi, tj. ropę naftową i gaz ziemny. Grupa LOTOS odgrywa istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa energetycznego Polski. Jednocześnie jednak potrzeba zachowania środowiskowego dziedzictwa i naturalnych zasobów dla przyszłych pokoleń wymaga od nas podejmowania racjonalnych ekonomicznie decyzji i innowacyjnych rozwiązań, które ograniczają skutki oddziaływania prowadzonej działalności na środowisko naturalne, a nawet – z uwagi na nadbałtycką lokalizację rafinerii - przyczyniają się do ocalenia naturalnych ekosystemów regionu.

Przykładów tego rodzaju działań jest wiele. Wśród nich zaangażowanie Grupy LOTOS w powstanie elektrociepłowni opalanej gazem ziemnym planowanej do wybudowania w

systemie partnerskim. Nowoczesna elektrociepłownia przyczyni się do zbilansowania potrzeb energetycznych całego Pomorza. Istotny jest też fakt, że emisja CO₂ do atmosfery będzie w przypadku tej inwestycji o 40% mniejsza w porównaniu z obiektem węglowym o takiej samej mocy i skali produkcji. Należy też podkreślić, że w naszej strategii rozwoju rafinerii w kolejnych latach zakładane jest zmniejszenie uciążliwości zakładu dla środowiska naturalnego. Nastąpi to m.in. poprzez:

- doprowadzenie do rafinerii rurociągu gazu ziemnego i wykorzystywanie tego czystego paliwa jako źródła energii dla procesu produkcji,
- odzysk gazów, które obecnie trafiają do systemu pochodni i wykorzystanie ich jako paliwa technologicznego, co zmniejszy całkowitą emisję dwutlenku węgla do atmosfery.

Jednocześnie już obecnie mniejsza energochłonność procesów jest naszym priorytetem. Wszystkie wybudowane w ramach Programu 10+ instalacje zostały zaprojektowane w sposób nie tylko gwarantujący spełnienie określonych wymaganiami Unii Europejskiej wskaźników BAT, czyli tzw. najlepszych dostępnych technologii, ale i często daleko przekraczający wymogi przyjęte za wzorcowe. Ciągłe ograniczanie stopnia oddziaływania procesów produkcyjnych na środowisko oraz ochrona zasobów naturalnych stanowią jeden z najważniejszych elementów strategii rozwoju koncernu, przejaw jego innowacyjności i zaangażowania w kwestie zrównoważonego rozwoju. Warto wspomnieć, że Grupa LOTOS posiada obecnie własną elektrociepłownię, której układ technologiczny umożliwi wytwarzanie energii elektrycznej w kogeneracji, czyli skojarzeniu z produkcją ciepła. To tzw. energia czerwona. W 2010 r. otrzymaliśmy od Urzędu Regulacji Energetyki certyfikat potwierdzający jej produkcję. Warunkiem certyfikacji elektrociepłowni było spełnienie rygorystycznych wymogów, w tym wykazanie wysokiego stopnia oszczędności energii pierwotnej. Jest to jeden z przykładów podejmowanych przez nas działań, dzięki którym możliwe jest uzyskanie efektu ekologicznego w postaci redukcji emisji CO₂.

Potwierdzeniem wysokiej oceny procesów technologicznych stosowanych w Grupie LOTOS jest uplasowanie się gdańskiej rafinerii na 6. miejscu wśród 106 rafinerii europejskich sklasyfikowanych w ostatniej edycji studium SOLOMONA - firmy oceniającej 350 największych rafinerii na świecie. Tak wysoką pozycję Grupa LOTOS zawdzięcza efektywności energetycznej - czyli ilości energii opałowej i elektrycznej zużywanej przez rafinerię w stosunku do jej wielkości.

3. Rozwój społeczny. Otwartość informacji i klimat wzajemnego zrozumienia nie są domeną wyłącznie relacji Grupy LOTOS z zewnętrznymi interesariuszami. Panują także w relacjach pomiędzy pracownikami i w ramach tzw. komunikacji pionowej. Zasada ta jest przyjęta również w Grupie Kapitałowej, składającej się z kilkunastu spółek. Jeśli jedna z nich podejmuje decyzję, zawsze ma na względzie jej skutki dla działań w innej spółce. Ale społeczna odpowiedzialność biznesu to nie jest tylko przejrzystość działań, ale również zwiększone inwestycje w zasoby ludzkie oraz ochronę środowiska. Oczywiście jakość polityki społecznej Grupy LOTOS przejawia się także w zakresie procesów zatrudnienia i wynagrodzeń oraz nowych metodach zarządzania.

W naszą strategię wpisana jest też działalność prospołeczna. Razem z naszymi interesariuszami chcemy uczestniczyć w ważnych wydarzeniach kulturalnych, artystycznych, naukowych czy sportowych, zwłaszcza jeśli mają one istotne znaczenie dla najbliższego regionu. Grupa LOTOS poważnie bierze pod uwagę oczekiwania środowiska i pracowników. To pozwala budować przyjazne postrzeganie marki. Aspekt społeczny ma też ścisły związek z decyzjami czysto biznesowymi. Główną strategią rozwoju koncernu w przyszłości jest poszukiwanie i wydobywanie ropy. Dla naszych klientów ważniejsze są jednak mniejsze inwestycje, zwłaszcza związane z siecią stacji paliw. Zdecydowaliśmy się na nowy model zarządzania siecią LOTOS. Obecnie stacje są zarządzane przez dealerów. Wynika to z przekonania, że osiągnięcie najlepszych rezultatów w działalności zapewnią poczucie osobistej odpowiedzialności za efekty pracy. Ostatnie lata poświęciliśmy na reorganizację sieci, kosztem zwiększenia liczby oddawanych do użytku nowych stacji. Zgodnie z naszą filozofią biznesu postanowiliśmy nie mierzyć rozwoju ilością, ale jakością. Chcemy być postrzegani, jako jedni z najlepszych w sferze obsługi klienta. Wyniki przeprowadzanych regularnie badań konsumenckich wydają się potwierdzać słuszność tej decyzji.

Perspektywy zrównoważonego rozwoju

SPOŁECZNA	ŚRODOWISKOWA	EKONOMICZNA
Prawa człowieka, bezpieczeństwo pracy i ochrona zdrowia, równość płci, zarządzanie różnorodnością	Surowce naturalne, zmiany klimatu, bioróżnorodność	Odpowiedzialność, jakość zarządzania, tworzenie wartości

– **Grupa LOTOS od niedawna uczestniczy w projekcie „wspólnot wiedzy i innowacji” InnoEnergy, który ma szansę stać się platformą całkowicie nowych w Polsce inicjatyw z obszaru zrównoważonego rozwoju.**

Projekt jest odpowiedzią na inicjatywę Komisji Europejskiej w zakresie utworzenia Europejskiego Instytutu Technologii, na którego strukturę składa się sieć „wspólnot wiedzy i innowacji”. Ich zadaniem jest opracowanie rozwiązań dla strategicznych i długofalowych wyzwań o istotnym dla Europy znaczeniu gospodarczym i społecznym. Decyzję o wyborze pierwszych trzech wspólnot uczestniczących w sieci podjął Instytut w grudniu 2009 r. Wśród projektów zakwalifikowanych do współpracy znalazł się InnoEnergy. Projekt będzie realizowany przez międzynarodowe konsorcjum koordynowane przez Karlsruhe Institute of Technology. Konsorcjum składa się z 6 tzw. węzłów (ang. Colocation Centre, CC) odpowiedzialnych za poszczególne obszary tematyczne. Wśród nich jest CC Poland Plus - Clean Coal Technologies and New Paradigm for Carbon Management. Jednym z głównych inicjatorów projektu po stronie polskiej jest wieloletni partner Grupy LOTOS, tj. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie. Grupa LOTOS znajduje się w gronie firm i organizacji wspierających realizację projektu. Inicjatywa ma charakter unikalny – jej polscy uczestnicy postawili przede wszystkim na rozwój czystych technologii węglowych, tj. zwiększenie efektywności i redukcję emisji, procesy zgazowania węgla, a także na synergię jądrowo-węglową polegającą na zastosowaniu ciepła reaktorów jądrowych w czystych technologiach węglowych i w przemyśle.

Projekt ma charakter długofalowy, a jego podstawowe cele zgrupowane są w tzw. Trójkącie Innowacji (Badania Naukowe, Edukacja, Innowacja). Założeniem jest stworzenie trwałej interakcji pomiędzy tymi trzema płaszczyznami poprzez rozwój badań naukowych na najwyższym światowym poziomie, wdrażanie i komercjalizowanie wyników tych badań we współpracy z przedsiębiorstwami, a także silne powiązanie edukacji z praktyką i kształceniem w zakresie przedsiębiorczości. Efekty projektu będą koncentrowały się na społeczeństwie i zaspokajaniu jego przyszłych potrzeb poprzez trwałą i zrównoważoną rozwój.

Niewątpliwą korzyścią z udziału w tym przedsięwzięciu będzie inicjowanie, udział i czerpanie z efektów badań, doświadczeń i technologii partnerów reprezentujących i tworzących wspólnie najwyższe europejskie standardy. Grupa LOTOS, jako podmiot żywo zainteresowany ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych, w tym w szczególności redukcją emisji CO₂, poszukuje nowoczesnych metod w tym zakresie. Istniejące rozwiązania wymagają z jednej strony bardzo dużego wsparcia finansowego, z drugiej są bardzo energochłonne. Istnieje zatem konieczność dalszych badań nad nowymi, tańszymi i mniej energochłonnymi technologiami.

Grupa LOTOS, wykorzystując swój dorobek i doświadczenie, pragnie współpracować w ramach projektu nad wypracowaniem i wdrażaniem nowoczesnych metod kształcenia oraz rozwojem umiejętności, wiedzy i przedsiębiorczości młodych kadr, widzących swoją przyszłość zawodową w sektorze paliwowym. Jest to zgodne z dotychczasowymi kierunkami rozwoju polityki społecznej Spółki.

Strategia działalności

Podejście do zarządzania

Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje strategię rozwoju przyjętą w 2006 r. i zaktualizowaną w 2008 r. Aktualizacja została dokonana w związku z nowym zdefiniowaniem kluczowych programów strategicznych i działaniami podjętymi przez Grupę Kapitałową w zakresie zwiększania bezpieczeństwa energetycznego kraju.

W przyjętej strategii podstawowa działalność jest określona jako poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej, pogłębiony przerób ropy w kierunku paliw oraz handel produktami naftowymi. Jednocześnie Grupa Kapitałowa LOTOS w swoim dążeniu do ciągłego, zrównoważonego rozwoju jest otwarta na innowacyjne rozwiązania, wynikające z nowych trendów w polityce energetycznej Europy oraz elastycznie reaguje na zmieniające się uwarunkowania gospodarcze.

Strategia Grupy Kapitałowej LOTOS zakłada:

- **wzrost efektywności ekonomicznej przerobu ropy w wyniku optymalnego wykorzystania istniejącego kompleksu rafineryjnego i zakończenia realizacji Programu 10+,**
- **rozwój działalności związanej z poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej,**
- **wzrost efektywności sprzedaży,**
- **wzmocnienie pozycji rynkowej w hurtowym i detalicznym rynku paliw.**

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS jest budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz realizację programów rozwojowych w obszarze operacyjnym, handlowym i poszukiwawczo-wydobywczym.

Celem strategicznym segmentu operacyjnego jest optymalne i efektywne wykorzystanie w całej Grupie Kapitałowej posiadanych obecnie aktywów zlokalizowanych w Gdańsku, Jaśle i Czechowicach, jak też aktywów obejmowanych w wyniku dalszych działań rozwojowych. Wiodącym projektem inwestycyjnym jest Program 10+. Ocena działalności operacyjnej i identyfikacja obszarów wymagających działań związanych z poprawą efektywności i bezpieczeństwa jest okresowo dokonywana przez zewnętrznych, niezależnych audytorów.

Osiągnięcie celów strategicznych w obszarze handlu realizowane jest poprzez rozwój sprzedaży produktów o najwyższych parametrach jakościowych oraz koncentrację na najbardziej rentownych obszarach działalności.

Celem działalności poszukiwawczo-wydobywczej jest budowa międzynarodowego segmentu, posiadającego portfel aktywów o zdywersyfikowanym ryzyku i w różnej fazie rozwoju, działającego głównie w obszarach Morza Bałtyckiego, Północnego i Norweskiego. Wybór realizowanych projektów w poszczególnych obszarach segmentu uzależniony jest od ich wartości ekonomicznej oraz dostępności kapitału.

Stopień realizacji celów strategicznych

Cele zakładane w strategii działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze operacyjnym i handlowym na 2009 r. zostały zrealizowane. Natomiast w obszarze poszukiwawczo-wydobyczym, wobec istotnie zmienionych warunków na rynku wydobycia ropy, nie udało się zrealizować wyznaczonych celów. Obecnie trwa ocena możliwości ich zrealizowania w innym horyzoncie czasowym. W zakresie podstawowych wskaźników finansowo-ekonomicznych nie osiągnięto wielkości założonych na 2009 r. Odchylenia poziomu głównych wskaźników, w stosunku do wielkości przyjętych w strategii Grupy Kapitałowej LOTOS do 2012 r., były spowodowane przez kilka czynników: niskie notowania cen ropy, wyjątkowo niską marżę rafinerijną oraz niski dyferencjał Brent/Ural, a także zmienny kurs walutowy.

Obecnie trwają prace nad kolejną aktualizacją strategii – w perspektywie do roku 2014 i rozwinięciem kierunków rozwoju do roku 2022. W sytuacji znaczących zmian spowodowanych światowym kryzysem finansowym zostaną zrewidowane dotychczasowe zapisy strategii dotyczące sposobu:

- optymalnego wykorzystania zdolności produkcyjnych będących efektem kończącego się Programu 10+,
- najkorzystniejszego zagospodarowania ciężkiej pozostałości,
- aktywnego wykorzystania zmian na rynkach produktów naftowych,
- poprawy pozycji konkurencyjnej Grupy LOTOS.

Grupa Kapitałowa LOTOS w dalszym ciągu koncentrować się będzie na działaniach skutkujących wzrostem wartości dla akcjonariuszy. Kluczową rolę odegra rozwój segmentu poszukiwawczo-wydobyczego i umocnienie pozycji rynkowej. Wdrażane procesy technologiczne i inne rozwiązania techniczne będą charakteryzowały się najwyższym poziomem innowacyjności. Decyzje o podejmowanych działaniach rozwojowych będą wynikały z analizy ich efektywności ekonomicznej, a ich realizacja będzie uzależniona od możliwości finansowych Grupy Kapitałowej. Dopuszcza się nowe układy kapitałowe lub wykorzystanie formuły wspólnego przedsięwzięcia z partnerem strategicznym. Realizacja strategii wzmocni pozycję Grupy Kapitałowej LOTOS jako silnego, innowacyjnego i efektywnie rozwijającego się podmiotu, odgrywającego znaczącą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego kraju, funkcjonującego zgodnie z ideą społecznej odpowiedzialności biznesu.

Kluczowe ryzyka, szanse i wyzwania w aspekcie zrównoważonego rozwoju

Grupa LOTOS prowadzi swoją działalność w otoczeniu i warunkach, które niosą ze sobą liczne ryzyka. Ryzyka te są identyfikowane i oceniane w różnych obszarach działalności, a następnie podejmowane są decyzje, co do dalszych działań z nimi związanych. W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego ryzyka operacyjne, finansowe i rynkowe nie uległy znacznym zmianom, w dużej mierze nadal występują i na bieżąco są monitorowane.

Ryzyka związane ze strategią rządu odnośnie sektora naftowego. Ryzyka prawne o charakterze strategicznym

W ramach prowadzonych analiz strategicznych Grupa LOTOS na bieżąco monitoruje kierunki polityki Unii Europejskiej. Badanie projektów dyrektyw, a następnie samych dyrektyw, pozwala na zdobywanie wiedzy o prawdopodobnym otoczeniu prawnym z wieloletnim wyprzedzeniem, jeszcze przed implementowaniem rozwiązań unijnych do prawa polskiego.

Grupa LOTOS współpracuje z organami administracji państwowej odpowiedzialnymi za strategię rządu dla sektora naftowego. Ponadto Spółka bierze udział w opiniowaniu krajowych projektów aktów prawnych oraz obowiązujących aktów prawnych z obszaru będącego przedmiotem jej zainteresowania, zwłaszcza w zakresie przepisów dotyczących zapasów obowiązkowych ropy i paliw oraz biokomponentów i biopaliw. Przedmiotowe opinie sporządzane są zarówno bezpośrednio, jak i poprzez organizacje, w których Grupa LOTOS jest członkiem.

W obszarze biopaliw i biokomponentów dominuje ryzyko związane z bardzo powolnym procedowaniem stosownych polskich organów administracyjnych nad przyjęciem do rozwiązań krajowych zapisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/30/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r., umożliwiających stosowanie zwiększonych ilości biokomponentów w paliwach normatywnych (B7, E10). Do obszarów ryzyka można też zaliczyć niepewność, co do szczegółowego zakresu regulacji, które zostaną przyjęte w rozwiązaniach krajowych przy implementacji dyrektyw pakietu energetycznego, a zwłaszcza dyrektywy 2009/28/WE w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Istotnym czynnikiem ryzyka jest również zamiar ustalenia wyższych progów Narodowych Celów Wskaźnikowych (NCW) na następne lata, przy braku polskich rozwiązań legislacyjnych umożliwiających realizację tych progów, co może prowadzić bądź do zapłaty kar za brak realizacji NCW bądź do takich działań, które prowadząc do wykonania NCW, będą gospodarczo szkodliwe.

W obszarze zapasów obowiązkowych niepewny jest kierunek regulacji przepisów w tym zakresie. Nieznany jest czas rozpoczęcia ewentualnego procesu przejmowania zapasów obowiązkowych od firm funkcjonujących na rynku przez odpowiednie agendy rządowe oraz jego tempo, które może mieć rozpiętość nawet do 10 lat.

Odrębnym zarysowującym się problemem, mogącym wystąpić już od 2011 r., będą niewystarczające pojemności na magazynowanie zapasów obowiązkowych, w szczególności ropy naftowej.

Ryzyka związane ze zmianami i interpretacjami prawa podatkowego

W otoczeniu prawnym, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza Grupy LOTOS, mają miejsce częste zmiany przepisów podatkowych. Wprowadzane nowe regulacje oraz zmiany sposobu stosowania przepisów już obowiązujących, wpływają na sposób prowadzenia działalności przez Spółkę, na rodzaj podejmowanych działań oraz na wielkość zobowiązań podatkowych. W związku z nieustannymi zmianami przepisów, które bardzo często są niespójne, skomplikowane i niezgodne w wielu miejscach z regulacjami wspólnotowymi oraz sposobem stosowania przepisów już istniejących, zostały wdrożone wewnętrzne procedury, których celem jest przestrzeganie wymogów prawa oraz identyfikacja i minimalizacja ryzyka podatkowego, a także jego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy LOTOS. Istnieje konieczność bieżącego monitorowania zmian przepisów podatkowych, jak również aktywnego reagowania na te zmiany poprzez odpowiednie dostosowanie wewnętrznych systemów rozliczeń podatkowych.

Częste zmiany w regulacjach dotyczących podatku akcyzowego, podatku od towarów i usług (VAT), podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ubezpieczeń społecznych skutkują brakiem odniesienia do utrwalonych regulacji lub do precedensów prawnych. Pojawiające się niezgodności interpretacji Ministra Finansów z rozstrzygnięciami sądów administracyjnych, powodują brak możliwości przewidzenia jednolitych skutków podatkowych dla konkretnych transakcji.

Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi a przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów, zaś w transakcjach zagranicznych prowadzą do utraty wiarygodnego partnera biznesowego. Skutkiem takiego stanu może być także rezygnacja z zyskownych przedsięwzięć i transakcji, w imię zapewnienia bezpieczeństwa Spółki na gruncie przepisów prawa podatkowego.

Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Dodatkowymi czynnikami powodującymi konieczność odpowiedniego zarządzania ryzykiem w ramach podatków, są wysokie potencjalne kary przewidziane w razie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego oraz ogólnie pro fiskalne podejście polskich władz skarbowych. Prowadząc działalność gospodarczą, należy uwzględnić fakt, że na skutek mylnej interpretacji prawa, błędów pracownika, czy też niekompetencji urzędniczej, można w niezamierzony sposób spowodować zaległość podatkową. Organy podatkowe zgodnie ze swoimi kompetencjami mogą przeprowadzać kontrole i weryfikować zapisy operacji gospodarczych ujęte w księgach rachunkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku podatkowego, w którym złożono deklaracje podatkowe.

Ryzyka o charakterze finansowym

W Grupie LOTOS funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykiem Finansowym, który jest odpowiedzialny za nadzór oraz koordynację procesu zarządzania ryzykiem finansowym w Spółce. Głównym celem działań w tym zakresie jest:

- ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych,
- zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji celów budżetowych i strategicznych,
- zapewnienie krótkoterminowej płynności finansowej,
- maksymalizacja wyniku na zarządzaniu ryzykiem rynkowym przy założonym poziomie ryzyka,
- wsparcie przedsięwzięć mających na celu organizację finansowania działalności inwestycyjnej.

Szczególne znaczenie dla funkcjonowania Grupy LOTOS ma **zarządzanie ryzykiem cen surowców i produktów naftowych**. Koncepcja zarządzania ryzykiem cen surowców i produktów naftowych obejmuje okres do końca 2010 r., co jest zbieżne z horyzontem realizacji Programu 10+.

Ponadto przedmiotem prac wspomnianego Komitetu jest **zarządzanie ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)**, które odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Strategii zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji CO₂ w Grupie LOTOS”. Zgodnie z poszczególnymi fazami Protokołu z Kioto obecnie obejmuje ono horyzont zarządzania do końca 2012 r.

Zarządzanie ryzykiem walutowym odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Strategii zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie LOTOS”, a horyzont zarządzania jest wyznaczany zgodnie z rolowanym okresem planowania.

Naturalną walutą rynku, na którym działa Grupa LOTOS, jest dolar amerykański (USD). Waluta ta jest używana w kwotowaniach cen rynkowych ropy i produktów naftowych. W związku z tym, z tytułu działalności operacyjnej, Grupa LOTOS ma strukturalnie długą pozycję w USD. Z tego też względu uznano, że najważniejszą walutą do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów na finansowanie Programu 10+ jest właśnie USD.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej wynika z przewidywanego harmonogramu spłat kredytu na finansowanie zapasów oraz finansowanie Programu 10+. Ryzyko stopy procentowej dotyczy wysokości odsetek ustalanych na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD.

Zarządzania ryzykiem płynności w Grupie LOTOS polega na monitorowaniu prognozowanych przepływów pieniężnych, dostępnych źródeł finansowania, następnie dopasowywaniu zapadalności aktywów i pasywów, analizie kapitału obrotowego i utrzymywaniu dostępu do różnych źródeł finansowania.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym partnerów transakcji finansowych odbywa się poprzez bieżący monitoring ekspozycji kredytowej w stosunku do przyznaných limitów. Partnerzy transakcji muszą posiadać odpowiedni rating przyznany przez wiodące agencje ratingowe bądź posiadać gwarancje instytucji spełniających wymóg minimalnego ratingu. Grupa LOTOS zawiera transakcje finansowe z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej.

W zakresie **zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów transakcji niefinansowych**, wszyscy klienci, którzy wnioskuje o przyznanie kredytów kupieckich, poddawani są procedurom weryfikacji ich wiarygodności finansowej. W zależności od oceny tej wiarygodności przyznawane są odpowiednie limity. Kwestie oceny kontrahentów oraz przyznawania im limitów są rozstrzygane przez Komitety Kredytowe funkcjonujące w spółkach Grupy Kapitałowej.

W związku z obecną sytuacją makroekonomiczną spowodowaną globalnym spowolnieniem światowej gospodarki, Zarząd Grupy LOTOS podjął decyzję o zintensyfikowaniu działań, które służą zapewnieniu płynności finansowej Spółki. Wprowadzony na początku 2009 r. Pakiet Antykryzysowy przyniósł znaczne oszczędności i poprawę przepływów pieniężnych. W 2010 r. Grupa LOTOS zakłada dalszą realizację programów efektywnościowych.

Zasady i instrumenty zarządzania ryzykiem finansowym oraz wpływ najistotniejszych czynników ryzyka na kształtowanie się poszczególnych pozycji wyników finansowych, zostały przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w części Dodatkowe informacje i objaśnienia (Instrumenty finansowe).

Ryzyka związane z działalnością poszukiwawczo-wydobywczą

Wobec światowego spowolnienia gospodarczego strategia rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobywczego oraz plany jej realizacji mogą zostać zweryfikowane z uwagi na konieczność ich dostosowania do warunków funkcjonowania gospodarki. Jako potencjalne ryzyka w obszarze poszukiwań i wydobycia wskazać można:

- ryzyko poszukiwawcze dla zasobów potencjalnych,
- ograniczony dostęp do finansowania zewnętrznego,
- zmienność warunków rynkowych w zakresie cen ropy oraz kursów dolara amerykańskiego i euro,
- ryzyka eksploatacyjne, związane z wydobyciem węgłowodórów,
- niską skuteczność działalności pomocniczej, wspierającej procesy wydobywcze,
- ryzyko związane z realizacją procesów związanych z zagospodarowaniem złóż.

Jednocześnie należy podkreślić, iż w obszarze działalności poszukiwawczo-wydobywczej na bieżąco podejmowane są działania prewencyjne, polegające m.in. na stałym monitoringu rynku oraz czynników makroekonomicznych, bieżącej ocenie realizowanych projektów oraz podejmowaniu decyzji na podstawie wcześniejszych analiz geologiczno-zasobowych.

Ryzyka związane z zapewnieniem surowców

W Grupie LOTOS kontynuowane są działania związane z przyjętą strategią dywersyfikacji dostaw ropy naftowej poprzez koncentrację na dwóch najważniejszych aspektach tego celu strategicznego:

- bezpieczeństwo dostaw ropy naftowej: udrożnieniu alternatywnego kanału dostaw ropy naftowej poprzez stałą obecność na międzynarodowym rynku ropy, regularne kontraktowanie dostaw różnych gatunków ropy z morza – z jednoczesnym stworzeniem możliwości radykalnego zwiększenia ich udziału w całości dostaw ropy do rafinerii w przypadku zagrożenia ciągłości dostaw z kierunku podstawowego,
- poprawie konkurencyjności – poprzez pełne wykorzystanie nadmorskiej lokalizacji rafinerii w Gdańsku i możliwość otrzymywania dostaw surowca przez dwa niezależne od siebie kanały - ropy rosyjskiej poprzez rurociąg „Przyjaźń” oraz różnych gatunków ropy dostępnej poprzez Naftoport. Odpowiedni dobór gatunków rop wynika z prowadzonej w sposób ciągle optymalizacji.

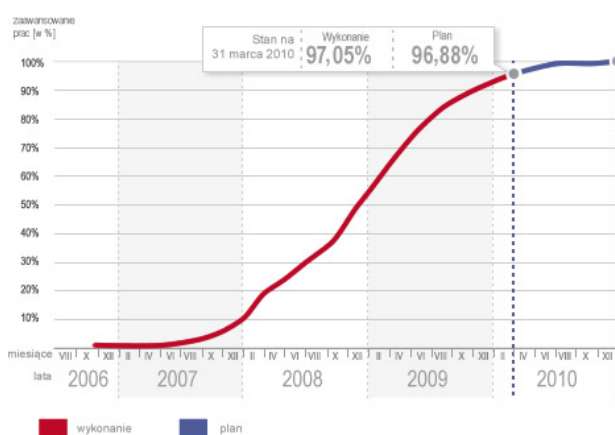
Ryzyka związane z działalnością operacyjną

Ryzyka związane z realizacją Programu 10+

Z uwagi na fakt, że realizacja Projektu 10+ powoli zbliża się ku końcowi, w miarę upływu czasu związane z nim ryzyka ulegają zmniejszeniu. Niemniej jednak ryzyka te nadal są monitorowane i kontrolowane. Należą do nich m.in.:

- dostarczenie lub zamontowanie wadliwych urządzeń i materiałów, pociągające za sobą konieczność napraw i wymian, wzrost kosztów i opóźnienia,
- gospodarczy upadek podwykonawców spowodowany różnymi zjawiskami wywołanymi kryzysem światowym, skutkujący opóźnieniem w realizacji inwestycji, przepadkiem wpłat i koniecznością zakupu dodatkowych materiałów,
- awarie budowlane spowodowane trudnymi warunkami realizacji prac lub nieprzebraniem procedur, skutkujące wstrzymaniem prac oraz opóźnieniem i przekroczeniem budżetu,
- nieosiągnięcie pełnych parametrów procesowych uruchamianych instalacji z powodu ukrytych wad projektowych, skutkujące dodatkowymi kosztami doprowadzenia instalacji do podstawowych parametrów projektowych bądź utraconymi zyskami,
- wystąpienie niekorzystnych warunków atmosferycznych, skutkujące opóźnieniami i uszkodzeniami zainstalowanych urządzeń,
- protesty i zastrzeżenia osób lub instytucji zewnętrznych spowodowane, np. oddziaływaniem inwestycji na środowisko/otoczenie, skutkujące wstrzymaniem prac i opóźnieniami bądź wstrzymaniem decyzji administracyjnych,
- wypadki spowodowane trudnymi warunkami pracy czy dużym natężeniem prac na tym samym terenie lub nieprzebraniem zasad BHP,
- okresowe wstrzymanie kredytowania, skutkujące wstrzymaniem prac z powodu braku środków,
- ryzyko związane ze wzmocnieniem kursu euro, gdyż część kontraktów zawarto w tej walucie.

Poziom zaawansowania realizacji Programu 10+

Ryzyka środowiskowe

Z działalnością operacyjną Grupy LOTOS wiążą się określone ryzyka środowiskowe, wśród których najważniejsze to:

- ryzyko niespełnienia wymogów i przepisów prawa środowiskowego (krajowego i wspólnotowego),
- ryzyko związane z brakiem uprawnień do emisji CO₂,
- ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka związanego z niespełnieniem przepisów prawa krajowego i wspólnotowego, jest minimalizowane poprzez ciągłe monitorowanie wymogów prawa środowiskowego, sprawne jego wdrażanie oraz aktywne i efektywne uczestnictwo w procesie legislacyjnym aktów prawnych. Zidentyfikowane wymogi prawne w zakresie ochrony środowiska w formie informacji bądź nakazu przekazywane są do wszystkich miejsc w Grupie Kapitałowej LOTOS, których zapisy tego prawa dotyczą. Proces uzyskiwania wszelkich pozwoleń realizowany jest z odpowiednim zapasem czasowym, uwzględniającym ryzyko przedłużenia się postępowania administracyjnego, gwarantując uzyskanie odpowiedniego dokumentu w terminie lub z pewnym wyprzedzeniem.

Zarządzanie ryzykiem w zakresie zmian legislacyjnych obejmuje również działania związane z pozyskaniem dostatecznej ilości uprawnień w danym okresie dla instalacji uczestniczących we wspólnotowym systemie handlu emisjami CO₂ oraz nowych, które Spółka realizuje w ramach Programu 10+. Postępujące w czasie przekazywanie do użytkownika nowych instalacji, wymaga dodatkowych limitów emisji, które mogą być przyznane po udokumentowaniu osiągnięcia przez nowe lub zmodernizowane urządzenia pełnych zdolności produkcyjnych i zakończeniu procesu rozruchu.

Obniżanie prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń bądź minimalizacji skutków zaistnienia sytuacji niepożądanych związanych z wystąpieniem awarii przemysłowej, skutkującej ponadnormatywną emisją zanieczyszczeń do powietrza, wód i/lub gruntu, osiągane jest poprzez całkowitą identyfikację i aktualizację ryzyk środowiskowych oraz opracowanie sposobu likwidacji skutków potencjalnych awarii technologicznych. Na terenie rafinerii stosowane są badania prewencyjne diagnozujące stan techniczny urządzeń, jak również liczne i najnowsze techniki ostrzegania i zabezpieczania przed powstaniem awarii, tj. czujki węglowodorów, siarkowodoru, płomienia czy też monitoring wizyjny obejmujący teren trasy rurociągów. Dla zapewnienia szybkiej i skutecznej reakcji na potencjalne zdarzenia awaryjne prowadzone są systematycznie szkolenia i ćwiczenia z zakresu reagowania na awarie.

Ryzyka procesowo-techniczne i związane z bezpieczeństwem pracy

Ryzyka procesowo-techniczne dotyczą głównie zagrożeń związanych z przerabianymi substancjami, stosowanymi procesami technologicznymi, użytkowymi aparatami i urządzeniami, a także warunkami operacyjnymi związanymi m.in. z parametrami wysokich ciśnień i temperatur.

Ryzyka związane z bezpieczeństwem pracy wiążą się z narażeniem pracowników na oddziaływanie czynników niebezpiecznych i uciążliwych, związanych z wykonywaną pracą i bliskością prowadzonych procesów technologicznych, co w konsekwencji może prowadzić do wypadków przy pracy czy chorób zawodowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz uregulowaniami wewnętrznymi, w Spółce systematycznie identyfikuje się zagrożenia na każdym stanowisku pracy i ocenia ryzyko zawodowe, także pod kątem występowania w środowisku pracy m.in. atmosfery wybuchowej, hałasu, wibracji czy substancji chemicznych i biologicznych.

Stosowane powszechnie środki i zabezpieczenia w dziedzinie bezpieczeństwa pracy ukierunkowane są m.in. na minimalizację zidentyfikowanych ryzyk. Podejmowane działania wychodzą poza zakres określany przez polskie ustawodawstwo. W celu ograniczenia prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzeń niepożądanych, systematycznie w Grupie LOTOS wprowadza się nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu podniesienie poziomu świadomości i zaangażowania pracowników oraz zapewnienie bezpiecznych warunków pracy dla wszystkich osób przebywających i/lub pracujących na terenie i na rzecz Grupy LOTOS.

Przedmiotem szczególnej uwagi są także wymogi proceduralne dotyczące zaznajomienia pracowników z zasadami postępowania, m.in. z urządzeniami i aparatami o skomplikowanym działaniu czy użytkowanymi substancjami niebezpiecznymi. Zasady i wymogi systemowe w tym zakresie, w szczególności przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpiecznego postępowania i wykonywania prac, są bardzo rygorystycznie kontrolowane i egzekwowane.

Grupa LOTOS od wielu lat wykorzystuje w procesach produkcyjnych technologie i urządzenia spełniające kryteria najlepszych dostępnych technik (ang. Best Available Techniques, BAT). Instalacje procesowe są wyposażane w odpowiednie systemy bezpieczeństwa i ochrony, w tym oprócz technik BAT, w wielowarstwowe systemy zabezpieczeń (tj. warstwy zapobiegania, ochrony i przeciwdziałania).

Ryzyka zaostrenia wymagań jakościowych dla produktów naftowych

Grupa LOTOS na bieżąco monitoruje projekty nowych norm i rozporządzeń, mających wpływ na działalność produkcyjną i handlową. Źródłem informacji na temat przyszłych zmian dotyczących wymagań jakościowych jest Komitet Techniczny 222 Polskiego Komitetu Normalizacyjnego do spraw przetworów naftowych i cieczy eksploatacyjnych. Dzięki aktywnemu uczestnictwu w pracach podkomitetów wchodzących w skład Komitetu Technicznego 222, Grupa LOTOS ma możliwość opiniowania projektów norm europejskich jeszcze w fazie ich powstawania.

Dodatkowy wpływ na poziom wymagań jakościowych, zwłaszcza dla paliw silnikowych, Grupa LOTOS uzyskuje dzięki uczestnictwu w pracach branżowego stowarzyszenia Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego. Udział ten znacząco ogranicza ryzyka w zakresie nieterminowego dostosowania się do przyszłych standardów jakościowych w obszarze produktów naftowych.

W 2010 r. przewidywana jest zmiana wymagań jakościowych dla benzyn i olejów napędowych w zakresie dopuszczalnej zawartości biokomponentów. Trwają prace nad dopuszczeniem do obrotu benzyn z zawartością etanolu do 10% obj. i oleju napędowego z zawartością FAME do 7% obj. Grupa LOTOS jest już przygotowana na te zmiany i nie stanowią one zagrożenia dla kontynuacji działalności.

Ryzyka w obszarze sprzedaży

Otoczenie makroekonomiczne, w którym działa Grupa LOTOS, wywiera istotny wpływ na sprzedaż jej produktów, zwłaszcza w sytuacji spowolnienia gospodarczego. W czasie kryzysu gospodarczego szczególnego znaczenia nabiera wiarygodność i płynność kontrahentów, która z kolei zależy od płynności ich płatników. Dlatego tak ważna jest polityka zabezpieczania transakcji i kontroli należności.

Zakres stosowania zasad zabezpieczeń handlowych oraz bieżąca i przyszła kondycja podmiotów rynkowych będzie zależeć głównie od polityki instytucji finansowych i ubezpieczeniowych. Zaostrenie polityki kredytowej może powodować ograniczenie lub brak dostępu do zabezpieczeń transakcji handlowych, takich jak gwarancje ubezpieczeniowe, ubezpieczenia, akredytywy, jak również kredyty obrotowe i inwestycyjne.

Do kluczowych ryzyk w działalności handlowej Grupy Kapitałowej LOTOS w 2009 r., jak również w 2010 r. należy zatem zaliczyć:

- zmniejszony popyt na paliwa i inne produkty naftowe w wyniku ogólnosiwiatowej recesji gospodarczej, czego skutkiem może być niższy od zakładanego wzrost sprzedaży,
- pojawienie się nowych importerów produktów naftowych z różnych kierunków geograficznych, poszukujących szans sprzedaży w Polsce i prowadzących agresywną politykę cenową,
- agresywną politykę cenową konkurencji,
- spadek tranzytu towarów przez Polskę,
- zmniejszenie liczby połączeń lotniczych na świecie,
- spadek realizowanych kontraktów drogowych oraz przedłużające się procedury przetargowe dotyczące realizacji inwestycji drogowych,
- zmniejszenie się ruchu statków w portach polskich w związku ze spadkiem eksportu/importu,
- zmniejszoną produkcję przemysłową skutkującą mniejszym zapotrzebowaniem na środki smarne, paliwa i inne produkty naftowe.

Ryzyka i szanse związane z sytuacją społeczną w Spółce

Obserwowane w kraju skutki światowego spowolnienia gospodarczego spowodowały zmiany w działalności Spółki. W 2009 r. wprowadzono Pakiet Antykryzysowy oraz zainicjowano projekty zwiększające efektywność funkcjonowania, które przyczyniły się do oszczędności w poszczególnych segmentach działalności. Spotkania pracowników z najwyższym kierownictwem, bieżące informowanie o sytuacji Spółki, badanie opinii pracowników Grupy Kapitałowej, cykliczne spotkania w ramach programu komunikacji wewnętrznej „Rozmawiamy o LOTOSIE” spowodowały aktywną współpracę pracowników z Zarządem przy wypełnianiu postanowień Pakietu Antykryzysowego. Dzięki dużemu zaangażowaniu pracowników i kadry kierowniczej, dyscyplinie kosztowej i wdrożeniu nowych rozwiązań systemowych udało się osiągnąć założone w budżecie wskaźniki ekonomiczne i określone w Pakiecie Antykryzysowym oszczędności. Sytuacja w Spółce jest stabilna, a pracownicy mają ogromne poczucie odpowiedzialności za wyniki swojej pracy. Obecnie nie ma zidentyfikowanych znaczących ryzyk o charakterze społecznym. Realizacja Programu 10+ spowodowała konieczność uzupełnienia obsady w pionie produkcji i techniki. Zatrudnienie młodych, wykształconych i zaangażowanych pracowników umożliwiło zmianę struktury wiekowej i wdrożenie nowych, innowacyjnych rozwiązań.

Koszty wdrożenia strategii zabezpieczających

Przy planowaniu strategii zabezpieczających przed materializacją ryzyka, analizowane są konieczne do poniesienia koszty oraz potencjalne korzyści z nich wynikające. Koszty te nie powinny przekraczać skutków finansowych, które Grupa Kapitałowa LOTOS zmuszona byłaby ponieść w przypadku zmaterializowania się ryzyka. Zatem wszelkie plany ograniczania ryzyka wdrażane są po analizie ich opłacalności.

Przewidywane zmiany w zidentyfikowanych ryzykach

W Grupie LOTOS przeprowadzono analizę, jak zidentyfikowane ryzyka mogą kształtować się w perspektywie realizacji strategii Spółki do 2012 r. Oceniono, w jakim stopniu prawdopodobieństwo i skutki finansowe będą ulegać zmianie na przestrzeni tego okresu. W wyniku powyższych analiz zauważono, że wiele ryzyk będzie miało porównywalny wpływ na Grupę LOTOS w całym okresie realizacji strategii. Zmniejszeniu zdecydowanie ulegną ryzyka operacyjne z uwagi na fakt ukończenia Programu 10+, a także powiązane z nim ryzyko ograniczenia dostępu do zewnętrznego finansowania. Przewiduje się zaś wzrost ryzyka związanego z działaniami konkurencyjnymi, spowodowany ich większym prawdopodobieństwem wystąpienia. Z tego też względu prowadzone są w Grupie LOTOS odpowiednie działania i wdrażane właściwe strategie zabezpieczające przed skutkami powyższego ryzyka.

Dokonania i prognozy

Uwarunkowania działalności

Sytuacja gospodarcza w 2009 r. była lepsza niż oczekiwał rynek. Najważniejsze gospodarki świata zaczęły przyspieszać, co znacząco zahamowało spadek światowego PKB. Światowa ekonomia była jednak nadal bardzo wrażliwa na wszelkie negatywne sygnały. Spowolnienie gospodarcze znalazło swoje odzwierciedlenie w spadku popytu na ropę. Dla Grupy Kapitałowej LOTOS był to okres szczególny. Dzięki wdrożeniu Pakietu Antykrzysowego, obejmującego ograniczanie wydatków i realizację programów efektywnościowych, Grupa LOTOS przeprowadziła zgodnie z harmonogramem inwestycje Programu 10+, zaś wynik finansowy netto, mimo że wypracowany w trudnych warunkach ekonomicznych, znacznie przekroczył prognozy analityków.

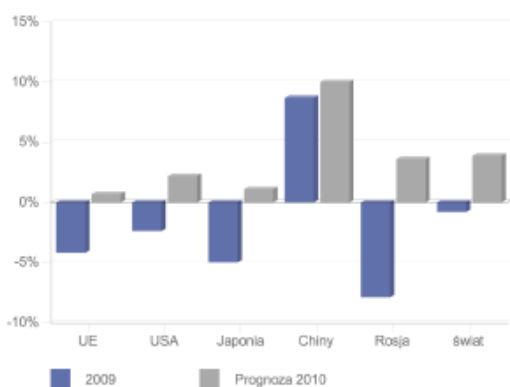

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Wskaźniki ekonomiczne dla gospodarki światowej za 2009 r. wskazują, analogicznie jak w roku poprzednim, na silną zmienność otoczenia gospodarczego. O ile w całym 2009 r. gospodarka światowa skurczyła się o 0,8%, to specyfika tej zmiany nie była jednolita.

Silne zróżnicowanie zmian gospodarczych można było zaobserwować w ujęciu geograficznym. Z jednej strony - spośród kluczowych globalnych gospodarek - odnotowano znaczące spadki wartości PKB - 2,4% dla gospodarki USA, 5% w Japonii, 4,2% w krajach Unii Europejskiej oraz 7,9% w Rosji. Z drugiej strony w tempie 2,1% wzrosły gospodarki krajów rozwijających się, w tym Chin (8,7%) oraz Indii (7%).

Dynamika PKB w latach 2009-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMF (styczeń 2010), Eurostat (marzec 2010)

Gospodarka światowa zakończyła 2009 r. z ujemną dynamiką PKB, jednak tempo spadku było niższe niż oczekiwano w 2008 r. Szybsza niż szacowano poprawa gospodarcza była odczuwalna szczególnie w drugim półroczu i była zauważalna głównie w USA oraz krajach Unii Europejskiej, czego efektem jest prognozowany wzrost gospodarki globalnej (o 3,9%) w 2010 r., włączając USA (2,7%) i UE (0,7%).

Lepsza ocena oraz perspektywa makroekonomiczna z końca 2009 r. mogą być zagrożone szeregiem ryzyk gospodarczych, jak między innymi rosnące bezrobocie (kraje UE), wycofanie interwencyjnych programów rządowych oraz znaczna dysproporcja tempa wzrostu.

Polska – otoczenie makroekonomiczne

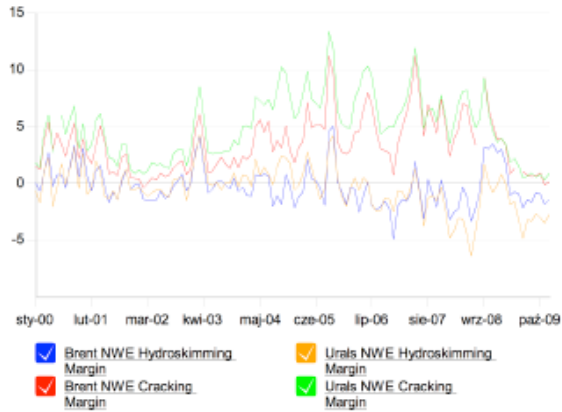
Gospodarka polska w 2009 r., w relacji do innych państw Unii Europejskiej, cechowała się dobrymi wynikami ekonomicznymi. Roczny wzrost PKB wyniósł 1,8% i rósł z kwartału na kwartał. Popyt krajowy zmniejszył się o 0,9%, jednak spożycie indywidualne wzrosło o 2,3% w relacji do 2008 r.

Sprzedaż detaliczna ogółem wzrosła w 2009 r. o 4,3%. Dobre wyniki sprzedażowe w kraju możliwe były do osiągnięcia dzięki względnie stabilnej sytuacji na rynku pracy. Zarejestrowana stopa bezrobocia wzrosła o 2,4 pkt proc. do 11,9%, a poziom płac w gospodarce ponownie był wyższy niż w roku poprzednim.

Sytuacja sektora rafineryjnego

W 2009 r. największy wpływ na sektor miał kryzys ekonomiczny na świecie, który spowodował zdecydowane zmniejszenie popytu na paliwa, w szczególności na oleje napędowe, których zużycie zależy w dużym stopniu od kondycji gospodarczej przedsiębiorstw. Zmniejszenie popytu negatywnie odbiło się na marżach rafineryjnych, które spadły do poziomu nienotowanego od 2002 r.

Marże rafineryjne (USD/bbl)

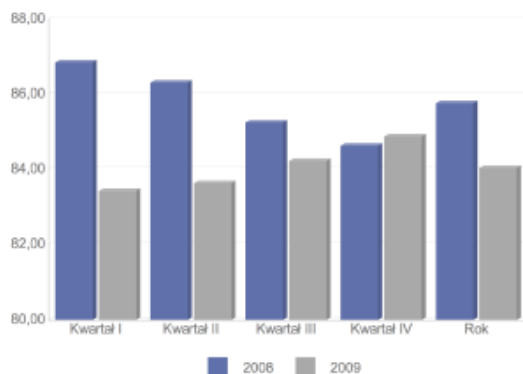

Źródło: Międzynarodowa Agencja Energii

Spadek globalnego PKB przyczynił się bezpośrednio do zmniejszenia popytu na ropę naftową. Efekt ten kształtowany był głównie przez kraje rozwinięte, w krajach rozwijających się odnotowano natomiast wzrost konsumpcji. Oczekuje się, że w przyszłości to kraje rozwijające się w największym stopniu będą miały wpływ na wzrost konsumpcji (Oil Market Report, luty 2010 r., IEA).

Szacuje się, że w 2009 r. przeciętne światowe zapotrzebowanie na ten surowiec wyniosło około 84,4 mb/d, co oznacza spadek o około 1,7% wobec 2008 r. (przy średnim szacowanym popycie na 85,9 mb/d). Na rynku europejskim natomiast zgłaszane zapotrzebowanie na ropę naftową wyniosło około 15,3 mb/d w 2009 r., wobec 16,1 mb/d w 2008 r. Tempo spadku konsumpcji surowca w Europie było wyższe niż w ujęciu globalnym i wyniosło 4,7%. Należy zaznaczyć, że przy jednoczesnym spadku popytu ogółem zarówno globalnie, jak i w Europie odnotowywano kwartalną poprawę konsumpcji surowca - *Opracowanie własne na podstawie danych OPEC* - (Monthly Oil Market Report, luty 2010 r.), IEA (Oil Market Report, luty 2010 r.), EIA (Short Term Energy Outlook, styczeń 2010 r.) .

Kształtowanie się popytu na ropę w 2009 r. (mb/d)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych EIA, marzec 2010

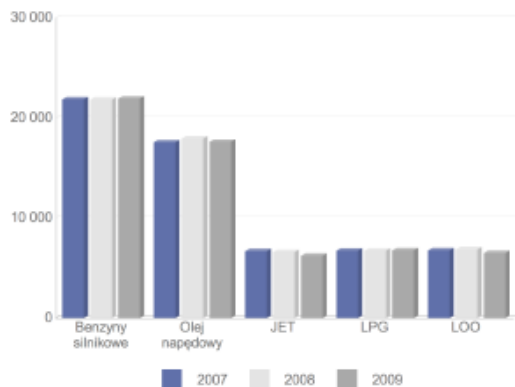
Rok 2009 cechował się kwartalnymi wzrostami ceny ropy naftowej, chociaż średnia cena surowca była o niemal 37% niższa niż w roku poprzednim i wyniosła 62 USD/b. Wzrost ten uwarunkowany był z jednej strony słabnącą wartością dolara amerykańskiego, z drugiej wzrastającym popytem wynikającym z poprawy sytuacji gospodarczej. Zmiana cen ropy naftowej kształtowała się od poziomu nieco ponad 40 USD w styczniu, do niespełna 80 USD pod koniec roku. Trend ten stanowi jeden z czynników motywujących do podjęcia inwestycji w obszarze poszukiwania i wydobycia ropy naftowej.

Międzynarodowy rynek paliw

(Mid-Term Oil Market Outlook 2009-2014, JBC, październik 2009 r.)

Szacuje się, że 2009 r. cechował się niemal 1,8% spadkiem popytu na produkty rafinacji ropy. Największe zmiany odnotowano w zapotrzebowaniu na paliwo lotnicze JET (-5,3%) oraz na lekki olej opałowy (-4,9%). Globalny spadek konsumpcji oleju napędowego, według wstępnych szacunków, wyniósł 1,8%, natomiast konsumpcja benzyn odnotowała nieznaczny wzrost. Taki kształt globalnego popytu na paliwa jest efektem spadku zapotrzebowania w krajach rozwiniętych.

Konsumpcja paliw na świecie (tys. b/d)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych JBC, październik 2009 r.

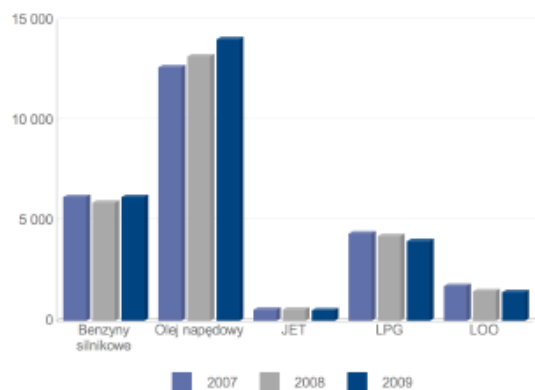
Na rynku europejskim szacowany spadek popytu w 2009 r. wyniósł 3%, w tym zmniejszenie konsumpcji benzyn wyniosło 4%, paliwa JET 4% oraz oleju napędowego (ON) niecałe 3%. Oczekuje się odbicia zapotrzebowania na ON oraz paliwo lotnicze.

Polski rynek paliw

(Źródłem przedstawionych danych jest POPIHN)

Konsumpcja paliw płynnych w Polsce w 2009 r. cechowała się wysoką dynamiką wzrostu (5,3% wobec 2008 r.) – jej poziom wyniósł niemal 21,7 mln m³ produktów.

Konsumpcja paliw w Polsce (tys. m³)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPIHN

W Polsce największą popularnością cieszą się samochody zasilane benzyną, które stanowią około 65% rynku. Popyt na benzynę kształtowany jest przez klienta indywidualnego, dla którego istotnym czynnikiem pozostaje jednak zrównywanie się cen detalicznych benzyny oraz alternatywnego oleju napędowego. W porównaniu do 2008 r. na krajowym rynku paliw odnotowano wzrost konsumpcji benzyn o 4,8%. Wolumen zapotrzebowania na ten produkt osiągnął poziom z 2007 r. Biorąc pod uwagę dojrzałość rynku, należy uznać te wahania za duże.

Liczba samochodów z silnikiem diesla jest znacznie mniejsza niż z benzynowym, jednak z uwagi na przeznaczenie, pojazdy te generują wysoką konsumpcję ON. Na krajowym rynku systematycznie wzrasta udział samochodów zasilanych olejem napędowym zarówno w ujęciu globalnym, jak i w segmencie samochodów osobowych. Miniony rok był kolejnym okresem wzrostu konsumpcji oleju napędowego w Polsce. Przyrost zapotrzebowania na ten produkt był wyższy niż dynamika rynku paliw ogółem i wyniósł 6,4% wobec 4,3% rok wcześniej. Szacuje się, że trend wzrostowy konsumpcji ON utrzyma się w najbliższych latach, do czego przyczynić się powinien rozwój transportu drogowego i technologii silników diesla. Polscy producenci paliw, zgodnie z trendami światowymi, maksymalizują produkcję frakcji średnich, dzięki czemu możliwe będzie w znacznie większym stopniu zaopatrzenie rynku w produkt pochodzenia krajowego.

Sprzedaż paliwa lotniczego spadła w 2009 r. o 5% i wyniosła 0,5 mln m³. Zmniejszenie krajowego zużycia produktu było wynikiem gorszej sytuacji gospodarczej w kraju i na świecie. W porównaniu do roku poprzedniego w polskich portach lotniczych liczba obsługiwanych pasażerów zmniejszyła się o 8,2%, natomiast liczba wykonanych operacji pax (liczba odlotów i lądowań statków powietrznych) o 7,7%. Sytuacja ta była konsekwencją globalnego spadku przewozu osób (o 2,9% porównując do 2008 r.) oraz towarów (o 11,1%). Paliwo lotnicze jest produktem szczególnie wrażliwym na zmiany gospodarcze, dlatego przy poprawie warunków makroekonomicznych odbicie popytu może być silne. W 2009 r. przełamano monopol na polskim rynku paliwa lotniczego – spółka zależna LOTOS Tank uruchomiła własną bazę paliw na gdańskim lotnisku Rębiechowo.

Sprzedaż krajowa gazu LPG wyniosła w 2009 r. ponad 3,9 mln m³ i była o 6,1% mniejsza niż w 2008 r. Był to kolejny rok spadku konsumpcji tego paliwa, mimo wzrostu liczby pojazdów z instalacją gazową. Wzrost liczby samochodów zasilanych LPG nie przekłada się jednak na wzrost sprzedaży paliwa, ponieważ nowsze modele pojazdów cechują się mniejszym zużyciem produktu. Jednocześnie starsze pojazdy z instalacją gazową przeznaczone są na złomowanie. Kształt rynku LPG wskazuje na jego dojrzałość, co oznacza, że konsumpcja produktu nie powinna się znacznie zmieniać w najbliższych latach.

W 2009 r., podobnie jak w latach poprzednich, odnotowano spadek zużycia lekkiego oleju opałowego. Był on jednakże łagodniejszy niż w 2008 r., kiedy to wyniósł niemal 15%. Konsumpcja tego paliwa w 2009 r. wyniosła 1,4 mln m³ i była o 2,9% niższa niż w roku poprzedzającym. Mniejsze zapotrzebowanie na produkt wynika przede wszystkim ze wzrostu znaczenia innych źródeł energii, cechujących się relatywnie niższymi cenami.

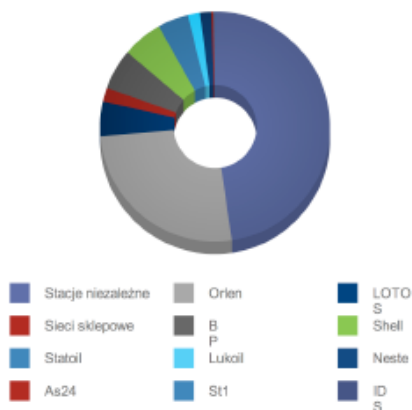
Sytuacja na detalicznym rynku paliw w Polsce

W 2009 r. w Polsce kontynuowano działania mające na celu segmentację rynku detalicznego paliw oraz dostosowywanie oferty do oczekiwań klientów. Segmentacja rynku polegała na wyraźnym wyodrębnianiu stacji premium i ekonomicznych. Polskie sieci stacji paliw podlegały procesom optymalizacyjnym, polegającym między innymi na wygaszaniu umów patronackich. Szczególną aktywność można było zaobserwować w obszarze stacji autostradowych (Miejsca Obsługi Podróżnych, MOP), gdzie lokowane są stacje z segmentu premium. W ramach rozwoju sieci autostrad w Polsce, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zaplanowała do 2015 r. zagospodarowanie około 100 MOP. Zauważalnie zmniejszyła się natomiast aktywność dystrybutorów paliw w segmencie ekonomicznym, czyli dla klienta detalicznego najbardziej wrażliwego na cenę produktu. Choć cena paliw jest czynnikiem wpływającym na wybór stacji, to klienci kierują się przede wszystkim kryterium lokalizacyjnym. Ponadto ciągle niewielki odsetek deklaruje regularne korzystanie ze stacji bezobsługowych (3% klientów korzysta regularnie, 19% korzysta sporadycznie; 78% nie korzysta – źródło: Moto Scan 2009, Stacje benzynowe, grudzień 2009 r.).

Na koniec 2009 r. liczba stacji w Polsce wyniosła ponad 6,7 tys. obiektów i była o 138 punktów sprzedaży mniejsza niż w roku poprzedzającym. Zmiany na rynku detalicznym stacji paliw w Polsce można zdefiniować w trzech podstawowych obszarach:

- zmniejszenie liczby stacji wraz z reorganizacją sieci sprzedaży krajowych producentów paliw,
- wzrost liczby stacji koncernów zagranicznych,
- trwały spadek liczby niezależnych operatorów stacji paliw.

Liczba stacji paliw w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPIHN

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Kierunki rozwoju i działania Grupy LOTOS w 2009 r. określały dwa kluczowe dla przyszłości koncernu przedsięwzięcia – realizacja Programu 10+ oraz opracowanie i wdrożenie Pakietu Antykrzysowego. Podstawowym celem obu projektów było z jednej strony zabezpieczenie płynności finansowej Grupy Kapitałowej LOTOS, z drugiej – przygotowanie Spółki do wymagań rynku w momencie odbicia gospodarczego. W realizację zarówno Programu 10+, jak i Pakietu Antykrzysowego, zaangażowane były w różnym stopniu wszystkie spółki w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS. Rok 2009 bez wątplenia wymagał ogromnego zaangażowania wszystkich pracowników.

Program 10+

Program 10+ związany jest z rozbudową rafinerii w Gdańsku. Łączna wartość tego programu inwestycyjnego przekracza 5 mld zł. Jest to jedno z największych tego typu przedsięwzięć w Europie.

Na koniec 2009 r. wykorzystanie kredytów, przyznanych na finansowanie Programu 10+, wyniosło około 81,8%. Poza środkami kredytodawców, w celu finansowania Programu 10+, Grupa LOTOS wykorzystywała - w stopniu zdeterminowanym przez umowę kredytową - również własne środki, wygenerowane w ramach działalności operacyjnej. Na koniec IV kwartału 2009 r. poziom zaawansowania prac w zakresie realizacji Programu 10+ wyniósł 94,47%. Z kolei społeczny projekt "Kadra 2009 - Program 10+", zakładający zatrudnienie 120 pracowników operacyjnych na potrzeby obsługi instalacji Programu 10+, został zrealizowany w 100%.

W warunkach kryzysu gospodarczego przerwanie inwestycji i zamrożenie wydatków mogłoby się wydawać najprostszym i najlepszym rozwiązaniem, jednak taka decyzja osłabiłaby pozycję konkurencyjną koncernu i uniemożliwiła Spółce skuteczne konkurowanie na rynku w czasach lepszej koniunktury. W celu zapewnienia płynności finansowej i bezpieczeństwa inwestycji w Grupie Kapitałowej wprowadzono więc Pakiet Antykrzysowy.

Pakiet Antykrzysowy

Pakiet Antykrzysowy został wprowadzony 10 lutego 2009 r. Jego podstawowym celem było zabezpieczenie płynności finansowej w 2009 r. Pakiet zakładał kontynuację Programu 10+, brak ograniczenia wydatków na remont postojowy Wiosna 2009 i jednoczesną redukcję wszystkich kosztów, których poniesienie nie było absolutnie konieczne.

Pakiet koncentrował się na redukcji kosztów, racjonalnym ograniczeniu wydatków inwestycyjnych i wdrożeniu programów efektywnościowych. W ramach tych działań dokonano przeglądu oraz selekcji planowanych i prowadzonych inwestycji, a Spółka podjęła decyzję o rezygnacji z wydatków inwestycyjnych, które nie musiały być poniesione w 2009 r.

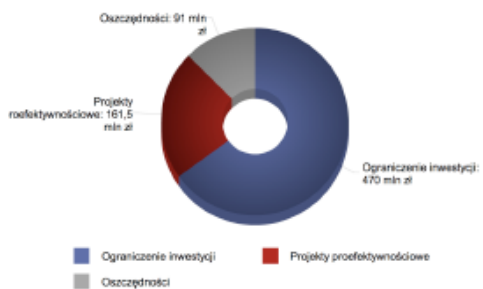
Wprowadzenie Pakietu poprzedzały szerokie konsultacje z pracownikami i zakładowymi organizacjami związkowymi. Zgodnie z przyjętą w Spółce transparentnością działań, cele i założenia Pakietu były szeroko komunikowane wszystkim interesariuszom. Po wdrożeniu działań przewidzianych w ramach Pakietu, Spółka prowadziła regularny monitoring jego realizacji, a zadania w nim zawarte podlegały systematycznej ocenie i weryfikacji. W wyniku wprowadzenia Pakietu Grupa Kapitałowa LOTOS zaoszczędziła 722,5 mln zł, niemal dwukrotnie więcej niż zakładano na etapie wdrażania Pakietu.

Realizacja Pakietu Antykrzysowego

Inwestycje	Oszczędności	Programy proefektywnościowe
Założenia 219 mln zł	Założenia 53 mln zł	Założenia 118 mln zł
efekt 470 mln zł	efekt 91 mln zł	efekt 161,5 mln zł

Przekroczenie celów Pakietu nastąpiło zarówno w obszarze oszczędności, programów proefektywnościowych, jak i inwestycji. Największy udział w realizacji Pakietu miało ograniczenie inwestycji, ponad jedną piątą zaoszczędzonej kwoty udało się uzyskać dzięki programom proefektywnościowym.

Udział poszczególnych działań w realizacji Pakietu Antykrzysowego

Wprowadzeniu Pakietu Antykryzysowego towarzyszyło pierwsze w Polsce porozumienie społeczne. Konsensus objął Zarząd, wszystkie organizacje związkowe i Radę Pracowników. Organizacje reprezentujące pracowników zgodziły się na zamrożenie wysokości płac w celu ochrony miejsc pracy. W ramach monitoringu sytuacji Spółki i postępów w realizacji Pakietu co miesiąc odbywały się spotkania Zarządu Grupy LOTOS ze stroną społeczną.

Trendy i prognozy

Międzynarodowa Agencja Energetyki (IEA) szacuje, że globalny popyt na ropę w 2010 r. będzie nadal wzrastał. Według organizacji głównym źródłem wzrostu popytu będzie zwiększone zapotrzebowanie na surowce energetyczne w dwóch krajach świata o największym potencjale ludnościowym - w Chinach i Indiach. IEA prognozuje jednocześnie, iż światowa gospodarka na tyle wolno będzie wychodziła z recesji, iż dopiero w 2012 r. globalne zużycie ropy powróci do poziomu z 2008 r. Eksperti prognozują także, iż za 90% wzrostu konsumpcji energii na świecie do 2030 r. odpowiadać będą kraje niezrzeszone w OPEC, czyli tak zwane rynki wschodzące.

Przedstawiciele OPEC na spotkaniu pod koniec 2009 r. podjęli decyzję o utrzymaniu poziomu wydobycia. Podjęli tę decyzję, gdyż ich zdaniem realna cena ropy w przedziale 70-80 USD jest ceną sprawiedliwą. Według przedstawiciela Arabii Saudyjskiej, największego na świecie eksportera ropy, rynek ropy jest obecnie stabilny, zmienność minimalna, a cena właściwa. Poziom 75 USD przedstawiciel Arabii Saudyjskiej uznał za zadowalający zarówno dla producentów, jak i konsumentów ropy.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy oszacował, że średnioroczna cena ropy w 2010 r. będzie wyższa niż w 2009 r. o 22% i wyniesie 76 USD za baryłkę (średnia dla gatunków Brent, Dubai i WTI).

Stabilność cen ropy będzie miała swoje odzwierciedlenie w stopniowej poprawie marż rafineryjnych i dyferencjału. W ślad za tym spodziewana jest poprawa rentowności spółek paliwowych. Nie będzie to jednak proces gwałtowny, gdyż szereg rafinerii na świecie pracuje przy obniżonych mocach przerobowych.

Sytuacja finansowa i majątkowa

Mariusz Machajewski
wiceprezes Zarządu
dyrektor ds.
ekonomiczno-finansowych

Szanowni Interesariusze,

rok 2009 był kolejnym rokiem trudnych warunków makroekonomicznych na całym świecie. Dla branży naftowej najdotkliwsze były niskie ceny ropy oraz spadki marż, w szczególności dotyczące średnich destylatów. Z punktu widzenia Grupy Kapitałowej LOTOS negatywny wpływ miała również mała efektywność przerobu naszego podstawowego gatunku ropy, przejawiająca się bardzo niskim poziomem tzw. dyferencjału Brent/Ural. W tym trudnym otoczeniu przedsiębiorstwa na całym świecie zmuszone były do działań oszczędnościowych oraz szczególnego dbania o płynność finansową. Grupa Kapitałowa LOTOS była w tych działaniach jednym z wiodących podmiotów. Już w pierwszej połowie roku wprowadziliśmy Pakiet Antykryzysowy, polegający na ograniczeniu inwestycji oraz optymalizacji kosztów. Warto podkreślić, iż wdrożenie Pakietu nie miało negatywnych konsekwencji dla realizacji inwestycji kluczowych dla przyszłej wartości Grupy Kapitałowej LOTOS, co więcej - zapewniło ich niezakłóconą realizację oraz zabezpieczyło płynność finansową Spółki.

Niesprzyjające warunki makroekonomiczne nie zakłóciły realizacji strategii Grupy Kapitałowej LOTOS. Rok 2009 był kolejnym okresem, w którym odnotowaliśmy wzrost sprzedaży, szczególnie w obrębie średnich destylatów. Jest to niezmiernie istotne z punktu widzenia planowanego wzrostu mocy przerobowych po zakończeniu Programu 10+. Realizacja tego aktualnie najistotniejszego dla Grupy Kapitałowej LOTOS przedsięwzięcia inwestycyjnego, przebiegała w minionym roku zgodnie z planem. Oddane zostały do użytku pierwsze instalacje produkcyjne: hydroodsiarczania (HDS) oraz destylacji atmosferycznej i próżniowej (CDU/VDU). Ekonomiczne korzyści płynące z uruchomienia tych instalacji widoczne będą w 2010 roku, gdyż pozwolą na zwiększenie przerobu ropy do ok. 8 mln ton, a po zakończeniu Programu 10+ do 10,5 mln ton rocznie.

W obszarze poszukiwań i wydobywania ropy naftowej prowadzono prace na Morzu Bałtyckim oraz kontynuowano projekt Yme na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Oczekujemy, że pierwsze efekty finansowe wynikające z produkcji ropy naftowej ze złoża Yme pojawią się po rozpoczęciu eksploatacji w II połowie 2010 roku.

Mimo niekorzystnego wpływu czynników zewnętrznych – niskie ceny ropy, spadki marży rafinerijnej oraz dyferencjału Ural/Brent – Grupa Kapitałowa LOTOS wypracowała w roku 2009 zysk operacyjny na poziomie 419,8 mln zł. Wpływ na ten wynik miały wdrożone działania proefektywnościowe, jak również efekt przeszacowania zapasów wynikający z odwrócenia się w drugiej połowie roku spadkowego trendu cen surowców. Dodatkowo saldo na działalności finansowej, spowodowane głównie przez zyski z tytułu różnic kursowych powstałych na skutek przeszacowania kredytów i pożyczek, miało dodatni wpływ na osiągnięty zysk netto z działalności kontynuowanej za 2009 rok w wysokości 911,8 mln zł oraz zysk netto akcjonariuszy jednostki dominującej na poziomie 900,8 mln zł.

Wprowadzenie w 2009 roku Pakietu Antykryzysowego oraz szeregu działań poprawiających płynność finansową, a także kolejne transze zapewnionego w latach poprzednich długoterminowego finansowania dłużnego, pozwoliły na niezakłóconą realizację głównych zamierzeń inwestycyjnych Grupy Kapitałowej LOTOS. Pomimo trudnej sytuacji w otoczeniu rynkowym oraz ujemnych wyników w pierwszych miesiącach 2009 roku nie zaszła potrzeba restrukturyzacji zadłużenia, co jest dowodem siły finansowej oraz zdecydowanego i konsekwentnego zarządzania Spółką. Dla postrzegania Grupy LOTOS nie bez znaczenia był też fakt dokapitalizowania Spółki poprzez wniesienie aportem pozostałych w rękach Skarbu Państwa akcji LOTOS Petrobaltic, LOTOS Jasło oraz LOTOS Czechowice.

Dynamiczny rozwój sprawił, że wartość poniesionych w 2009 roku nakładów inwestycyjnych, w szczególności na Program 10+, zbliżyła się do 3 mld złotych. Nie pozostało to oczywiście bez wpływu na strukturę pasywów Grupy Kapitałowej. Wskaźniki zadłużenia osiągnęły wartości wysokie, aczkolwiek planowane. Jednym z podstawowych zadań Spółki w przyszłości będzie obniżenie poziomu zadłużenia do poziomów właściwych dla branży, w której działamy. Oczekujemy, że efekty wdrażanych przez nas projektów rozwojowych będą pozytywnie wpływały na osiągane w przyszłości wyniki finansowe oraz zaowocują dynamicznym wzrostem wartości Grupy LOTOS dla jej akcjonariuszy.

Z poważaniem,

Mariusz Machajewski
Wiceprezes Zarządu
Dyrektor ds. Ekonomiczno-Finansowych
Grupa LOTOS S.A.

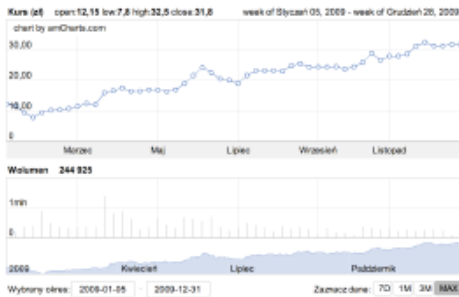

Giełda

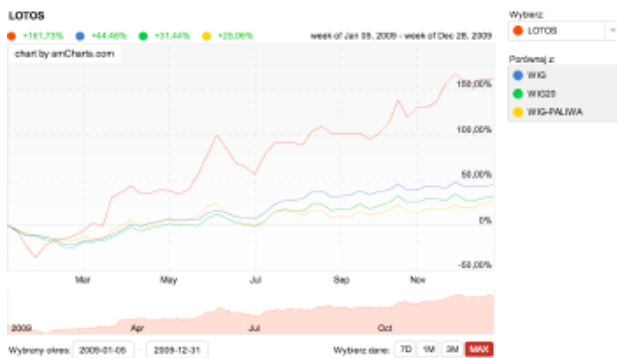
Grupa LOTOS na giełdzie

W 2009 r. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW) można było wyróżnić dwa zasadnicze okresy. Pierwszy z nich trwał do połowy lutego i był to okres spadków na warszawskim parkiecie. Spadki te były spowodowane trwającym od 2008 r. światowym kryzysem gospodarczym. W przypadku indeksu WIG20 dno kryzysu osiągnięte zostało 17 lutego 2009 r. i od tego czasu można mówić o drugim okresie, w którym ceny akcji zaczęły odrabiać straty, a wartość indeksu dwudziestu największych spółek weszła w trend wzrostowy.

Kurs akcji Grupy LOTOS w 2009 roku

Kurs akcji Grupy LOTOS w porównaniu z WIG20 i WIG-Paliwa

Kryzys gospodarczy miał również wpływ na notowania akcji Grupy LOTOS. Sytuacji walorów Spółki nie poprawiał także negatywny wpływ, jaki wywarła na ich wartość rekomendacja UniCredit wydana w listopadzie 2008 r. Na skutek działania tych czynników 2 lutego 2009 r. cena akcji Grupy LOTOS osiągnęła swoje historyczne minimum na poziomie 7,25 zł za akcję, co stanowiło spadek o ponad 40% względem kursu z początku roku (12,44 zł).

Trend wzrostowy, w którym akcje Spółki pozostawały przez dalszą część roku, był wyraźnie silniejszy od trendu indeksów WIG, WIG20 oraz WIG-Paliwa. Wpływ na to mogły mieć dobre wyniki Grupy LOTOS, terminowa realizacja Programu 10+ oraz wdrożony w Spółce Pakiet Antykryzysowy. Roczne maksimum cena akcji Grupy LOTOS osiągnęła 29 grudnia 2009 r. i wyniosło ono 32,75 zł. Cena walorów Spółki na koniec okresu była niewiele niższa i wyniosła 31,80 zł, co oznacza roczną stopę zwrotu z akcji Grupy LOTOS na

poziomie blisko 156%. Średni dzienny wolumen obrotów akcjami Spółki był na poziomie 382 tys. akcji, natomiast kapitalizacja na koniec 2009 r. wyniosła 4,1 mld zł.

RESPECT - nowy indeks giełdowy

Ważnym giełdowym wydarzeniem dla Grupy LOTOS w 2009 r. było ogłoszenie pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie – RESPECT Index na GPW w Warszawie. Do indeksu zakwalifikowano 16 spółek o ratingu A. Wśród nich znalazła się Grupa LOTOS. Pierwsze notowanie RESPECT Index odbyło się 19 listopada 2009 r. Wartość nowego indeksu, począwszy od dnia bazowego, jest przeliczana dwa razy dziennie i podawana do publicznej wiadomości.

RESPECT to projekt, który ma na celu promowanie najwyższych standardów odpowiedzialnego zarządzania wśród firm notowanych na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. Podobne indeksy funkcjonują na kilkudziesięciu giełdach na świecie. Najważniejsze wśród nich to Dow Jones Sustainability Index i FTSE4Good. Podstawą RESPECT Index były wyniki ratingu oceniającego przedsiębiorstwa zaangażowane w działania z obszaru zrównoważonego rozwoju. Analizą objęte zostały spółki notowane na rynku regulowanym warszawskiej GPW, które w rankingu firm odpowiedzialnych społecznie otrzymały najwyższy rating i są liderami komunikacji spółek na rynku finansowym, zrównoważonego rozwoju i ładu informacyjnego.

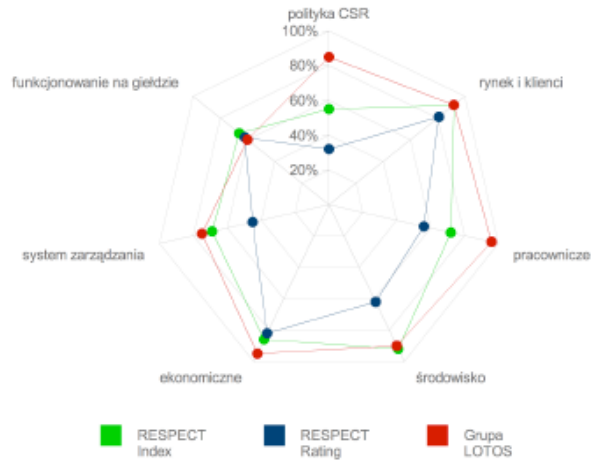
Do przeprowadzenia badania przedsiębiorstw notowanych na GPW w Warszawie (z wyłączeniem rynku NewConnect, spółek zagranicznych i tych, których akcje są notowane poza warszawską giełdą) i stworzenia RESPECT Ratingu przyjęto definicję odpowiedzialności społecznej jako strategii zarządzania i koncepcji podejścia do prowadzenia biznesu. Grupa LOTOS przystąpiła do tego projektu jako jedna ze 120 firm, które poddały się ocenie. W oparciu o kryteria bezwzględne, koncern zakwalifikował się do klasy A RESPECT Ratingu. Firmy, które uzyskały najwyższe oceny ratingowe zostały włączone do indeksu giełdowego zrównoważonego rozwoju – RESPECT Index. Indeks ten jest indeksem dochodowym, uwzględniającym dochody z tytułu dywidend i praw poboru, służącym ocenie koniunktury wśród spółek uznanych za spółki o najwyższych standardach korporacyjnych.

Kurs RESPECT Index w 2009 roku

Badanie będzie powtarzane co roku. Całość projektu nadzoruje komitet sterujący, składający się z przedstawicieli organizatorów oraz rady naukowej, którą stanowi niezależne grono autorytetów świata nauki i ekonomii. Nad prawidłowością procesu oceny czuwa audytor badania – firma Deloitte.

**Wyniki uzyskane przez Grupę LOTOS w porównaniu do wyników wszystkich spółek
RESPECT Rating i spółek z RESPECT Index**

Działalność poszukiwawczo - wydobywcza

Podejście do zarządzania

Za realizację zakładanych w obszarze poszukiwań i wydobycia ropy naftowej oraz gazu ziemnego celów Grupy Kapitałowej LOTOS odpowiada LOTOS Petrobaltic (wcześniej Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu „Petrobaltic”). To jedyne polskie przedsiębiorstwo zajmujące się poszukiwaniem i eksploatacją ropy na Morzu Bałtyckim. Z Grupą LOTOS Spółka powiązana jest od 2005 r., kiedy to koncern stał się jej głównym udziałowcem. LOTOS Petrobaltic prowadzi działalność na polskim obszarze morskim obejmującym około 29 tys. km², a koncesje Spółki na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin obejmują 8 obszarów o łącznej powierzchni 8.054 km². W skład grupy kapitałowej LOTOS Petrobaltic wchodzi 5 spółek zależnych i stowarzyszonych. W 2009 r. działania Spółki obejmowały prace poszukiwawcze i rozwojowe na Morzu Bałtyckim oraz pozyskiwanie koncesji na szelfie norweskim i rozwój projektu wydobywczego Yme. Na Morzu Północnym działania poszukiwawczo-wydobywcze z ramienia LOTOS Petrobaltic prowadzi założona w 2007 r. spółka LOTOS E&P Norge (LOTOS Norge Exploration and Production AS) z siedzibą w Stavanger w Norwegii.

Grupa LOTOS, poprzez Spółkę LOTOS Petrobaltic, jest jedyną polską firmą prowadzącą działalność wydobywczą na Bałtyku

LOTOS Petrobaltic koncentruje się na realizacji strategii Grupy Kapitałowej LOTOS w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym. Tworzenie wartości Spółki dla jej właściciela odbywa się w sposób zrównoważony, w oparciu o standardy zarządzania Grupy Kapitałowej LOTOS, a więc z poszanowaniem zasad współzycia społecznego i ochrony środowiska naturalnego.

Grupa Kapitałowa LOTOS w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym koncentruje się na dwóch celach strategicznych:

- **zwiększeniu bezpieczeństwa dostaw ropy przerabianej w rafinerii poprzez uzyskanie dostępu do złóż węglowodorów,**
- **osiągnięciu wzrostu produkcji węglowodorów poprzez realizację programów zwiększenia wydobycia ropy ze złóż na Morzu Bałtyckim i nowych projektów poza Polską.**

W 2009 r. cele strategiczne Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, mimo światowego kryzysu finansowego, nie uległy zmianie. Pewnej modyfikacji uległo jedynie tempo realizacji części zadań.

W 2009 r. LOTOS Petrobaltic podjął działania w celu zwiększenia swojej efektywności i usprawnienia procesów biznesowych. Wszystkie realizowane były z uwzględnieniem założeń Strategii społecznej odpowiedzialności biznesu Grupy Kapitałowej LOTOS. W 2009 r. nastąpiła reorganizacja i restrukturyzacja ówczesnej Grupy Kapitałowej Przedsiębiorstwa Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu „Petrobaltic”, obecnie LOTOS Petrobaltic. Skarb Państwa przekazał pakiet akcji Grupie LOTOS, do której należy obecnie ponad 99% udziałów w Spółce. Dodatkowo, LOTOS Petrobaltic przejął całkowitą kontrolę nad Energobaltic Sp. z o.o., w grudniu 2009 r. podpisał także list intencyjny w sprawie zakupu pozostałych akcji spółki zależnej AB Geonafta. Działania te, wraz ze zmianą regulaminu i struktury organizacyjnej oraz wdrożeniem Pakietu Antykryzysowego, doprowadziły do wzrostu dochodów i osiągnięcia przez LOTOS Petrobaltic zysku w roku finansowym 2009. W obszarze zrównoważonego rozwoju Spółka skoncentrowała się na dialogu społecznym z załogą, którego efektem było podpisanie porozumienia kończącego spór ze związkami zawodowymi oraz na działaniach z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ekologii.

Dokonania

Początek 2009 r. był dla branży wydobywania ropy i gazu czasem głębokiego kryzysu. Na wyjątkowo niskie ceny ropy naftowej na światowym rynku – poniżej 30 dolarów za baryłkę – nałożyły się problemy techniczne LOTOS Petrobaltic na pełnej kontroli złożu B3. Mimo tych okoliczności Spółce udało się nie tylko przeprowadzić trudne procesy restrukturyzacyjne i programy efektywnościowe, ale również wypracować dodatni wynik finansowy.

Wydobycie ropy i gazu

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Ropa [tys. ton]	233,5	265,5	190,6	256,9	175,4
Gaz [mln Nm ³]	25,5	29,9	21,0	29,3	19,5

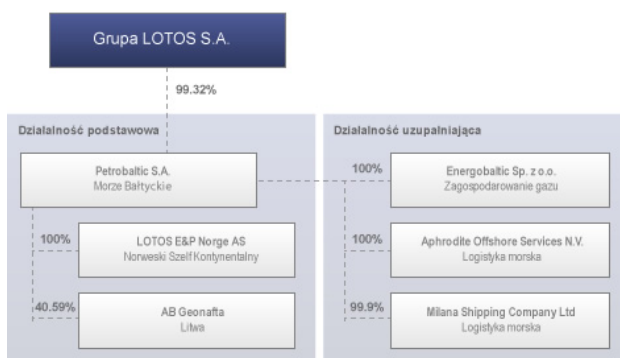
Obszar zarządzania LOTOS Petrobaltic

Najważniejsze dokonania w 2009 r. to:

- Wdrożenie Pakietu Antykryzysowego – wykonano przegląd inwestycji, wybrano najważniejsze i najpilniejsze z nich. Dostosowano tempo prac do realiów ekonomicznych i najistotniejszych potrzeb Spółki i Grupy Kapitałowej;
- Przeprowadzenie zmian właścicielskich w ramach LOTOS Petrobaltic i Grupy Kapitałowej LOTOS:
  - przyjęcie pełnej kontroli przez Spółkę nad Energobaltic. Nadzwyczajne Zgromadzenie Energobaltic 29 października 2009 r. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego zgodnie z podpisanym i zatwierdzonym przez Sąd Układem Wierzycieli Energobaltic. W jej wyniku LOTOS Petrobaltic objął 1.985 nowych udziałów za kwotę 16.078.500 zł, w wyniku czego jego udział w Energobaltic wzrósł z 46,61% do 50,92%. Następnie, 27 listopada 2009 r. Petrobaltic nabył od Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. oraz Stablewood Power Ventures Ltd. pozostałe 49,08% udziałów w Energobaltic (odpowiednio 2.512 i 217 udziałów), obejmując tym samym 100% udziałów w Energobaltic;
  - podpisanie listu intencyjnego w sprawie przejęcia pełnej kontroli operacyjnej nad litewską kompanią naftową AB Geonafra;
  - przekazanie przez Skarb Państwa 31% akcji Petrobaltic Grupie LOTOS (obecnie koncern posiada 99,32% akcji LOTOS Petrobaltic);
- Kontynuacja zaangażowania w finansowanie projektów wydobywczych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym;
- Konsolidacja z Grupą Kapitałową LOTOS – koncentracja na działalności poszukiwawczo-wydobywczej; przekazanie innym spółkom działów, które nie są związane z podstawową działalnością przedsiębiorstwa; sprzedaż LOTOS Serwis obszaru działalności związanego z transportem lądowym i magazynów;
- Podpisanie z Nordea Bank Polska umowy otwarcia linii kredytowej do wysokości 150 mln zł.

Struktura Grupy Kapitałowej Petrobaltic

31.12.2009 r.

Obszar poszukiwań i wydobywania LOTOS Petrobaltic

Najważniejsze dokonania w 2009 r. to:

- Utrzymanie wydobywania ropy na najwyższym możliwym poziomie – w tym celu przeprowadzono rekonstrukcję otworów B3-9 i B3-10, dzięki której wydajność B3-9 wróciła do

wcześniejszego poziomu, a B3-10 wzrosła;

- Przedłużenie koncesji na wydobywanie ropy naftowej i współwystępującego gazu ziemnego ze złoża B8 z 10 do 25 lat uwzględniające zwiększony poziom szacowanych zasobów ropy w tym złożu (3,5 mln ton);
- Dalsze rozpoznanie potencjalnych zasobów zlokalizowanych w polskim szelfie Morza Bałtyckiego:
  - kontynuacja trójwymiarowych prac sejsmicznych na strukturach B23 i B27 należących do koncesji Gotlandia oraz na strukturze B28 położonej na koncesji Rozewie i dwuwymiarowych prac sejsmicznych na strukturze B101 położonej w ramach koncesji Łeba oraz na strukturze B22 należącej do koncesji Gaz Południe,
  - wykonanie otworu poszukiwawczego B22-1 na strukturze B22 położonej w ramach koncesji Gaz Południe,
  - wykonanie Studium Zagospodarowania Złoża dla złoża B8.

Obszar poszukiwań i wydobywania LOTOS E&P Norge

Najważniejsze dokonania w 2009 r. to:

- Kontynuacja projektu Yme – po zakupie kolejnych 10% licencji Yme Spółka objęła 20% udziałów w projekcie zagospodarowania złoża ropy Yme. W ramach projektu realizowano prace w zakresie wierceń, budowy platformy produkcyjnej i instalacji infrastruktury podwodnej. Zakończono wiercenie sześciu otworów. Instalacja infrastruktury podwodnej umożliwiającej podłączenie platformy produkcyjnej przebiegała zgodnie z planem. Planuje się, że eksploatacja złoża rozpocznie się w drugiej połowie 2010 r. Tempo realizacji projektu związane jest z oczekiwaniem na dostawę platformy produkcyjnej, która będzie zainstalowana na złożu;
- Objęcie kolejnych koncesji w wyniku podpisania umów w ramach Rundy Koncesyjnej APA 2008:
  - 10% udziałów w koncesji PL 497
  - 25% udziałów w koncesji PL 503
  - 20% udziałów w koncesji PL 515
  - 25% udziałów w koncesji PL 498
- Aplikacja w ramach Rundy Koncesyjnej APA 2009 dotycząca:
  - 50% udziałów w licencji PL 556 (w charakterze operatora),
  - 10% udziałów w licencji PL 497B (rozszerzenie pozyskanej licencji PL 497)
- Prace na licencjach PL 503 i PL 515 – akceptacja przez norweskie Ministerstwo ds. Energii i Ropy działań pierwszej fazy, zgoda na drugą fazę prac, tj. badania sejsmiczne i przygotowanie decyzji o wierceniach poszukiwawczych w tych koncesjach.

Plany rozwoju

W najbliższej przyszłości działalność poszukiwawczo-wydobywcza Grupy Kapitałowej LOTOS koncentrować się będzie w rejonie Morza Bałtyckiego, na Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz na Litwie.

Obszary działalności

Kierunki rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobywczego:

- Polska – Morze Bałtyckie:
  - stabilizacja wydobycia na złożu B3 (Złoże B3)
  - kontynuacja zagospodarowania złoża B8 (Złoże B8)
- Norwegia – Norweski Szelf Kontynentalny:
  - zakończenie zagospodarowania i uruchomienie produkcji ze złoża Yme
  - rozwój portfela koncesji poszukiwawczych
- Litwa:
  - finalizacja procesu przejścia kontroli nad AB Geonafra
  - integracja biznesowa przejmowanej Spółki

Obszary poszukiwawcze

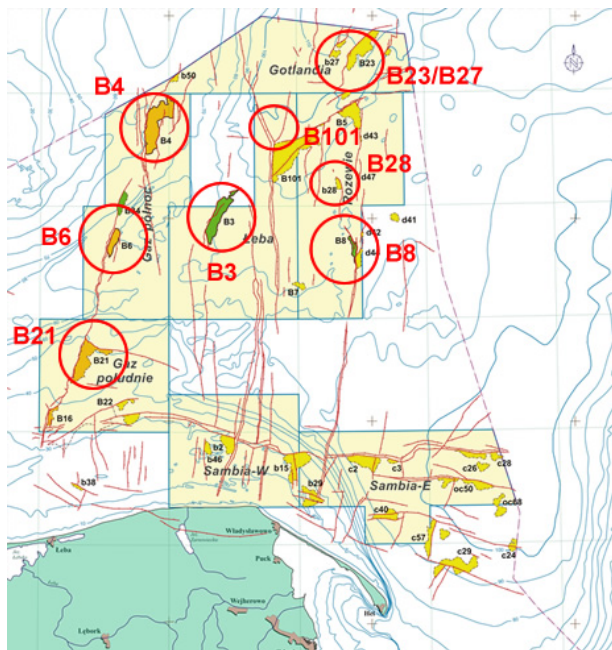
Przebiegające prace poszukiwawcze w koncesjach na Bałtyku oraz Norweskim Szelfie mają na celu odkrycie nowych złóż ropy i gazu, które w przyszłości zastąpią aktualnie eksploatowane i zagospodarowywane złoża.

Kategoria ⁽¹⁾	Razem Bałtyk i Norweski Szelf Kontynentalny	
	ropa mln ton	gaz mld m ³
zasoby potwierdzone	6,4	4,5
zasoby warunkowe	0,8	2,4

⁽¹⁾ Zestawienie nie zawiera zasobów perspektywicznych, potencjalnie możliwych do odkrycia w koncesjach poszukiwawczych.

Morze Bałtyckie: 8 koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczych

1. Gaz Południe (34/2001/p)
2. Gaz Północ (35/2001/p)
3. Gotlandia (36/2001/p)
4. Łeba (37/2001/p)
5. Rozewie (38/2001/p)
6. Sambia E (39/2001/p)
7. Sambia W (40/2001/p)
8. Wolin (41/2001/p)

4 koncesje wydobywcze na Morzu Bałtyckim:

Złoże B3	zasoby wydobywalne: 1,2 mln ton ropy, koncesja wydobywcza ważna do 2016 r.
Złoże B8	zasoby wydobywalne: 3,5 mln ton ropy, koncesja wydobywcza ważna do 2034 r.
Złoże B6	zasoby wydobywalne: 1,8 mld m ³ , koncesja wydobywcza ważna do 2032 r. obejmuje wydobywanie gazu ziemnego (gazokondensatu)
Złoże B4	zasoby wydobywalne: 2,0 mld m ³ , koncesja wydobywcza ważna do 2032 r. obejmuje wydobywanie gazu ziemnego

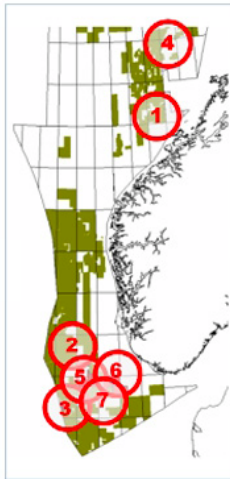
Norweski Szelf Kontynentalny - 9 koncesji poszukiwawczych

1. PL 556 (LOTOE&P)
LOTOE&P 50%
Skele Energy 50%

2. PL 503 (LOTOE&P)
License valid until 1/23/2017
LOTOE&P 25%
Skagen44 25%
4Sea 25%
Edison SPA 25%

3. PL 498 (LOTOE&P)
License valid until 1/23/2015
LOTOE&P 25%
Skagen44 25%
4Sea 25%
Edison SPA 25%

PL 497/497B (Det Norske)
License valid until 1/23/2015
Det Norske: 35%
Bridge 30%
Dana 25%
LOTOE&P 10%

4 PL 515 (Rocksourc)
License valid until 1/23/2016
Rocksourc 60%
LOTOE&P 20%
Skagen44 20%

5 PL 455 (Noreco)
Licence valid until 3/1/2014
Noreco 50%
Skele 30%
LOTOE&P 20%

PL 316CS/316DS (Talisman)
Licence valid until 6/18/2010
Talisman 25% / 40%
LOTOE&P 20% / 20%
Winthershall 10% / 10%
CS: Noreco 35% / 0%
DS: Bridge 0% / 20%
AEDC 10% / 10%

PL 316/316B Yme Field
Talisman 60%
LOTOE&P 20%
Winthershall 10%
AEDC 10%

Działalność operacyjna

Podejście do zarządzania

Segment operacyjny w Grupie Kapitałowej LOTOS skoncentrowany jest na prowadzeniu działalności rafineryjnej i dostarczaniu na rynek wysokiej jakości produktów przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego i minimalizacji niekorzystnego wpływu na środowisko naturalne. Strategia Grupy Kapitałowej LOTOS do 2012 r. przewiduje dla tego segmentu wzrost efektywności ekonomicznej przerobu ropy poprzez zwiększenie skali przerobu oraz uzyskanie wyższego stopnia konwersji i odsiarczania produktów. W tym celu realizowane jest w rafinerii w Gdańsku przedsięwzięcie inwestycyjne Program 10+, w wyniku którego powstaje kompleks instalacji rafineryjnych.

Cele strategiczne Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie działalności operacyjnej:

- wzrost przerobu ropy do 10,5 mln ton/rok i uzyskanie wyższego stopnia konwersji,
- badania i rozwój produktów naftowych i biokomponentów,
- optymalizacja kosztów remontów,
- energooszczędność i ochrona środowiska,
- zwiększenie bazy magazynowej oraz rozwinięcie logistyki kolejowej i morskiej.

Segment operacyjny w Grupie Kapitałowej LOTOS obejmuje działalność rafinerii w Gdańsku oraz spółek zależnych o charakterze produkcyjnym i wspierającym. Do spółek tych zaliczają się LOTOS Czechowice, LOTOS Jasło, LOTOS Serwis, LOTOS Lab, LOTOS Straż i LOTOS Ochrona. Rafineria Grupy LOTOS jest największym zakładem produkcyjnym w Grupie Kapitałowej.

Dokonania

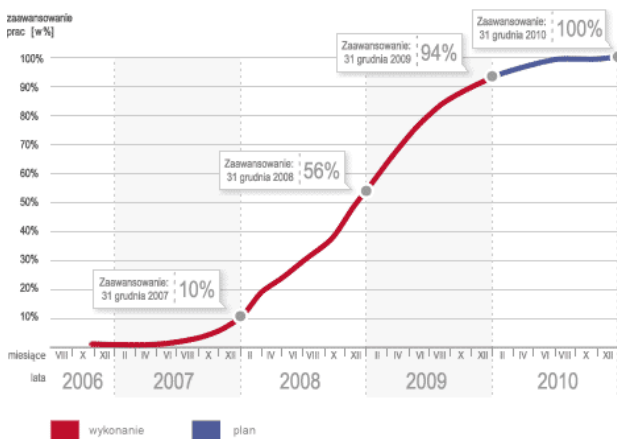
Najważniejsze dokonania Grupy Kapitałowej LOTOS w segmencie operacyjnym koncentrowały się wokół realizacji Programu 10+ i remontu postojowego Wiosna 2009. Działania podjęte w 2009 r. wpisują się w realizację strategii dla segmentu operacyjnego i dotyczą wszystkich celów strategicznych przyjętych dla tego obszaru działalności. Większość pozostałych działań i inwestycji, ze względu na obowiązujący Pakiet Antykrzysowy, została przesunięta w czasie. Inwestycje rozpoczęte przed 2009 r. były wstrzymywane tylko w przypadkach, gdy nie rodziło to istotnych konsekwencji. Ponieważ Pakiet Antykrzysowy był wdrażany na początku roku w stosunku do projektów zaplanowanych w budżecie na 2009 r., najczęściej skutkowało on wstrzymaniem procesu ich przygotowywania jeszcze przed rozpoczęciem fazy realizacji. W Grupie LOTOS wstrzymano przygotowanie i ograniczono realizację 27 projektów inwestycyjnych, zaś w spółkach Grupy Kapitałowej - 38 projektów.

Rafineria Grupy LOTOS, poza okresem remontu postojowego, pracowała w 2009 r. stabilnie. Nie było również problemów z jakością produkowanych produktów gotowych.

Program 10+

Program 10+ to największy program inwestycyjny w historii Grupy Kapitałowej LOTOS. Jego celem jest zwiększenie mocy przerobowych rafinerii w Gdańsku, a tym samym poprawa pozycji konkurencyjnej Spółki. W 2009 r. zakończono budowę i przekazano do ruchu szereg kluczowych instalacji produkcyjnych budowanych w ramach Programu 10+.

Na koniec grudnia 2009 r. zaawansowanie realizacji prac w ramach Programu 10+ wyniosło 94,47%.

Inwestycja realizowana jest zgodnie z założonym harmonogramem. Zakończenie budowy ostatniej instalacji Programu 10+ planowane jest na koniec listopada 2010 r. wraz z uruchomieniem instalacji przerobu ciężkiej pozostałości próżniowej (ROSE). Produkcja na ostatniej instalacji Programu rozpocznie się nie wcześniej niż w 2011 r. Mimo światowego spowolnienia gospodarczego, prace w ramach Programu 10+ realizowane były w 2009 r. bez zakłóceń.

Status prac w poszczególnych instalacjach Programu 10+ w 2009 r.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Instalacja azotu (I etap)				MC		RFSU						
Chłodnie wentylatorowe				MC	RFSU							
Instalacja hydroodsiarczania olejów napędowych (HDS)					MC	RFSU						
Kompleks aminowo-siarkowy (KAS) - Instalacja ARU/SWS					MC	RFSU						
Modernizacja stacji kondensatu nr 1 i 5					MC	RFSU						
Instalacja powietrza					RFSU							
System estakad nowych i modernizowanych					RFSU							
Oczyszczalnia ścieków						MC	RFSU					
Systemy parowe						RFSU						
Wytwórnia wodoru (HGU)							MC	RFSU				
Instalacja „Wild naphtha”										PDU		

Kompleks aminowo-siarkowy (KAS) - Instalacje siarkowe (SRU)	MC	RFSU	
Obiekty energetyczne GBDM, GPZ 2, GPZ 3 oraz przebudowa linii 110 kV			PDU
Zbiornik wody Demi	MC		RFSU
System wody kotłowej	MC		RFSU
Instalacja gazu opałowego i system HIPPS	PDU		
Rurociąg do portu R7		MC	RFSU
Sieci kablowe HV, MV, LV			PDU
System zrzutów			PDU
Instalacja ciepłej wody chłodniczej		MC	RFSU
Zbiorniki benzyny pirolitycznej (V=2x20.000m ³)		MC	RFSU
Zbiorniki ciężkich frakcji VR/VGO (V=4x20.000m ³)		MC	RFSU
Kompleks aminowo-siarkowy (KAS) – Instalacja mycia aminowego LPG			MC RFSU
Modernizacja systemów wodnych			MC
Zbiornik LPG (V=1.700m ³)			MC RFSU
Instalacja destylacji atmosferycznej i próżniowej ropy (CDU/VDU)			RFSU
Połączenia międzyobiektowe – II faza rurociągów IC			RFSU
Instalacja azotu (II etap)			MC
Zbiorniki oleju napędowego (V=3x32.000m ³)			RFSU

MC – (ang.) Mechanical Completion / zakończenie prac budowlano-montażowych

RFSU – (ang.) Ready For Start Up / osiągnięcie przez instalację gotowości do uruchomienia

PDU – (ang.) Transfer For Use / przekazano do użytkowania

Krytycznym momentem dla realizacji Programu 10+ był koniec pierwszego kwartału 2009 r. Pod koniec marca codziennie średnio 3.450 osób z 67 firm wykonawczych pracowało przy realizacji prac związanych z Programem 10+. To największa w trakcie trwania tego projektu inwestycyjnego liczba pracowników pracujących przy budowie instalacji.

Utrzymanie ruchu i remont postojowy Wiosna 2009

Remont postojowy Wiosna 2009 - kompleksowy remont instalacji rafineryjnych - był realizowany po raz pierwszy po czterech latach, a nie jak dotychczas trzech latach ciągłego działania rafinerii w Gdańsku. W trakcie trwania prac wykonano także wszystkie niezbędne połączenia technologiczne, integrujące nowo budowane instalacje produkcyjne z istniejącą infrastrukturą rafineryjną.

Podczas remontu wykonano szereg prac zmierzających do przywrócenia pełnej zdolności produkcyjnej instalacji, a niemożliwych do przeprowadzenia w czasie normalnego działania rafinerii. Wśród nich dokonano m.in.: czyszczenia układów i elementów instalacji technologicznych (wymienniki ciepła, piece technologiczne, kolumny, reaktory, zbiorniki, rurociągi), wymieniono katalizatory w reaktorach, wyremontowano lub wymieniono wyeksploatowane wyposażenie instalacji, przeglądów systemów sterowania i zabezpieczeń.

Należy podkreślić, że w czasie remontu postojowego rafineria dostarczała na rynek produkty gotowe produkowane w oparciu o zmagazynowane i importowane komponenty i nie było w tym czasie problemów z jakością. W zakresie zarządzania utrzymaniem ruchu i remontów najważniejszym osiągnięciem było zapewnienie pracy podstawowych instalacji produkcyjnych i pomocniczych na poziomie dostępności ponad 99,3%. Zgodnie z raportem SOLOMONA – badania, w ramach którego amerykańska firma konsultingowa ocenia 350 światowych rafinerii m.in. pod kątem stopnia wykorzystania instalacji i zagadnienia utrzymania ruchu - wynik ten dał Grupie LOTOS wysoką pozycję w gronie najlepszych rafinerii działających w Europie.

Remont przebiegł sprawnie i bez zakłóceń dzięki zapewnieniu wysokiego poziomu obsługi technicznej i technologicznej instalacji, dbałości o systematyczne podnoszenie kwalifikacji pracowników, wdrożeniu nowoczesnych metod organizacji pracy i przepływu informacji, rozwojowi profilaktyki i zapobieganiu awariom technicznym oraz wdrożeniu zasad zarządzania projektami przy realizacji zadań modernizacyjnych i remontowych. Ze względu na trudną sytuację ekonomiczną, związaną z wdrożonym Pakietem Antykrzysowym, remont był realizowany przy zachowaniu zasady optymalizacji kosztów. Ruch był utrzymywany dzięki maksymalnemu wykorzystaniu potencjału spółek w ramach Grupy Kapitałowej.

Sukces remontu postojowego osiągnięto głównie dzięki półtorarocznemu starannie zaplanowanemu okresowi przygotowawczemu, w który zaangażowani byli także zewnętrznymi wykonawcy prac. Podkreślenia wymaga fakt, że dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy wszystkich uczestników tego przedsięwzięcia działania remontowe udało się zakończyć dwa dni przed planowanym terminem. Był to najkrótszy remont postojowy w historii gdańskiej rafinerii po najdłuższym bezawaryjnym okresie jej pracy.

Remont postojowy Wiosna 2009 w liczbach:

Pozostałe inwestycje

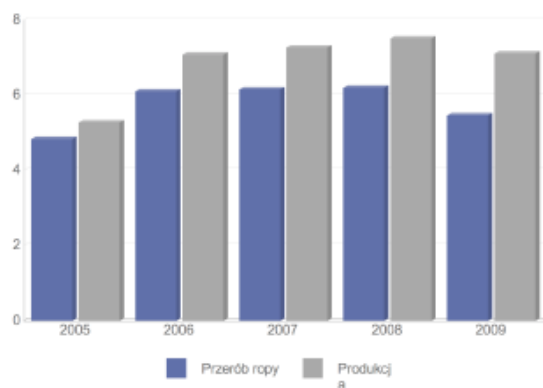
Poza Programem 10+ i remontem postojowym Wiosna 2009 w Grupie LOTOS realizowane były przedsięwzięcia związane z podnoszeniem efektywności, bezpieczeństwa i sprawności technicznej posiadanych aktywów oraz ze zmniejszeniem oddziaływania koncernu na środowisko naturalne. Do najważniejszych inwestycji należy zaliczyć:

- hermetyzację zbiorników oczyszczalni ścieków: celem projektu jest zmniejszenie uciążliwości zapachowej dla środowiska. W ramach prac zamontowano przykrycia dachowe oraz wybudowano biofiltry oczyszczające powietrze. W 2010 r. instalacje utylizacji odgazów zostaną uruchomione i przetestowane. Na bazie zebranych doświadczeń eksploatacyjnych w razie konieczności zostaną przygotowane założenia do zhermetyzowania pozostałych zbiorników oczyszczalni w 2011 r.,
- wymianę palników na niskoemisyjne w kotłach elektrociepłowni: w 2009 r. wymieniono palniki w pierwszym kotle, w 2010 r. zostaną wymienione palniki również w drugim kotle. Realizacja inwestycji przyczyni się do zwiększenia dostępności pary dla instalacji produkcyjnych z zachowaniem limitów emisji określonych w Pozwoleniu Zintegrowanym,
- komputerowy system wizualizacji i optymalizacji zużycia energii: system służy do optymalizacji układu energetycznego Spółki i w rezultacie zwiększa oszczędność paliw i energii. Pozwala na bieżący monitoring układu energetycznego i analizę propozycji zmian nastaw technologicznych w celu obniżenia kosztów związanych z zużyciem mediów energetycznych,
- symulator procesowy dla instalacji Hydrokrakingu 150: narzędzie symulacyjne dla Zakładu Hydrokrakingu, za pomocą którego prowadzony jest program szkoleń dla sterowniczych instalacji. Dzięki niemu możliwe jest utrzymywanie wysokich umiejętności sterowniczych w zakresie kontroli procesów technologicznych i reagowania na sytuacje awaryjne. Dodatkowo pozwoli on na testowanie nowych nastaw technologicznych, co przyczyni się do lepszego wykorzystania potencjału instalacji.

Działalność rafineryjna

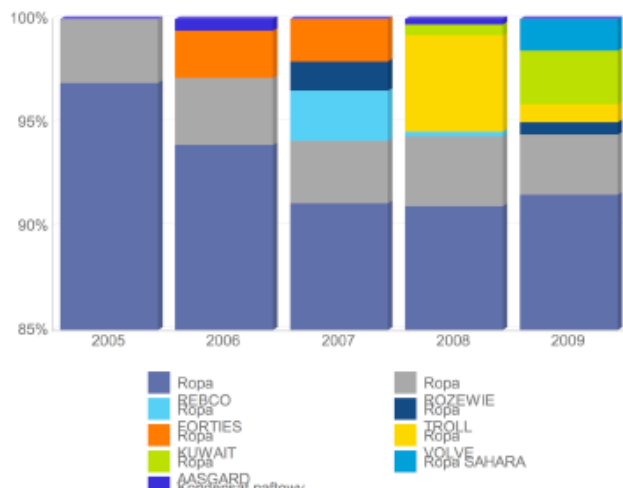
Przerób ropy naftowej w 2009 r. wyniósł niemal 5,5 mln ton i był niższy od przerobu z 2008 r. o około 740 tys. ton. Na zmianę tę wpłynął głównie remont postojowy, który zatrzymał przerób ropy w rafinerii na okres ponad trzydziestu dni.

Przerób ropy i produkcja rafinerii (mln ton)

Dominującym gatunkiem przerabianej przez Grupę LOTOS ropy nadal była rosyjska ropa REBCO, jednak kontynuowane były działania dywersyfikacyjne poprzez wprowadzenie do przerobu nowego gatunku ropy z Północnej Afryki – Saharan Blend, a także sprawdzonych już w gdańskiej rafinerii gatunków Troll, Volve i Aasgard.

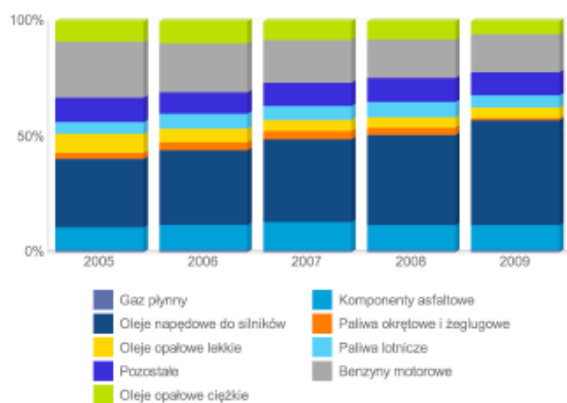
Struktura przerabianych rop

Poza ropą do produkcji używano również komponenty i surowce zakupione do dalszego przerobu oraz dodatki uszlachetniające. Powoduje to, iż całkowita produkcja rafinerii Grupy LOTOS jest wyższa niż ilość przerobionej ropy.

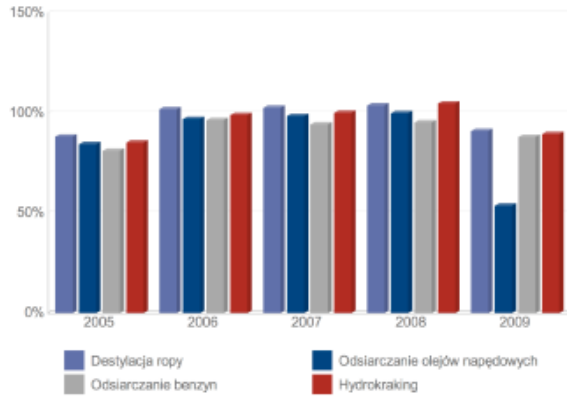
Należy zauważyć, że w kolejnych latach zwiększał się procentowy udział olejów napędowych w całkowitej produkcji rafinerii. Odpowiada to trendowi na rynku Unii Europejskiej, której władze promują oleje napędowe ze względów środowiskowych – paliwa te zapewniają mniejszą emisję dwutlenku węgla na jednostkę energii uzyskanej ze spalania.

Struktura produkowanych wyrobów

Wykorzystanie w 2009 r. zainstalowanych mocy przerobowych rafinerii Grupy LOTOS było niższe niż w latach poprzednich ze względu na postój remontowy. Jednak nawet w okresie poza remontem postojowym, wykorzystanie instalacji rafineryjnych nie było maksymalne. Świadome ograniczenie wykorzystania mocy produkcyjnych było spowodowane niskimi marżami rafineryjnymi w 2009 r.

Wykorzystanie mocy przerobowych

Realizacja Narodowego Celu Wskaźnikowego przez Grupę LOTOS

Poziom wykorzystania komponentów ze źródeł odnawialnych wymagany przepisami prawa powodował, że niemal każdy litr paliwa opuszczającego gdańską rafinerię Grupy LOTOS zawierał dodatek biokomponentu. Dotyczy to zarówno benzyny, jak i olejów napędowych. W celu ograniczenia kosztów wykonania Narodowego Celu Wskaźnikowego, w produkcji benzyn koncern stosował zarówno bioetanol, jak i jego odpowiednik, tj. eter etylowo – t-butylowy (ETBE). W produkcji olejów napędowych stosowano estry metylowe kwasów tłuszczowych (FAME). W sumie w 2009 r. w gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS zużyto około 46 tys. ton bioetanolu, około 57 tys. ton ETBE i około 150 tys. ton FAME.

Znaczna część estrów metylowych pochodziła z wytwórni należącej do LOTOS Biopaliwa, spółki zależnej LOTOS Czechowice. W marcu 2009 r. w Czechowicach-Dziedzicach rozpoczęła działalność nowo wybudowana instalacja do produkcji biokomponentów (FAME). Jej zakładana wydajność to 100 tys. ton FAME w skali roku. Po roku pracy instalacji należy stwierdzić, że większość jej parametrów, takich jak wydajność, zużycie surowców i chemikaliów, energochłonność oraz jakość uzyskiwanych produktów jest korzystniejsza od założeń projektowych. W 2010 r. LOTOS Biopaliwa koncentrować się będą na doskonaleniu procesów technologicznych w celu zapewnienia stabilności produkcji biokomponentu FAME na możliwie najwyższym poziomie oraz uzyskania najbardziej korzystnych wskaźników efektywności pracy instalacji.

Badania i rozwój

W 2009 r. działalność badawczo-rozwojowa Grupy LOTOS koncentrowała się na dalszym rozwoju technologii produkcji paliw z dodatkiem biokomponentów i biopaliw, a także nad produktami olejowymi wytwarzanymi przez LOTOS Oil. Do najważniejszych osiągnięć w dziedzinie badań i rozwoju technicznego w 2009 r. należy zaliczyć:

- uruchomienie sprzedaży paliwa B100 opartego na czystych estrach metylowych kwasów tłuszczowych. Technologia produkcji tego produktu opiera się na surowcach z instalacji LOTOS Biopaliwa oraz pakietach dodatków uszlachetniających, które zapewniają spełnienie wymagań jakościowych i stabilność produktu w czasie,
- produkcję pierwszej przemysłowej partii plastyfikatora naftowego o obniżonej toksyczności do kauczuków i wyrobów gumowych. Nowa klasa plastyfikatorów zalicza się do grupy TDAE (ang. Treated Distillate Aromatic Extract) i spełnia wymagania dla plastyfikatorów do przemysłu oponiarskiego, które obowiązują w Unii Europejskiej od 1 stycznia 2010 r.,
- produkcję próbną niskozaolejonej parafiny jako głównego komponentu do wosków parafinowych,
- wprowadzenie 8 nowych olejów silnikowych (m.in. TURDUS POWERTEC SYNTHETIC PLUS 10W40, Marinol RG CD 50, LOTOS DIESEL FLEET 10W40, 5W40),
- uzyskanie certyfikatów Głównego Instytutu Górniczego dla olejów hydraulicznych, oleju przekładniowego i koncentratu emulgującego,
- uzyskanie 14 aprobat dla 7 olejów do samochodów osobowych (Mercedes Benz, BMW, Renault, Volkswagen, Opel),
- uzyskanie 9 aprobat dla 4 olejów do samochodów ciężarowych (VOLVO, Deutz, MAN, Mercedes Benz, TATRA),
- uzyskanie 6 aprobat dla 2 olejów do przekładni samochodowych (ZF, MAN).

Plany rozwoju

W ciągu najbliższych lat Grupa Kapitałowa LOTOS zamierza skupić się na opracowaniu i wdrażaniu technologii proefektywnościowych i proekologicznych. Obecny rok będzie też czasem kolejnych odbiorów w ramach Programu 10+.

W zakresie inwestycji najważniejszym celem na 2010 r. jest zakończenie Programu 10+. W pierwszej kolejności planowane jest osiągnięcie stanu gotowości do uruchomienia instalacji hydrokrakingu (MHC), a następnie instalacji przerobu ciężkiej pozostałości próżniowej (ROSE), co zwiędzy proces realizacji projektu. Jednocześnie zostanie też zakończona budowa instalacji azotu, pompowni P24, połączeń międzyobiektowych (faza III), pomp nafty i LON w pompowni P20 oraz pompowni P3.

Program 10+ jest kluczowym przedsięwzięciem realizowanym przez Grupę LOTOS. Z tego względu prowadzona jest systematyczna analiza ryzyk oraz konsekwentnie wdrażane są wynikające z niej działania ukierunkowane na bezpieczne i terminowe zakończenie inwestycji.

Plany Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie badań, innowacji i produkcji koncentrują się na następujących działaniach:

- rozwój technologii w zakresie produkcji i rozwoju asortymentu dla niszowych produktów opartych o parafiny oraz plastyfikatory o obniżonej toksyczności stosowane do produkcji kauczuków i wyrobów gumowych,
- opracowanie technologii produkcji paliw z dodatkiem biokomponentów na poziomie do 10% bioetanolu w benzynie i do 7% estrów metylowych kwasów tłuszczowych FAME w oleju napędowym,
- opracowanie i doskonalenie technologii produkcji biokomponentów II generacji poprzez proces współwodarniania olejów roślinnych z frakcjami oleju napędowego,
- redukcja emisji CO₂ poprzez projekt oceny emisji gazów cieplarnianych w cyklu życia paliw silnikowych (ang. Life Cycle Assessment, LCA) zgodnie z Dyrektywą 2009/30/EC,
- potwierdzenie jakości baz olejowych produkowanych w Grupie LOTOS na zgodność z wymaganiami European Automobile Manufacturers Association (ACEA) dla olejów silnikowych.

Działalność rynkowa

Podejście do zarządzania

Działalność handlowa Grupy Kapitałowej LOTOS prowadzona jest zarówno w podmiocie dominującym, jak i w spółkach zależnych, tj. w LOTOS Paliwa, LOTOS Tank, LOTOS Oil, LOTOS Asfalt i LOTOS Parafiny.

Główne cele w zakresie działalności rynkowej wynikają z długofalowej strategii Grupy LOTOS w tym obszarze. Do istotnych czynników kształtujących działania segmentu handlowego Grupy Kapitałowej LOTOS zaliczyć należy również regularnie przeprowadzaną analizę zmian zachodzących na rynku, dbałość o kompleksową, stale wzbogacaną ofertę produktów najwyższej jakości oraz ciągłe doskonalenie procesów handlowych.

Cele strategiczne Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie działalności rynkowej:

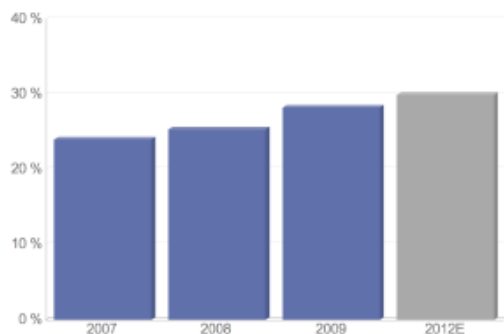
- maksymalizacja marży zintegrowanej,
- handel produktami o najwyższych parametrach jakości,
- dywersyfikacja kierunków i źródeł dostaw ropy,
- optymalizacja aktywów logistycznych.

Cele szczegółowe w poszczególnych obszarach działalności rynkowej:

Paliwa

- dalsze i trwałe umacnianie pozycji rynkowej,
- maksymalizacja efektu ekonomicznego poprzez elastyczne sterowanie strumieniem produktowym,
- osiągnięcie 30% udziału w polskim rynku paliw w 2012 r.,
- rozwój sprzedaży paliwa lotniczego w Polsce,
- wzrost aktywności w Europie Środkowo-Wschodniej i Północnej.

Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w rynku paliw

Rynek detaliczny

- uzyskanie 10% udziału w krajowym rynku detalicznym paliw w 2012 r.,
- wzrost efektywności sieci stacji paliw,
- umacnianie wizerunku nowoczesnej i rozwijającej się sieci stacji paliw LOTOS.

Sieć stacji paliw LOTOS ma zasięg ogólnopolski i jest systematycznie rozbudowywana w segmencie typu premium, czyli stacji o najwyższych standardach zarówno w zakresie oferty, jak i poziomu obsługi. W ramach realizacji przyjętej strategii pozycjonowania marki LOTOS placówki działające w systemie patronackim, oferujące standard podstawowy i występujące jeszcze w głównej mierze pod szyldem Rafinerii Gdańskiej, są kanałem ograniczanym. Celem takiego działania jest dążenie do osiągnięcia pełnej konsolidacji jakościowej i wizerunkowej pod dobrze i szeroko rozpoznawaną marką LOTOS.

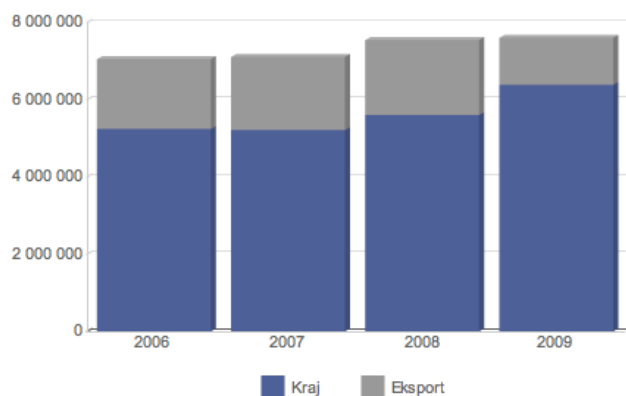
Produkty pozapaliwowe

- maksymalizacja efektu ekonomicznego poprzez wykorzystanie posiadanej pozycji rynkowej i zwiększanie efektywności sprzedaży,
- utrzymanie pozycji lidera na krajowym rynku olejów smarowych,
- wzrost udziału serwisu olejowego w sprzedaży,
- utrzymanie pozycji lidera na polskim rynku asfaltów modyfikowanych,
- silna pozycja na rynku Europy Środkowo-Wschodniej.

Dokonania

Skonsolidowana całkowita sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS w 2009 r. pozostawała na podobnym poziomie jak rok wcześniej, jednak odnotowano znaczny – 14% wzrost skonsolidowanej sprzedaży na rynku krajowym. W największym stopniu przyczyniła się do tego zwiększona sprzedaż olejów napędowych.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS (tony)

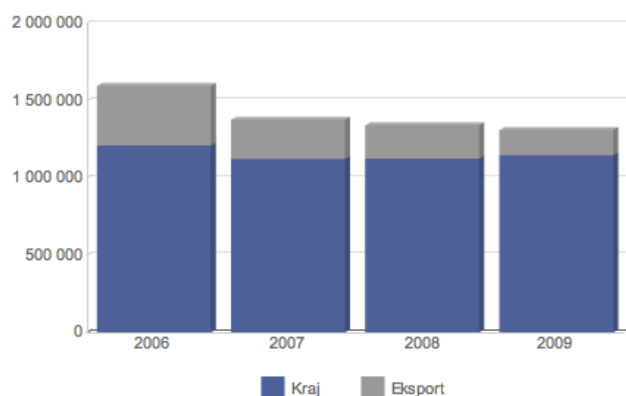
Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w rynku paliw w całym 2009 r. osiągnął poziom 28,3% i był wyższy o 2,9 pkt proc. w porównaniu z 2008 r.

Sprzedaż paliw silnikowych

Sprzedaż paliw silnikowych w 2009 r. odbywała się w głównej mierze na terytorium Polski i w największym stopniu koncentrowała się na odbiorcach detalicznych, koncernach zagranicznych, konsumentach instytucjonalnych i operatorach stacji paliw. Eksport lądowy paliw silnikowych kierowany był przede wszystkim na rynek czeski z przeznaczeniem na rezerwy państwowe Czech oraz do pośredników na potrzeby hurtu i dystrybucji do odbiorców końcowych. Eksport morski benzyn kierowany był na rynek szwedzki, brytyjski i na rynki krajów bałtyckich.

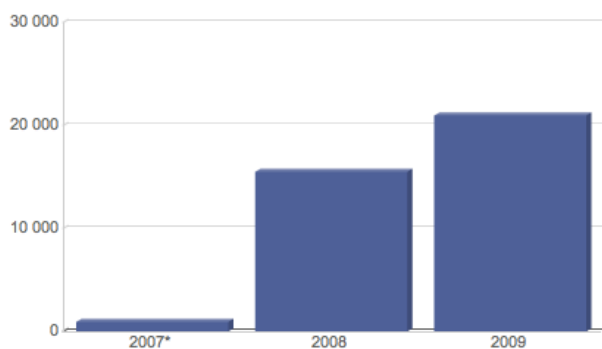
W 2009 r. sprzedaż całkowita benzyn silnikowych Grupy Kapitałowej LOTOS spadła o 2% w stosunku do roku poprzedniego. Na rynku krajowym sprzedaż wzrosła o 2%.

Sprzedaż benzyn silnikowych (tony)

Poza standardowym paliwem do silników benzynowych w ofercie sprzedażowej znajdowały się również zaawansowane technologicznie paliwa zapewniające lepsze osiągi i ochronę silnika (LOTOS Dynamic 98). W porównaniu do 2008 r. ich sprzedaż wzrosła o 35%.

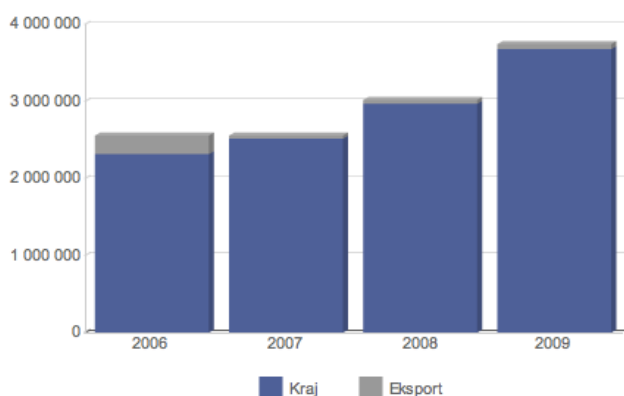
Sprzedaż LOTOS Dynamic 98 (tony)

(*) W 2007 r. sprzedaż LOTOS Dynamic 98 odbywała się od października.

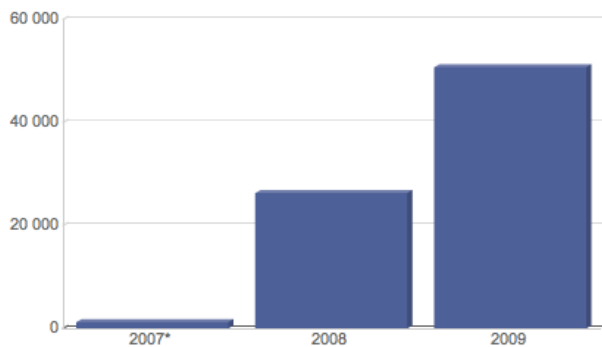
W 2009 r. całkowita sprzedaż oleju napędowego Grupy Kapitałowej LOTOS wzrosła o 24% w stosunku do poprzedniego roku. Przyrost na podobnym poziomie zanotowano także w krajowej sprzedaży tego produktu.

Sprzedaż oleju napędowego (tony)

W asortymencie olejów napędowych, poza standardowym paliwem do silników wysokoprężnych, cenionym przez operatorów flot samochodów dostawczych i ciężarowych, istotne miejsce zajmowało paliwo premium – LOTOS Dynamic Diesel. Jest ono polecane do nowoczesnych silników Diesla. Dzięki zastosowaniu komponentów obniżających tarcia w silniku pozwala na lepsze wykorzystanie dynamiki i mocy silnika, zapewnia pewny rozruch nawet przy -32 st. Celsjusza. W porównaniu do 2008 r. sprzedaż tego paliwa wzrosła o 93%.

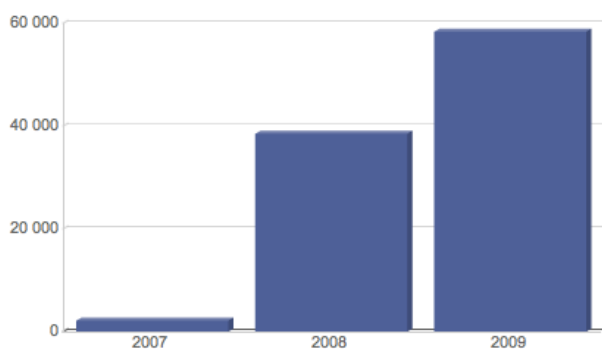
Sprzedaż LOTOS Dynamic diesel (tony)

(*) W 2007 r. sprzedaż LOTOS Dynamic Diesel odbywała się od października.

Na koniec 2009 r. paliwa Dynamic dostępne były na 139 stacjach własnych oraz na ponad 80 stacjach partnerskich LOTOS. Sprzedaż tych paliw wzrosła na stacjach własnych (CODO) w stosunku do poprzedniego roku o ponad 50%.

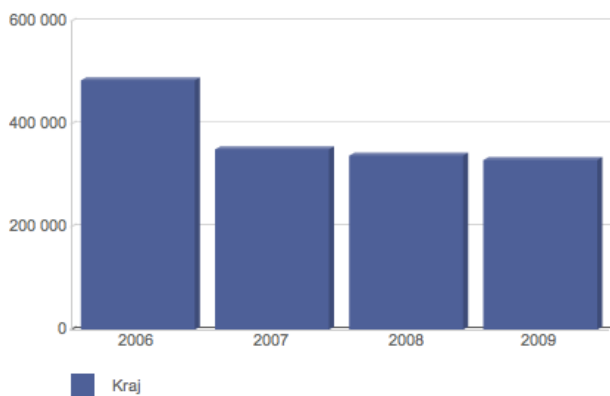
Sprzedaż paliw LOTOS Dynamic na stacjach własnych (tony)

Sprzedaż lekkiego oleju opałowego

W 2009 r. sprzedaż całkowita lekkiego oleju opałowego Grupy Kapitałowej LOTOS spadła o 3% w stosunku do roku poprzedniego. Spadek ten jest odzwierciedleniem efektu zmniejszającego się zapotrzebowania na ten produkt na rynku krajowym.

Sprzedaż lekkiego oleju opałowego (tony)

Sprzedaż paliwa lotniczego

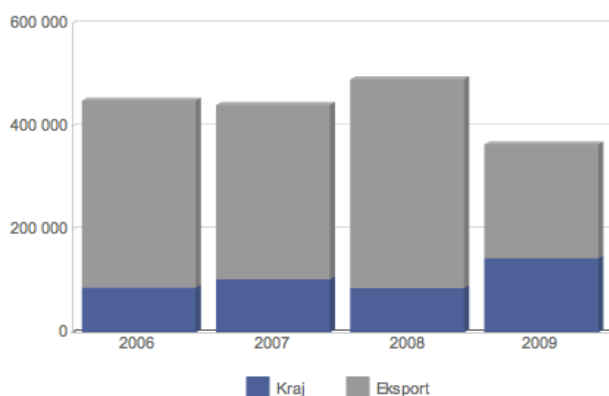
Paliwo lotnicze produkowane w Grupie LOTOS w 2009 r. było stosowane w samolotach w Polsce, krajach basenu Morza Bałtyckiego oraz korzystających z praskiego portu lotniczego w Ruzynie. Handel w kraju odbywał w ramach dwóch obszarów:

- działalność lotniskowa: sprzedaż w Gdańsku dla Statoil,
- działalność hurtowa: sprzedaż dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego i Petrolotu, który dystrybuował to paliwo w całym kraju.

Eksport drogą morską odbywał się na rynki skandynawskie.

W 2009 r. zintensyfikowano działania mające na celu doprowadzenie do wzrostu sprzedaży paliwa lotniczego w Polsce, w wyniku czego sprzedaż krajowa tego produktu wzrosła o 67%. Wynikający ze światowego spowolnienia gospodarczego mniejszy popyt na to paliwo na obsługiwanych rynkach eksportowych spowodował, iż całkowita ilość sprzedawanego przez Grupę LOTOS paliwa JET zmniejszyła się o 26%.

Sprzedaż paliwa lotniczego (tony)

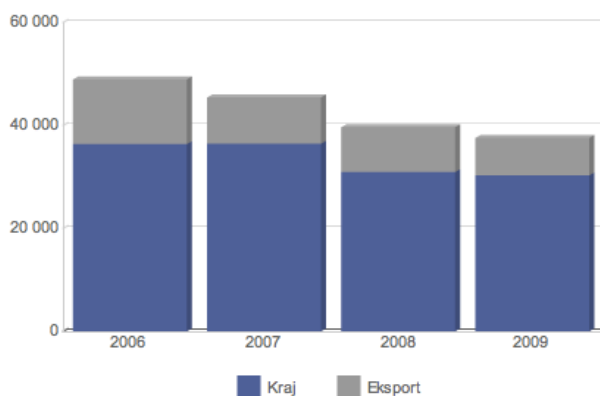
Wśród ważniejszych sukcesów 2009 r. należy wymienić uzyskanie przez LOTOS Tank koncesji na obrót paliwami ciekłymi na okres 10 lat oraz podpisanie umowy handlowej ze Statoil ASA na dostawy paliwa lotniczego. W ramach tej umowy LOTOS Tank dostarcza paliwo JET z Grupy LOTOS oraz świadczy usługi lotniskowe, a Statoil, pełniąc rolę tzw. tradera, odkupuje paliwo przy skrzydle samolotu i sprzedaje je bezpośrednio do linii lotniczych.

Sprzedaż olejów silnikowych i przemysłowych

Na rynku krajowym sprzedaż olejów silnikowych i przemysłowych realizowana była do odbiorców bezpośrednich, takich jak kluczowi klienci, sieci warsztatowe, hipermarkety oraz przez Dystrybutorów Regionalnych. Eksport tych produktów odbywał się m.in. do Rosji, krajów bałtyckich, na Ukrainę, Białoruś i do krajów azjatyckich.

Oleje silnikowe są grupą produktów szczególnie podatną na wahania koniunkturalne. Wpływ kryzysu gospodarczego zapoczątkowanego w 2007 r. miał przełożenie na wielkość sprzedawanych wolumenów tej grupy asortymentowej. W porównaniu do 2008 r. całkowita sprzedaż olejów silnikowych w 2009 r. spadła o 5%. Spadek sprzedaży krajowej wyniósł 2%.

Sprzedaż olejów silnikowych (tony)

W 2009 r. optymalizowano asortyment olejów silnikowych. Poza rewitalizacją marki olejów Turdus do samochodów ciężarowych i rozwijaniem marki olejów LOTOS do samochodów osobowych, w połowie roku wprowadzono na rynek nowoczesne syntetyczne oleje silnikowe LOTOS Quazar. Oleje te są przeznaczone do silników pracujących w różnorodnych warunkach eksploatacyjnych. W linii premium znajduje się pięć syntetycznych olejów silnikowych:

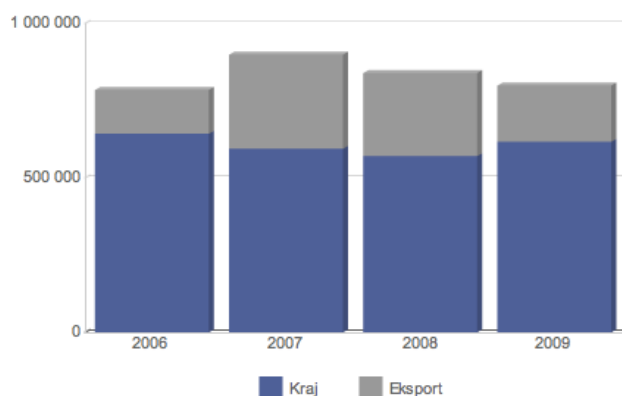
- LOTOS Quazar 0W30,
- LOTOS Quazar C3 5W30,
- LOTOS Quazar LLIII 5W30,
- LOTOS Quazar F 5W30,
- LOTOS Quazar 5W40.

W zakresie sprzedaży produktów LOTOS Quazar rozpoczęto współpracę z Subaru Import Polska, dzięki której oleje dystrybuowane są w ramach sieci dealerskiej tej firmy.

Sprzedaż asfaltów

Krajowa sprzedaż asfaltów kierowana była głównie do przedsiębiorstw z branży drogowej, zajmujących się budową i modernizacją nawierzchni drogowych. Eksport asfaltów odbywał się do takich krajów jak Niemcy, Szwajcaria, Skandynawia, Austria, kraje nadbałtyckie, Rosja, Rumunia, Czechy, Słowacja i Węgry. W stosunku do 2008 r. całkowita sprzedaż asfaltów spadła w 2009 r. o 5%, jednak na rynku krajowym wzrosła o 8%.

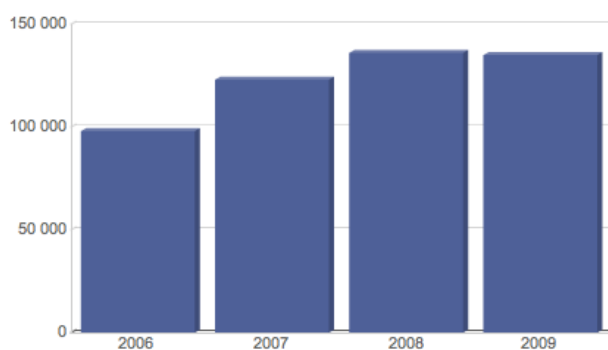
Sprzedaż asfaltów (tony)

W ofercie LOTOS Asfalt znajdują się asfalty drogowe klasyczne, modyfikowane, przemysłowe i emulsje asfaltowe. Spółka jest największym dostawcą asfaltów modyfikowanych (MODBIT) na rynku krajowym. Asfalty te zwiększają odporność nawierzchni na powstawanie kolein i przedłużają jej trwałość oraz wzmacniają odporność w ekstremalnych warunkach atmosferycznych.

W 2009 r. sprzedaż asfaltów modyfikowanych utrzymywała się na poziomie podobnym do roku poprzedniego. Dzięki wzrostowi mocy produkcyjnych w wyniku realizacji Programu 10+, do 2012 r. planowany jest znaczny wzrost sprzedaży tych produktów.

Sprzedaż asfaltów modyfikowanych MODBIT (tony)

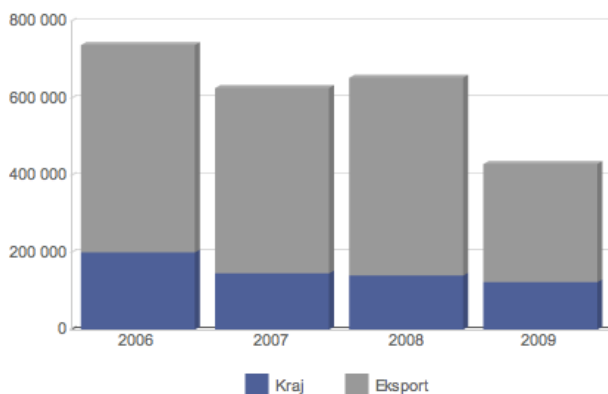

Sprzedaż ciężkiego oleju opałowego

Sprzedaż ciężkiego oleju opałowego w kraju kierowana była w głównej mierze do firm posiadających własne źródła produkujące energię ciepłą w postaci wody grzewczej lub pary technologicznej. W 2009 r. kontynuowano sprzedaż ciężkiego oleju opałowego do krajów skandynawskich oraz do składów zbiornikowych w Estonii i rejonie ARA, z przeznaczeniem na eksport dużymi partiami na Daleki Wschód.

Sprzedaż ciężkiego oleju opałowego (tony)

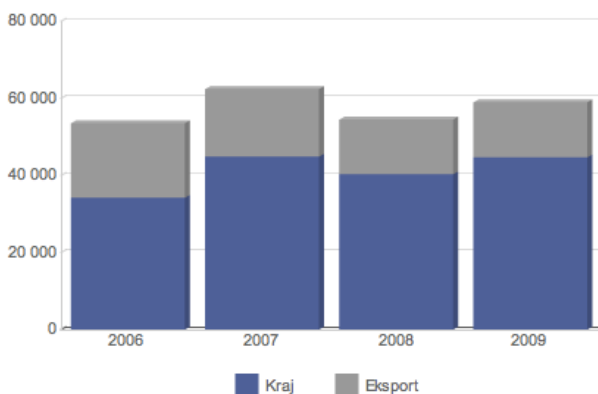
W 2009 r. sprzedaż całkowita ciężkiego oleju opałowego Grupy Kapitałowej LOTOS była mniejsza o 34% w stosunku do roku poprzedniego, co z uwagi na ujemną marżę tego produktu należy postrzegać jako korzystne zjawisko.

Sprzedaż parafin

Działalność LOTOS Parafiny koncentruje się na produkcji i sprzedaży zniczy, świec, wyrobów galeryjnych i ręcznie wykonanych świec ozdobnych. Z uwagi na wysoki potencjał polskiego rynku oraz korzystne relacje cenowe w stosunku do handlu na eksport, sprzedaż parafin zniczowych w 2009 r. w znacznym stopniu kierowana była na rynek krajowy, głównie do wiodących producentów świec i zniczy. Do podstawowych rynków zbytu w eksporcie w 2009 r. należały Słowenia, Niemcy, Czechy, Włochy, Słowacja, Holandia i kraje bałtyckie.

W 2009 r. odnotowano 8% wzrost całkowitej sprzedaży parafin, przy 11% wzroście sprzedaży tej grupy produktowej w kraju.

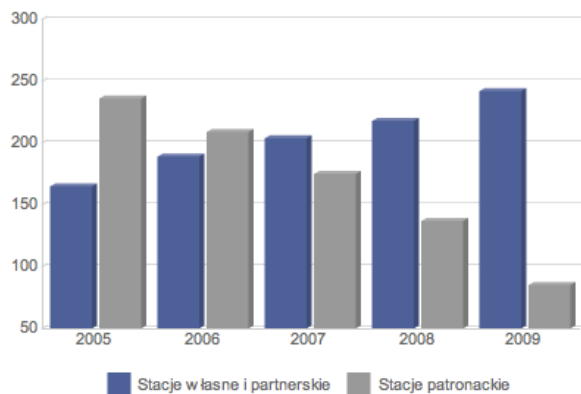
Sprzedaż parafin (tony)

Rozwój sieci stacji paliw

W 2009 r. Grupa Kapitałowa LOTOS umocniła pozycję na rynku detalicznym o 0,4 pkt proc. do poziomu 6,4%. Liczba stacji LOTOS na koniec roku wyniosła 327, przy czym sieć mierzona łączną liczbą stacji własnych i partnerskich zwiększyła się o 11% w stosunku do 2008 r.

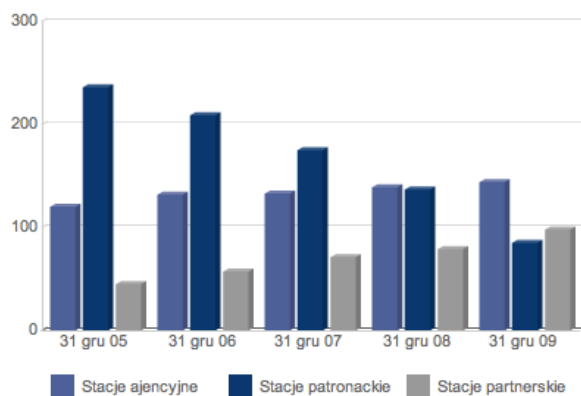
Liczba stacji LOTOS

Na koniec 2009 r. sieć stacji LOTOS składała się z:

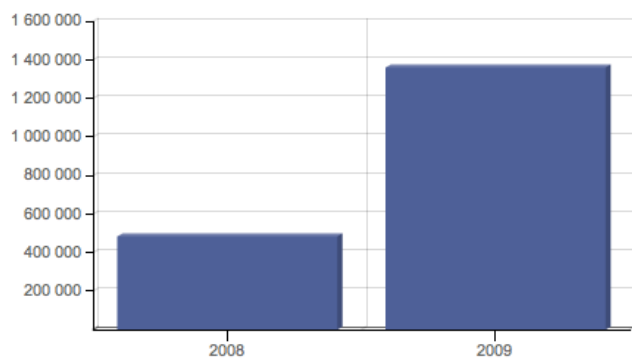
- 144 stacji własnych prowadzonych w systemie agencji,
- 98 stacji partnerskich zarządzanych w systemie partnerstwa handlowego,
- 85 stacji obsługiwanych w systemie patronackim.

Zmiana struktury sieci detalicznej LOTOS

W 2009 r. dążono do zwiększenia dynamiki sprzedaży w sieci stacji poprzez działania promocyjne, w tym drugą edycję programu lojalnościowego Navigator.

Wydane karty programu lojalnościowego Navigator

Inwestycje

Inwestycje prowadzone w obszarze rynkowym były podporządkowane celom strategicznym i aktualnej sytuacji makroekonomicznej. Do najważniejszych inwestycji w segmencie należy zaliczyć:

- 26 nowych obiektów w ramach sieci stacji LOTOS,
- rozpoczęcie budowy 3 par Miejsc Obsługi Podróżnych w lokalizacjach: Police/Lęka przy autostradzie A2 oraz Witowice/Oleśnica i Rachowice/Kozłów przy autostradzie A4. Do końca kwietnia 2010 r. wszystkie zostały oddane do użytku. Zgodnie z umową z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad w obiektach tych uruchomione zostaną także restauracje i hotele,
- zakończenie budowy bazy magazynowej paliwa lotniczego na lotnisku w Gdańsku-Rębiechowie,
- zakończenie budowy instalacji do wytwarzania sprężonego powietrza technologicznego, zasilającego instalacje oksydacji asfaltów; dzięki inwestycji możliwe było zwiększenie wydajności produkcji oraz poprawienie warunków BHP,
- zakończenie budowy instalacji mieszalników przeznaczonych dla dwóch nalewaków autocysternowych w Jaśle; dzięki inwestycji możliwe było poszerzenie gamy oferowanych asfaltów drogowych i poprawienie dostępności bazy magazynowej,
- zakończenie budowy instalacji do produkcji membran wodoodpornych w Zakładzie Materiałów Hydroizolacyjnych w Jaśle; dzięki inwestycji możliwe było rozszerzenie asortymentu produktów oferowanych przez LOTOS Asfalt wytwarzanych na bazie własnych surowców,
- powstanie w LOTOS Oil w Czechowicach-Dziedzicach Instalacji komponowania plastyfikatorów: inwestycja pozwala na komponowanie z zachowaniem czystości technologicznej i dystrybucję produktu za pomocą cystern kolejowych i samochodowych, co zapewnia elastyczne dostawy do klientów.

Logistyka

Podstawowym wyzwaniem dla logistyki w 2009 r. było zabezpieczenie ciągłości dostaw produktu w okresie wiosennego remontu postojowego rafinerii w Gdańsku oraz dostosowanie infrastruktury logistycznej wykorzystywanej w transporcie, przeładunku oraz magazynowaniu paliw i ropy naftowej do wzrastającej sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS.

W celu zabezpieczenia odpowiedniej ilości produktów w okresie remontu postojowego uruchomiono nowe źródła zaopatrzenia, zmieniono strukturę utrzymywanych zapasów obowiązkowych, znacznie rozszerzono zakres realizowanych transakcji typu SWAP (wymiana produktowa) oraz wykorzystano nowe, niestandardowe formy współpracy z innymi firmami branży naftowej. Umożliwiło to istotne oszczędności kosztów logistycznych, kosztów finansowania zapasów produktów gotowych oraz ograniczenie ryzyka cenowego.

W 2009 r. kontynuowano optymalizację aktywów logistycznych, w tym własnych baz magazynowych i dostosowanie ich do potrzeb wynikających z zadań handlowych. W wyniku zmiany zasad współpracy w bazach paliw LOTOS Jasło i LOTOS Czechowice powstały składy podatkowe Grupy LOTOS nadzorowane przez służby podatkowe i logistyczne jednostki dominujące. Spowodowało to obniżkę kosztów funkcjonowania.

Realizowany przez Grupę Kapitałową LOTOS wzrost wolumenów sprzedaży paliw spowodował konieczność zwiększania ilości utrzymywanych zapasów obowiązkowych. W 2009 r., w celu magazynowania zapasów obowiązkowych w postaci ropy naftowej, komponentów oraz produktów gotowych, w maksymalnym stopniu wykorzystywane były pojemności własne. Jednocześnie zmieniona została struktura utrzymywanych zapasów obowiązkowych poprzez zwiększenie udziału ropy naftowej w ogólnej puli zapasów. Operacja ta umożliwiła świadczenie dla podmiotów zewnętrznych usługi tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych w potencjale przetwórczym ropy. Dzięki takim transakcjom możliwe jest zmniejszanie ogólnego kosztu realizacji obowiązku ustawowego w tym zakresie.

Zmiany w strukturze zapasów obowiązkowych oraz przeprowadzona rotacja części składowanych produktów, spowodowały konieczność uruchomienia w bazach zewnętrznych produkcji paliw z dodatkiem biokomponentów, co pozytywnie wpłynęło na realizację Narodowego Celu Wskaźnikowego.

Grupa LOTOS rozwija również logistykę morską. W 2009 r. do istniejących już połączeń rurociągowych z infrastrukturą przeładunkową w Porcie Północnym dodano nowy rurociąg przesyłowy dedykowany do transportu benzyny surowej. Dodatkowe połączenie przyczyni się do usprawnienia eksportu wynikającego ze wzrostu potencjału produkcyjnego po zrealizowaniu Programu 10+.

Bazy magazynowe

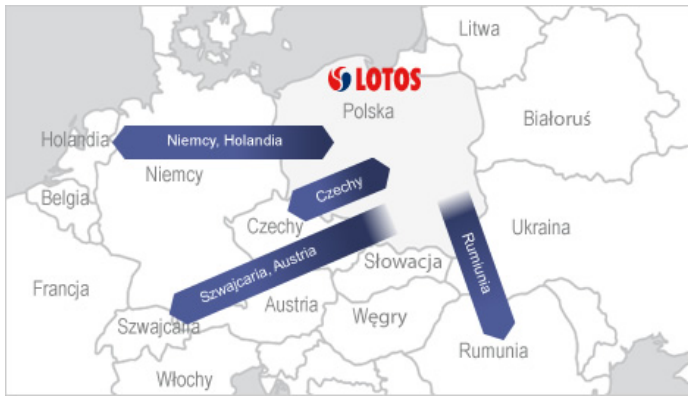
W 2009 r. Grupa LOTOS kontynuowała umacnianie roli własnych baz paliw i terminali przeładunkowych. Liczba wykorzystywanych zewnętrznych baz magazynowych, wolumen i rodzaj paliw dystrybuowanych przez operatorów niezależnych były dostosowywane do potrzeb rynku i nowych źródeł zaopatrzenia. Weryfikowano poprawność świadczonych usług, w tym dokładność pracy urządzeń pomiarowych oraz zapewnienie właściwych warunków przeładunku i magazynowania wysokiej jakości produktów Grupy LOTOS. Szczególny nacisk został położony także na nadzór i kontrolę w zakresie spełniania przepisów bezpieczeństwa i ochrony środowiska.

W 2009 r., w ramach realizacji Programu 10+, w parku zbiornikowym rafinerii Grupy LOTOS zbudowano i oddano do użytku 11 nowych zbiorników produktowych.

Transport kolejowy

W celu optymalnego wykorzystania swoich aktywów oraz zapewnienia efektywnej ekonomicznie, sprawnej i bezpiecznej dystrybucji własnych produktów, Grupa LOTOS zleca ich transport spółce zależnej LOTOS Kolej. W 2009 r. podpisane zostały z tą Spółką długoterminowe kontrakty na obsługę transportu kolejowego i kompleksową obsługę boczną kolejowych. Umowa w pełni zabezpiecza potrzeby transportowe koncernu na kolejne lata oraz zmniejsza powstające z tego tytułu koszty.

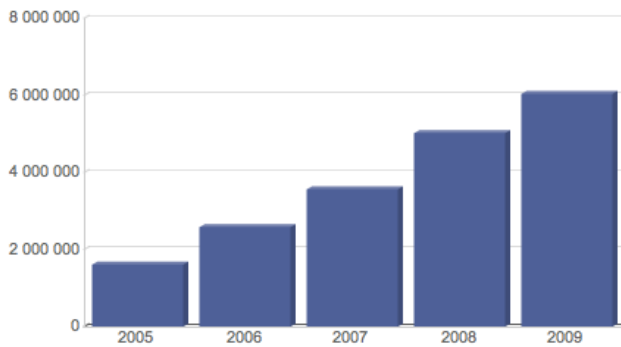
Główne kierunki międzynarodowych przewozów kolejowych realizowanych przez LOTOS Kolej w 2009 r.

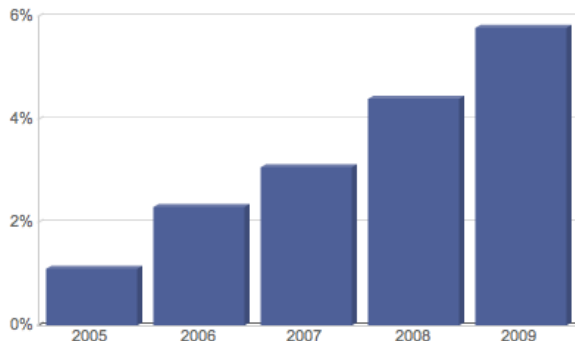
LOTOS Kolej poczyniła w 2009 r. inwestycje w rozwój taboru i infrastruktury. Zelektryfikowano linię kolejową pomiędzy stacją zakładową Spółki, a stacją PKP PLK Gdańsk-Olszynka, uzyskując w pełni zelektryfikowane połączenie bocznicy kolejowej przy rafinerii w Gdańsku z krajową siecią kolejową. Rozpoczęto także proces wymiany lokomotyw na nowoczesne, umożliwiające prowadzenie ciężkich składów towarowych i rozbudowano informatyczny system logistyki kolejowej, zapewniający kontakt on-line z nadawcą/odbiorcą przesyłki oraz pozwalający zoptymalizować koszty przewozów.

W 2009 r. LOTOS Kolej znacząco powiększyła swój udział w rynku i poprawiła wyniki przewozowe.

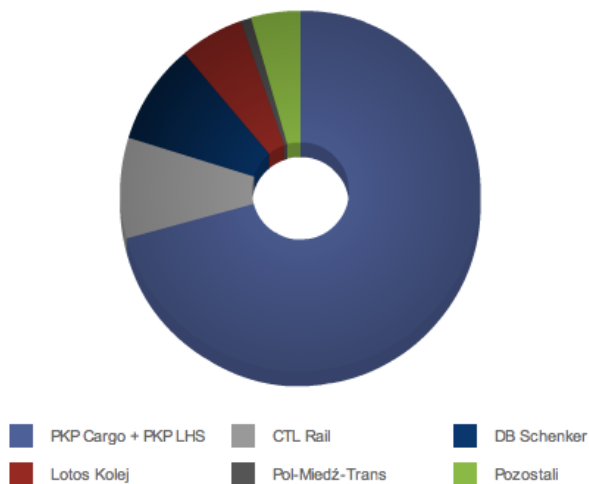
Wielkość przewozów LOTOS Kolej (tony)

Udział LOTOS Kolej w rynku przewozów w kraju (ntkm)

Podział rynku kolejowych przewozów towarów w Polsce pomiędzy głównych przewoźników w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rynek Kolejowy” nr 3/2010

Marka LOTOS

Realizowane przez Grupę Kapitałową LOTOS działania w segmencie rynkowym ukierunkowane były również na zwiększenie wartości marki LOTOS. W stosunku do 2008 r. osiągnięto wzrost wartości o 13%. Obecnie marka LOTOS wyceniana jest na ponad 614 mln zł. Wśród 330 firm sklasyfikowanych w corocznym rankingu najcenniejszych marek, marka LOTOS zajęła wysoką 18. pozycję.

Wartość marki LOTOS (mln zł)

Źródło: ranking MARQA, dziennik Rzeczpospolita, grudzień 2009 r.

Plany rozwoju

Plany rozwoju w 2010 r. w segmencie rynkowym związane są głównie z rozwojem sieci stacji paliw oraz zwiększeniem efektywności procesów handlowych i logistycznych.

Rozwój sieci stacji

- Pozyskiwanie nieruchomości na potrzeby rozwoju sieci własnych, głównie stacji premium,
- Wzmocnienie obecności stacji LOTOS na głównych szlakach komunikacyjnych,
- Rozwój programu lojalnościowego Navigator.

Zwiększenie efektywności procesów biznesowych i logistycznych

- Wdrożenie systemu Centralnej Bazy Klientów w ramach całej Grupy Kapitałowej,
- Rozwój elektronicznego obiegu faktur, tzw. e-faktur,
- Zwiększenie elektronicznej funkcjonalności sprzedaży i zakupów,
- Rozbudowa układu torowego oraz zwiększenie możliwości wywozu koleją z 5 do 6,5 mln ton/rok.

Zaangażowanie

Podstawy odpowiedzialnego biznesu

Misja, wizja, wartości

Misją Grupy Kapitałowej LOTOS jest innowacyjny rozwój w obszarze wydobycia, przerobu ropy naftowej i handlu produktami o najwyższych standardach jakości, realizowany w sposób przyjazny dla środowiska, zgodny z polityką bezpieczeństwa energetycznego, dający pełną satysfakcję klientom, zapewniający stałe doskonalenie i wykorzystanie potencjału pracowników.

Grupa LOTOS dąży do tego, by być najlepiej ocenianą firmą naftową w regionie Morza Bałtyckiego pod względem jakości produktów naftowych, obsługi klienta i profesjonalnego zarządzania.

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS do 2012 r. jest budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz realizację projektów rozwojowych w trzech kluczowych obszarach działania, tj. w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, rafineryjnym oraz rynkowym.

Zobowiązania Grupy LOTOS dotyczą sfery odpowiedzialności przedsiębiorstwa wobec społeczeństwa i środowiska naturalnego poprzez dostarczanie produktów w taki sposób, aby nie dopuścić do degradacji kapitału przyrodniczego i społecznego. Trzeci filar strategii stanowi odpowiedzialność biznesowa za produkt wobec państwa, rynku, partnerów, klientów i pracowników. Jest ona wpisana w strategię zarządzania koncernem nakierowaną na wzrost jego wartości i poprzez to przynoszenie wymiernych korzyści społecznych i biznesowych.

Grupa LOTOS popiera i stosuje, we wszystkich sferach swojej działalności, dziesięć zasad UN Global Compact – największej na świecie dobrowolnej inicjatywy obywatelstwa korporacyjnego. Spółka, jako członek tej organizacji, zobowiązała się do:

1. popierania i przestrzegania praw człowieka przyjętych przez społeczność międzynarodową,
2. eliminowania wszelkich przypadków łamania praw człowieka przez firmę,
3. poszanowanie wolności stowarzyszenia się,
4. eliminowania wszelkich form pracy przymusowej,
5. popierania zniesienia pracy dzieci,
6. efektywnego przeciwdziałania dyskryminacji w sferze zatrudnienia,
7. prewencyjnego podejścia do środowiska naturalnego,
8. podejmowania inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej,
9. stosowania i rozpowszechniania przyjaznych środowisku technologii,
10. przeciwdziałania korupcji we wszystkich formach, w tym wymuszeniom i łapówkarstwu.

Nadrzędne wartości społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS pozostają w związku z najistotniejszymi potrzebami, problemami i wyzwaniem zidentyfikowanymi w toku dialogu firmy z kluczowymi dla jej przyszłości grupami interesariuszy:

CZYSTOŚĆ

to przestrzeganie najwyższych standardów środowiskowych i ekologicznych oraz deklaracja etycznej i uczciwej konkurencji, przeciwdziałanie naruszaniu praw człowieka.

OTWARTOŚĆ

to stosunek do zmian, potrzeb świata i oczekiwań ludzi, nastawienie na przyszłość i dynamiczny rozwój działalności w jej wymiarze międzynarodowym.

INNOWACYJNOŚĆ

to docenianie kapitału intelektualnego koncernu i kompetencji ludzi stanowiących o sile i rynkowych perspektywach marki LOTOS.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

to postawa wobec przyszłości ludzi i środowiska naturalnego, wobec kraju i bezpieczeństwa jego pozycji w świecie.

Koncern adresuje swoje odpowiedzialne praktyki do czterech kluczowych grup interesariuszy:

Angażowanie interesariuszy

Prawo akcjonariuszy do zgłaszania rekomendacji

Akcjonariusze Grupy LOTOS mają zagwarantowaną możliwość zgłaszania rekomendacji i wskazówek do Walnego Zgromadzenia.

Zasady uczestnictwa akcjonariuszy w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania przez nich prawa głosu określa Kodeks spółek handlowych, Statut Grupy LOTOS oraz Regulamin Walnych Zgromadzeń Spółki. Akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi Spółki nie później niż 21 dni przed wyznaczonym terminem zgromadzenia. Mogą oni również zgłaszać Spółce na piśmie w jej siedzibie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Spółka je niezwłocznie ogłasza na stronie internetowej. Ponadto każdy z akcjonariuszy może podczas Walnego Zgromadzenia zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad oraz wносить propozycje zmian i uzupełnień do ogłoszonych projektów. W przypadku zgłoszenia kilku projektów uchwał w tej samej sprawie przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie każdego z nich.

Podczas Walnego Zgromadzenia głos można zabierać jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad. Przy rozpatrywaniu porządku obrad każdy akcjonariusz ma prawo do wystąpienia i repliki. Na żądanie uczestnika zgromadzenia przyjmuje się do protokołu jego pisemne oświadczenie.

Na zadawane przez nich pytania odpowiedzi udzielają członkowie Zarządu. Zgodnie z zasadami ładu korporacyjnego Spółka umieszcza na stronie internetowej pytania zadawane przez akcjonariuszy w trakcie Walnego Zgromadzenia oraz odpowiedzi udzielone na nie w trakcie bądź po zakończeniu obrad. Akcjonariuszom zgłaszającym do protokołu sprzeciw do uchwały umożliwia dokonanie jego uzasadnienia.

W 2009 r. dwóch akcjonariuszy mniejszościowych skorzystało z prawa zabierania głosu podczas zgromadzenia, w tym zgłoszenia sprzeciwu do jednej z uchwał. W I kw. 2010 r. jeden z akcjonariuszy mniejszościowych zgłosił kandydaturę na członka Rady Nadzorczej, która została poddana głosowaniu podczas Walnego Zgromadzenia.

Porozumienie społeczne i swoboda zrzeszania

Prawo koalicji i prawo do rokowań zbiorowych w europejskim porządku prawnym, a także wewnętrznym krajów tworzących Unię Europejską zagwarantowane są odpowiednio w aktach europejskiego prawa pierwotnego i w ustawodawstwie wewnętrznym, w tym konstytucyjnym. Polska będąc sygnatariuszem ratyfikowanej w 1999 r. Europejskiej Karty Społecznej, przyjmuje jako obowiązujące jej wszystkie zapisy, w tym dotyczące prawa do organizowania się i prawa do rokowań zbiorowych. Grupa LOTOS uznaje i popiera te normy, które - zgodnie ze standardami europejskimi - określają prawa zaliczane do kategorii praw człowieka.

W Spółce, wykonując uprawnienie do niezależnego i swobodnego tworzenia organizacji pracowniczych, pracownicy utworzyli 6 zakładowych organizacji związkowych, które zrzeszają około 39% ogólnej liczby zatrudnionych. Wielkość zakładowych organizacji związkowych w Grupie LOTOS jest zróżnicowana. Zrzeszają od 1,1% do 18% ogólnej liczby pracowników.

Ze wszystkimi organizacjami pracodawca zawarł porozumienie określające m.in. zasady udostępnienia im pomieszczeń niezbędnych dla prowadzenia działalności związkowej i środków łączności, co jest realizowane według tych samych standardów, które dotyczą pracowników wykonujących funkcje kierownicze. Pomieszczenia wykorzystywane przez związki zawodowe, znajdują się przy siedzibie Grupy LOTOS i dostęp do nich nie jest ograniczony w żaden sposób. Każdy pracownik bez potrzeby korzystania z przepustek, zachowując anonimowość, ma możliwość osobistego kontaktu ze swoimi reprezentantami.

Z dostępnych danych wynika, że istniejący poziom udziału pracowników w organizacjach związkowych gwarantuje możliwość indywidualnego wyboru spośród pełnego spektrum organizacji kojarzonych z wszelkimi nurtami społecznymi. Poziom udziału pracowników w organizacjach związkowych jest zbliżony do wartości uznawanych za średnie, a zróżnicowanie programowe zapewnia zainteresowanym pracownikom możliwość wyboru spośród organizacji kojarzonych z wszelkimi nurtami społecznymi.

Obok przedstawicielstwa związkowego w Grupie LOTOS działa Rada Pracowników składająca się z 7 członków desygnowanych przez dwie największe zakładowe organizacje związkowe. Pracodawca zawarł z Radą Pracowników porozumienie, mocą którego otrzymała ona możliwość spełniania swoich zadań w sposób zgodny z przyjętymi u pracodawcy wysokimi standardami. Na każdym posiedzeniu Rady odbywającym się według autonomicznie ustalonego harmonogramu, obecny jest przedstawiciel pracodawcy, który ma możliwość przekazania interesujących reprezentację pracowników informacji, udzielenia odpowiedzi i podjęcia dyskusji w koniecznym zakresie.

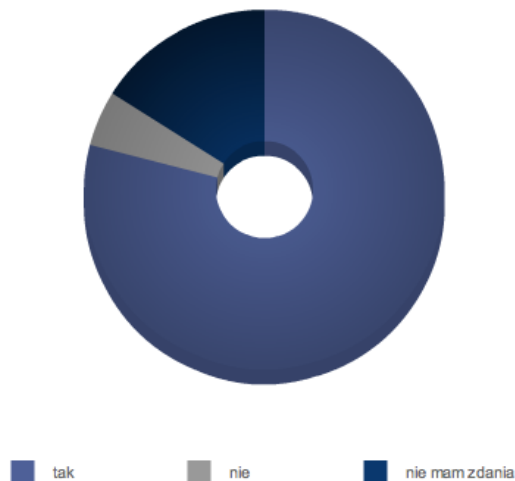
W 2004 r. pięć zakładowych organizacji związkowych zakończyło rokowania i podpisało obowiązujący w Spółce Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla pracowników Grupy LOTOS. Przez 6 lat obowiązywania układ był nowelizowany poprzez trzy protokoły dodatkowe. Obecnie po uzgodnieniu został podpisany czwarty protokół, w którym zostały zawarte przepisy mające na celu zwiększenie osobistego zaangażowania pracowników w określone w strategii sprawy zakładu pracy i jego harmonijny rozwój.

Ze sposobu rozumienia przez Spółkę istoty dialogu społecznego wynika niemające precedensu w skali kraju, zawarte 10 lutego 2009 r., porozumienie Rady Pracowników, Związków Zawodowych i Zarządu Grupy LOTOS w sprawie realizacji Pakietu Antykrzysowego w Grupie Kapitałowej LOTOS. Celem i sukcesem tego porozumienia było uzyskanie akceptacji wszystkich organizacji związkowych dla radykalnego programu oszczędnościowego, będącego odpowiedzią na rozwijający się kryzys. Dzięki uzyskanemu konsensusowi, strony społeczne zgodziły się na zawieszenie rozmów na temat wzrostu wynagrodzeń, a także zobowiązały się do stałych konsultacji, w trakcie których przedstawiciele pracowników byli informowani m.in. o zmianach w sytuacji makroekonomicznej związanej z branżą i rezultatach podjętych działań oszczędnościowych. Porozumienie przestało obowiązywać 31 grudnia 2009 r.

Należy zaznaczyć, że wszystkie sześć organizacji związkowych, które podpisały 10 lutego 2009 r. porozumienie, zgodziło się w nim z koniecznością przyjęcia tożsamyh wobec wprowadzonych w Grupie LOTOS zasad oszczędnościowych, w tym zawieszenia wzrostu wynagrodzeń, u wszystkich pracodawców tworzących Grupę Kapitałową.

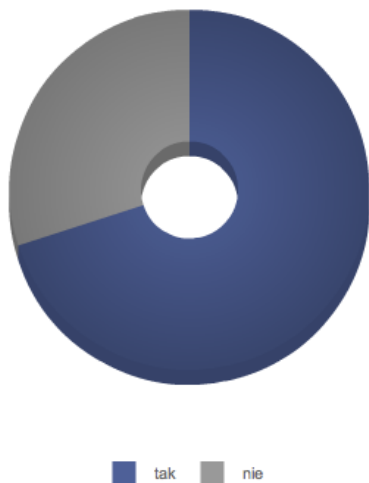
Niemal 80% pracowników Grupy LOTOS oceniło, rok po wprowadzeniu przez Spółkę Pakietu Antykrzysowego, podjęte w jego ramach działania jako potrzebne i skuteczne.

(Badanie opinii pracowników, luty 2010 r.)

Dzięki cyklicznym programom komunikacji Zarządu z pracownikami oraz z organizacjami ich reprezentującymi większość zatrudnionych uznaje zakres informacji udzielanych im na temat strategii Spółki za wystarczający.

(Badanie opinii pracowników, luty 2010 r.)

Udział w rozwoju polityki państwowej i lobbingu

Grupa LOTOS aktywnie uczestniczy w przewidzianych przez prawodawstwo polskie formach partycypacji w rozwoju i kształtowaniu polityki państwowej. Specjaliści Spółki zasiadali lub zasiadają w eksperckich zespołach powołanych przez instytucje państwowe, których celem jest wypracowywanie nowych rozwiązań legislacyjnych w obszarze sektora energii. Można tu wymienić m.in. zespół powołany przez Ministerstwo Gospodarki, którego celem było przygotowanie dokumentu „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku”.

Grupa LOTOS bierze udział w pracach dotyczących kształtowania polityki oraz unormowań prawnych w zakresie szeroko rozumianych zagadnień dotyczących sektora energii, w tym zwłaszcza w zakresie rynku paliwowego, również poprzez organizacje, w których jest członkiem. Szczególnie dotyczy to następujących organizacji:

- **Business Centre Club (BCC):** działania Grupy LOTOS w ramach BCC koncentrują się na współpracy w zakresie inicjatyw lobbingowych, których celem jest rozwój polskiej gospodarki, zwiększenie liczby miejsc pracy i pomoc przedsiębiorcom. Spółka wspiera BCC w kreowaniu płaszczyzn komunikowania się poszczególnych grup społecznych w sprawach najważniejszych dla rozwoju Polski, ze szczególnym uwzględnieniem propagowania idei odpowiedzialności społecznej firm.
- **Konfederacja Pracodawców Polskich (KPP):** Grupa LOTOS w ramach KPP działa na rzecz wspólnych interesów środowiska biznesu, wspierając wszelkie inicjatywy zmierzające do wzmocnienia roli polskich pracodawców. Poprzez opiniowanie projektów aktów prawnych podejmuje działania zmierzające do osiągnięcia wspólnych korzyści

- pracodawców i pracowników wynikających z rozwoju gospodarczego, sprawiedliwych i stabilnych warunków zatrudnienia, bezpieczeństwa w pracy i spokoju społecznego.
- **Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego (POPIHN):** jednym z najważniejszych celów działalności Grupy LOTOS w ramach POPIHN jest zrównoważone tworzenie i kształtowanie konkurencyjnego rynku paliwowego w Polsce, m.in. poprzez działania na rzecz wprowadzenia zgodnych z prawem Unii Europejskiej zasad prowadzenia działalności gospodarczej oraz równych praw dla wszystkich uczestników polskiego rynku paliwowego. Spółka realizuje swoje cele poprzez inicjowanie, opiniowanie i wnoszenie uwag do projektów aktów prawnych implementujących rozwiązania UE. Dzięki członkostwu w POPIHN Grupa LOTOS prezentuje swoje stanowisko również w kontaktach bezpośrednich z przedstawicielami parlamentu, rządu, innych organów administracji rządowej.
  - **Polska Platforma Technologiczna Biopaliw i Biokomponentów (PPTBiB):** działania Grupy LOTOS w ramach tej organizacji mają za zadanie doprowadzić do istotnego podniesienia konkurencyjności polskiej gospodarki w obszarze technologii produkcji biokomponentów i biopaliw, m.in. przez budowę pomostu pomiędzy przemysłem a nauką, poprzez realizację prac naukowo-badawczych, rozwojowych i studialnych, a także komercjalizację rozwiązań innowacyjnych z zakresu wytwarzania i wykorzystywania biokomponentów i biopaliw. Platforma, jako liczący się partner, prowadzi współpracę międzynarodową zarówno w zakresie potencjału naukowego, jak i potencjału wdrożeniowego oraz produkcyjnego. Grupa LOTOS jest członkiem założycielem organizacji.
  - **„Pomorskie w Unii Europejskiej”:** stowarzyszenie wspomaga działania samorządów województwa pomorskiego, uczelni, instytucji oraz przedsiębiorstw na forum Unii Europejskiej. W ramach współpracy Stowarzyszenie aktywnie włączyło się we wsparcie Grupy LOTOS w projekcie CEEP (Central Europe Energy Partners).
  - **Center for Strategic & International Studies (CSIS):** Grupa LOTOS ściśle współpracuje z CSIS, która jest ponadpartyjną organizacją non-profit z siedzibą w Waszyngtonie. Zajmuje się analizami strategicznymi z zakresu obrony, bezpieczeństwa, regionalnej stabilności, współpracy międzynarodowej, bezpieczeństwa sektora energii, zmian klimatycznych oraz współpracy gospodarczej pokrywającymi swoim zasięgiem cały świat. Dodatkowo CSIS przygotowuje rekomendacje dla rządów, międzynarodowych instytucji, podmiotów sektora prywatnego i organizacji pozarządowych. Z CSIS związane są takie wybitne osobistości jak Zbigniew Brzeziński czy Henry Kissinger oraz takie firmy jak BP czy Shell.
  - **Central Europe Energy Partners (CEEP):** Grupa LOTOS inicjuje prace związane z projektem CEEP. Ideą przewodnią powstającej organizacji jest działanie na rzecz integracji sektora energii Europy Centralnej z pozostałymi państwami członkowskimi Wspólnoty w ramach realizowanej wspólnej polityki energetycznej i polityki bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Organizacja docelowo ma mieć charakter regionalny, obejmujący współpracę firmy sektora energii z regionu Europy Centralnej. Siedziba CEEP zostanie zlokalizowana w Brukseli z uwagi na fakt, iż podstawowe regulacje istotnych warunków funkcjonowania firm, w tym spraw dotyczących energii dokonywane są na forum Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej, a prawo krajowe jest w tym zakresie harmonizowane.
  - **Windsor Energy Group (WEG):** w marcu 2009 r. Grupa LOTOS przystąpiła do WEG z siedzibą w Londynie, niezależnego think-tanku, który zajmuje się zagadnieniami związanymi z budowaniem międzynarodowego ładu i bezpieczeństwa w sektorze energii, ze szczególną koncentracją na sektorze ropy naftowej i gazu oraz energii alternatywnej. W skład WEG wchodziły politycy, ambasadorzy, którzy pełnili misję w krajach naftowych, doradcy rządów, prezesi wielkich firm prowadzących poszukiwania i wydobycie ropy oraz gazu. Udział Grupy LOTOS w WEG stanowi ważny element działalności firmy mający na celu wspieranie rozwoju sektora energii w Europie oraz promowania stanowiska przedstawicieli sektora energii z Europy Środkowo-Wschodniej na forum Unii Europejskiej. Jednym z elementów wynikających z członkostwa Spółki w WEG była organizacja międzynarodowej konferencji „North European Energy Security Forum”, która odbyła się w Gdańsku w lutym 2010 r. Posłużyła ona prezentacji stanowiska Polski oraz umocnieniu argumentacji naszego kraju w rozwijającym się procesie budowy bezpieczeństwa w sektorze energii dla Europy. Patronat honorowy przewodniczącego Parlamentu Europejskiego Jerzego Buzka, udział przedstawicieli instytucji europejskich oraz rządów i korpusu dyplomatycznego państw basenu Morza Bałtyckiego potwierdził ważność i aktualność tego wydarzenia.

Bezpieczeństwo energetyczne jest jednym z najważniejszych zadań stojących przed międzynarodową społecznością. To prawdziwie globalny problem, który wymaga globalnych rozwiązań - powiedział prezes Zarządu Grupy LOTOS Paweł Olechnowicz (drugi z lewej) podczas otwarcia Północnoeuropejskiego Forum Bezpieczeństwa Energetycznego w Gdańsku. W Forum uczestniczyli m.in. (od lewej) prezes Windsor Energy Group lord David Howell (współorganizator debaty), przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek oraz komisarz ds. budżetu Komisji Europejskiej Janusz Lewandowski.

- **Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze (PFAG):** stowarzyszenie jest powołane dla budowania ścisłej współpracy między środowiskiem akademickim i biznesem na rzecz innowacyjnych rozwiązań wykorzystujących fundusze krajowe i unijne. Forum to także platforma wymiany poglądów i tworzenia opinii w kluczowych dla Polski sprawach, w której udział biorą przedstawiciele biznesu i wiodących uczelni kraju. Grupa LOTOS poprzez członkostwo w PFAG działa na rzecz intensyfikacji współpracy gospodarczo-akademickiej. Lobbjuje na rzecz wspierania innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy.
- **Liga Europejska Współpracy Gospodarczej (ELEC):** międzynarodowa organizacja powołana na rzecz promowania i wspierania współpracy gospodarczej w ramach Unii Europejskiej. Działania Grupy LOTOS w ramach ELEC - Sekcja Polska, której Spółka jest członkiem założycielem, mają na celu budowę zarówno krajowej, jak i regionalnej pozycji firmy jako podmiotu działającego na rzecz rozwoju gospodarczego Unii Europejskiej i dbającego o bezpieczeństwo energetyczne Wspólnoty.
- **Conservation of Clean Air and Water in Europe (CONCAWE):** organizacja non-profit zrzeszająca europejskie i pozaeuropejskie rafinerie, dbająca o czystość wody i powietrza. Grupa LOTOS posiada status pełnego członkostwa od 2006 r. Aktywny udział Spółki w CONCAWE pozwala na podnoszenie poziomu świadomości korporacyjnej związanej z ryzykiem ze strony substancji chemicznych, opracowywanie karty charakterystyk pod kątem zagrożeń dla pracownika, klienta oraz środowiska przyrodniczego. Dodatkowo członkostwo w CONCAWE zapewnia dostęp do interpretacji najnowszych i planowanych aktów prawnych, analiz trendów w rozwoju technologii itp.

Podejście do zarządzania

Ludzie

I FILAR STRATEGII SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

CZŁOWIEK = ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA

zadanie = tworzenie wartości społecznych
warunki pracy, różnorodność, prawa człowieka, przeciwdziałanie wykluczeniu

Pracownicy

Polityka personalna Grupy LOTOS charakteryzuje się podejściem strategicznym i kompleksowym. Strategia przekształcenia zasobów ludzkich w kapitał firmy uwzględnia dostosowanie struktury jakościowej i ilościowej do zmiennych warunków otoczenia, kształtowanie wewnętrznego rynku pracy oraz nagradzanie za efektywną pracę przy użyciu zróżnicowanych narzędzi motywowania.

Zatrudnienie w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS

Spółki	31.12.2007 r.	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.
Podmiot dominujący			
Grupa LOTOS	1.098	1.246	1.305
Podmioty bezpośrednio zależne			
Petrobaltic	486	446	421
LOTOS E&P Norge	2	12	13
LOTOS Czechowice wraz ze spółkami zależnymi	252	268	250
LOTOS Jasło wraz ze spółkami zależnymi	179	152	128
LOTOS Serwis	722	734	725
LOTOS Lab	185	168	153
LOTOS Straż	75	72	76
LOTOS Ochrona	156	176	194
LOTOS Park Technologiczny	118	31	15
LOTOS Paliwa	272	244	261
LOTOS Oil	322	327	331
LOTOS Asfalt	176	214	249
LOTOS Gaz	97	82	28
LOTOS Parafiny	265	279	274
LOTOS Kolej	345	407	504
LOTOS Tank	5	12	16
UAB LOTOS Baltija	9	8	6
Razem	4.764	4.878	4.949

Główne cele polityki personalnej w Grupie LOTOS to:

- optymalna alokacja i wykorzystanie zasobów ludzkich w Grupie Kapitałowej LOTOS,
- stworzenie odpowiednich warunków do realizacji zadań na oczekiwanym poziomie – poprawa kultury organizacyjnej (zmiana zachowań pracowników, wzrost motywacji i zaangażowania, praca zespołowa, poprawa komunikacji), zapewnienie poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia (pakiet opieki medycznej, świadczenia socjalne, fundusz inwestycyjno-emerytalny itp.),
- maksymalne wykorzystanie umiejętności i wiedzy pracowników,

- doskonalenie systemu oceny okresowej pracowników poprzez dodatkowe powiązanie go z wyznaczeniem celów i zadań rozwojowych,
- zapewnienie odpowiednich warunków do efektywnego rozwoju i praktycznego zastosowania nabywanej wiedzy i umiejętności (projekt szkoleniowo-rozwojowy Akademia LOTOS),
- doskonalenie systemów motywacyjnych – powiązanie motywacji materialnej i niematerialnej z wynikami pracy,
- badanie opinii pracowników.

Zarząd Grupy LOTOS wyznacza politykę zarządzania zasobami ludzkimi w Grupie Kapitałowej LOTOS w zakresie doboru personelu, doskonalenia i rozwoju zawodowego, administracji personalnej, systemów motywacyjnych oraz spraw socjalnych. Głównym założeniem strategii zarządzania zasobami ludzkimi jest traktowanie pracowników jako najważniejszego kapitału firmy.

Uwarunkowania

W 2009 r. Grupa LOTOS kontynuowała realizację największego w skali kraju programu inwestycyjnego, tj. Programu 10+, co wiązało się m.in. z rozwojem nowych technologii i poszerzeniem asortymentu produktów handlowych. Uwarunkowania te miały wpływ na kształt polityki zarządzania zasobami ludzkimi w koncernie. Dzięki Programowi 10+ stworzone zostały nowe miejsca pracy, zacieśniono współpracę ze szkołami wyższymi w celu promowania wśród studentów kierunków studiów związanych z rozwojem branży, zainicjowano wspólnie z pracownikami i studentami wyższych uczelni technicznych prace naukowo-badawcze oraz przedsięwzięcia techniczne i technologiczne. Spółka rozszerzyła dotychczasową współpracę ze szkołami średnimi w zakresie rozwijania wśród młodzieży zainteresowania branżą petrochemiczną poprzez system stypendialny, przeprowadzanie konkursów tematycznych, dedykowane praktyki zawodowe na terenie firmy. Wszystkie te działania przyczyniły się do optymalizacji zatrudnienia w Grupie Kapitałowej oraz ukierunkowanego rozwoju zawodowego pracowników.

Wynagradzanie

Grupa LOTOS stara się, by wynagrodzenia w firmie były konkurencyjne na rynku pracy i jednocześnie atrakcyjne dla pracowników. Dla każdego ze stanowisk pracy określona została mediana rynkowa, stanowiąca wartość docelową, do której w założeniu wyrównane miały być wynagrodzenia wszystkich pracowników zarabiających poniżej tego poziomu. Mediany wyznaczone zostały na podstawie danych otrzymanych od firm zewnętrznych zajmujących się doradztwem personalnym.

Co kwartał przeprowadzana jest analiza wynagrodzeń zasadniczych pracowników i ich porównanie do ustalonych median rynkowych. Wtedy to przełożeni mają możliwość zwiększenia wynagrodzenia podległych pracowników do odpowiedniego poziomu. W związku z obowiązywaniem w 2009 r. Pakietu Antykryzysowego takiej analizy dokonano dopiero w IV kwartale. Regulację wynagrodzeń przeprowadzono w Grupie LOTOS w październiku 2009 r. Ponadto w drugim półroczu 2009 r. nastąpiła podwyżka wynagrodzeń zasadniczych pracowników większości spółek Grupy Kapitałowej LOTOS.

Świadczenia socjalne

W Grupie LOTOS i spółkach zależnych objętych umową o prowadzeniu wspólnej działalności socjalnej zwiększony został odpis podstawowy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, wynikający z Ustawy z dnia 4 marca 1994 r., do 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej na każdego pracownika i 6,25% na każdego emeryta i rencistę. Pozwoliło to niemal w 100% zrealizować, zatwierdzony przez Zarząd i działające w spółce organizacje związkowe, preliminarz wydatków na 2009 r.

Grupa LOTOS objęła świadczeniami socjalnymi wszystkich swoich pracowników oraz ich dzieci, emerytów i rencistów, małżonków zmarłych emerytów. Regulamin korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Grupie LOTOS pozwala udzielać uprawnionym pracownikom różnej formy pomocy socjalnej: od dofinansowania do wypoczynku letniego, poprzez rehabilitację dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, aż po udzielanie pożyczek na cele mieszkaniowe i przyznawanie bezzwrotnych zapomóg osobom, które z przyczyn losowych znalazły się w trudnej sytuacji życiowej.

Wydatki na cele socjalne rosną w związku z dynamicznym rozwojem firmy oraz ze zwiększającą się liczbą pracowników, dla których dobre zarobki i bogata oferta socjalna stanowią dodatkowy atut przy wyborze pracy.

Rekrutacja w aspekcie Programu 10+

Grupa LOTOS prowadząc procesy rekrutacyjne, ma na uwadze wysokie kwalifikacje i umiejętności swoich pracowników oraz konieczność zapewnienia im możliwości rozwoju zawodowego. W związku z tym w pierwszej kolejności bierze pod uwagę aplikacje pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. Takie działania umożliwiają efektywny transfer wiedzy pomiędzy spółkami Grupy Kapitałowej. Równocześnie Grupa LOTOS prowadzi rekrutacje zewnętrzne, dzięki którym pozyskuje nowych pracowników, wzbogacających organizację w kwalifikacje niezbędne dla realizacji zadań stojących przed Grupą Kapitałową.

Wyjątkowymi projektami rekrutacyjno-szkoleniowym były zakończone w 2009 r. programy „Kadra 2009 – Program 10+” oraz „Kadra 10+”, które powstały na potrzeby realizacji Programu 10+ wiążącego się ze zwiększeniem zdolności przerobowej Grupy LOTOS. Inwestycja ta pociągała za sobą konieczność przeprowadzenia rekrutacji, zatrudnienia i przygotowania zawodowego pracowników w obszarze produkcji i handlu. Cele projektów zostały zrealizowane zgodnie z przyjętymi założeniami. Ponadto, również w aspekcie potrzeb kadrowych wynikających z Programu 10+, rozpowszechniono ideę dzielenia się wiedzą w organizacji oraz system przygotowania zawodowego pracowników poprzez programy rotacji. Aktualna ocena kompetencji uczestników programów pozwala zakładać, że sprostają postawionym przed nimi zadaniom sprzedaży większej ilości i szerszego asortymentu produktów handlowych koncernu. Wypracowana i zweryfikowana metodologia prowadzenia projektów posłuży do sprawnej realizacji kolejnych programów.

Na potrzeby realizacji projektu inwestycyjnego Program 10+ i wiążącej się z nim konieczności przygotowania nowych aparatowych, Spółka wdrożyła program certyfikowania wiedzy dla pracowników nowo zatrudnionych w obszarze produkcji. Celem projektu szkoleniowego było przekazanie wiedzy ogólnej niezbędnej do prawidłowego wykonywania zadań na stanowisku aparatowego. W ciągu dwutygodniowego cyklu szkoleń pracownicy poznali swoją pracę w szerokim kontekście technicznym i technologicznym. Zajęcia prowadziła specjalnie przygotowana grupa trenerów wewnętrznych składająca się ze specjalistów/ekspertów z poszczególnych dziedzin.

Praktyki i stypendia

Grupa Kapitałowa Grupy LOTOS czynnie wspiera rozwój naukowy i zawodowy studentów i uczniów. Co roku firma przyjmuje ponad sto osób na praktyki zarówno do Grupy LOTOS, jak i spółek zależnych: LOTOS Serwis, LOTOS Lab, LOTOS Oii, LOTOS Kolej i LOTOS Asfalt. Wśród praktykantów najliczniejszą grupę stanowią studenci Politechniki Gdańskiej z Wydziałów Zarządzania i Ekonomii, Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki, Mechanicznego, Chemicznego, Inżynierii Lądowej i Środowiskowej, Automatyki i Robotyki, Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej. Ponadto w firmie praktykują studenci Uniwersytetu Gdańskiego, Wyższej Szkoły Bankowej, Wyższej Szkoły

Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych i Politycznych, Akademii Morskiej, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu, Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej, a także Politechniki Krakowskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechniki Warszawskiej. Na praktyki zawodowe Spółka przyjmuje także uczniów z trójmiejskich szkół średnich.

Spółka stara się ułatwić studentom i absolwentom trójmiejskich uczelni przejście ze środowiska uczelnianego do zawodowego i wspierać ich w odnalezieniu się na rynku pracy. Dowodem na to jest coroczny udział w programie „Wakacyjny Staż”, organizowanym przez Urząd Miejski w Gdańsku pod patronatem Prezydenta Miasta Gdańska.

W ramach pogłębienia współpracy między biznesem a nauką, firma podpisała trójstronne porozumienie z Politechniką Gdańską i Akademią Górniczo-Hutniczą, które ma na celu wspieranie zdolnych, zaangażowanych i kreatywnych studentów. Przypieczętowaniem tej współpracy są fundowane stypendia studenckie.

W ramach pogłębiania wzajemnych kontaktów między społecznością studencką a środowiskiem gospodarczym, Spółka corocznie funduje 15-20 staży studenckich i absolwenckich. Łącznie w 2009 r. zorganizowano na terenie Grupy Kapitałowej LOTOS 129 praktyk.

Począwszy od roku akademickiego 2004/2005 Spółka w sumie przyznała kwotę ponad 700 tys. zł na stypendia naukowe i nagrody dla 130 studentów i doktorantów Politechniki Gdańskiej oraz Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Grupa LOTOS zwróciła się do studentów będących stypendystami Grupy LOTOS, w celu dokonania oceny ich współpracy z koncernem. Na ankietę odpowiedziało 15 osób. 12 z nich oceniło, że stypendium fundowane przez Grupę LOTOS wpłynęło na większą motywację do nauki i osiągnięcie jak najlepszych wyników. 10 studentów wskazało, że otrzymane stypendium wpłynęło na rozwój naukowy - umożliwiło realizację i rozwój zainteresowań naukowych. 10 osób odpowiedziało, że bycie stypendystą Spółki stwarza lepsze możliwości w poszukiwaniu pracy, a wręcz jest atutem na rynku pracy. Wśród innych efektów, uzyskanych dzięki otrzymanemu stypendium, studenci wskazywali m.in. możliwość skupienia się na nauce bez konieczności podejmowania pracy zarobkowej. Stypendia fundowane przez Grupę LOTOS sprawiły, że bardzo dobrzy studenci mieli motywację do bycia jeszcze lepszymi w swojej dziedzinie i nie pozostały bez wpływu na ich wzrost poczucia własnej wartości.

Akademia LOTOS

Kluczowym projektem szkoleniowo-rozwojowym realizowanym od 2004 r. w Grupie Kapitałowej jest Akademia LOTOS. Jej misją jest wdrożenie kultury pracy i filozofii zarządzania, opartej o wzorzec pracownika świadomie uczestniczącego w tworzeniu wartości dodanej, wymaganej przez klientów i akcjonariuszy. Celem jest budowa partnerskiego zespołu pracowniczego tworzącego strukturę organizacji transparentnej, nowoczesnej, sprawnej i silnej, mogącej stawić czoła konkurentom – dużym firmom na rynku Unii Europejskiej.

Planując i realizując inicjatywy szkoleniowe, Spółka dba, aby przygotowywane projekty spełniały kluczowe założenia Akademii LOTOS:

- **spójność** – system szkoleń uwzględnia misję i strategię Grupy LOTOS, długofalowe plany rozwojowe firmy, jest powiązany z pozostałymi obszarami zarządzania zasobami ludzkimi,
- **odpowiedzialność** – za efekty szkoleń i rozwój odpowiadają wszyscy uczestnicy tego procesu,
- **dostępność** – szkolenia są przeznaczone dla wszystkich grup pracowniczych,
- **ciągłość** – planowanie rozwoju jest procesem ciągłym, powiązany z wynikami systemu okresowej oceny pracowników, ścieżkami kariery, planami sukcesji oraz programami rozwojowymi przeznaczonymi dla poszczególnych grup pracowniczych,
- **elastyczność** – planowanie i wdrażanie szkoleń jest powiązane z monitorowaniem zmieniającego się otoczenia zewnętrznego firmy oraz ze zmianami w oczekiwaniach odnośnie kwalifikacji pracowników.

W ramach Akademii LOTOS Spółka realizowała w 2009 r. programy dedykowane, w tym:

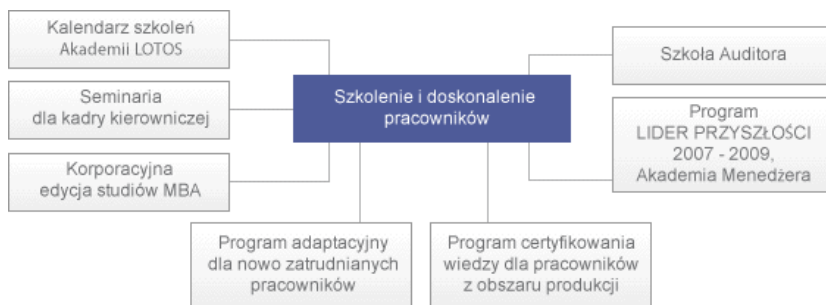
- **Program adaptacyjny dla pracowników nowo zatrudnionych**: nowi pracownicy Grupy LOTOS w momencie zatrudnienia zostają objęci programem, którego celem jest efektywne wdrożenie do pracy, integracja z zespołem, a także zapoznanie z wartościami oraz kulturą organizacyjną Grupy Kapitałowej, procedurami i funkcjonowaniem rafinerii.
- **Lider Przyszłości 2007-2009**: program kompleksowego rozwoju pracowników o najwyższym potencjale, którego celem było zidentyfikowanie najbardziej wartościowych pracowników w firmie i dostarczenie im szerokich, ale ukierunkowanych możliwości intensywnego rozwoju zawodowego.
- **Korporacyjna edycja Studiów Menedżerskich Master of Business Administration (MBA)**: Okres intensywnego rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS stawia wysokie wymagania wobec kadry zarządzającej. We współpracy z Gdańską Fundacją Kształcenia Menedżerów przygotowano korporacyjną edycję studiów MBA według programu walidowanego przez RSM Erasmus University. Założeniem programu, obok zdobycia najwyższych kwalifikacji menedżerskich na światowym poziomie, jest także wymiana doświadczeń oraz zintegrowanie środowiska menedżerskiego całej Grupy Kapitałowej.
- **Szkoła Auditorów**: głównym celem projektu jest przygotowanie odpowiednio wyszkolonych i doświadczonych auditorów, którzy będą prowadzić audyty w poszczególnych spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS w oparciu o najwyższe, jednolite standardy korporacyjne. W 2009 r. skupiono się na warsztatach wewnętrznych prowadzonych przez trenerów Spółki. Auditorzy, którzy po odbyciu w 2008 r. cyklu szkoleń otrzymali Certyfikat Auditora Grupy Kapitałowej LOTOS, zostali zaproszeni do wzięcia udziału w warsztatach wiedzy o technologii, produktach, handlu, ochronie środowiska i BHP oraz zasadach auditowania w koncernie. Ponadto opracowano cykl szkoleń doskonalących dla certyfikowanych auditorów wewnętrznych. Zajęcia będą realizowane w ramach projektu rozwojowego dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2010-2011.

Szerzej działania podejmowane przez Spółkę na rzecz doskonalenia wiedzy i umiejętności pracowników zostały przedstawione w internetowym portalu Grupy LOTOS.

Metody i narzędzia zarządzania zasobami ludzkimi

Szkolenie i doskonalenie pracowników

Bezpieczeństwo w miejscu pracy

Grupa Kapitałowa LOTOS, z uwagi na charakter swojej działalności, zwłaszcza zaś wobec skali inwestycji realizowanych w ramach Programu 10+ oraz tempa prac konstrukcyjno-montażowych, przywiązuje szczególną wagę do działań ukierunkowanych na stałe podnoszenie świadomości pracowników oraz wzrost ich zaangażowania w kwestie bezpieczeństwa pracy. Istotny jest poziom kultury bezpieczeństwa i związanej z nią odpowiedzialności wszystkich zatrudnionych. Dla osiągnięcia celów zakładanych w dziedzinie bezpieczeństwa pracy koncern podejmuje szereg ponadstandardowych inicjatyw służących propagowaniu problematyki BHP w sposób przystępny i angażujący pracowników. Dotyczy to nie tylko obowiązków, jakie na zakład produkcyjny nakładają przepisy prawa, ale i działań wynikających ze standardów i najlepszych światowych rozwiązań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy. Wśród nieobligatoryjnych praktyk zrealizowanych przez Spółkę w 2009 r. należy wymienić:

- wykorzystywanie najlepszych dostępnych technik oraz stosowanie najwyższej jakości elementów technicznych w obszarze produkcji,
- informowanie pracowników o sytuacji w zakładzie, nowinkach światowych i krajowych z wykorzystaniem dostępnych środków komunikacji. Do najciekawszych inicjatyw mających na celu poprawę komunikacji w dziedzinie BHP wśród pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS, należy zaliczyć:
  - zamieszczane w każdym numerze miesięcznika pracowników artykuły poruszające zagadnienia bezpiecznej pracy i ochrony zdrowia,
  - wydawanie kwartalnika BHP „Bezpiecznik”,
  - wydzielone gabloty „Bezpieczeństwo pracy” promujące pracę bez wypadków, prezentujące zgłoszone przez pracowników sytuacje niebezpieczne czy odpowiedzi na pytania otrzymywane za pośrednictwem skrzynek BHP lub poczty elektronicznej,
  - tablice „Wypadkowości” na terenie rafinerii, informujące o liczbie wypadków przy pracy i zarejestrowanych sytuacjach niebezpiecznych na terenie poszczególnych zakładów produkcyjnych i spółek,
  - panel „Bezpieczeństwo pracy” w intranecie umożliwiający pracownikom dostęp m.in. do materiałów promujących zdrowy i higieniczny tryb życia, filmów instruktażowych, materiałów szkoleniowych, nowinek światowych, konkursów wiedzy,
  - segregator „Bezpiecznej pracy” zlokalizowany na terenie zakładów produkcyjnych, zawierający materiały edukacyjne i dydaktyczne dotyczące bezpieczeństwa;
- rozwinięcie systemu szkoleń pracowniczych, w tym m.in.:
  - prowadzenie ćwiczeń doskonalących w zakresie właściwego reagowania pracowników w przypadku wypadku przy pracy, ogłoszenia alarmu chemicznego, ewakuacji z budynków, ćwiczenie scenariuszy awaryjnych zapisanych w Raporcie o bezpieczeństwie we współpracy z LOTOS Straż i Rafinerijną Służbą Ratowniczą,
  - szkolenia wyspecjalizowanej grupy pracowników produkcji w zakresie kompleksowego udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej do czasu przyjazdu lekarza.

Na szkoleniach wykorzystuje się m.in. film instruktażowy, materiał zdjęciowy, prezentacje multimedialne, gry dydaktyczne, warsztaty praktyczne w oparciu o pracę indywidualną i grupową.

Pod względem bezpieczeństwa pracy Grupa LOTOS jest dobrze oceniana przez przedstawicieli światowych koncernów, wizytujących rafinerię audytorów zewnętrznych oraz przedstawicieli firm ubezpieczeniowych. Prace idą w kierunku wypracowania wspólnych standardów bezpieczeństwa pracy w całej Grupie Kapitałowej oraz osiągnięcia poziomu wskaźnika wypadkowości LTIFF poniżej średniej dla rafinerii europejskich. Program ciągłej poprawy warunków pracy wykorzystuje własne pomysły w tej dziedzinie oraz czerpie ze światowych rozwiązań w dziedzinie bezpieczeństwa pracy i bezpieczeństwa procesowo-technicznego.

Co roku w Grupie LOTOS wprowadza się nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu podniesienie poziomu świadomości i zaangażowania pracowników oraz zapewnienie bezpiecznych warunków pracy dla wszystkich osób przebywających lub pracujących na terenie przedsiębiorstwa.

Plany krótkoterminowe:

- program angażujący dla kadry kierowniczej mający na celu zmotywowanie pracowników do pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami i procedurami bezpieczeństwa,
- promocja kultury bezpieczeństwa pracy poprzez organizację i zachęcenie pracowników do udziału w Światowym Dniu Bezpieczeństwa,
- wdrożenie systemu motywacyjnego nagradzania pracowników firm zewnętrznych za bezpieczne zachowania i promowanie właściwych postaw i zachowań.

Plany średnio- i długoterminowe:

- budowanie kultury bezpieczeństwa pracy w oparciu o zaangażowanie kadry kierowniczej i pracowników niższego szczebla,

- ujednolicanie standardów bezpieczeństwa pracy w Grupie Kapitałowej LOTOS,
- osiągnięcie poziomu wskaźnika wypadkowości LTIF poniżej średniej dla rafinerii europejskich poprzez eliminację zagrożeń wypadkowych, wdrożenie projektów związanych z poprawą warunków pracy z wykorzystywaniem najlepszych światowych rozwiązań i technik w tym zakresie.

Spółeczeństwo

Wpływ inwestycji Program 10+ na otoczenie

Grupa LOTOS, w wyniku realizacji Programu 10+, wywarła znaczący pośredni wpływ ekonomiczny na otoczenie Spółki. Do kluczowych jego obszarów zaliczyć należy:

1. transfer wiedzy i technologii wykorzystanych przy realizacji Programu 10+ wewnątrz firmy oraz do wykonawców, podwykonawców i dostawców

2. wdrożenie i propagowanie europejskich standardów bezpieczeństwa

Koncern, dbając o wysoki poziom bezpieczeństwa w realizacji inwestycji Program 10+, zawarł umowę z międzynarodowym zespołem ekspertów Project Managing Contractor (PMC) w celu koordynacji całości działań, w tym również działań w obszarze bezpieczeństwa i ochrony pracy (HSE).

Procedury i instrukcje HSE

Z uwagi na skalę działań realizowanych w ramach inwestycji Program 10+ i dla lepszego monitorowania, wspólnie z PMC zostało opracowanych szereg procedur oraz instrukcji HSE. Celem tych dokumentów było przedstawienie wzorcowych i zalecanych do wdrożenia rozwiązań dotyczących zarządzania bezpieczeństwem pracy i ochroną środowiska w realizacji tak wielkich inwestycji jak Program 10+. Dokumenty te były przekazane w formie załączników do umów i zleceń.

Dobre praktyki HSE

W celu efektywnego propagowania zagadnień dotyczących bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska stworzono szereg broszur omawiających te zagadnienia. Przekazano je do wszystkich generalnych wykonawców i zobowiązano ich do zapoznania się z treścią tych broszur wszystkich podwykonawców.

Tablice bezpieczeństwa

Kształtowanie pożądanej kultury bezpieczeństwa w obszarze związanym z realizacją Programu 10+ wymaga stosowania odpowiednich narzędzi umożliwiających jej monitorowanie oraz ocenę. Dla stworzenia atmosfery pozytywnej konkurencji na polu bezpieczeństwa pracy wśród wykonawców, na placach budów zostały ustawione tablice bezpieczeństwa.

Kontrole HSE na terenie budowy

W ramach monitorowania bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska Spółka wspólnie z PMC przeprowadzała cotygodniowe kontrole z udziałem kierownictwa budowy, służb BHP z ramienia wykonawcy oraz inspektorów nadzoru. Każdorazowo po przeprowadzonej kontroli Grupa LOTOS sporządzała raport i przysyłała do wykonawcy. Jeżeli w protokole zawarte były zadania do wykonania przez wykonawcę, po ich realizacji wykonawca przysyłał zwrótnie wypełniony raport z podjętych działań korygujących.

Przeglądy HSE

Zgodnie z wymaganiami procedur powstałych na potrzeby realizacji Programu 10+ Spółka wspólnie z PMC przeprowadziła cykl przeglądów w obszarze HSE wśród wszystkich głównych wykonawców. Celem tych przeglądów było sprawdzenie wdrożonych działań wśród kontraktorów i ich podwykonawców w oparciu o dokumenty, jakie powstały na potrzeby inwestycji oraz wdrożonych działań na terenach budowy.

Miesięczne spotkania koordynacyjne HSE

W celu nawiązania lepszej współpracy pomiędzy inwestorem, a wykonawcami Grupa LOTOS wspólnie z PMC organizowała spotkania z udziałem personelu zajmującego się monitorowaniem bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska. W trakcie tych spotkań wykonawcy przekazywali informacje dotyczące podjętych działań na rzecz poprawy poziomu HSE, podsumowywano miniony miesiąc i wypracowywano kolejne działania, których nadrzędnym zadaniem było podniesienie poziomu bezpieczeństwa.

3. tworzenie nowych miejsc pracy w Grupie LOTOS i jej otoczeniu

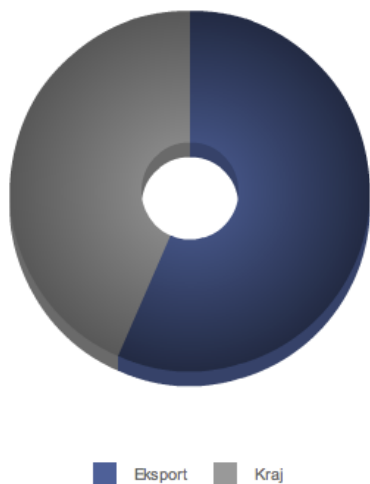
Nowe instalacje oznaczają także nowe miejsca pracy. Dla pokrycia potrzeb kadrowych związanych z przyszłą eksploatacją instalacji budowanych w ramach Programu 10+ Grupa LOTOS przeprowadziła nabór i szkolenie 120 nowych pracowników, w tym 30 inżynierów. Ponadto przy budowie instalacji Programu 10+ okresowo pracowało na budowie 3.450

pracowników firm trzecich.

4. umożliwianie inwestycji i rozwoju wykonawców, podwykonawców i dostawców

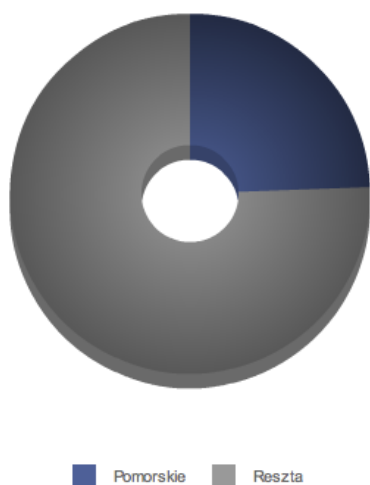
W wyniku zawartych z wykonawcami umów na projektowanie, dostawę i wykonawstwo robót w ramach realizacji Programu 10+ do końca 2009 r. Grupa LOTOS zapłaciła firmom około 4,8 mld zł.

Wartość zakupionych usług - Program 10+ w mld zł do 31.12.2009

Podkreślić należy, że w kraju pozostało 43% wydatków Grupy LOTOS z tytułu wykonanych prac na rzecz Programu 10+ przez firmy trzecie. Z tego około 24%, tj. 0,51 mld zł zarobiły firmy z województwa pomorskiego, natomiast 76%, tj. 1,58 mld zł – pozostałe firmy krajowe.

Wartość zakupionych usług w kraju - Program 10+ w mld zł do 31.12.2009

5. tworzenie pozytywnego wizerunku firmy na rynku lokalnym i międzynarodowym

Realizację poszczególnych przedsięwzięć Programu 10+ koncern prowadzi we współpracy z renomowanymi dostawcami najnowszych i najbardziej efektywnych technologii. Znaleźli się wśród nich światowi liderzy branży tacy jak: Shell, Kellogg, Lurgi, Chevron. Udział w realizacji Programu bierze amerykański koncern Lockheed Martin, który w ramach umowy offsetowej z Rządem RP, związanej z zakupem myśliwców F-16, zaangażowany jest w finansowanie transferu technologii i wspieranie całego Programu. Do realizacji Programu zostały zaangażowane głównie wiodące firmy w branży budownictwa przemysłowego, które posiadają wieloletnie doświadczenie w projektowaniu i budowie kompleksów rafinerijnych i chemicznych na całym świecie: Technip (Włochy), ABB Lummus Global (Niemcy), Lurgi (Niemcy/Polska), Fluor (Holandia/Polska). Jednocześnie znaczący udział, szczególnie jako dostawcy i wykonawcy poszczególnych zadań inwestycyjnych, mają firmy z regionu pomorskiego i przedsiębiorstwa budowlane z całej Polski.

6. wzrost bezpieczeństwa energetycznego kraju i dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia poprzez zapewnienie ciągłości dostaw nośników energii

Stworzone w gdańskiej rafinerii możliwości przerobu różnych gatunków ropy naftowej, dostęp do własnych złóż oraz bliskie położenie morskich terminali przeladunkowych sprzyjają zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw surowca.

7. rozwój rynku nieruchomości

Pośrednio realizacja Programu 10+ spowodowała wzrost popytu na wynajem mieszkań na rynku lokalnym, poprzez konieczność ulokowania pracowników zatrudnionych u wykonawców robót, inspektorów i pracowników PMC.

Działania prospołeczne

Działalność dobroczynna i sponsoring Grupy Kapitałowej LOTOS koncentrują się przede wszystkim na działaniach prospołecznych spójnych z misją i strategią rozwoju koncernu oraz wartościami reprezentowanymi przez markę LOTOS w obszarach ważnych dla życia klientów oraz mieszkańców okolic zakładów. Swoje cele biznesowe Spółka realizuje z uwzględnieniem istotnych celów społecznych. Działalność prospołeczna realizowana jest w dwóch priorytetowych obszarach:

- ochrona środowiska i ekologia: inicjatywy z zakresu ochrony środowiska i ekologii ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów przyrodniczych Morza Bałtyckiego,
- ludzie i ich otoczenie: wsparcie udzielane instytucjom zdrowia publicznego, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, rozwój nauki i edukacji, rozwój kultury fizycznej i edukacji sportowej młodego pokolenia.

Kluczowe programy społeczne zrealizowane w 2009 r.:

Akademia Bezpieczeństwa LOTOS

Program złożony z szeregu działań mających na celu przede wszystkim zapobieganie wypadkom drogowym z udziałem dzieci poprzez działania edukacyjne i propagowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym wśród dzieci i dorosłych. Na działania w 2009 r. składały się następujące elementy:

- Program „LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły”,
- Konkurs plastyczny „Uwolnić odbłaski”,
- Przystąpienie do inicjatywy Komisji Europejskiej „Europejskiej Karty Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego”,
- Udział w Pikniku Motoryzacyjnym i Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Sopocie,
- Działania komunikacyjne skierowane do dorosłych.

W 2009 r. Grupa LOTOS przystąpiła do inicjatywy Europejska Karta Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Inicjatywa ma charakter społeczny i jej celem jest przekonywanie jak największej liczby podmiotów do podejmowania aktywnych działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD). Przystąpienie do inicjatywy związane jest z zadeklarowaniem działań w zakresie BRD przez 3 kolejne lata. Grupa LOTOS w swojej deklaracji członkowskiej wskazała kontynuację programu edukacyjno-prewencyjnego „LOTOS – Bezpieczna droga do szkoły”.

Działania w ramach Akademii Bezpieczeństwa LOTOS skierowane są do zewnętrznych grup odbiorców (dzieci, młodzież i dorośli) oraz do wewnątrz Spółki, czyli pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. W mediach zakładowych ukazały się w 2009 r. artykuły z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Pracownicy mogli sprawdzić swoją wiedzę z zakresu BRD w specjalnie przygotowanym konkursie ogłoszonym na łamach mediów korporacyjnych. Podobnie w prasie trójmiejskiej ukazały się dodatki propagujące problematykę bezpieczeństwa. Celem podjętych działań było przede wszystkim podniesienie świadomości dorosłych w zakresie bezpiecznych zachowań w ruchu drogowym oraz istotności edukacji najmłodszych.

„LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły” to program edukacyjno-prewencyjny realizowany we współpracy z Policją i ekspertami BRD, którego celem jest zapobieganie wypadkom drogowym z udziałem dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Działanie skierowane jest do pierwszoklasistów szkół podstawowych i ma na celu zwrócenie ich uwagi na zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego, jak również kształtowanie właściwych zachowań i postaw podczas poruszania się po drodze. Niski poziom bezpieczeństwa, szczególnie wśród pieszych na drogach w Polsce, to ważny problem społeczny. W ramach programu prowadzone są przez policjantów i instruktorów BRD zajęcia, podczas których omawiane są zasady bezpiecznego poruszania się po drogach oraz rozpoznawania odpowiednich miejsc do zabawy. Wszyscy uczestnicy zajęć otrzymują, ufundowane przez koncern, elementy odblaskowe i pakiety edukacyjne BRD.

Program realizowany jest na terenie funkcjonowania wybranych podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS, tj. w województwie pomorskim oraz powiatach znajdujących się w bezpośrednim oddziaływaniu spółek LOTOS Czechowice i LOTOS Jasło. W województwie pomorskim działania podejmowane są od 2001 r., w Jasle od 1998 r. i w Czechowicach od 2004 r. W ciągu ostatnich 4 lat Spółka przekazała uczniom ok. 48 tys. odblasków i 25 tys. pakietów BRD.

Akademia Bezpieczeństwa LOTOS – rok 2009 w liczbach:

- uczestnicy „LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły”: 12.000 dzieci, w tym w woj. pomorskim 8.000, w Jasle i Czechowicach-Dziedzicach po 2.000,
- uczestnicy konkursu plastycznego „Uwolnić odbłaski”: udział 60 szkół,
- uczestnicy Pikniku Motoryzacyjnego i Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Sopocie: 5.000 osób.

Program „Dobry Sąsiad”

Program "Dobry Sąsiad" to program społeczny rozpoczęty w 2006 r. i realizowany w bezpośrednim otoczeniu Grupy LOTOS w Gdańsku. U jego podstaw leży problem dobrego współistnienia rafinerii z mieszkańcami dzielnic oraz miejscowości z nią sąsiadujących. Uciążliwości sąsiedztwa rafinerii mieszkańcy upatrują w emitowaniu gazów, co odczuwają w postaci nieprzyjemnych zapachów.

Występujące w dzielnicach objętych programem społeczne patologie, jak również fakt, że należą one do jednych z bardziej ubogich sprawiają, że niewystarczające jest wyjaśnianie specyfiki działania i organizacji zakładu. Samo informowanie o jakościowych cechach instalacji chroniących przed emisją węglowodorów nie przekonyuje większości mieszkańców o braku szkodliwości odczuwanych zapachów. Nieuniknione jest angażowanie się Spółki w działania na rzecz społeczności lokalnych mające na celu wyrównywanie, widocznych na tle innych dzielnic miasta, różnic społecznych poprzez wspomaganie działań uwzględniających głównie dobro dzieci.

Celem strategicznym programu „Dobry Sąsiad” jest podwyższenie świadomości istoty ochrony środowiska i działań proekologicznych poprzez wspomaganie edukacji dzieci. Tak sformułowany cel świadczy o zainteresowaniu Spółki problemami związanymi z ochroną środowiska, ekologii i potwierdza jej zaangażowanie w ideę zrównoważonego rozwoju oraz chęć, by za pośrednictwem dzieci proekologiczne komunikaty docierały do dorosłych.

Realizując cele programu, Grupa LOTOS była w 2009 r. inicjatorem projektu edukacyjnego „Wyspa Sobieszewska a Obszar Natura 2000. Ochrona ptaków i ich siedlisk”. Projekt zrealizowany został wspólnie ze Stacją Ornitologiczną Muzeum i Instytutem Zoologii Polskiej Akademii Nauk. Zakładał przeprowadzenie w siedzibie Stacji Ornitologicznej Miłz PAN 15 wykładów zakończonych konkursem dla dzieci i młodzieży ze szkół, objętych programem „Dobry Sąsiad”. Celem projektu było zainteresowanie młodego pokolenia ekologią oraz ochroną przyrody, propagowanie Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, ze szczególnym uwzględnieniem roli, jaką odgrywają dla zachowania światowej

bioróżnorodności tereny chronione na Wyspie Sobieszewskiej. W ramach projektu przeprowadzono wykłady, w których wzięło udział 349 uczniów z 13 szkół oraz konkurs wiedzy zdobytej podczas wykładów. W konkursie wzięli udział przedstawiciele 12 szkół.

Projekty proekologiczne

Zgodnie z założeniami strategii społecznej odpowiedzialności Grupa LOTOS wspiera ekologię, czyli szeroko rozumiane działania związane ze strukturą i funkcjonowaniem przyrody. W ramach działań proekologicznych Spółka prowadzi i wspiera inicjatywy mające na celu m.in. podwyższenie świadomości istoty ochrony środowiska i działań ekologicznych poprzez wspomaganie procesu edukacji dzieci i młodzieży. Wśród powyższych aktywności można wymienić m.in. organizację i współfinansowanie konkursów i wydarzeń o tematyce proekologicznej, adresowanych przede wszystkim do najbliższego otoczenia Spółki.

Ochrona bioróżnorodności Bałtyku

W 2009 r. Grupa LOTOS podjęła współpracę na rzecz ochrony bioróżnorodności Morza Bałtyckiego z Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego oraz Stacją Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego na Helu. Działania mają pomóc w zahamowaniu procesu wymierania najbardziej zagrożonych gatunków morza, przede wszystkim morświna, zwanego bałtyckim delfinem. Współpraca, poza działaniami chroniącymi zagrożone gatunki, to też działania edukacyjne i propagowanie wiedzy na temat różnorodności biologicznej Bałtyku i informacji o sposobach ochrony gatunków zagrożonych. Spółka przekazała środki na zakup aparatury wspomagającej ochronę morświnów przed przyłowem. Działania realizowane są w Zatoce Puckiej w ramach projektu „Czynna ochrona morświnów przed przyłowem”. Morświn jest jedynym waleniem stale zasiedlającym Morze Bałtyckie. Naukowe analizy pokazują, że zwierzęta te giną szybciej niż udaje im się odtworzyć swoje zasoby. W ramach wspólnych działań na rzecz ochrony zasobów naturalnych Morza Bałtyckiego Spółka zaangażowała się w 2009 r. w organizację Dnia Morświna, którego celem było przybliżenie społeczeństwu wiedzy na temat życia i ochrony bałtyckiego morświna. To ważne, gdyż wiele w tym zakresie zależy od edukacji polskich rybaków. Współpraca firmy z partnerami zaowocowała realizacją projektu „Poznajmy i chrońmy bioróżnorodność Morza Bałtyckiego”, który miał na celu upowszechnianie wiedzy na temat ochrony zasobów naturalnych i problematyki żyjących w tym akwenie ssaków morskich. W ramach wspólnych działań zorganizowano m. in. szkolenia dla nauczycieli biologii, wycieczki edukacyjne dla dzieci z okolic rafinerii. Inicjowane były też artykuły tematyczne w regionalnej prasie.

Z uwagi na pierwszy rok tak aktywnych działań prospołecznych Grupy LOTOS na rzecz ochrony bioróżnorodności Bałtyku, jako podstawowy miernik efektywności projektu, przyjęto pomiar frekwencji, czyli skali zainteresowania społecznego. Szczególnie dotyczy to działań o charakterze poznawczym i edukacyjnym, wpływających na zmianę świadomości i nastawienia do zidentyfikowanych w środowisku problemów. Z analiz wynika, że działania cieszą się zainteresowaniem zarówno ze strony mieszkańców Pomorza, jak i turystów.

Projekt „Poznajmy i chrońmy bioróżnorodność Morza Bałtyckiego” w liczbach:

- 14.000 osób odwiedziło w ciągu drugiego półrocza 2009 r. punkty, poprzez które prowadzona jest kampania informacyjna,
- 20.000 egz. rozdstrybuowanych materiałów informacyjno-edukacyjnych,
- 100 kopii przygotowanego filmu edukacyjnego,
- 1.400 odwiedzin w ciągu pół roku strony internetowej www.morswin.pl,
- 70 przeszkolonych nauczycieli biologii ze szkół gimnazjalnych na Pomorzu,
- 53 uczestników konkursu dla gimnazjalistów zorganizowanego w marcu 2010 r.,
- 60 dzieci z domów dziecka i rodzin dysfunkcyjnych znajdujących się pod opieką organizacji pozarządowych z najbliższego otoczenia koncernu wzięło udział w wycieczkach edukacyjnych na Hel.

Dzień Ziemi i Międzynarodowy Dzień Sprzątania Bałtyku

Koncern zaangażował się w 2009 r. w organizację obchodów Dnia Ziemi w Gdańsku. Ideą tego cyklicznego wydarzenia jest promowanie ekologicznych postaw w społeczeństwie. Spółka współorganizowała również akcję w ramach Międzynarodowego Dnia Sprzątania Bałtyku. Inicjatorem projektu jest Fundacja Nasza Ziemia. Ustanowienie tego Dnia ma zachęcić kraje nadbałtyckie oraz wszystkie polskie gminy leżące nad Bałtykiem do organizowania działań na rzecz czystości morza. W ramach organizacji Dnia w Gdańsku powstało trójmiejskie partnerstwo, które utworzyli: Urząd Miejski w Gdańsku, Grupa LOTOS, Państwowa Straż Pożarna, MOSiR, Urząd Morski w Gdyni oraz Fundacja Nasza Ziemia.

Akcja miała na celu uprzątnięcie plaż, brzegów i dna morskiego, ale przede wszystkim rozbudzenie odpowiedzialności społeczeństwa za Bałtyk. Do akcji czyszczenia dna morskiego włączyli się pracownicy Spółki, pletwonurkowie LOTOS Straż. Grupa LOTOS z myślą o najmłodszych uczestnikach przygotowała specjalny interaktywny program edukacyjny z nagrodami, dotyczący Morza Bałtyckiego i ochrony jego środowiska i bioróżnorodności.

Konkurs „Bogactwo energetyczne natury”

W ramach współpracy z Fundacją Poszanowania Energii Grupa LOTOS zaangażowała się w 2009 r. w organizację II edycji konkursu „Bogactwo energetyczne natury”. Konkurs skierowany był do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a jego celem było aktywizowanie środowisk lokalnych wokół tematu odnawialnych źródeł energii. Konkursowi towarzyszyły liczne seminaria, wizyty studyjne i spotkania z ekspertami. W rozgrywkach konkursowych wzięło udział 1.480 uczniów z całego województwa.

Edukacja sportowa

Najważniejszym celem realizowanych przez Grupę LOTOS projektów sportowo-społecznych jest edukacja młodzieży poprzez sport. Wszystkie projekty tzw. małego sportu mają na celu zachęcenie młodzieży do jego czynnego uprawiania. Ma to w konsekwencji wyłonić z grona uczestników programów sportowców, którzy będą rozwijać talenty w profesjonalnie zarządzanych klubach i związkach sportowych. Największym tego typu programem edukacji sportowej w Polsce oraz w Europie Środkowo-Wschodniej jest "LOTOS Cup - Szukamy Następców Mistrza" w ramach Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich, który Grupa LOTOS organizuje wraz z Polskim Związkiem Narciarskim.

Narodowy Program Rozwoju Skoków Narciarskich

Program „Szukamy następców Mistrza” w ramach Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich powstał w 2004 r. W kolejnych sezonach odniósł on wielki sukces organizacyjny, sportowy i medialny, stając się jednym z głównych polskich programów sportowo-społecznych. Głównymi ideami programu są: promocja na niespotykaną dotychczas skalę skoków narciarskich w wydaniu dziecięcym i młodzieżowym oraz szukanie największych talentów wśród skoczków.

Podstawowym założeniem programu było uruchomienie systemu aktywnego wsparcia młodzieży trenującej w klubach prowadzących młodzieżowe sekcje skoków narciarskich. W latach 2004-2009 najzdolniejszym, młodym skoczkom z dziesiętnastu klubów całej Polski ufundowano 185 kompletów nart z wiązaniami, 161 kombinezonów, 100 kasków i 150 par butów skokowych. Poprzez przekazanie łącznie 596 szt. profesjonalnego sprzętu sportowego, program dał możliwość pełnego szkolenia najmłodszych grup wiekowych. W

ten sposób Grupa LOTOS uruchomiła największy, społeczny program wsparcia uzdolnionych skoczków narciarskich z polskich klubów sportowych. Dodatkowo, 60 skoczków w kategoriach młodzików i juniorów młodszych, którzy zajęli pierwszych sześć miejsc w klasyfikacji generalnej zawodów LOTOS Cup w sezonach 2004-2009 otrzymało roczne stypendia sportowe.

W poszczególnych czterdziestu zawodach młodzieżowych LOTOS Cup w 2005-2009 rozgrywanych w formule Pucharu Świata na skoczniach w Szczyrku, Wiśle, Zagórz i Zakopanem rywalizowało ponad 150 skoczków. W trzecim roku istnienia program „Szukamy następców Mistrza” wychował pierwszego skoczka, który został powołany do kadry narodowej seniorów. Maciej Kot ze Startu Krokiew Zakopane wystąpił w konkursie drużynowym Pucharu Świata FIS w fińskim Lahti (2007 r.) i w ten sposób jedno z głównych założeń programu stało się faktem. W sezonie 2009, aż 9 z 20 skoczków trenujących w kadrach A i B Polskiego Związku Narciarskiego, jest byłymi lub obecnymi stypendystami programu „Szukamy następców Mistrza”.

Sponsoring sportu

Zaangażowanie Grupy LOTOS w sponsorowanie sportu charakteryzuje się strategicznym i długofalowym podejściem. Konsekwentne działania przynoszą wymierne korzyści dla poszczególnych segmentów handlowych, jak również wspomagają komunikację pożądaných cech marki LOTOS. Aktywność Grupy LOTOS koncentruje się na sportach motorowych, koszykówce oraz sportach zimowych: skokach i biegach narciarskich.

koszykówka

Od ponad 10 lat Grupa LOTOS jest sponsorem tytularnym zespołu kobiecej koszykówki LOTOS Gdynia, który jest 10-krotnym Mistrzem Polski, 3-krotnym zdobywcą Pucharu Polski, zdobywcą Super Pucharu Polski, klubowym wicemistrzem Ligi Światowej, wicemistrzem Europy w latach 2002 i 2004, obecnym w Eurolidze od 1998 r.

narciarstwo

Od 5 lat koncern jest Generalnym Sponsorem Polskiego Narciarstwa. W ramach współpracy z PZN Spółka wspiera skoczków narciarskich będących w kadrze A i młodzieżowej, zawodników i zawodniczki kadry A i młodzieżowej w biegach narciarskich oraz kadrę kombinacji norweskiej. Grupa LOTOS wspiera tak utytułowanych sportowców jak: Justyna Kowalczyk, dwukrotna mistrzyni świata i triumfatorka Pucharu Świata 2009 i Adam Małysz, medalista olimpijski, czterokrotny indywidualny mistrz świata, czterokrotny zdobywca Pucharu Świata, trzykrotny tryumfator Letniego Grand Prix.

sporty motorowe

Od 5 lat koncern jest tytularnym sponsorem zespołu żużlowego LOTOS Wybrzeże Gdańsk. Konsekwencją prowadzonej działalności jest zaangażowanie w sporty motorowe. Rok 2009 to oprócz organizowanego przez Grupę LOTOS corocznie Rajdu LOTOS Baltic Cup, również cykl wyścigów samochodowych KIA LOTOS Cup i Cee'd LOTOS Cup, którego sponsorem tytularnym jest LOTOS Oil. Puchar ma rangę Mistrzostw Polski, jest organizowany przy współudziale Polskiego Związku Motorowego i stanowi najliczniejszą klasę wyścigową w Polsce.

Wszystkie wymienione dyscypliny, przedsięwzięcia oraz kluby sportowe reprezentują najwyższy poziom sportowo-organizacyjny. Szerzej działania prospołeczne Spółki zaprezentowane zostały [w portalu internetowym Grupy LOTOS](#).

Środowisko

II FILAR STRATEGII SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

ŚRODOWISKO NATURALNE = ODPOWIEDZIALNOŚĆ ŚRODOWISKOWA

zadanie = tworzenie wartości ekologicznych
ekoefektywność, inwestycje „podwójnie korzystne”

Ograniczanie wpływu na środowisko

Od wielu lat polityka środowiskowa określa dążenia Grupy LOTOS do zapewnienia funkcjonowania zakładu zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju przy poszanowaniu określonych prawem warunków środowiskowych i z zachowaniem społecznej odpowiedzialności biznesu.

Osiągnięcie wspomnianych celów możliwe jest dzięki ukierunkowaniu działań na:

- czystsza produkcję, polegającą na stałym dążeniu do zmniejszenia zużycia mediów i surowców,
- ograniczanie emisji zanieczyszczeń,
- zagospodarowanie odpadów,
- bezpieczeństwo w zakresie prowadzenia procesów przemysłowych w taki sposób, aby skutecznie zapobiegać awariom.

Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności społecznej biznesu oznacza również wytwarzanie wysokiej jakości produktów o możliwie najniższej uciążliwości dla środowiska.

Przy współpracy oraz w toku konsultacji z władzami terenowymi i organizacjami społecznymi zajmującymi się ochroną środowiska w regionie, realizowanych jest wiele działań zmierzających do zmniejszenia oddziaływania Spółki na otoczenie.

Minimalizacja niekorzystnego wpływu osiągnięta jest poprzez:

- stały monitoring emisji i imisji zanieczyszczeń powietrza i wód oraz stężeń węglowodorów wokół firmy, pozwalający na szybką reakcję w sytuacji osiągnięcia niekorzystnych tendencji,
- wprowadzanie do środowiska ścieków o jakości zgodnej z wymaganiami prawnymi dzięki trójstopniowej oczyszczalni ścieków,
- ponowne wykorzystywanie ścieków oczyszczonych do produkcji wody gospodarczej,
- prowadzenie szczegółowego nadzoru nad gospodarką odpadami,
- stosowanie urządzeń ochronnych środowiska takich, jak:
  - system podwójnych uszczelnień zainstalowanych w zbiornikach z dachami pływającymi,
  - zhermetyzowanie wszystkich instalacji technologicznych oraz podłączenie do systemu zrzutów awaryjnych, gdzie węglowodory spalane są w pochodniach,
  - prowadzenie napełniania autocystern oraz cystern kolejowych z zastosowaniem systemu hermetyzacji i odzysku par.

Zagadnieniami związanymi z szeroko pojętą problematyką ochrony środowiska w Grupie LOTOS zajmuje się Biuro Ochrony Środowiska. Poza monitorowaniem sposobu i zakresu oddziaływania na środowisko obiektów produkcyjnych Grupy LOTOS w Gdańsku oraz analizą w aspekcie zgodności ilości i jakości emitowanych zanieczyszczeń, wytwarzanych odpadów, odprowadzanych ścieków i wód czy emisji hałasu, zadaniem Biura jest również koordynowanie działań zmierzających do przestrzegania środowiskowych wymagań prawnych oraz wyznaczanie standardów dotyczących prowadzonej działalności środowiskowej w całej Grupie Kapitałowej. Zagadnienia związane z działalnością Biura dotyczą również monitorowania emisji CO₂ i prowadzenia działań w zakresie wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami (SHE) tych emisji.

Monitorowanie i raportowanie emisji CO₂ z instalacji Grupy LOTOS objętych SHE, przebiega prawidłowo, o czym świadczy coroczna pozytywna ocena przeprowadzona przez licencjonowanego weryfikatora.

W ramach podejścia Spółki do zarządzania w obszarze środowiska należy również wspomnieć o podnoszeniu świadomości ekologicznej pracowników, którym poprzez komunikację wewnętrzną przybliżana jest problematyka ochrony środowiska, rozumiana jako działania indywidualne, zakładowe, regionalne oraz globalne.

Plany rozwoju

W kolejnych latach wpływ na środowisko zarówno pojedynczych procesów, jak i rafinerii jako całości będzie ograniczany poprzez realizację zaplanowanej modernizacji kotłów w zakładowej elektrociepłowni, polegającej m.in. na wyposażeniu ich w palniki nisko emisyjne NO_x. Na etapie koncepcyjnym jest również stosowanie, jako podstawowego paliwa w rafinerii, gazu ziemnego (jako nośnika energetycznego oraz jako surowca do produkcji wodoru), a także wykorzystywanie gazów zrzutowych, aktualnie spalanych w systemie pochodni. Po realizacji tych projektów znacząco zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Grupa LOTOS uczestniczy w projekcie budowy wysokosprawnej elektrociepłowni gazowej, która po realizacji częściowo zastąpi obecnie pracującą elektrociepłownię olejową.

Zarządzanie chemikaliami

Procedury obowiązujące w Grupie Kapitałowej LOTOS narzucają określenie wpływu wszystkich produktów na zdrowie i bezpieczeństwo. Wszystkie produkty wytwarzane podczas przerobu ropy naftowej podlegają klasyfikacji, a przez to ocenie wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo użytkowania. Grupa LOTOS intensywnie prowadzi działania mające na celu wypełnienie wymogów rozporządzenia REACH (ang. Registration Evaluation Authorisation of Chemicals). Decyzję o uruchomieniu Projektu REACH podjęto w Spółce na początku 2007 r., a od wiosny 2007 r., zgodnie z założeniami prawa unijnego, trwają w całej Grupie Kapitałowej prace nad jego realizacją. W połowie listopada 2008 r. Grupa LOTOS zamknęła etap wstępnej rejestracji chemikaliów zgodnie z harmonogramem unijnego rozporządzenia.

Większość zadań jest planowana i realizowana z myślą o kolejnych krokach w następnych latach, np. rejestracji właściwej, udzielania zezwoleń i ograniczeń. Należy podkreślić, że podjęcie ze znacznym wyprzedzeniem przygotowań do wdrożenia rozporządzenia REACH w całej organizacji dowodzi wysokiej świadomości związanej z koniecznością zarządzania chemikaliami. Wdrażanie projektu REACH w Grupie LOTOS przewidziano na 11 lat.

Aby obniżyć koszty wprowadzenia projektu, Spółka uczestniczy w pracach międzynarodowych organizacji zajmujących się produktami takimi jak: olej bazowy, napędowy, opałowy, benzyny, asfalty, substancje w wyrobach parafinowych. W ten sposób uda się ograniczyć blisko o połowę koszty w stosunku do sytuacji, gdyby firma prowadziła samodzielne badania.

Warto wspomnieć, że w maju 2006 r. Grupa LOTOS przystąpiła do CONCAWE – organizacji skupiającej rafinerie i zajmującej się badaniem czystości wód oraz powietrza. Organizacja pomaga w przygotowaniu części raportów bezpieczeństwa dotyczących badań substancji o podobnych właściwościach toksykologicznych i ekotoksykologicznych.

Grupa LOTOS dokonała już rejestracji wstępnej wszystkich swoich produktów, przez co automatycznie przystąpiła do forów informacyjnych w ramach SIEF (ang. Scientific Information Exchange Forum). Dzięki temu klienci koncernu mogą być spokojni, że nadal będą otrzymywać produkty, a dostawy będą dokonywane zgodnie z prawodawstwem. Wymiana informacji pomiędzy przedsiębiorstwami w ramach SIEF oraz z Europejską Agencją Chemikaliów w Helsinkach odbywa się elektronicznie. Obsługa systemu REACH w Grupie Kapitałowej LOTOS odbywa się poprzez zintegrowany system informatyczny, z którego mogą korzystać wszystkie spółki. Jest on kompatybilny z innymi systemami w ramach konsorcjów produktowych innych przedsiębiorstw petrochemicznych. Jako narzędzia informatyczne wykorzystywane są: bezpłatna europejska baza danych i portal, który służy do przesyłania plików rejestracji wstępnej. Grupa LOTOS na bieżąco analizuje postęp procedur tworzenia tzw. List Kandydackich substancji SVHC (substancji wzbudzających szczególnie duże obawy) i podejmuje wszelkie niezbędne działania celem wywiązania się z obowiązków nałożonych przez rozporządzenie REACH.

Żadna z substancji produkowanych i wprowadzanych do obrotu przez Grupę LOTOS nie znajduje się obecnie na opublikowanej przez Europejską Agencję Chemikaliów Liście Kandydackiej substancji SVHC.

Bezpieczeństwo energetyczne

III FILAR STRATEGII SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE = ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESOWA

zadanie = tworzenie wartości ekonomicznych

zarządzanie ryzykiem, kapitał intelektualny, udziały w rynku, wartość marki, reputacja

Misją Grupy LOTOS jest m.in. innowacyjny rozwój, który musi być zgodny z polityką bezpieczeństwa w sektorze energii. Umieszczenie tego elementu w tak kluczowej dla Spółki deklaracji, jak jej misja, wskazuje jednoznacznie na znaczenie, jakie się mu przypisuje, na wagę tego zagadnienia w codziennych działaniach przedsiębiorstwa, a także całej Grupy Kapitałowej. Należy zauważyć, że obecnie pod pojęciem „bezpieczeństwa energetycznego” Spółka rozumie bezpieczeństwo w sektorze energii, co oznacza całokształt spraw związanych z wytwarzaniem surowców do jej pozyskania, jak i samych mediów (paliwa konwencjonalne i niekonwencjonalne, w tym paliwa kopalne, jak węgiel, gaz, energia elektryczna, jądrowa, ciepło itp.).

Zobrazowaniu podejścia Grupy LOTOS do problematyki bezpieczeństwa energetycznego, służą następujące elementy:

- **Wydobycie ropy naftowej (upstream).** Grupa LOTOS od wielu lat konsekwentnie realizuje program pionowej integracji Grupy Kapitałowej. Celem jest konsumowanie marży na każdym etapie – od wydobycia surowca (ropa naftowa) po dystrybucję produktów na poszczególnych rynkach. Naturalną konsekwencją takiej koncepcji rozwojowej była strategia maksymalizacji wydobycia ropy naftowej na Bałtyku (działalność LOTOS Petrobaltic) i szukanie dalszych możliwości rozwoju na innych akwenach, a także na lądzie (Litwa). Skutkiem jest utworzenie LOTOS Exploration and Production Norge, spółki zależnej LOTOS Petrobaltic, która w drugiej połowie 2010 r. rozpocznie produkcję ze złoża Yrme, a ponadto jest właścicielem (na różnym poziomie udziału procentowego) dziewięciu innych koncesji na Szelfie Norweskim. W obrębie zainteresowania Grupy LOTOS pozostają również inne regiony świata, które są systematycznie monitorowane pod kątem możliwości rozwojowych (np. rejon Morza Kaspijskiego).
- Rozwój w kierunku upstream, oprócz zapewnienia Polsce bezpieczeństwa w dziedzinie dostaw strategicznego surowca, jakim jest ropa, stanowi przede wszystkim przedsięwzięcie biznesowe. Ocenia się, że ceny ropy w najbliższych 10–20 latach będą utrzymywały się w przedziale 70–100 USD za baryłkę (prognoza OPEC), co gwarantuje opłacalność wydobycia. Również wszystkie prognozy dotyczące struktury zużycia nośników energii, oprócz rosnącej roli paliw odnawialnych i niekonwencjonalnych, jednoznacznie wskazują na ropę, jako główny surowiec co najmniej do roku 2030 (OPEC, IEA).
- Obecnie Grupa LOTOS jest zaopatrywana głównie w surowiec rosyjski. Jest to spowodowane opłacalnością takiego działania (ropa rosyjska pozostaje tańsza w stosunku do ropy z dostaw morskich), zaś ekonomia, wobec faktu notowania Spółki na GPW w Warszawie, musi być i jest głównym czynnikiem, na jaki zwracają uwagę akcjonariusze. Jednocześnie, realizując swoją misję, koncern kupował ładunki spotowe (pojedyncze) różnych gatunków ropy naftowej z dostawami drogą morską, celem zbudowania portfolio dostępnych surowców i zbadania struktury uzysków pochodzących z ich przerobu. Oznacza to, że w przypadku zmiany trendu ekonomicznego (np. ropa rosyjska droższa od ropy z dostaw morskich, zanik tzw. dyferencjału) Grupa LOTOS będzie gotowa do zakupów surowca z innych kierunków niż rosyjski, bez zachwiania płynnością produkcji paliw i gwałtownej zmiany struktury uzysków.
- **Rozbudowa rafinerii – Program 10+.** Program rozwoju rafinerii powstał w wyniku gruntownych analiz rynkowych. Wskazały one jednoznacznie, że tak jak w całej Europie, tak i w Polsce, ujawnia się trend tzw. dieselizacji, co oznacza przechodzenie z samochodów o napędzie benzynowym na coraz powszechniejsze stosowanie napędu silnikami Diesla. Dodatkowo uwidoczniał się, sięgający 30% popytu, deficyt w produkcji oleju napędowego (ON) przez polskie rafinerie. Rozbudowa rafinerii Grupy LOTOS w Gdańsku służy zwiększeniu przerobu ropy – wobec rosnącej w Polsce konsumpcji, oraz zwiększeniu udziału w ogólnej puli produktów destylatów średnich, ze szczególnym uwzględnieniem ON. Należy podkreślić, że uruchomienie finansowania Programu 10+ (konsorcjum 18 banków) było poprzedzone gruntownym zrecenzowaniem przez renomowanych doradców sektora naftowego (Wood MacKenzie) wszystkich prognoz Spółki dotyczących rozwoju rynku paliw w Polsce. Test ten wypadł dla Grupy LOTOS pozytywnie. Biorąc pod uwagę 2009 r. należy podkreślić, że ogólne spowolnienie rozwoju koniunktury w Polsce nie dotknęło konsumpcji paliw, jak miało to miejsce w 15 krajach tzw. starej Unii Europejskiej. Wiele wskazuje na to, że w 2010 r. popyt w dalszym ciągu będzie wzrastał.
- **Rynek.** Grupa LOTOS, jako zorientowany rynkowo, pionowo zintegrowany koncern naftowy, planowanie swoich działań opiera na analizie rynkowej. Oznacza to podejmowanie takich przedsięwzięć, które w optymalny możliwy sposób zaspokajają potrzeby rynku przy jednoczesnym zapewnieniu firmie maksymalnego możliwego zysku. Efektem takiego planowania jest sprowadzanie znaczących wolumenów (zwłaszcza ON) z zagranicy, celem zbilansowania rynku (pokrycia deficytu konsumpcji wynikającego ze zbyt małej, rodzimej produkcji tego asortymentu) – w ten sposób sprzedaż Grupy LOTOS znacznie przekracza jej własną produkcję. Ilości te będą stopniowo zastępowane przez produkcję rafinerii w Gdańsku. Zwiększenie produkcji w kraju spowoduje automatycznie spadek poziomu zależności od dostaw z zagranicy, co oznacza wzrost poziomu bezpieczeństwa energetycznego (uniezależnienie się od dostaw zewnętrznych).
- **Logistyka.** Prawidłowe funkcjonowanie rynku paliw, a więc jego bezpieczeństwo, zależy również od powiązań logistycznych. Tą dziedziną w Polsce zajmują się wyspecjalizowane przedsiębiorstwa z grupy PERN: PERN Przyjaźń SA, Operator Logistyczny Paliw Płynnych (OLPP) oraz Naftoport. Logistyka nie jest podstawową działalnością Grupy LOTOS, jednak ma dla jej działań znaczenie fundamentalne. Stąd ścisła współpraca z wymienionymi podmiotami, ale również inicjatywy wychodzące ze strony samej Spółki. Do takich można zaliczyć budowy (ługowania) kawern solnych w regionie pomorskim. Polska, w szczególności w rejonie Pomorza, jest szczególnie bogata w struktury geologiczne nadające się do utworzenia podziemnych magazynów na ropę i niektóre paliwa w postaci kawern solnych (powstałych w wyniku ługowania pokładów soli). Strategiczna lokalizacja – bliskość Naftoportu oraz Rurociągu Północnego (łączącego rurociąg Przyjaźń z Naftoportem w Gdańsku), jak i rafinerii w Gdańsku powoduje, że takie magazyny mogłyby służyć jako strategiczne centrum logistyczne nie tylko Polsce, ale innym krajom regionu (Skandynawia, kraje bałtyckie, Niemcy) czy sojuszem (NATO). Dodatkowo, w przypadku realizacji rurociągu Odessa – Brody – Gdańsk, kawerny pełniłyby rolę magazynów buforowych. Grupa LOTOS podjęła inicjatywę

przeprowadzenia projektu utworzenia kavern solnych w rejonie pomorskim, jednak nie jest w stanie go zrealizować bez akceptacji ze strony polskiego rządu.

Zarządzanie

Ład korporacyjny

Podejście do zarządzania

Do podstawowych celów realizacji zasad ładu korporacyjnego w Grupie LOTOS należy:

- przejrzystość jej działania jako spółki giełdowej,
- zaufanie w relacjach z interesariuszami,
- otwartość i konsekwentne budowanie wartości Spółki dla akcjonariuszy.

Od debiutu giełdowego w czerwcu 2005 r. Grupa LOTOS przestrzegała większości zaleceń skodyfikowanych w dokumencie „Dobre praktyki w spółkach publicznych”, a od 1 stycznia 2008 r. stosuje większość zasad ładu korporacyjnego zebranych pod nazwą „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW”, przyjętych przez Radę Nadzorczą Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW) 4 lipca 2007 r. Pełen tekst zbioru zasad jest dostępny publicznie na stronie internetowej GPW oraz w profilu inwestorskim internetowego portalu Grupy LOTOS.

[Dobre praktyki spółek notowanych na GPW](#)

Grupa LOTOS co roku publikuje oświadczenia Zarządu o stosowaniu ładu korporacyjnego. Są one dostępne w serwisie internetowym Spółki.

Zgodnie z zasadą „comply or explain”, która zakłada, że spółki publiczne powinny stosować wszystkie zasady dobrych praktyk, a raportować jedynie przypadki, gdy nastąpi naruszenie którejs z nich w sposób incydentalny lub trwały, Zarząd Spółki podał do publicznej wiadomości w 2008 r. oraz powtórzył w kolejnych latach wykaz niestosowanych zasad ładu korporacyjnego wraz z komentarzem o przyczynach zaistniałych odstępstw.

[Oświadczenie Zarządu o stosowaniu ładu korporacyjnego w 2008 r.](#)

W 2009 r. Grupa LOTOS nie opublikowała odrębnych komunikatów związanych z nieprzestrzeganiem zasad zawartych w zbiorze „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW”.

Grupa LOTOS podejmuje działania w sferze wdrażania dobrych praktyk dotyczących ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy i systemów zarządzania, wykraczających poza wymogi przewidziane prawem państwowym. Od 19 listopada 2009 r. Spółka wchodzi w skład pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie, tzw. RESPECT Index (Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency), do którego zakwalifikowano 16 spółek notowanych na rynku regulowanym GPW i jednocześnie wyróżnionych przyznaniem im ratingu A jako liderom zrównoważonego rozwoju, ładu informacyjnego i komunikacji na rynku finansowym.

Systemy zarządzania

Podejście do zarządzania

Realizacja misji Grupy LOTOS oraz osiągnięcie celów strategicznych i zapewnienie stabilnego wzrostu wartości Spółki wymaga zarządzania zgodnego ze standardami, z jednoznacznie zdefiniowanymi uprawnieniami oraz wynikającą z nich odpowiedzialnością i skuteczną komunikacją.

Grupa LOTOS określa standardy zarządcze obowiązujące we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS oraz nadzoruje proces ich wdrażania, kierując się następującymi zasadami zarządzania:

- **orientacja na klienta** – działania ukierunkowane są na profesjonalną obsługę klienta oraz poznanie jego obecnych i przyszłych potrzeb tak, by móc spełnić jego wymagania oraz oferować produkty i usługi o jakości przewyższającej oczekiwania;
- **przywództwo** – menedżerowie ustalają cele, kierunki działania oraz tworzą i utrzymują środowisko wewnętrzne, w którym pracownicy mogą angażować się w osiąganie celów;
- **zaangażowanie ludzi** – pracownicy na wszystkich szczeblach są istotą organizacji i jej głównym kapitałem. Zaangażowanie pracowników pozwala na wykorzystanie ich zdolności dla dobra organizacji;
- **podejście procesowe** – zidentyfikowano procesy i wyznaczono ich właścicieli. Monitorują oni na bieżąco ich przebieg, stosując ustalone mierniki. Wyniki analiz przedstawiane są Zarządowi Spółki podczas cyklicznych debat;
- **zarządzanie przez cele** – określona przez Zarząd polityka znajduje swój wyraz w konkretnych celach długo- i krótkoterminowych. Ich prawidłowa realizacja dostarcza sprawnych narzędzi monitorowania, oceny i kontroli organizacji. Dzięki regularnemu badaniu stopnia realizacji celów uzyskuje się sygnały o nieprawidłowościach w działaniu organizacji, co skutkuje podjęciem działań korygujących i naprawczych;
- **ciągłe doskonalenie** – poprawa jakości funkcjonowania stanowi stały cel organizacji;
- **podejmowanie decyzji na podstawie faktów** – skuteczne decyzje podejmowane są na podstawie analizy danych i wiarygodnych informacji, otrzymanych dzięki wdrożonemu systemowi raportowania.

W celu efektywnego zarządzania wykorzystuje się następujące narzędzia doskonalenia:

- **zarządzanie ryzykiem** – jest to podstawa wszystkich systemów, analiza prawdopodobieństwa wystąpienia różnego rodzaju zagrożeń, które mogą osłabiać zarządzanie organizacją, a także podstawa podejmowania optymalnych decyzji;
- **zarządzanie zmianami** – nowoczesny system zarządzania to przede wszystkim ciągłe śledzenie sytuacji na rynku i szybkie dostosowywanie się do zachodzących zmian oraz wykorzystywanie wszelkiego rodzaju powstających na rynku luk;
- **zarządzanie wiedzą** – warunkuje rozwój organizacji zgodnie ze światowymi trendami w danej dziedzinie;
- **narzędzia systemowe** – charakterystyczne dla systemów na bazie norm ISO serii 9000, 14000 i innych, tj. m.in. audyty wewnętrzne, działania korygujące i zapobiegawcze, przeglądy systemu.

Doskonalenie zarządzania wymaga ciągłej analizy powiązań i zależności między procesami. Istotnym elementem skutecznego utrzymania i doskonalenia systemów zarządzania jest także właściwa komunikacja. W Grupie LOTOS odbywają się spotkania, podczas których omawia się funkcjonowanie systemów zarządzania w spółkach Grupy Kapitałowej oraz określa kierunki działań i rozwoju w kolejnych latach.

W celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania Grupy Kapitałowej LOTOS wdrożono skuteczny system raportowania. Jednym z elementów tego systemu jest cykliczne informowanie o postępie w realizacji zadań oraz o podejmowanych decyzjach. Kolejny element stanowi przygotowywanie i przekazywanie informacji pozwalających na wczesną identyfikację niekorzystnych tendencji lub zdarzeń, które mogą zaburzyć harmonogram realizacji strategii, w tym bezpieczne funkcjonowanie i rozwój Grupy Kapitałowej.

Kluczowe normy i systemy

Podstawowym celem działania władz Spółki jest realizacja interesu firmy, rozumianego jako powiększanie wartości powierzonego jej przez akcjonariuszy majątku, z uwzględnieniem praw i interesów innych niż akcjonariusze podmiotów, zaangażowanych w funkcjonowanie Spółki, w szczególności jej pracowników. Wyznacznikami postępowania są następujące zasady:

- **uczciwe intencje i nienadużywanie uprawnień** – wykonywanie prawa i korzystanie z instytucji prawnych opiera się na uczciwych intencjach i nie wykracza poza cel i gospodarcze uzasadnienie, ze względu na które instytucje te zostały ustanowione;
- **niezależność zamawianych opinii** – przy wyborze podmiotów mających świadczyć usługi eksperckie, w tym zwłaszcza usługi biegłego rewidenta, usługi doradztwa finansowego i podatkowego oraz usługi prawnicze, uwzględnia się fakt istnienia okoliczności mogących ograniczać niezależność tego podmiotu przy wykonywaniu powierzonych mu zadań.

Zarząd dba o przejrzystość i efektywność systemu zarządzania Spółką oraz prowadzenie jej spraw zgodnie z przepisami prawa i dobrą praktyką. Członkowie Zarządu przy podejmowaniu decyzji w sprawach Spółki działają w granicach uzasadnionego ryzyka gospodarczego, tzn. po rozpatrzeniu wszystkich informacji, analiz i opinii, w tym uzasadnionych w długookresowej perspektywie oczekiwań kluczowych grup interesariuszy.

W celu ujednolicenia standardów zarządczych i zachowań oraz wzorców etycznych, w Grupie Kapitałowej obowiązują i są przestrzegane skodyfikowane normy postępowania:

- **„Dekalog Korporacyjny”** - stanowi wyraz wartości i zasad uznawanych przez Zarząd Grupy LOTOS za kluczowe dla całej Grupy Kapitałowej. Zasady te dotyczą zarówno działalności biznesowej, jak i relacji międzyludzkich. Dekalog wskazuje na konieczność kierowania się zasadami społecznej odpowiedzialności biznesu i zrównoważonego rozwoju. Ponadto akcentuje potrzebę stałego rozwoju pracowników, promuje efektywną komunikację, zaangażowanie pracowników oraz partnerskie relacje.
- **„Kodeks postępowania pracownika”** - potwierdza przyjęte w organizacji zasady oraz stanowi przewodnik dla pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS i jej partnerów biznesowych. Obowiązuje także osoby trzecie, działające w imieniu spółek Grupy Kapitałowej, w przypadku, gdy spółka odpowiada za ich postępowanie. Kodeks odnosi się w szczególności do etyki zawodowej, dbałości o interesy firmy, postawy pracownika wobec wykonywanych zadań, relacji między współpracownikami oraz rzetelności i przejrzystości postępowania w relacjach z klientami i partnerami handlowymi. Pełen tekst Kodeksu jest dostępny publicznie w [profilu korporacyjnym internetowego portalu Grupy LOTOS](#).
- **„Kodeks Menedżera Grupy Kapitałowej LOTOS”** - zawiera opis umiejętności, pożądanych cech i reguł postępowania menedżerów. Umiejętność zarządzania zarówno procesem biznesowym, jak i kapitałem ludzkim należy do najważniejszych, a jednocześnie najtrudniejszych zadań menedżera. Kodeks podkreśla, że menedżer Grupy Kapitałowej LOTOS powinien aktywnie budować swój autorytet poprzez przestrzeganie etyki zarówno w sprawach zawodowych, jak i w relacjach międzyludzkich.

W 2003 r. Grupa LOTOS, jako pierwsze przedsiębiorstwo w branży chemicznej i druga firma w Polsce, uzyskała certyfikat Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji dla Zintegrowanego Systemu Zarządzania opartego o wymagania norm:

- **PN-EN ISO 9001: 2001 System zarządzania jakością,**
- **PN-EN ISO 14001: 2005 System zarządzania środowiskowego,**
- **PN-N-18001: 2004 System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy.**

Zintegrowany System Zarządzania

- **Dla klienta:** gwarancja dbałości o jakość produktów i usług
- **Dla otoczenia:** dowód troski o środowisko
- **Dla pracowników:** zapewnienie bezpieczeństwa pracy

Zintegrowany System Zarządzania został dotąd wdrożony i certyfikowany w 9 spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS. Stanowi on integralną część systemu zarządzania organizacją, służąc ciągłemu doskonaleniu skuteczności i efektywności jej funkcjonowania.

Systemy zarządzania w Grupie Kapitałowej LOTOS
31.03.2010 r.

Nazwa spółki	Wdrożone systemy zarządzania
Grupa LOTOS	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony system zgodny z Publikacją Standaryzacyjną Zapewniania Jakości AQAP 2110 – wymaganą przez NATO.
LOTOS Asfalt	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony i certyfikowany system Zakładowej Kontroli Produkcji.
LOTOS Kolej	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony System Zarządzania Bezpieczeństwem Przewozów Kolejowych (SMS).
LOTOS Lab	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji zgodna z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005.
LOTOS Ochrona	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.

LOTOS Oil	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001 (dotyczy: Oddział Gdańsk, Oddział Czechowice, Oddział Jasło), ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony i certyfikowany system zgodny z Publikacją Standaryzacyjną Zapewniania Jakości AQAP 2110.
LOTOS Parafiny	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Petrobaltic	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone systemy ISM Code (System Zarządzania Bezpieczną Eksploatacją Statków i Zapobieganiem Zanieczyszczeniu), ISPS Code (System Ochrony Statku i Obiektu Portowego).
LOTOS Serwis	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Straż	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Czechowice	Wdrożony Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Paliwa	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001.
LOTOS Jasło	Spółka obecnie wdraża wymagania Zintegrowanego Systemu Zarządzania.
LOTOS Tank	Spółka obecnie wdraża wymagania Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

W Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzone są audyty, których celem jest ocena zgodności systemu zarządzania z wymaganiami. Prowadzonych jest kilka rodzajów auditów:

- audyty wewnętrzne w spółkach Grupy Kapitałowej,
- audyty korporacyjne prowadzone przez auditorów Grupy LOTOS w jej spółkach zależnych, weryfikujące spełnienie wymagań korporacyjnych,
- audyty dostawców.

Audyty dostarczają informacji m.in. o mocnych i słabych stronach procesów biznesowych, stopniu skuteczności systemów zarządzania, problemach i zagrożeniach oraz niezgodnościach w Grupie Kapitałowej, a także lukach występujących w przepływie informacji pomiędzy poszczególnymi spółkami. Wnioski z auditów pozwalają na podejmowanie właściwych decyzji zarządczych, służących dalszemu doskonaleniu organizacji.

Liczba auditów przeprowadzonych w latach 2005-2009

Rodzaj auditu	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Audyty w Grupie LOTOS	26	16	38	37	37
Audyty korporacyjne w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej	11	5	16	13	17
Audyty dostawców realizujących prace dla Grupy LOTOS	-	15	6	7	10
Liczba zaangażowanych auditorów	15	21	22	31	35
	84 audito/dni	132 audito/dni	142 audito/dni	144 audito/dni	200 audito/dni

Plany rozwoju

W 2010 r. kontynuowane będą, prowadzone w raportowanym okresie, procesy zmierzające do budowy silnej organizacji opartej o procesy biznesowe i wspieranej przez Zintegrowany System Informatyczny, w tym:

- wdrażanie **Systemu Bezpieczeństwa Informacji** opartego o normę ISO 27001:2005. Niezakłócone funkcjonowanie procesów zarządczych ma istotne znaczenie dla rozwoju Grupy Kapitałowej. Bezpieczeństwo informacji i systemów, w których są one przetwarzane, jest jednym z kluczowych elementów zapewnienia ciągłości działania i rozwoju. Opracowane i wdrożone zasady ochrony informacji są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa nakładającymi obowiązek ochrony określonych rodzajów informacji, w szczególności tajemnicy danych osobowych, tajemnic przedsiębiorstwa, tajemnic powierzonych przez kontrahentów, informacji giełdowych, informacji rachunkowych, informacji dotyczących praw ochronnych, danych ekologicznych. Mechanizmy organizacyjne systemu zapewniają stałe podnoszenie jakości jego funkcjonowania oraz spełniają obowiązującą w systemach zarządzania zasadę ciągłego doskonalenia.
- wdrażanie **Systemu Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym** (Enterprise Risk Management, ERM) w celu skutecznego zapobiegania zagrożeniom, które wiążą się z działalnością Grupy Kapitałowej i sytuacją jej otoczenia. Celem systemu jest wsparcie organizacji w realizacji strategii i prowadzonych procesów biznesowych w ramach określonego poziomu ryzyka, poprzez skuteczne reagowanie na zidentyfikowane zagrożenia oraz pojawiające się szanse i możliwości.
- doskonalenie i rozbudowywanie funkcjonującego w Grupie Kapitałowej **Portalu Zintegrowanego Systemu Zarządzania**, który służy sprawnemu rozpowszechnianiu obowiązującej w Spółce dokumentacji, a tym samym zapewnia i umożliwia pracownikom, zgodnie z nadanymi uprawnieniami, dostęp do niej.

Zarządzanie ryzykiem

Podejście do zarządzania

Zarządzanie ryzykiem w Grupie LOTOS jest procesem wspierającym podejmowanie decyzji. Pozwala także na odpowiednio wczesne reagowanie na występujące zagrożenia, zmniejszenie ich skutków lub też ich uniknięcie oraz na wybranie rozwiązań, które są najbardziej korzystne dla Spółki.

Nadzór nad wdrożeniem i funkcjonowaniem zarządzania ryzykiem korporacyjnym sprawuje funkcjonujący w Grupie LOTOS Komitet Strategii. W Spółce funkcjonuje również audyt wewnętrzny, który dokonuje m.in. oceny systemów zarządzania ryzykiem, a także analizy procesów biznesowych. Sprawozdania z tego zakresu przedkładane są Zarządowi i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS.

Podstawowe zasady i zakres odpowiedzialności obowiązujący w systemie określa „Polityka Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym w Grupie Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.”. Zarządzanie ryzykiem stanowi nie tylko element zarządzania i realizacji procesów biznesowych, ale i element kultury organizacyjnej. Główne założenia dotyczące zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej LOTOS:

- Zarządzanie ryzykiem stanowi nieodłączny element zarządzania i realizacji procesów biznesowych, stanowiąc element kultury organizacyjnej.
- Każdy pracownik Grupy Kapitałowej zobowiązany jest do zgłaszania zagrożeń i ryzyk oraz szans i możliwości, które są związane z realizowanymi procesami i mogą mieć wpływ na osiągnięcie wyznaczonych celów.
- Wszelkie decyzje w Grupie Kapitałowej podejmowane są po analizie ryzyk, które ich dotyczą.
- Ryzyka są identyfikowane, analizowane i oceniane pod kątem skutków wystąpienia.
- Na podstawie przeprowadzonej oceny przygotowana jest zintegrowana Mapa ryzyk Grupy Kapitałowej LOTOS.
- W przypadku, gdy wynik oceny ryzyka wskaże, że jest ono znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej, ustalana jest strategia zarządzania danym ryzykiem, wdrażane są plany postępowania z ryzykiem oraz plany postępowania na wypadek jego materializacji.
- Każde ryzyko znaczące jest nadzorowane i na bieżąco monitorowane przez wyznaczoną osobę, właściciela ryzyka, przy wykorzystaniu ustalonych przez niego wskaźników. Wyniki monitorowania są raportowane zgodnie z przyjętymi zasadami.
- Zagadnienia sporne związane z ryzykami i szansami dla Grupy Kapitałowej rozwiązywane są przez Komitet Strategii lub przez Zarząd Grupy LOTOS na podstawie rekomendacji Komitetu.
- Realizacja Polityki oraz skuteczność Systemu Zarządzania Ryzykiem jest weryfikowana przynajmniej raz w roku, a także w przypadku zmieniających się okoliczności. Rezultaty i rekomendacje przeglądu wykorzystywane są w celu ciągłego doskonalenia Systemu.
- Zarządzanie ryzykiem oraz szczegółowa odpowiedzialność z nim związana, określone są w ramach dokumentacji Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

Kluczowe instrumenty

W 2009 r. ustalone zostały w Grupie LOTOS skale służące kwantyfikacji ryzyk, wskazane zasady reagowania na ryzyko oraz założenia dotyczące monitorowania i raportowania ryzyk. Przeprowadzono ponowną ocenę ryzyka, a w jej następstwie zaktualizowano Mapy ryzyka na 2010 r. oraz w perspektywie realizacji strategii biznesowej do 2012 r. Spośród zidentyfikowanych ryzyk znaczących dla Grupy Kapitałowej LOTOS wybrano cztery z różnych obszarów działalności, które szczegółowo poddano dalszej analizie. Dla powyższych ryzyk opracowane zostały „Karty zarządzania ryzykiem”, uwzględniające m.in. czynniki ryzyka, sposób zarządzania danym ryzykiem, wskaźniki do jego monitorowania, plany ograniczania, plany postępowania na wypadek materializacji ryzyka, a także dotychczasowe incydenty z nim związane.

Obecnie trwają prace nad przygotowaniem kart zarządzania ryzykiem dla pozostałych znaczących ryzyk w Grupie Kapitałowej. Ryzyka umiarkowane są na bieżąco monitorowane. W przypadku ryzyk z największym prawdopodobieństwem wystąpienia, decyzją właściciela ryzyka opracowywane są plany postępowania na wypadek materializacji ryzyka.

Grupa LOTOS uregulowała w 2009 r. sposób oceny ryzyka w projektach poprzez zapewnienie spójnej i jednolitej metodologii ich oceny. Obecnie jednym z obowiązkowych elementów analizy projektu inwestycyjnego, przed jego przyjęciem do realizacji, jest identyfikacja i ocena zagrożeń z nim związanych. Wskazywane są ewentualne działania redukujące ryzyka znaczące i umiarkowane, a także właściciele ryzyk odpowiadających za realizację opisanych działań, monitoring i skutki wystąpienia ryzyka w danym projekcie.

Plany rozwoju

Grupa LOTOS przygotowuje się do wdrożenia narzędzia informatycznego, które wesprze zarządzanie ryzykiem korporacyjnym. Trwają prace nad wyborem dostawcy oprogramowania. Opracowana zostanie także procedura określająca szczegółowo proces zarządzania ryzykiem. Celem takiego dokumentu jest zapewnienie, że działania związane z identyfikacją i oceną ryzyk są prowadzone w Grupie Kapitałowej LOTOS cyklicznie, wykorzystywane do tego narzędzia są dobrane optymalnie w różnych obszarach działalności, a proces jest spójny i skuteczny.

Kompetencje Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS we wszystkich dziedzinach działalności Spółki. Rada realizuje swoje zadania kolegialnie. Rada Nadzorcza może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych funkcji oraz powoływać stałe bądź doraźne komitety, sprawujące nadzór nad poszczególnymi sferami działalności Spółki. Komitety na stałe powołane przez Radę Nadzorczą to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania.

Rada Nadzorcza powoływana jest przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Zasady działania organu określa Statut Grupy LOTOS oraz Regulamin Rady Nadzorczej. Dokumenty są publicznie dostępne w internetowym portalu Grupy LOTOS.

[Statut Grupy LOTOS](#)

[Regulamin Walnych Zgromadzeń Akcjonariuszy Grupy LOTOS](#)

[Regulamin Rady Nadzorczej Grupy LOTOS](#)

Skład

Zgodnie ze Statutem Grupy LOTOS w skład Rady Nadzorczej wchodzi od sześciu do dziewięciu członków, w tym przewodniczący, wiceprzewodniczący i sekretarz. Liczbę członków Rady Nadzorczej ustala Walne Zgromadzenie. Rada Nadzorcza jest powoływana i odwoływana przez Walne Zgromadzenie bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Niezależnie od powyższego, tak długo jak Skarb Państwa pozostaje akcjonariuszem Spółki, jest on uprawniony do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej. Przewodniczący Rady jest powoływany przez Walne Zgromadzenie. Kadencja Rady Nadzorczej jest kadencją wspólną i trwa trzy lata.

Wiesław Skwarko

przewodniczący Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 30 czerwca 2008 r., objął funkcję przewodniczącego Rady. Jako przewodniczący administruje i kieruje pracami Rady Nadzorczej oraz reprezentuje ją wobec pozostałych organów Spółki i innych osób. Jednocześnie pełni funkcję przewodniczącego Komitetu Strategii i Rozwoju Rady Nadzorczej Spółki. Od 19 marca 2009 r. jest również członkiem Komitetu Audytu Rady.

Zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej z 12 sierpnia 2008 r. został wyznaczony do nadzorowania realizacji Programu 10+, tj. w szczególności:

- monitorowania postępu prac i ich zgodności z harmonogramem,
- nadzoru nad realizacją strategii w zakresie pozyskiwania surowców,
- nadzoru nad realizacją strategii sprzedaży produktów wytworzonych w ramach projektu,
- nadzoru nad spójnością logistyki.

Absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (SGH).

W latach 1987-1994 asystent w SGH. Od 1990 do 1999 r. partner w Access Sp. z o.o., następnie członek Zarządu Rothschild Polska Sp. z o.o. W latach 2005-2006 dyrektor Biura Prywatyzacji w Naftcie Polskiej S.A. Od 2006 r. dyrektor ds. strategii finansowej i rozwoju kapitałowego w CTL Maczki Bór w Sosnowcu, a następnie w CTL Logistics S.A. w Warszawie. W latach 2008-2009 członek Zarządu Nafty Polskiej S.A., a od 1 stycznia 2010 r. likwidator w spółce Nafta Polska S.A. w likwidacji. Przewodniczący Rady Nadzorczej ZAK S.A.

Leszek Starosta

wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 30 czerwca 2008 r. Od 12 sierpnia 2008 r. pełni funkcję wiceprzewodniczącego. Pełniąc funkcję wiceprzewodniczącego, ma prawo do wykonywania wszelkich uprawnień przewodniczącego Rady wynikających ze Statutu Spółki i Regulaminu Rady, o ile zostanie upoważniony do tego przez przewodniczącego lub w przypadku jego nieobecności. Pełni również funkcję przewodniczącego Komitetu Organizacji i Zarządzania oraz jest członkiem Komitetu Strategii i Rozwoju Rady Nadzorczej Spółki.

Zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej z 12 sierpnia 2008 r. sprawuje indywidualny nadzór nad projektem inwestycyjnym Grupy LOTOS, tj. Programem 10+, w szczególności w zakresie procedur kontraktowych i przestrzegania prawa inwestycyjnego.

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Profesor nadzwyczajny dr hab. nauk prawnych, dziekan Wydziału Prawa i prorektor ds. rozwoju Wyższej Szkoły Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych i Politycznych w Gdyni, dyrektor Instytutu Studiów Europejskich w Gdyni. W latach 1991-2000 doradca Zarządu Rafinerii Gdańskiej S.A., w latach 1995-1998 doradca i konsultant prezesa Zarządu Petrochemii Płock S.A. Autor ponad 20 studiów i analiz dotyczących sektora naftowego i paliwowego, przygotowywanych m.in. na zlecenie centralnych organów administracji publicznej. W latach 1998-2007 członek i wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Prokom Software S.A. Adwokat – członek Izby Adwokackiej w Gdańsku, wiceprezydent Konfederacji Pracodawców Polskich, arbiter w Trybunale Arbitrażowym ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim.

Oskar Pawłowski

sekretarz Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 11 lutego 2010 r. Od 2 marca 2010 r. sprawuje funkcję sekretarza Rady Nadzorczej. Pełniąc funkcję sekretarza, organizuje i dokumentuje pracę Rady oraz czuwa nad jej obsługą organizacyjno-techniczną. Od 2 marca 2010 r. jest również członkiem Komitetu Organizacji i Zarządzania oraz Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu w Cambridge w zakresie prawa brytyjskiego i prawa Unii Europejskiej. W 2006 r. ukończył aplikację radcowską w Okręgowej Izbie Radców w Poznaniu i został wpisany na listę radców prawnych. Obecnie partner zarządzający w Kancelarii Prawnej Oskar Pawłowski i Wspólnicy Sp.k., wcześniej prawnik m. in. w Kancelarii D. Janczak i Wspólnicy Sp.k./Domański Zakrzewski Palinka Sp.k. – Ernst & Young Law Alliance – Grupa Energetyczna oraz w Kancelarii Prawnej Głowacki, Grynhoff, Hałaziński s.j. Specjalizuje się w otoczeniu regulacyjnym przedsiębiorstw sektora energetycznego oraz obsłudze prawnej obrotu nieruchomościami i procesu inwestycyjnego. Ma bogate doświadczenie w zakresie prawa spółek oraz fuzji i przejęć. Autor publikacji „Prawa odbiorców energii elektrycznej i sposób ich ochrony” (Rynek Energii, 2/2009), „Badanie stanu prawnego nieruchomości due diligence” (Inwestor, 1/2010).

Małgorzata Hirszel

członek Rady Nadzorczej

Powołana do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS, zgodnie z §11 ust. 2 Statutu Spółki, 1 lipca 2008 r. Uczestniczy w pracach Komitetu Strategii i Rozwoju oraz Komitetu Organizacji i Zarządzania Rady Nadzorczej.

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz studiów podyplomowych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego (specjalizacja: studia europejskie). Doktorantka Polskiej Akademii Nauk w Instytucie Nauk Prawnych. Od 2000 r. pracownik Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, gdzie do 2002 r. zajmowała stanowisko głównego specjalisty/radcy Szefa KPRM, następnie radcy Wiceprezesa Rady Ministrów i radcy Prezesa Rady Ministrów w Departamencie Ekonomiczno-Społecznym (później przekształconym w Departament Komitetu Rady Ministrów). Od 2002 do 2006 r. pełniła funkcję p.o. zastępcy dyrektora Departamentu ds. Gospodarczych w ww. Departamencie. Następnie p.o. dyrektora Departamentu Programowego KPRM. Od 2007 r. dyrektor Departamentu Komitetu Rady Ministrów i sekretarz stałego komitetu Rady Ministrów. Egzamin dla kandydatów na członków rad nadzorczych w spółkach Skarbu Państwa złożyła w 2002 r.

Michał Rumiński

członek Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 11 lutego 2010 r. Od 2 marca 2010 r. uczestniczy w pracach Komitetu Strategii i Rozwoju oraz Komitetu Organizacji i Zarządzania Rady Nadzorczej.

Absolwent MBA na University of Chicago, Booth School of Business, ekonomii w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie oraz prawa na Uniwersytecie Warszawskim. Od 2007 r., w ramach współpracy z Funduszem Inwestycyjnym MCI Euroventures, pełni funkcje: partnera inwestycyjnego, członka Zarządu ABC Data Holding S.A., prezesa Zarządu i partnera zarządzającego Cleantech Venture Partners oraz członka Rady Nadzorczej Grupy Lew Sp. z o.o. W latach 2000-2007 związany z KBC Group, w 2004 r. objął stanowisko dyrektora ds. corporate finance w banku inwestycyjnym KBC Securities N.V. Autor publikacji „Kryzys walutowy 1997 roku a restrukturyzacja sektora finansowego i sektora przedsiębiorstw w Korei Południowej” (Narodowy Bank Polski, 2004) i „Wolny przepływ kapitału we Wspólnocie Europejskiej” (INFOR, 2000).

Rafał Wardziński

członek Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 11 lutego 2010 r. Od 2 marca 2010 r. uczestniczy w pracach Komitetu Strategii i Rozwoju Rady Nadzorczej.

Ukończył studia magisterskie na Uniwersytecie Szczecińskim w Zakładzie Integracji Europejskiej im. J. Monnet oraz studia uzupełniające na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Liege (Belgia), stypendysta Komisji Europejskiej. W latach 2003–2004 zatrudniony w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego w Departamencie Integracji Europejskiej. Od 2004 r. do 2007 r. doradca parlamentarny w Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii Parlamentu Europejskiego w Brukseli. W latach 2007–2008 dyrektor Biura Regionalnego Województwa Zachodniopomorskiego w Brukseli. Od 2008 r. zatrudniony w Ministerstwie Skarbu Państwa, obecnie jako zastępca dyrektora Departamentu Nadzoru Właściwościami i Prywatyzacji 1 – odpowiedzialny za nadzór nad spółkami sektora gazu i ropy. Były przewodniczący Rady Nadzorczej PERN „Przyjaźń” oraz członek Rady Nadzorczej Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki „Siarkopol” S.A. Obecnie członek Rady Nadzorczej Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ–SYSTEM S.A.

W 2009 r. oraz w I kwartale 2010 r. Rada Nadzorcza Grupy LOTOS VII kadencji działała w następującym składzie:

Na dzień 1 stycznia 2009 r.:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący,
- Leszek Starosta – wiceprzewodniczący,
- Mariusz Obszyński – sekretarz,

- Radosław Barszcz – członek,
- Piotr Chajderowski – członek,
- Małgorzata Hirszel – członek,
- Jan Stefanowicz – członek.

10 marca 2009 r. Piotr Chajderowski złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej. 27 kwietnia 2009 r. Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS podjęło uchwałę o powołaniu Ireneusza Fąfara do składu Rady Nadzorczej VII kadencji.

Na dzień 31 grudnia 2009 r.:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący,
- Leszek Starosta – wiceprzewodniczący,
- Mariusz Obszyński – sekretarz,
- Radosław Barszcz – członek,
- Małgorzata Hirszel – członek,
- Jan Stefanowicz – członek,
- Ireneusz Fąfara – członek.

11 lutego 2010 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS odwołało z Rady Nadzorczej Mariusza Obszyńskiego, Radosława Barszcz i Jana Stefanowicza, a następnie powołało do organu nadzorczego Spółki na dalszy okres VII kadencji Oskara Pawłowskiego, Michała Rumińskiego i Rafała Wardzińskiego. W uzasadnieniu swojego wniosku akcjonariusz podał, że zmiany w składzie Rady Nadzorczej mają na celu wzmocnienie sprawowanego przez Radę Nadzorczą nadzoru nad działalnością Spółki.

29 marca 2010 r. Ireneusz Fąfara złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej Spółki.

Na dzień 31 marca 2010 r.:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący,
- Leszek Starosta – wiceprzewodniczący,
- Oskar Pawłowski – sekretarz,
- Małgorzata Hirszel – członek,
- Michał Rumiński – członek,
- Rafał Wardziński – członek.

Stałe komitety Rady Nadzorczej

Komitet Strategii i Rozwoju

Zadaniem Komitetu Strategii i Rozwoju jest opiniowanie i przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji w kwestiach planowanych inwestycji mających istotny wpływ na aktywa Spółki.

W 2009 r. oraz w I kwartale 2010 r. Komitet Strategii i Rozwoju działał w następującym składzie:

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r.:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący
- Radosław Barszcz
- Leszek Starosta
- Jan Stefanowicz
- Małgorzata Hirszel

W związku z wprowadzonymi przez Walne Zgromadzenie 11 lutego 2010 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki, Rada na pierwszym posiedzeniu w zmienionym składzie dokonała uzupełnienia składu Komitetu Strategii i Rozwoju, powołując do Komitetu spośród członków Rady: Rafała Wardzińskiego i Michała Rumińskiego.

Od 2 marca 2010 r.:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący
- Rafał Wardziński
- Leszek Starosta
- Michał Rumiński
- Małgorzata Hirszel

Komitet Organizacji i Zarządzania

Zadaniem Komitetu Organizacji i Zarządzania jest przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii i rekomendacji dotyczących struktury zarządzania, w tym kwestii rozwiązań organizacyjnych, systemu wynagrodzeń oraz doboru kadry, umożliwiających osiągnięcie strategicznych celów Spółki.

W 2009 r. oraz w I kwartale 2010 r. Komitet Organizacji i Zarządzania działał w następującym składzie:

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r.:

- Leszek Starosta – przewodniczący
- Małgorzata Hirszel
- Mariusz Obszyński

W związku z wprowadzonymi przez Walne Zgromadzenie 11 lutego 2010 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki, Rada na pierwszym posiedzeniu w zmienionym składzie dokonała uzupełnienia składu Komitetu Organizacji i Zarządzania, powołując do Komitetu spośród członków Rady: Michała Rumińskiego i Oskara Pawłowskiego.

Od 2 marca 2010 r.:

- Leszek Starosta – przewodniczący
- Małgorzata Hirszel
- Michał Rumiński
- Oskar Pawłowski

Komitet Audytu

Zadaniem Komitetu Audytu jest stałe doradztwo Radzie Nadzorczej w kwestiach dotyczących właściwego wdrażania zasad sprawozdawczości budżetowej i finansowej, kontroli wewnętrznej oraz współpraca z biegłymi rewidentami Spółki.

W 2009 r. oraz w I kwartale 2010 r. Komitet Audytu działał w następującym składzie:

Od 1 stycznia do 10 marca 2009 r.:

- Jan Stefanowicz – przewodniczący
- Mariusz Obszyński
- Piotr Chajderowski

W związku ze złożoną 10 marca 2009 r. rezygnacją przez Piotra Chajderowskiego z członkostwa w Radzie Nadzorczej, 19 marca 2009 r. Rada podjęła decyzję o uzupełnieniu składu Komitetu Audytu, powołując do Komitetu spośród pozostałych członków Rady: Wiesława Skwarko i Radosława Barszcz.

Od 19 marca do 7 maja 2009 r.:

- Jan Stefanowicz – przewodniczący
- Mariusz Obszyński
- Wiesław Skwarko
- Radosław Barszcz

Rada Nadzorcza 7 maja 2009 r. podjęła decyzję o rozszerzeniu składu osobowego Komitetu Audytu o osobę Ireneusza Fąfara, powołanego do Rady decyzją Walnego Zgromadzenia 27 kwietnia 2009 r.

Od 7 maja do 31 grudnia 2009 r.:

- Jan Stefanowicz – przewodniczący
- Mariusz Obszyński
- Wiesław Skwarko
- Radosław Barszcz
- Ireneusz Fąfara

W związku z wprowadzonymi przez Walne Zgromadzenie 11 lutego 2010 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki, Rada na pierwszym posiedzeniu w zmienionym składzie dokonała uzupełnienia składu Komitetu Audytu, powołując do Komitetu spośród członków Rady: Oskara Pawłowskiego i Rafała Wardzińskiego.

Od 2 marca 2010 r.:

- Ireneusz Fąfara – przewodniczący (do 29 marca 2010 r.)
- Wiesław Skwarko
- Oskar Pawłowski
- Rafał Wardziński

Wynagradzanie

Ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia.

Zgodnie z oświadczeniem Zarządu Grupy LOTOS w sprawie przestrzegania w Spółce ładu korporacyjnego, wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej powinno być ustalane na podstawie przejrzystych procedur i zasad. Wynagrodzenie to powinno być godziwe lecz nie powinno stanowić istotnej pozycji kosztów Spółki ani wpływać w poważny sposób na jej wynik finansowy. Powinno też pozostawać w rozsądnej relacji do wynagrodzenia członków Zarządu.

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej podlegają ograniczeniom i zasadom określonym w Ustawie z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. nr 26 z 2000 r., poz. 306, z późn. zm.). Zgodnie z postanowieniami ustawy Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ustaliło w 2000 r. zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej. Zgodnie z nimi:

- członkom Rady przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,
- wynagrodzenie przysługuje bez względu na częstotliwość zwołanych posiedzeń, jednak nie dotyczy to miesięcy, w których członek Rady nie był obecny z przyczyn nieusprawiedliwionych na żadnym z posiedzeń,
- wynagrodzenie obliczane jest proporcjonalnie do liczby dni pełnienia funkcji w przypadku, gdy powołanie lub odwołanie nastąpiło w czasie trwania miesiąca kalendarzowego,
- Spółka pokrywa koszty poniesione w związku z wykonywaniem przez członków Rady powierzonych im funkcji oraz, zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych, oblicza i pobiera od wynagrodzeń zaliczki na podatek dochodowy.

Wysokość wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej w 2009 r.

Członek Rady Nadzorczej	Kwota [w zł]
Wiesław Skwarko	(¹)
Leszek Starosta	39.621
Mariusz Obszyński	39.621
Radosław Barszcz	39.621
Piotr Chajderowski	10.813
Małgorzata Hirszel	39.621
Jan Stefanowicz	39.621
Ireneusz Fąfara	23.681

(¹) Wiesław Skwarko zrzekł się (do odwołania) wynagrodzenia z tytułu członkostwa w Radzie Nadzorczej Grupy LOTOS i nie otrzymuje żadnych świadczeń pieniężnych.

Żaden z członków Rady Nadzorczej nie posiada akcji Grupy LOTOS.

Status niezależności

Zasada nr 6 z działu III „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW” stanowi: „Przynajmniej dwóch członków rady nadzorczej powinno spełniać kryteria niezależności od spółki i podmiotów pozostających w istotnym powiązaniu ze spółką. W zakresie kryteriów niezależności członków rady nadzorczej powinien być stosowany Załącznik II do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej). Niezależnie od postanowień pkt b) wyżej wymienionego Załącznika osoba będąca pracownikiem spółki, podmiotu zależnego lub podmiotu stowarzyszonego nie może być uznana za spełniającą kryteria niezależności, o których mowa w Załączniku. Ponadto za powiązanie z akcjonariuszem wykluczające przymiot niezależności członka rady nadzorczej, w rozumieniu niniejszej zasady, rozumie się rzeczywiste i istotne powiązanie z akcjonariuszem mającym prawo do wykonywania 5% i więcej ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu.”

Powyższa zasada nie jest stosowana przez Spółkę ze względu na fakt, że Grupa LOTOS nie ma informacji dotyczących niezależności członków Rady Nadzorczej. Spółka rozpocznie stosowanie powyższej zasady po otrzymaniu informacji dotyczącej powołania lub uznania co najmniej dwóch członków rady nadzorczej za członków niezależnych zgodnie z załącznikiem II do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r.

Unikanie konfliktu interesów

Przepis art. 387 Kodeksu spółek handlowych zastrzega, iż członek zarządu, prokurent, likwidator, kierownik oddziału lub zakładu oraz zatrudniony w spółce główny księgowy, radca prawny lub adwokat nie może być jednocześnie członkiem rady nadzorczej. Poza wspomnianym warunkiem członkowie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS z chwilą powołania ich do Rady zobowiązani są do składania oświadczeń o niewykonywaniu działalności konkurencyjnej w stosunku do Spółki oraz, że nie są współnikami w konkurencyjnej spółce cywilnej lub spółce osobowej ani członkiem organu spółki kapitałowej czy też członkiem organu jakiegokolwiek innej konkurencyjnej osoby prawnej.

Zaangażowanie w kwestie zrównoważonego rozwoju

W 2009 r. Rada Nadzorcza odbyła łącznie 13 posiedzeń, podejmując 53 uchwały, w tym jedną w trybie pisemnym. Rada objęła analizą kluczowe dla działalności Grupy LOTOS obszary i zagadnienia, m.in. z zakresu oceny wyników, szans i ryzyk Spółki w zakresie zrównoważonego rozwoju. Do głównych zagadnień z tego obszaru zaliczyć należy:

- przebieg realizacji inwestycji Programu 10+,
- działalność poszukiwawczo-wydobywczą,
- zaopatrzenie Spółki w ropę naftową,
- realizację Pakietu Antykryzysowego,
- restrukturyzację Rafinerii Południowych,
- działalność sponsoringową Spółki w świetle nowych uregulowań,
- finansowanie przez Grupę LOTOS przedsięwzięć społecznych.

Kompetencje

Zarząd reprezentuje Spółkę wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS. Nie dotyczy to spraw, które są zastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej, a także tych, które przekraczają zakres zwykłego zarządu przedsiębiorstwem dla poszczególnych członków Zarządu. Zarząd Grupy LOTOS działa na podstawie Statutu Grupy LOTOS oraz Regulaminu Zarządu. Dokumenty są publicznie dostępne w internetowym portalu Grupy LOTOS.

[Regulamin Zarządu Grupy LOTOS](#)

W 2009 r. Zarząd Spółki odbył łącznie 57 posiedzeń i podjął 155 uchwał (w tym Zarząd VI kadencji – 31 posiedzeń i 83 uchwały, a Zarząd VII kadencji – 26 posiedzeń i 72 uchwały).

Skład

Zgodnie ze Statutem Grupy LOTOS w skład Zarządu wchodzi od trzech do siedmiu członków, w tym prezes i wiceprezesi Zarządu. Liczbę członków Zarządu określa uchwała Rady Nadzorczej. Zarząd powoływany jest przez Radę Nadzorczą. Rada Nadzorcza powołuje najpierw prezesa Zarządu, a następnie na jego wniosek wiceprezesów i pozostałych członków Zarządu. Kadencja Zarządu jest kadencją wspólną i trwa trzy lata.

Paweł Olechnowicz

prezes Zarządu, dyrektor generalny

Funkcję prezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 12 marca 2002 r. Zarządza i kieruje całokształtem działalności Spółki oraz ponosi odpowiedzialność w tym zakresie działania. Pełni również obowiązki wiceprezesa Zarządu ds. poszukiwań i wydobycia.

Absolwent Wydziału Technologii i Mechanizacji Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, podyplomowych studiów na Politechnice Gdańskiej (organizacja, ekonomika i Zarządzanie przemysłem) oraz MBA INSEAD w Fontainebleau we Francji. Ukończył wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych z zakresu zarządzania. W 1977 r. rozpoczął karierę zawodową w Zakładach Mechanicznych „Zamech” w Elblągu (od 1990 r. ABB Zamech Sp. z o. o.). W latach 1990-1996 był prezesem Zarządu i dyrektorem generalnym ABB Zamech Ltd. Kolejne dwa lata pracował w centrali ABB Ltd. w Zurichu na stanowisku wiceprezesa na Europę Centralną i Wschodnią. W latach 1999-2000 pełnił funkcję wiceprezesa i zastępcy dyrektora generalnego w ZML Kęty S.A. Od 2001 r. kierował założoną przez siebie firmą konsultingową Paweł Olechnowicz - Consulting. Jest prezesem Polskiego Forum Akademicko-Gospodarczego.

Marek Paweł Sokołowski

wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. produkcji i rozwoju

Funkcję wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 19 kwietnia 2002 r. Zarządza, koordynuje i kieruje całokształtem spraw pionu produkcji, pionu techniki, pionu rozwoju technologii i pionu rozbudowy rafinerii realizującego Program 10+ oraz ponosi odpowiedzialność w tym zakresie działania.

Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej i studiów podyplomowych w zakresie realizacji inwestycji w przemyśle. Ukończył wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania. W Rafinerii Gdańskiej S.A. (obecnie Grupa LOTOS) pracuje od 1973 r. Od 1990 r. jako dyrektor techniczny i członek Zarządu. Odpowiadał za utrzymanie ruchu rafinerii oraz realizację inwestycji przez kolejne trzy kadencje. Zarządzał realizacją programu rozbudowy i modernizacji rafinerii gdańskiej w latach 1996-2000. Od połowy 2000 r. pracował jako szef służb technicznych i prokurent Spółki. W okresie pełnienia funkcji wiceprezesa Zarządu zrealizował szeroki program restrukturyzacji segmentu operacyjnego. W kolejnych latach pracował nad kształtem programu rozwojowego 10+ i organizacją jego realizacji.

Mariusz Machajewski

wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych

Funkcję wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 19 czerwca 2006 r. Zarządza całokształtem działalności ekonomiczno-finansowej i rachunkowej Spółki oraz ponosi odpowiedzialność za niniejszy zakres działania.

Absolwent Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Gdańskiego. Ukończył wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania i ekonomii. W latach 1994-1997 pracował w Stoczni Gdynia S.A. W 1997 r. rozpoczął pracę w Rafinerii Gdańskiej S.A. (obecnie Grupa LOTOS), od 1999 r. kierował służbami kontrolingu Spółki. Od połowy 2002 r. jest zatrudniony na stanowisku dyrektora ds. ekonomiczno-finansowych. Od kwietnia 2005 r. do czerwca 2006 r. był prokurentem Spółki.

Maciej Szozda

wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. handlu

Funkcję wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 1 lipca 2009 r. Zarządza całokształtem działalności segmentu handlowego Grupy Kapitałowej LOTOS oraz ponosi odpowiedzialność w tym zakresie działania.

Absolwent Wydziału Handlu w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Od 1980 r. pracował w PHZ

Labimex. W latach 1983-1984 dyrektor zarządzający w KWM Engineering. Następnie do 1986 r. przebywał w USA jako kierownik kontraktu. W 1986 r. rozpoczął pracę jako dyrektor w Przedsiębiorstwie Zagranicznym Ipaco, zaś w latach 1987–1989 pełnił funkcję export managera w Sinexim GmbH w Berlinie Zachodnim. Od 1989 r. prowadził własną działalność gospodarczą, m.in. w Easey Garments UK Ltd. (Easy Jeans) jako szef Przedstawicielstwa na teren Polski i krajów WNP. W 2002 r. związał swoją karierę z PKN Orlen S.A., obejmując kolejno stanowiska: dyrektora Biura Planowania i Rozwoju Sieci Detalicznej, dyrektora Biura Rozwoju Sieci Detalicznej – Europa, dyrektora wykonawczego ds. sprzedaży detalicznej. Od października 2008 r. do lutego 2009 r. członek Rady Nadzorczej Orlen Deutschland AG. Od 2007 r. do marca 2009 r. członek Zarządu, a następnie prezes Zarządu spółki z grupy kapitałowej PKN Orlen S.A. - AB VENTUS NAFTA z siedzibą w Wilnie.

Stanowiska i funkcje członków Zarządu Grupy LOTOS w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS 31.12.2009 r.

Paweł Olechnowicz	przewodniczący Rady Nadzorczej	Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu Petrobaltic S.A.
	przewodniczący Rady Dyrektorów	LOTOS Exploration and Production Norge A S
Marek Sokołowski	przewodniczący Rady Nadzorczej	LOTOS Czechowice S.A.
Mariusz Machajewski	członek Rady Nadzorczej	LOTOS Paliwa Sp. z o.o.
Maciej Szozda	przewodniczący Rady Nadzorczej	LOTOS Paliwa Sp. z o.o.

W 2009 r. oraz w I kwartale 2010 r. Zarząd Grupy LOTOS działał w następującym składzie:

W okresie od 1 stycznia 2009 r. do końca VI kadencji:

1. Paweł Olechnowicz – prezes Zarządu, dyrektor generalny,
2. Mariusz Machajewski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych,
3. Marek Sokołowski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. produkcji i rozwoju.

Rada Nadzorcza w postępowaniu kwalifikacyjnym na stanowiska członków Zarządu Grupy LOTOS VII wspólnej kadencji dokonała wyboru 4 członków Zarządu Spółki. 25 czerwca 2009 r. podjęła uchwałę o powołaniu do Zarządu Grupy LOTOS wspólnej VII kadencji, następujących osób:

- Paweł Olechnowicz – prezes Zarządu, dyrektor generalny,
- Mariusz Machajewski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych,
- Marek Sokołowski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. produkcji i rozwoju,
- Maciej Szozda – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. handlu.

Jednocześnie Rada Nadzorcza, wobec niezgłoszenia przez prezesa Zarządu wniosku o powołanie kandydata na stanowisko wiceprezesa ds. rozwoju, poszukiwań i wydobywania, pozostawiła sprawę ewentualnego uzupełnienia składu Zarządu do późniejszej decyzji Rady Nadzorczej, tym samym nie zamykając postępowania konkursowego. Jednakże 17 lipca 2009 r. na podstawie informacji uzyskanych od prezesa Zarządu na temat przebiegu rozmów ze wskazanymi przez Radę Nadzorczą kandydatami na wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za obszar upstream'u, Rada Nadzorcza postanowiła zakończyć postępowanie konkursowe na stanowiska członków Zarządu Grupy LOTOS. W związku z powyższym utrzymywany jest stan, w którym zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej, prezes Zarządu Grupy LOTOS pełni również obowiązki w obszarze rozwoju, poszukiwań i wydobywania, do czasu powołania nowego członka Zarządu.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. oraz na dzień 31 marca 2010 r. skład Zarządu Grupy LOTOS był następujący:

- Paweł Olechnowicz – prezes Zarządu, dyrektor generalny,
- Mariusz Machajewski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych,
- Marek Sokołowski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. produkcji i rozwoju,
- Maciej Szozda – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. handlu.

Wynagradzanie

W 2000 r. prawo do ustalania wysokości wynagrodzenia członków Zarządu przysługiwało Walnemu Zgromadzeniu, które wykonało przysługujące mu kompetencje, podejmując podczas Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w sierpniu 2000 r. uchwały określające zasady wynagradzania i zatrudnienia członków Zarządu Spółki. Obowiązywały one do połowy 2009 r. Zgodnie z przyjętymi zasadami:

- członkom Zarządu przysługiwało wynagrodzenie miesięczne w wysokości:
  - w przypadku prezesa Zarządu – nie wyższe niż 4-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Wysokość wynagrodzenia miesięcznego prezesa Zarządu określała odrębna uchwała Walnego Zgromadzenia,
  - w przypadku wiceprezesa Zarządu - nie wyższe niż 3,9-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Wysokość wynagrodzenia miesięcznego wiceprezesa Zarządu określała odrębna uchwała Walnego Zgromadzenia,
  - w przypadku członka Zarządu - nie wyższe niż 3,9-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Wysokość wynagrodzenia miesięcznego poszczególnych członków Zarządu określała odrębna uchwała Walnego Zgromadzenia,
- w przypadku zaliczenia spółki do podmiotów o szczególnym znaczeniu dla państwa, w trybie art. 9 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, ww. kwota wynagrodzenia zostaje podniesiona o 50%,
- kwoty wynagrodzeń, niezależnie od podstawy nawiązania stosunku pracy lub rodzaju umów stanowiących podstawę zatrudnienia, obejmują wszystkie składniki wynagrodzenia wynikające z przepisów prawa pracy,
- w razie odwołania ze stanowiska lub rozwiązania umowy o pracę z przyczyn innych niż naruszenie podstawowych obowiązków ze stosunku zatrudnienia, prezesowi, wiceprezesowi, członkom zarządu może być przyznana odprawa w wysokości nie wyższej niż trzykrotność wynagrodzenia miesięcznego.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie 30 czerwca 2009 r. wprowadziło zmiany do Statutu Spółki w zakresie podziału kompetencji pomiędzy Walnym Zgromadzeniem a Radą Nadzorczą, polegające na przeniesieniu spod kompetencji Walnego Zgromadzenia do kompetencji Rady Nadzorczej ustalania zasad wynagradzania członków Zarządu, wysokości wynagrodzenia miesięcznego dla członków Zarządu oraz wysokości nagrody rocznej dla prezesa Zarządu. Wprowadzenie tych zmian miało na celu uelastycznienie zapisów Statutu Spółki w kierunku przyjęcia generalnej zasady, wyrażonej w art. 378 §1 Kodeksu spółek handlowych, zgodnie z którą to Rada Nadzorcza ustala wynagrodzenie Zarządu z jednoczesnym zastrzeżeniem, „chyba że szczególnie przepis prawa stanowi inaczej”, nawiązującym do przepisów Ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2000 r. Nr 26, poz. 306 z późn. zm.).

Poddany pod głosowanie na Walnym Zgromadzeniu wniosek Rady Nadzorczej w sprawie zmiany kompetencji pomiędzy Walnym Zgromadzeniem a Radą Nadzorczą w ww. kwestii znajdował uzasadnienie i nie był sprzeczny z obowiązującymi Grupę LOTOS przepisami tzw. „ustawy kominowej”, bowiem na tymże Walnym Zgromadzeniu Akcjonariusze wyrazili również zgodę na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki poprzez wniesienie aportem akcji Petrobaltic, LOTOS Czechowice i LOTOS Jasło należących do Skarbu Państwa. Zgodnie z podjętą decyzją kapitał zakładowy Grupy LOTOS został podwyższony z kwoty 113.700.000 zł do 129.873.362 zł. Spółka wyemitowała 16.173.362 nowych akcji zwykłych, na okaziciela serii C, które zostały zaoferowane Skarbowi Państwa w drodze subskrypcji prywatnej, z pozbawieniem pozostałych akcjonariuszy prawa ich poboru. Z kolei Skarb Państwa przekazał Grupie LOTOS 2.801.400 akcji Petrobaltic, 375.000 akcji LOTOS Czechowice i 300.000 akcji LOTOS Jasło. W wyniku powyższej transakcji, z chwilą zarejestrowania przez Sąd podwyższenia kapitału zakładowego, tj. 17 lipca 2009 r., zmianie uległa struktura akcjonariatu. Udział akcjonariusza – Nafta Polska S.A. uległ zmniejszeniu z 51,91% do 45,45%, a tym samym Grupa LOTOS przestała podlegać przepisom tzw. „ustawy kominowej”.

Jednakże 22 lipca 2009 r. Skarb Państwa objął kolejny znaczny pakiet akcji Grupy LOTOS na podstawie umowy zawartej 16 lipca 2009 r. pomiędzy Naftą Polską a Ministerstwem Skarbu Państwa. Realizując postanowienia ww. umowy Nafta Polska przeniosła na Skarb Państwa łącznie 59.025.000 akcji Grupy LOTOS, tym samym nie posiada jakichkolwiek akcji Spółki, zaś Skarb Państwa jest właścicielem 63,97% udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS.

W związku z zaistniałą sytuacją w stosunku do Grupy LOTOS ponownie mają zastosowanie przepisy tzw. „ustawy kominowej”, zgodnie z którą ustalanie zasad wynagradzania prezesa Zarządu Spółki należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia na wniosek Rady Nadzorczej. Natomiast kwestie związane z ustalaniem zasad i wysokości wynagradzania pozostałych członków Zarządu pozostają w gestii Rady Nadzorczej.

Z uwagi na fakt, iż udział Skarbu Państwa przekracza 50% udziału w kapitale zakładowym Spółki (50% liczby akcji) w stosunku w Grupy LOTOS mają zastosowanie przepisy art. 8 pkt 4 ww. ustawy.

Mając na uwadze powyższe Rada Nadzorcza, działając w ramach przyznanych jej kompetencji na podstawie §13 ust. 2 pkt 1 Statutu Grupy LOTOS oraz na podstawie ustawy z 3 marca 2000 r., ustaliła 13 listopada 2009 r. wysokość wynagrodzenia wiceprezesów Zarządu Spółki na poziomie 6-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz wystąpiła z wnioskiem do Walnego Zgromadzenia w sprawie ustalenia wysokości miesięcznego wynagrodzenia prezesa Zarządu na tym samym poziomie.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, po zapoznaniu się z wnioskiem Rady Nadzorczej wyrażonym w uchwale nr 63/VIII/2009 z 13 listopada 2009 r., określiło 17 grudnia 2009 r. zasady wynagradzania prezesa Zarządu Spółki, zgodnie z którymi:

- przysługuje mu wynagrodzenie miesięczne na poziomie 6-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku w

czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,

- w przypadku zaliczenia Grupy LOTOS do podmiotów o szczególnym znaczeniu dla Państwa, zgodnie z art. 9 ustawy z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, Walne Zgromadzenie upoważniło Radę Nadzorczą do podwyższenia ww. wynagrodzenia miesięcznego prezesa Zarządu o 50%, zgodnie z postanowieniami ww. ustawy.

Jednocześnie Walne Zgromadzenie uchyliło uchwały Walnego Zgromadzenia z 18 sierpnia 2000 r. dotyczącej regulującej zasady wynagradzania członków Zarządu Spółki.

Zgodnie z indywidualnymi umowami o pracę, w czasie ich obowiązywania, członkom Zarządu Grupy LOTOS przysługują świadczenia dodatkowe obejmujące:

- koszty polisy ubezpieczenia na życie (włączając w to comiesięczne stawki ubezpieczeniowe),
- ponadstandardową opiekę medyczną w niepublicznej placówce opieki zdrowotnej zarówno w kraju, jak i zagranicą dla członka Zarządu oraz jego rodziny.

Poza tym prezesowi oraz wiceprezesowi Zarządu ds. handlu przysługuje świadczenie dodatkowe w postaci wyposażonego mieszkania służbowego na terenie Trójmiasta (wraz z pokryciem przez Spółkę kosztów najmu i kosztów eksploatacyjnych), z którego ww. nie korzystają.

Jednocześnie, zgodnie z Ustawą z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2000 r. nr 26, poz. 306, z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Skarbu Państwa z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przyznawania nagrody rocznej osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2001 r. nr 22, poz. 259), członkom Zarządu może zostać przyznana nagroda roczna. Nagroda roczna może zostać przyznana w przypadku, gdy spółka:

- poprawiła wyniki finansowe,
- wzmocniła pozycję rynkową lub branżową,
- efektywnie wdrażała plany restrukturyzacji lub rozwoju,
- nie przekroczyła maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia,
- terminowo regulowała zobowiązania o charakterze publicznoprawnym.

Nagroda może zostać przyznana w przypadku zatwierdzenia sprawozdania finansowego. Uprawnionym do otrzymania nagrody rocznej jest członek Zarządu, który pełnił swoją funkcję przez cały rok obrotowy i w tym okresie rażąco nie naruszył swoich obowiązków pracowniczych, nie rozwiązano z nim umowy o pracę z jego winy lub nie rozwiązano umowy o zarządzanie albo nie odwołano go ze stanowiska z przyczyn stanowiących podstawę do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Zgodnie z przepisami maksymalna wysokość nagrody to 3-krotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym przyznanie nagrody. Decyzję o przyznaniu nagrody rocznej prezesowi Zarządu podejmuje Walne Zgromadzenie na wniosek Rady Nadzorczej. W przypadku pozostałych członków Zarządu decyzję o przyznaniu nagrody rocznej podejmuje Rada Nadzorcza.

Zgodnie z oświadczeniem Zarządu Grupy LOTOS w sprawie przestrzegania w Spółce ładu korporacyjnego wynagrodzenie członków Zarządu powinno być ustalane na podstawie przejrzystych procedur i zasad, z uwzględnieniem jego motywacyjnego charakteru oraz zapewnienia efektywnego i płynnego zarządzania Spółką. Wynagrodzenie powinno odpowiadać wielkości przedsiębiorstwa i pozostawać w rozsądnym stosunku do wyników ekonomicznych. Powinno także wiązać się z zakresem odpowiedzialności wynikającej z pełnionej funkcji oraz uwzględniać poziom wynagrodzeń członków Zarządu w podobnych spółkach na porównywalnym rynku.

Wysokość wynagrodzeń członków Zarządu Grupy LOTOS w 2009 r.

Członek Zarządu	Kwota [w zł]
Paweł Olechnowicz	199.862
Marek Sokołowski	196.565
Mariusz Machajewski	197.625
Maciej Szozda	118.947

Marek Sokołowski, wiceprezes Zarządu jest właścicielem 8.636 akcji Grupy LOTOS. Pozostali członkowie Zarządu nie posiadają akcji Spółki.

Unikanie konfliktu interesów

W celu uniknięcia konfliktu interesów Spółka stosuje się do przepisów Kodeksu spółek handlowych (KSH), postanowień Regulaminu Zarządu, a także „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW”.

Zgodnie z postanowieniami Regulaminu Zarządu, w związku z art. 377 KSH, w razie sprzeczności interesów Spółki z osobistymi interesami członka Zarządu oraz osobami, z którymi jest powiązany osobiście, powinien on wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw. Ponadto zgodnie z „Dobrymi praktykami spółek notowanych na GPW” członek Zarządu powinien poinformować Zarząd o zaistniałym konflikcie interesów lub możliwości jego powstania oraz powstrzymać się od zabierania głosu w dyskusji i od głosowania nad uchwałą w sprawie. Zgodnie z Regulaminem Zarządu uzyskania zgody Rady Nadzorczej wymaga zajmowanie przez członków Zarządu Spółki stanowisk – funkcji w organach nadzorczych lub zarządzających innych podmiotów. Równocześnie mają zastosowanie przepisy KSH, które zabraniają członkowi Zarządu pełnić jednocześnie funkcję w Radzie Nadzorczej. Dotyczy to również innych osób podlegających bezpośrednio członkowi Zarządu.

Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe

Profil sprawozdania

Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe za 2009 r. powstało w oparciu o Ramowe Zasady Raportowania oraz trzecią wersję Wytycznych Global Reporting Initiative (G3 GRI). Grupa LOTOS deklaruje, w ramach trójstopniowego systemu Poziomów Aplikacji, osiągnięcie Poziomu A⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Poszczególne Poziomy Aplikacji zostały oznaczone literami od C (poziom najniższy), przez C+ (gdzie „+” oznacza zewnętrzną weryfikację raportu przez niezależny organ poświadczający) B, B+, A do A+. Kryteria raportowania przyporządkowane do każdego Poziomu stanowią miarę stopnia aplikacji Wytycznych oraz uwzględnienia Ramowych Zasad Raportowania GRI.

Poziom Aplikacji GRI	C	C+	B	B+	A	A+
Własna deklaracja					✓	

Sprawozdanie Grupy Kapitałowej LOTOS odnosi się do działalności organizacji w roku obrotowym 2009. Tam, gdzie było to istotne, informacje odnoszą się również do wydarzeń ważnych dla przedsiębiorstwa, które miały miejsce w czasie bezpośrednio poprzedzającym publikację Sprawozdania, tj. w pierwszym kwartale 2010 r.

Obecne Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe jest trzecią publikacją koncernu prezentującą pozafinansowe aspekty działalności. Jednocześnie jest pierwszą stanowiącą integralną część Raportu Rocznej Grupy LOTOS. Dotychczas raporty z dziedziny zrównoważonego rozwoju były przez Spółkę publikowane jako wydawnictwa niezależne od raportów rocznych.

W czerwcu 2008 r. wydany został pierwszy Raport społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS. Prezentował on informacje z lat 2006-2007. Drugi ukazał się w połowie 2009 r. i odnosił się do wyników osiągniętych w roku obrotowym 2008. W 2007 r. ukazał się Raport środowiskowy Grupy LOTOS za 2006 r. Począwszy od Raportu społecznej odpowiedzialności wydanego w 2008 r., tematyka ochrony środowiska stanowi część raportu społecznego koncernu. Raporty dostępne są zainteresowanym w dedykowanym serwisie internetowym Grupy LOTOS www.csr.lotos.pl.

Decyzją Zarządu Grupy LOTOS organizacja przyjęła roczny cykl sprawozdawania postępów we wdrażaniu strategii społecznej odpowiedzialności. Kolejne raporty mają za zadanie odzwierciedlać sytuację koncernu w poszczególnych latach. Począwszy od obecnego wydania Spółka zamierza publikować zintegrowane raporty, zawierające skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe.

Za koordynację procesu społecznego raportowania w Grupie Kapitałowej LOTOS odpowiada Biuro Komunikacji i CSR. Wszystkim zainteresowanym udostępniony jest adres e-mail: csr@grupalotos.pl. Szczegółowe informacje kontaktowe zamieszczone są w dziale Informacje dodatkowe w niniejszym Raporcie.

Zakres i zasięg raportu

W procesie definiowania zawartości Skonsolidowanego sprawozdania pozafinansowego oraz pozostałych rozdziałów Raportu Rocznej prezentujących pozafinansowe wyniki działalności kierowano się Ramowymi Zasadami Raportowania GRI. Dobór zarówno pozafinansowych wskaźników mierzalnych, jak i aspektów opisowych zawartych w Raporcie miał miejsce w oparciu o zasadę istotności. Przez istotność Grupa LOTOS rozumie znaczenie i wagę danego czynnika nie tylko dla funkcjonowania koncernu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ale i dla zewnętrznych interesariuszy oczekujących lub poszukujących wiarygodnych, porównywalnych, rzetelnych danych i informacji mających wpływ na dokonywane przez nich wybory, czy podejmowane decyzje.

W niniejszym Sprawozdaniu wykorzystano wszystkie podstawowe wskaźniki wyników dotyczących poszczególnych aspektów działalności: ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz większość przewidzianych Wytycznymi GRI wskaźników dodatkowych. Z uwagi na brak wyodrębnionego w okresie sporządzania Sprawozdania odpowiedniego Suplementu Sektorowego, nie zostały wykorzystane wskaźniki dedykowane dla branży, w jakiej działa koncern, poza tymi jakie przewidziano w zestawie podstawowym. Do kalkulacji prezentowanych w Sprawozdaniu danych finansowych przyjęto metody tożsame z zastosowanymi w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej LOTOS za 2009 r., tj. zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2009 r.

W przeważającej liczbie obszarów problemowych przedstawione w Sprawozdaniu informacje odnoszą się do podmiotu dominującego, czyli Grupy LOTOS. Določono jednak wszelkiej staranności w celu uwzględnienia tam, gdzie było to obecnie możliwe, również skonsolidowanych danych odnoszących się do Grupy Kapitałowej LOTOS. W obszarach kluczowych dla odpowiedzialności produktowej zaprezentowano dane odnoszące się do spółek handlowych Grupy Kapitałowej. W każdym przypadku zastosowano w Sprawozdaniu stosowne rozróżnienie poprzez dodanie informacji wskazującej konkretny podmiot zależny Grupy Kapitałowej. Zasięg i zakres sprawozdawania są sukcesywnie rozszerzane, szczególnie poprzez zwiększenie liczby wskaźników ekonomicznych, środowiskowych i społecznych spółek handlowych Grupy Kapitałowej. Czyli podmiotów, które poprzez swoich klientów indywidualnych i instytucjonalnych, kontrahentów i partnerów oraz skalę działalności odgrywają najbardziej istotną rolę w kształtowaniu łańcucha wartości.

W minionym okresie sprawozdawczym nie zaszły zmiany czy inne istotne okoliczności w odniesieniu do podmiotów zależnych Grupy Kapitałowej, które miałyby wpływ na całościową ocenę organizacji w poszczególnych aspektach lub w porównaniu z innymi krajowymi podmiotami branży. Nie wprowadzono również w niniejszym Sprawozdaniu korekt informacji przedstawionych w poprzedniej publikacji prezentującej wyniki 2008 r.

Zakres obecnego Sprawozdania został rozszerzony względem Raportu społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS 2008 w dwóch aspektach:

1. zgodnie z deklaracją poczynioną w poprzednim okresie sprawozdawczym wzbogacono liczbę wskaźników wynikowych obrazujących dokonania poszczególnych spółek handlowych Grupy Kapitałowej, rozszerzając jednocześnie liczbę raportujących podmiotów z 4 do 5;

Wskaźniki GRI raportowane przez spółki handlowe: LOTOS Asphalt, LOTOS Kolej, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa i LOTOS Parafiny w odniesieniu do działalności prowadzonej w latach 2008-2009

2008 r.		2009 r.	
Aspekt	Wskaźnik	Aspekt	Wskaźnik
Produkty i usługi	EN26, EN27	Produkty i usługi	EN26, EN27
Transport	EN29	Transport	EN29
Zdrowie i bezpieczeństwo konsumenta	PR1	Zdrowie i bezpieczeństwo konsumenta	PR1
Oznakowanie produktów i usług	PR3, PR5	Oznakowanie produktów i usług	PR3, PR5
Komunikacja marketingowa	PR7, PR8	Komunikacja marketingowa	PR7, PR8
Prywatność klienta	PR8	Prywatność klienta	PR8
Zgodność z prawem	PR9	Zgodność z prawem	PR2, PR4, PR9
-	-	Bioróżnorodność	EN11
-	-	Pośredni wpływ ekonomiczny	EC9
-	-	Pozycja rynkowa	EC5, EC6, EC7

2. do opisu działalności Grupy LOTOS włączono informacje dotyczące wskaźnika EC9 odnoszącego się do skali pośredniego wpływu ekonomicznego przedsiębiorstwa. Podstawą do zaprezentowania wyników w tym zakresie stały się przeprowadzone przez Spółkę analizy dotyczące pośrednich efektów kluczowego dla koncernu projektu inwestycyjnego Program 10+.

W toku prac nad Raportem Rocznym 2009 uwzględniono 74 wskaźniki sprawozdawcze GRI.

Weryfikacja

Wszelkie dane przedstawione w Sprawozdaniu zgrupowane zostały w sposób rzetelny i odpowiedzialny, poświadczony za zgodność ze stanem faktycznym przez członków najwyższego kierownictwa Grupy LOTOS oraz wybranych spółek zależnych Grupy Kapitałowej nadzorujących poszczególne raportowane obszary działalności. Dane finansowe zgodne są z informacjami prezentowanymi w Skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych odnoszących się do poszczególnych okresów.

Niniejsze Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe nie zostało poddane zewnętrznej weryfikacji przez niezależny organ poświadczający. Podkreślić jednak należy, że większość danych finansowych odnoszących się do ostatniego roku obrotowego, będących przedmiotem obecnego sprawozdania, była oceniana przez biegłych rewidentów firmy Deloitte, badających Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS.

W Grupie LOTOS jest wdrożony Zintegrowany System Zarządzania (ZSZ) oparty o wymagania norm: PN-EN ISO 9001:2001 System zarządzania jakością, PN-EN ISO 14001:2005 System zarządzania środowiskowego, PN-N-18001:2004 System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. W czerwcu 2007 r. Spółka przeszła pomyślnie audit recertyfikujący ZSZ (odnawiający), tj. audit, którego celem jest ocena zgodności systemu zarządzania z wymaganiami norm. Audit recertyfikujący wykonywany jest co trzy lata. Zarówno audit recertyfikujący, jak i audit nadzoru (przeprowadzany w Spółce corocznie) dokonywany jest przez zewnętrzną, niezależną jednostkę certyfikującą. Zgodnie z wdrożonymi procedurami ZSZ w Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzi się planowane audyty wewnętrzne, mające na celu zweryfikowanie tego, czy ZSZ jest skutecznie wdrożony i utrzymywany oraz czy odpowiada zaplanowanym działaniom i wymaganiom norm. Cyklicznymi auditami objęte są zatem poszczególne aspekty działalności w zakresie ochrony środowiska, dbałości o bezpieczeństwo i higienę pracy oraz przestrzegania standardów jakości, prezentowane w niniejszym Sprawozdaniu.

Ponadto Grupa LOTOS, zgodnie z przyjętymi zasadami przejrzystości w komunikacji z interesariuszami, cyklicznie poddaje zewnętrznej ocenie swoje zaangażowanie w działania z dziedziny społecznej odpowiedzialności poprzez uczestnictwo w profesjonalnych badaniach porównujących dokonania firm działających na rzecz rozwijania idei CSR. Do najważniejszych działań zrealizowanych w tym obszarze w 2009 r. należy zaliczyć udział Spółki w:

1. Rankingu Odpowiedzialnych Firm 2009, którego organizatorami byli: Centrum Etyki Biznesu Akademii im. L. Koźmińskiego oraz Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Wyniki oraz osiągnięcia wykazane przez Grupę LOTOS, stanowiące podstawę oceny, zostały poddane weryfikacji przez audytorów firmy PricewaterhouseCoopers - partnera rankingu;
2. RESPECT Ratingu, który został przygotowany, jako podstawa wyłonienia uczestników giełdowego indeksu zrównoważonego rozwoju - RESPECT Index, dzięki współpracy miesięcznika „Forbes”, Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz ekspertów Kulczyk Investments. Realizowane przez Grupę LOTOS działania z zakresu społecznej odpowiedzialności zostały poddane – w toku opracowywania wyników Ratingu - weryfikacji przez firmę Deloitte.

W obu przytoczonych przypadkach audytorzy dokonywali weryfikacji przekazanych przez Spółkę informacji nie tylko na podstawie rozmów z jej przedstawicielami, ale przede wszystkim w oparciu o przedstawioną dokumentację.

Ekonomiczne aspekty działalności

Wyniki ekonomiczne

NR GRI	OBSZAR
EC 1	Bezpośrednia wartość ekonomiczna uzyskana i rozdysponowana z uwzględnieniem przychodów, kosztów operacyjnych, wynagrodzenia pracowników, dotacji i innych inwestycji na rzecz społeczności, niepodzielonych zysków oraz wpłat dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych

Grupa LOTOS	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
	tys. zł				
Przychody netto	8.547.293	11.630.382	11.867.884	14.900.794	12.711.611
Koszty operacyjne	7.549.452	10.712.102	10.851.429	14.867.282	12.116.519
Wynagrodzenia pracownicze i inne świadczenia	77.859	82.771	94.724	115.587	131.585
Płatności skierowane do dawców kapitału	29.553	3.093	65.680	61.497	127.114
Płatności skierowane do sektora publicznego	4.135.495	5.249.087	6.730.682	7.108.738	8.557.314
Inwestycje społeczne	939	1.876	1.121	651	793

30 czerwca 2008 r. Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS podjęło uchwałę w sprawie podziału wyniku za 2007 r. Zgodnie z treścią uchwały część zysku netto Spółki w kwocie 2.500 tys. zł przekazano na fundusz celowy Spółki przeznaczony na finansowanie przez Grupę LOTOS przedsięwzięć społecznych.

Grupa Kapitałowa LOTOS	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
	tys. zł				
Przychody netto	9.707.829	12.834.708	13.143.463	16.309.960	14.344.851
Koszty operacyjne	8.053.554	10.978.033	11.346.692	15.287.258	12.750.542
Wynagrodzenia pracownicze i inne świadczenia	320.502	359.998	388.418	422.506	462.948
Płatności skierowane do dawców kapitału	47.783	32.845	96.768	99.729	176.338
Płatności skierowane do sektora publicznego	4.720.673	5.968.567	7.194.536	7.519.904	8.951.791
Inwestycje społeczne	1.644	2.352	1.362	898	839

NR GRI	OBSZAR
EC 3	Pokrycie zobowiązań organizacji związanych z planami emerytalnymi i świadczeniami

W związku z zobowiązaniami pracodawcy wynikającymi z Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy Grupa LOTOS tworzy rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe i nagrody jubileuszowe.

Grupa LOTOS	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
tys. zł					
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalno-rentowe:					
- długoterminowe	14.288	15.150	19.072	27.612	28.820
- krótkoterminowe	2.193	2.189	2.753	3.666	4.348
Razem rezerwy	16.481	17.339	21.825	31.278	33.168
Dokonane wpłaty z tytułu ubezpieczenia pracowników Grupy LOTOS z funduszem inwestycyjnym (III filar)	897	1.453	2.496	3.105	3.439
tys. zł					
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalno-rentowe:					
- długoterminowe	49.771	54.232	60.295	82.587	87.961
- krótkoterminowe	12.751	7.472	8.888	9.505	10.733
Razem rezerwy	62.522	61.704	69.183	92.092	98.694
Dokonane wpłaty z tytułu ubezpieczenia pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS z funduszem inwestycyjnym (III filar)	3.024	4.524	7.068	8.720	10.195

NR GRI	OBSZAR
EC 4	Istotne wsparcie finansowe uzyskane od państwa

Grupa LOTOS	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
tys. zł					
Dotacje otrzymane	13.144	3.416	2.808	-	5.908
Dotacje rozliczone	-	-	-	-	-
Wartość dotacji na koniec roku	13.144	16.560	19.368	19.368	25.276
tys. zł					
Dotacje otrzymane	13.144	3.486	4.322	19	5.908
Dotacje rozliczone	732	634	601	663	744
Wartość dotacji na koniec roku	17.967	20.819	24.540	23.896	40.343

LOTOS Asphalt prowadzi działalność na terenie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN na podstawie Zezwolenia Nr 158/ARP S.A./2008 z 23 stycznia 2008 r. Zezwolenie zostało udzielone do 15 listopada 2017 r. W ramach obowiązujących przepisów LOTOS Asphalt jest zwolniona z podatku dochodowego od osób prawnych w odniesieniu do działalności objętej zezwoleniem. LOTOS Asphalt dokonuje obliczenia podstawy opodatkowania zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych z 15 lutego 1992 r. Dla celów kalkulacji podstawy opodatkowania, dochodu zwolnionego oraz dochodu do opodatkowania LOTOS Asphalt dokonuje podziału przychodów oraz kosztów na działalność strefową i poza strefową. Zwolnienie dochodu od opodatkowania dokonywane jest na podstawie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych z 20 października 1994 r. oraz Zezwolenia Nr 158/ARP S.A./2008 z 23 stycznia 2008 r.

Obecność na rynku

NR GRI	OBSZAR
---------------	---------------

EC 5	Relacja standardowego wynagrodzenia na poziomie podstawowym do minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w głównych lokalizacjach dla działalności firmy
-------------	---

Wysokość minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w Polsce w 2009 r. (w zł)	1.276					
	Grupa LOTOS	LOTOS Asphalt	LOTOS Kolej	LOTOS Oil	LOTOS Paliwa	LOTOS Parafiny
Wysokość wynagrodzenia (zasadniczego) na najniższym poziomie zaszerzgowania (w zł)	2.189	2.150	2.373	2.155	2.500	1.400
Relacja najniższego wynagrodzenia podstawowego do minimalnego wynagrodzenia za pracę w kraju (w %)	172	168	186	169	196	110

NR GRI	OBSZAR
EC 6	Polityka, praktyki oraz udział wydatków na rzecz lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach organizacji

Grupie Kapitałowej LOTOS zależy na gospodarczym rozwoju wszystkich obszarów, na terenie których podmioty wchodzące w jej skład prowadzą działalność. Firma prowadzi działalność zgodnie z zasadami odpowiedzialności biznesowej i zrównoważonego rozwoju.

W Grupie Kapitałowej obowiązują ściśle procedury zamówień. Spółki preferują zakupy od lokalnych dostawców pod warunkiem, że oferowana przez nich cena i jakość oraz posiadane certyfikaty są porównywalne z ofertami innych potencjalnych dostawców. Czynnikiem wpływającym na wybór dostawcy, poza jego lokalizacją terytorialną, w zależności od rodzaju usługi/zakupu, będącego przedmiotem postępowania wyboru kontrahenta, są m.in.:

- konkurencyjna cena,
- kompletność oferty,
- jakość oferty,
- referencje oraz doświadczenie oferenta i jego zespołu w realizacji projektów podobnych do przedmiotu zapytania ofertowego,
- posiadane certyfikaty,
- okres trwania gwarancji,
- termin realizacji dostawy od momentu złożenia zamówienia,
- warunki płatności,
- estetyka (atrakcyjność wizualna), jakość wykonania, różnorodność i funkcjonalność sprzedawanych towarów,
- atrakcyjność projektów i funkcjonalność rozwiązań.

Grupa LOTOS: 80% kontrahentów to lokalni dostawcy w głównych lokalizacjach dla działalności firmy, tzn. z Gdańska, z Warszawy i Krakowa. Około 60% umów zawieranych jest z kontrahentami, którzy prowadzą działalność gospodarczą na terenie województwa pomorskiego.

LOTOS Asphalt: Strategicznym dostawcą surowców do Spółki w jej głównych lokalizacjach (Gdańsk, Jasło, Czechowice) jest Grupa LOTOS. 95% dostawców to polskie firmy, mające swoje oddziały czy magazyny zlokalizowane na terenie całej Polski. Z uwagi na brak głównych surowców do produkcji asfaltów produkowanych przez krajowe firmy, część surowców kupowana jest od polskich pośredników czy przedstawicieli importujących produkty z Europy i innych krajów pozaeuropejskich, posiadających magazyny w Europie lub w Polsce. Te produkty i materiały, które są dostępne na terenie Polski, kupowane są od lokalnych dostawców dostarczających produkty do danego zakładu produkcyjnego, czyli w przypadku Jasła czy Czechowic dostawcy pochodzą z południowej Polski.

LOTOS Kolej: Największe koszty materiałów Spółka ponosi w związku z zaopatrzeniem w części zamienne do taboru. Wszystkie firmy zaopatrujące w te części znajdują się na południu Polski, dlatego jedynie część materiałów eksploatacyjnych może być kupowana w firmach lokalnych, tj. na terenie województwa pomorskiego.

LOTOS Parafiny: Spółka ma zakłady produkcyjne w Czechowicach i Jaśle, stąd pod pojęciem lokalny należy rozumieć dostawców pochodzących z południowej Polski. Ponad 50% kontrahentów stanowią lokalni dostawcy, wyłączając dostawców surowców strategicznych. Około 60% dostaw do Jasła realizowanych jest za pośrednictwem lokalnych firm transportowych.

LOTOS Oil: Spółka stara się stosować taką politykę doboru dostawców, aby w każdej kategorii zakupowej mieć przynajmniej dwa źródła dostaw. W przypadku monopolu dostawcy, Spółka stara się taki monopol okresowo weryfikować. Bieżąca polityka zakupowa polega na penetracji rynków lokalnych w celu zlokalizowania dostawców. W przypadku znalezienia rzetelnego i perspektywicznego dostawcy, Spółka zaprasza go do procesu przetargowego. Są również pewne kategorie zakupów, zwłaszcza niskocennych, gdzie tylko lokalni dostawcy są w stanie sprostać wymaganiom Spółki co do cen i terminów dostaw - i tacy dostawcy są w tym przypadku zapraszani do procesu przetargowego w przeważającej liczbie. Przyjęto, iż lokalny dostawca, to dostawca wystawiający faktury w województwie, w którym mieści się dany oddział produkcyjny oraz centrum dystrybucyjne Spółki. Główne lokalizacje to Gdańsk, Czechowice, Jasło i Piotrków Trybunalski.

NR GRI	OBSZAR
EC 7	Procedury w zakresie zatrudniania pracowników z rynku lokalnego oraz procent wyższego kierownictwa pozyskanego z rynku lokalnego w głównych lokalizacjach organizacji

Grupa Kapitałowa LOTOS zatrudnia wyższą kadrę menadżerską zgodnie z profilem i wymaganiami stanowiska. Są to osoby spełniające w najwyższym stopniu stawiane wymagania. Polityka kadrowa nie przyznaje specjalnych preferencji osobom pochodzącym z lokalnego rynku pracy. Bardzo często wyższe stanowiska w firmie obejmują pracownicy z awansu wewnętrznego.

Grupa LOTOS: Proporcja zatrudnienia wyższej kadry pochodzącej z lokalnej społeczności w głównych lokalizacjach działalności Spółki kształtuje się następująco: 83% w Gdańsku, 100% w Warszawie oraz 0% w Krakowie, gdzie Grupa LOTOS nie zatrudnia pracowników reprezentujących wyższe kierownictwo.

LOTOS Asfalt: Proporcja zatrudnienia kadry kierowniczej w stosunku do zatrudnionych z lokalnej społeczności w głównych lokalizacjach firmy kształtuje się następująco: 100% w Czechowicach, 71% w Jaśle, 79% w Gdańsku.

LOTOS Kolej: W składzie wyższej kadry zarządzającej firmy 100% zatrudnionych rekrutuje się z lokalnej społeczności, tj. z województwa pomorskiego.

LOTOS Oil: W głównych lokalizacjach prowadzenia działalności gospodarczej, tj. w Gdańsku, Czechowicach, Jaśle, Piotrkowie Trybunalskim, wskaźnik zatrudnienia wyższej kadry kierowniczej pochodzącej z lokalnej społeczności w każdej z nich wynosi 100%.

LOTOS Parafiny: Proporcja zatrudnienia kadry kierowniczej w stosunku do zatrudnionych z lokalnej społeczności w głównych lokalizacjach firmy kształtuje się następująco: w Czechowicach 86,7%, w Jaśle 87,5%.

Pośredni wpływ finansowy

NR GRI	OBSZAR
EC 8	Rozwój i wpływ inwestycji i usług infrastrukturalnych na skutek zaangażowania komercyjnego, niematerialnego i pro publico bono firmy

Grupa LOTOS w 2009 r. wsparła finansowo w formie darowizn inwestycje służące społeczeństwu. Łączna kwota zaangażowania wyniosła 277 tys. zł Nie są to inwestycje poczynione w celu rozwijania działalności biznesowej, ale stanowią wymiar zaangażowania Spółki na rzecz lokalnych społeczności i lokalnej gospodarki.

Wsparcie realizacji wskazanych inwestycji ma na celu:

- w przypadku inwestycji w instytucje oświatowe: poprawę warunków lokalowych dzieci i młodzieży oraz jakości realizowanego procesu edukacji,
- w przypadku inwestycji w medycynę, na rzecz osób niepełnosprawnych: podniesienie poziomu jakości i skuteczności leczenia pacjentów,
- w przypadku inwestycji w bezpieczeństwo: poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Podmiot	Miasto	Województwo	Zakres
Rok 2009			
Fundacja Na Rzecz Rozwoju Chirurgii VIRIBUS UNITIS	Gdynia	Pomorskie	Zakup sprzętu medycznego – aparatu ultrasonograficznego Pro Focus 2202 dla Oddziału Chirurgii Onkologicznej Szpitala Miejskiego im. PCK
Szpital Specjalistyczny	Jasło	Podkarpackie	Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego – noża harmonicznego wraz z oprzyrządowaniem
Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o.	Kartuzy	Pomorskie	Zakup sprzętu medycznego – 4 kardiomonitörów
Gmina Miasta Gdańska – Zarząd Dróg i Zieleni	Gdańsk	Pomorskie	Dofinansowanie naprawy nawierzchni ul. Gdańskiego Kolejarza w Gdańsku Rudnikach
Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego i Chemicznego	Gdańsk	Pomorskie	Zakup wyposażenia pracowni chemicznej – suszarki laboratoryjnej z obiegiem powietrza oraz łaźni wodno-parowej
Wydział Wiertnictwa, Nafty i Gazu Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica	Kraków	Małopolskie	Zakup sprzętu dydaktycznego – wiskozymetru kulowego Hopplera oraz drukarki
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Jasło	Podkarpackie	Zakup 100 krzesłek dla niepełnosprawnych uczniów
Hospicjum im. Ks. E. Dutkiewicza	Gdańsk	Pomorskie	Zakup 4 specjalistycznych łóżek

Spoleczne aspekty działalności

Praktyki w stosunkach pracy i godna praca

Zatrudnienie

NR GRI	OBSZAR
LA 1	Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia, rodzaju umowy o pracę i regionu

Wielkość zatrudnienia	31.12.2005 r.		31.12.2006 r.		31.12.2007 r.		31.12.2008 r.		31.12.2009 r.	
	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%
Grupa LOTOS	823	-	945	15	1.098	16	1.246	13	1.305	5
Grupa Kapitałowa LOTOS	5.435	-	5.624	3	4.764	-15	4.878	2	4.949	1

Wielkość zatrudnienia według rodzaju zatrudnienia i regionu.

Wyszczególnienie	31.12.2009 r.
- na czas nieokreślony	
Gdańsk	907
Czechowice	29
Jasło	15
Kraków	3
Piotrków Trybunalski	9
Poznań	4
Rypin	9
Warszawa	15
Razem:	991
- na czas określony lub tymczasowy	
Gdańsk	303
Czechowice	0
Jasło	2
Kraków	0
Piotrków Trybunalski	0
Poznań	1
Rypin	2
Warszawa	6
Razem:	314

Wyszczególnienie	31.12.2009 r.
- pełnozatrudnieni	
Gdańsk	1.206
Czechowice	29
Jasło	16
Kraków	3
Piotrków Trybunalski	9
Poznań	5
Rypin	11
Warszawa	20
Razem:	1.299
- niepełnozatrudnieni	
Gdańsk	4
Czechowice	0
Jasło	1
Kraków	0
Piotrków Trybunalski	0
Poznań	0
Rypin	0
Warszawa	1
Razem:	6

NR GRI	OBSZAR
LA 2	Łączna liczba odejść i wskaźnik rotacji pracowników w podziale na grupy wiekowe, płeć i region

Skala rotacji (fluktuacji) pracowników w Grupie LOTOS wynosiła w 2009 r. 13,13%.

NR GRI	OBSZAR
LA 3	Świadczenia dodatkowe gwarantowane pełnoetatowym pracownikom, które nie są zapewniane pracownikom czasowym i pracującym w niepełnym wymiarze godzin, według głównych jednostek organizacyjnych

Grupa LOTOS zapewnia wszystkim pracownikom, tj. zatrudnionym na czas nieokreślony (stałym), na czas określony (tymczasowym), w pełnym wymiarze czasu pracy (pełnoetatowym) i niepełnym wymiarze czasu pracy (niepełnoetatowym) możliwość korzystania z pakietu tych samych świadczeń socjalnych zagwarantowanych w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy i Regulaminie korzystania z Funduszu Świadczeń Socjalnych. Spółka zapewnia ubezpieczenie na życie z funduszem inwestycyjnym, dodatkową opiekę medyczną niepublicznego zakładu zdrowia, urlop wychowawczy przysługujący matce lub ojcu dziecka, pomoc socjalną w postaci pożyczek, zapomóg, dofinansowania wypoczynku pracowników i ich dzieci.

Relacje w stosunkach pracy i zarządzania

NR GRI	OBSZAR
LA 4	Odsetek pracowników, których obejmuje układ zbiorowy pracy

Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy obejmuje 96,4% pracowników Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
LA 5	Minimalne okresy wypowiedzenia związane z istotnymi zmianami działalności, z uwzględnieniem czy są one określone w układzie zbiorowym pracy

Minimalny okres wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, zgodnie z przepisami prawa pracy jest uzależniony od okresu zatrudnienia u pracodawcy i wynosi

2 tygodnie – jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy i 3 dni w przypadku, jeśli jest zatrudniony na tzw. zastępstwo.

Bezpieczeństwo i higiena pracy

NR GRI	OBSZAR
LA 6	Odsetek całkowitej liczby zatrudnionych, reprezentowanych w oficjalnych komitetach o wspólnej reprezentacji kierowniczej/pracowniczej ds. zdrowia i bezpieczeństwa pracy, które umożliwiają monitorowanie i doradzanie w pracowniczych programach ochrony zdrowia i bezpieczeństwa

Zgodnie z przepisami prawa pracy w Grupie LOTOS powołana została Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy (Komisja BHP). W jej skład wchodzi:

- pełnomocnik ds. związków zawodowych,
- służba bhp,
- lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami,
- Zakładowy Społeczny Inspektor Pracy,
- przedstawiciele związków zawodowych.

NR GRI	OBSZAR
LA 7	Skala szkód, chorób, utraconych dni roboczych, dni nieobecności w pracy i łączna liczba ofiar śmiertelnych powiązanych z wykonywaną pracą w regionie

Główne rodzaje obrażeń to uszkodzenia kończyn - skręcenia, stłuczenia, złamania. W 2009 r. nie było żadnych wypadków ciężkich i śmiertelnych.

W 2009 r. w Grupie LOTOS odnotowano wyższą wartość wskaźnika LTIF w stosunku do lat ubiegłych. Przyczyną takiej sytuacji była zwiększona świadomość pracowników dotycząca obszaru bezpieczeństwa pracy wynikająca m.in. z organizowanych na dużą skalę działań na rzecz podnoszenia świadomości, wzrostu zaangażowania i budowania kultury bezpieczeństwa pracy. Pracownicy uczestniczyli w zorganizowanych szkoleniach i pogadankach na temat bezpieczeństwa w miejscu pracy, udostępniono w tym celu również inne kanały komunikacyjne. Podejmowanie m.in. wspomnianych działań przynosi oczekiwany rezultat i skutkuje zwiększającym się z dnia na dzień poziomem wiedzy pracowników. Jednocześnie ten zamierzony i planowany proces budowania świadomości i kultury bezpieczeństwa pracy jest procesem wieloletnim i stanowi o kierunku działań do realizacji na najbliższe lata. Niezależnie od wzrostu wskaźnika LTIF w 2009 r., w ciągu ostatnich kilku lat w Grupie LOTOS obserwuje się jego pozytywny spadkowy trend, co świadczy o właściwym kierunku prowadzonych działań na rzecz bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia. Niewątpliwym problemem jest brak ujednolicenia przepisów prawnych pomiędzy Polską a Unią Europejską. Wyrównanie różnic prawnych w obszarze zdarzeń wypadkowych pozwoliłoby na jednolite podejście do ich klasyfikacji oraz prowadzonej sprawozdawczości statystycznej. Tym samym zdecydowanie zredukowałoby ilość rejestrowanych w Grupie LOTOS wypadków przy pracy i sprawdziłby benchmarking w zakresie bezpieczeństwa pomiędzy Grupą Kapitałową LOTOS a innymi zakładami branży chemicznej na świecie.

Grupa LOTOS	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Liczba zatrudnionych	823	945	1.098	1.246	1.305
Wypadki przy pracy	5	7	6	7	13
Absencja powypadkowa (dni kalendarzowe). Naliczanie utraconych dni rozpoczyna się z chwilą uzyskania zwolnienia lekarskiego przez poszkodowanego pracownika	161	177	133	171	537
Choroby zawodowe	brak	brak	brak	brak	brak
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)	5,5	4,5	3,1	2,86	5,6
Wskaźnik wypadkowości LDIR (na 200 tys. przepracowanych godzin)	0,7	0,8	0,6	0,6	1,1
Grupa Kapitałowa LOTOS	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Liczba zatrudnionych	5.435	5.624	4.764	4.878	4.949
Wypadki przy pracy	74	70	50	49	45
Absencja powypadkowa (dni kalendarzowe). Naliczanie utraconych dni rozpoczyna się z chwilą uzyskania zwolnienia lekarskiego przez poszkodowanego pracownika	2.685	2.819	2.008	1.375	1.257
Choroby zawodowe	brak	brak	brak	brak	brak
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)	9,5	6,9	5,6	5,2	4,4

Wskaźnik wypadkowości LDIR
(na 200 tys. przepracowanych
godzin)

1,7

1,4

1,2

0,9

0,9

W Grupie Kapitałowej LOTOS klasyfikuje się wypadki przy pracy zgodnie z polskim prawodawstwem. Dodatkowo rejestruje się i prowadzi statystyki zdarzeń wg skali europejskiej tj. sytuacji niebezpiecznych (w tym stanów niebezpiecznych i zdarzeń potencjalnie wypadkowych), wypadków powodujących niezdolność do pracy powyżej jednego dnia (LTI – Lost Time Injury), na podstawie których wyliczany jest wskaźnik LTIF (Lost Time Injury Frequency), przypadków udzielenia pierwszej pomocy przedlekarskiej (First Aid) oraz wypadków tzw. „drogowych” (Road Accidents).

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Kodeksie Praktyki Międzynarodowej Organizacji Pracy „Rejestracja i zgłaszanie wypadków przy pracy i chorób zawodowych” podmioty Grupy Kapitałowej:

- posiadają ustalony jednolity tryb postępowania w przypadku zaistnienia na terenie firmy wypadku przy pracy,
- przeprowadzają analizę przyczyn i skutków powstałych wypadków przy pracy,
- wyciągają wnioski i przeprowadzają odpowiednie działania korygujące i zapobiegawcze, mające na celu eliminację możliwości wystąpienia podobnych zdarzeń w przyszłości,
- dokumentują powstałe wypadki przy pracy oraz inne niebezpieczne sytuacje,
- dokonują identyfikacji i analizują sytuacje niebezpieczne, w wyniku czego podejmują odpowiednie działania proaktywne i reaktywne zapobiegające wystąpieniu podobnych sytuacji w przyszłości.

NR GRI	OBSZAR
LA 8	Edukacja, szkolenia, doradztwo, programy prewencyjne i kontroli ryzyka dostępne w celu wsparcia siły roboczej, ich rodzin lub członków społeczności na skutek zaistnienia poważnych chorób

Realizowane działania o charakterze obowiązkowym, wynikające z przepisów prawa dotyczącego szeroko pojętego bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa procesowo-technicznego, zostały zaprezentowane w [internetowym portalu Grupy LOTOS](#).

NR GRI	OBSZAR
LA 9	Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględnione w formalnych porozumieniach ze związkami zawodowymi

Ochrona zdrowia i bezpieczeństwa w procesie pracy w systemie obowiązującego prawa nie pozostawia znaczącego marginesu na porozumienia z reprezentacją załogi. Dzieje się tak, ponieważ zasadą jest ponoszenie pełnej odpowiedzialności przez pracodawcę za całość problematyki BHP. Istotą zaś wszystkich porozumień jest przekazanie pewnych kompetencji i związanej z nimi odpowiedzialności, co w omawianym zakresie jest niemożliwe.

Pole dla partycypacji stwarza tu instytucja konsultacji z zakresu BHP. Przepisy prawa ją ustanawiające wymagają, aby pracodawca poddawał pod dyskusję z pracownikami wszelkie sprawy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy. W Grupie LOTOS procedury konsultacyjne realizowane są w ramach Komisji BHP, która jest gremium stworzonym z przedstawicieli pracowników i pracodawcy i, zgodnie z przepisami, jej spotkania powinny się odbywać co najmniej raz na kwartał. Wykonując założony cel konsultacji, w Grupie LOTOS spotkania konsultacyjne odbywają się zdecydowanie częściej i następują nie tylko z inicjatywy pracodawcy, ale również na wniosek przedstawicieli załogi. Upowszechnienie konsultacji i faktyczne rozszerzenie ich zakresu poprzez przekazanie inicjatywy do ich podejmowania także przedstawicielom załogi przyniosło taki skutek, że Komisja BHP przekazuje kierownictwu odpowiednio uzasadnione postulaty dotyczące poprawy bezpieczeństwa, w szczególności komfortu pracy. Wynikiem tego jest to, że pracodawca realizując swój podstawowy obowiązek dbałości o bezpieczeństwo pracy, może uwzględnić w nim także te postulaty, które powstały jako wynik szerokiej dyskusji z pracownikami, czym wykracza się poza zakres minimum oznaczony normami prawa.

Jako przykład aktywności w tym przedmiocie można wskazać wypracowaną wspólnie przez Biuro Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia oraz Komisję BHP praktykę testowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego w celu uzyskania przed podjęciem decyzji o ewentualnym zakupie możliwie szerokiej opinii załogi, która będzie w przyszłości z testowanego sprzętu korzystać. Również praktyką wynikającą z opisanej współpracy są okresowe spotkania z producentami sprzętu i wyposażenia wykorzystywanego w procesie pracy, a wpływającego na bezpieczeństwo pracy, aby obok najlepszego wypełnienia obowiązków pracodawcy uzyskać efekt w postaci podniesienia komfortu pracy. Dla nadania opisanym zwyczajom treści formalnej, Komisja BHP zwróciła się do kierownictwa Spółki z wnioskiem o ujęcie sprawdzonych już rozwiązań w formę zarządzenia pracodawcy. Dowodem skuteczności opisanych działań i przyjętego kierunku jest to, że działający w Grupie LOTOS Zakładowy Społeczny Inspektor Pracy od ponad roku nie wykorzystwał przewidzianych w prawie władczych metod wpływania na stan BHP, ponieważ praktyka współpracy w tym zakresie umożliwia odpowiednio wczesne eliminowanie problemów.

Szkolenia i edukacja

NR GRI	OBSZAR
LA 10	Średnia liczba godzin w ramach szkoleń przypadających na jednego pracownika według rodzaju zatrudnienia w systemie rocznym

Kategoria zatrudnienia

2005 r.

2006 r.

2007 r.

2008 r.

2009 r.

Kierownictwo wyższego szczebla	20,1	51,6	41,5	45,8	35,2
Kierownictwo niższego szczebla	21,5	60,6	38,3	44,7	51,9
Administracja	11,0	24,8	35,9	33,1	38,7
Produkcja	11,3	13,4	13,8	10,2	10,3

NR GRI	OBSZAR
LA 11	Programy rozwoju umiejętności menadżerskich i kształcenia ustawicznego, które wspierają ciągłość zatrudnienia pracowników oraz ułatwiają przejście na emeryturę

Wszyscy pracownicy Grupy LOTOS, niezależnie od wieku oraz czasu przejścia na emeryturę, mają możliwość uczestniczenia w zdobywaniu, poszerzaniu wiedzy, uprawnień zawodowych oraz umiejętności ogólnorozwojowych w formie szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych. Aktywizacja umiejętności gwarantowana jest przez zapewnienie dofinansowania nauki, jak również w postaci udzielenia urlopów szkoleniowych.

Ponadto pracownicy Spółki mają możliwość wcześniejszego zadeklarowania przejścia na emeryturę. Pracownicy, którzy w okresie dwóch lat przed dniem nabycia uprawnień emerytalnych zdecydują się na zmianę umowy o pracę z czasu nieokreślonego na czas określony, mają zapewniony jednorazowy wzrost o 8,5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, wypłacanego na podstawie zmienionej umowy o pracę.

Pracownikom, w związku z przejściem na emeryturę, przysługuje jednorazowa odprawa pieniężna, której wysokość uzależniona jest od okresu przepracowanego przez pracownika. Odprawa pieniężna może mieć wartość od jednomiesięcznego wynagrodzenia przy stażu pracy do 15 lat do 500% podstawy wymiaru po przepracowaniu 35 lat.

NR GRI	OBSZAR
LA 12	Odsetek pracowników podlegających regularnym ocenom jakości pracy i przeglądom rozwoju kariery zawodowej

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Pracownicy podlegający regularnej ocenie efektywności i ścieżki kariery (w %)	85	69	86	79	(*)

(*) Ocena pracowników za 2009 r. obędzie się w III kw. 2010 r.

Zgodnie z procedurą „Okresowa ocena pracowników Grupy LOTOS S.A.” ocenie podlegają wszyscy pracownicy zatrudnieni w koncernie na umowy o pracę (z wyjątkiem Zarządu), którzy w terminie przeprowadzenia oceny okresowej mają co najmniej 6-miesięczny staż w danej komórce organizacyjnej. Bezpośredni przełożony – oceniający pracownika, musi również posiadać w terminie przeprowadzenia oceny co najmniej 6-miesięczny staż pracy na danym stanowisku. W związku z tym, w zależności od intensywności zmian organizacyjnych i liczby osób nowo zatrudnianych, procent osób ocenionych w kolejnych latach ulega zmianie. Uzyskiwany wynik jest zgodny z założeniami.

Zróżnicowanie i równe szanse

NR GRI	OBSZAR
LA 13	Skład organów zarządzających i nadzorczych spółki w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności

Skład organów zarządzających i nadzorczych Grupy LOTOS i podział ze względu na płeć

Wyszczególnienie	31.12.2009 r.	%
mężczyźni		
Zarząd	4	0,31
Kadra wyższego szczebla	25	1,92
Kadra średniego szczebla	49	3,75
Razem:	78	5,98
kobiety		
Zarząd	0	0,00
Kadra wyższego szczebla	8	0,61
Kadra średniego szczebla	14	1,07
Razem:	22	1,69

Skład organów zarządzających i nadzorczych Grupy LOTOS i podział ze względu na wiek

Wyszczególnienie	31.12.2009 r.	%
do 30 lat		
Zarząd	0	0,00
Kadra wyższego szczebla	0	0,00
Kadra średniego szczebla	5	0,38
Razem:	5	0,38
30 – 50 lat		
Zarząd	1	0,08
Kadra wyższego szczebla	21	1,61
Kadra średniego szczebla	40	3,07
Razem:	62	4,75
powyżej 50 lat		
Zarząd	3	0,23
Kadra wyższego szczebla	11	0,84
Kadra średniego szczebla	19	1,46
Razem:	33	2,53

NR GRI	OBSZAR
LA 14	Skala podstawowego wynagrodzenia mężczyzn w stosunku do wynagrodzenia kobiet według kategorii zatrudnienia

Wynagrodzenia zasadnicze według płci w Grupie LOTOS
31.12.2009 r.

Kategoria zatrudnienia	Kobiety		Mężczyźni		Relacja średniego wynagrodzenia zasadniczego kobiet do średniego wynagrodzenia zasadniczego mężczyzn (w %)	Stosunek podstawowego wynagrodzenia mężczyzn do podstawowego wynagrodzenia kobiet (w %)
	liczebność	średnie wynagrodzenie zasadnicze	liczebność	średnie wynagrodzenie zasadnicze		
Zarząd	0	-	4	19.919	-	-
Kierownictwo wyższego szczebla	8	16.375	25	20.490	80	115
Kierownictwo niższego szczebla	40	9.819	89	11.583	85	118
Administracja	355	5.093	249	7.201	71	132
Produkcja	1	3.581	534	6.119	59	78
Razem	404	5.628	901	7.029	80	128

Prawa człowieka

Praktyki dotyczące inwestycji i zamówień

NR GRI	OBSZAR
HR 1	Procent i łączna liczba znaczących umów inwestycyjnych, które zawierają klauzule dotyczące praw człowieka lub które zostały poddane kontroli pod tym kątem

Grupa LOTOS nie stosowała dotychczas w zawieranych umowach klauzul dotyczących praw człowieka. Jednak w związku z potrzebą wypracowania stosownych zapisów dotyczących tej materii, na szczeblu kierowniczym Grupy LOTOS zapadła decyzja o powołaniu Komitetu ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, którego zadaniem będzie m.in. wypracowanie spójnej polityki Spółki w zakresie praw człowieka i ich kontroli, także w aspekcie odpowiednich klauzul w zawieranych przez Grupę LOTOS znaczących umowach inwestycyjnych.

NR GRI	OBSZAR
HR 2	Procent znaczących dostawców i wykonawców, którzy zostali poddani kontroli w zakresie przestrzegania praw człowieka oraz działania podjęte w tej kwestii

Grupa LOTOS nie przeprowadzała dotąd - zarówno w procesie wyłaniania dostawców i wykonawców, jak i współpracy z nimi - kontroli mających na celu weryfikację przestrzegania przez nich praw człowieka.

NR GRI	OBSZAR
HR 3	Łączna liczba godzin szkoleń pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących przestrzegania praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności biznesowej oraz procent przeszkolonych pracowników

Grupa LOTOS przeznaczyła 364 godziny na szkolenie pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących przestrzegania praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności. Przeszkolono łącznie 11% pracowników.

Przeciwdziałanie dyskryminacji

NR GRI	OBSZAR
HR 4	Łączna liczba przypadków dyskryminacji i podjęte działania w tej kwestii

W Grupie LOTOS nie wystąpiły przypadki dyskryminacji ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, religię, poglądy polityczne, pochodzenie narodowe lub społeczne.

Wolność zrzeszania i negocjacji zbiorowych

NR GRI	OBSZAR
HR 5	Działalność zidentyfikowana jako mogąca stanowić ryzyko naruszenia prawa swobody zrzeszania się i negocjacji zbiorowych oraz działania podjęte w celu wspierania możliwości wykonania tych praw

W Grupie LOTOS nie wystąpiły działania, w których prawa do zrzeszania się i rokowań mogły być zagrożone.

Praca dzieci

NR GRI	OBSZAR
HR 6	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wykorzystania pracy dzieci oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków

W Grupie LOTOS nie wystąpiły działania, które uznawane są jako stanowiące znaczne ryzyko zaistnienia przypadków pracy dzieci i młodocianych pracowników narażonych na prace niebezpieczne dla zdrowia i życia.

Praca obowiązkowa i przymusowa

NR GRI	OBSZAR
HR 7	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków

W Grupie LOTOS nie wystąpiły incydenty pracy obowiązkowej i wymuszonej.

Praktyki bezpieczeństwa

NR GRI	OBSZAR
HR 8	Procent pracowników ochrony wyszkolonych zgodnie z polityką bądź procedurami obowiązującymi w organizacji dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością biznesową

Zgodnie z polityką i procedurami dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością, wyszkolonych zostało 91% pracowników ochrony. W przypadku firmy świadczącej usługi ochrony dla Grupy LOTOS podobnymi szkoleniami objęto 88% pracowników.

Odpowiedzialność za produkt

Zdrowie i bezpieczeństwo klienta

NR GRI	OBSZAR
PR 1	Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim procedurom

Procedury obowiązujące w Grupie LOTOS narzucają określenie wpływu wszystkich produktów na zdrowie i bezpieczeństwo. Wszystkie produkty wytwarzane podczas przerobu ropy naftowej podlegają klasyfikacji, a przez to ocenie wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo użytkownika. Działania te są określone w rozporządzeniu REACH (ang. Registration Evaluation Authorisation of Chemicals) - czyli rejestracja, ocena i udzielanie zezwoleń dotyczących substancji chemicznych, które jest inicjatywą unijną, służącą systematyzacji i uporządkowaniu zasad wprowadzania na rynek substancji chemicznych [EC 1907/2006 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 grudnia 2006 r.].

Dane obrazujące poziom wypełniania przez poszczególne spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS zobowiązania do przeprowadzania oceny wpływu produktów na zdrowie i bezpieczeństwo we wszystkich etapach cyklu ich użytkowania znajdują się w [internetowym portalu Grupy LOTOS](#).

NR GRI	OBSZAR
PR 2	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo

W okresie sprawozdawczym w Grupie Kapitałowej LOTOS nie zanotowano przypadków niedostosowania się do regulacji w zakresie wpływu produktów na zdrowie i bezpieczeństwo.

Oznakowanie produktów i usług

NR GRI	OBSZAR
PR 3	Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent znaczących produktów i usług podlegających takim wymogom

Dla wszystkich produktów wytwarzanych w Grupie LOTOS opracowywane są dokumenty zwane Kartami Charakterystyki, które są sporządzane w oparciu o obowiązujące wymagania prawne (rozporządzenie REACH). W dokumentach tych znajdują się informacje na temat wpływu produktu na zdrowie i środowisko, występowania niebezpiecznych składników, kontroli narażenia, postępowania w przypadku pożaru i uwolnienia produktu do środowiska oraz utylizacji odpadów.

Karty Charakterystyk produktów dostępne są w [portal internetowym Grupy LOTOS](#).

Dane obrazujące rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur, zamieszczanych przez poszczególne spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS, znajdują się w [internetowym portalu Grupy LOTOS](#).

Grupa LOTOS

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury	Tak
Pochodzenie składników danego produktu lub usługi	x
Skład, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo	x
Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi	x
Utylizacja produktów i wpływu na środowisko/społeczeństwo	x
Inne: postępowanie w trakcie magazynowania i transportu, właściwości fizykochemiczne, stabilność i reaktywność, postępowanie z odpadami	x

Spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS realizują obowiązek udostępniania informacji o produktach zgodnie z wytycznymi wynikającymi z przepisów prawa oraz obowiązujących wewnętrznych procedur postępowania.

- Ogólne zasady oznakowania opakowań zostały określone w ustawie o towarach paczkowanych. Zgodnie z tą ustawą na opakowaniu powinna być umieszczona nazwa produktu, jego nominalna ilość oraz oznaczenie paczkującego.
- Ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów zobowiązuje producenta do dostarczenia konsumentowi informacji umożliwiającej mu ocenienie zagrożeń związanych z produktem w czasie zwykłego lub możliwego do przewidzenia okresu jego używania, jeżeli takie zagrożenia nie są przy braku odpowiedniego ostrzeżenia natychmiast zauważalne, jak również możliwości przeciwdziałania tym zagrożeniom. Oznaczenie każdego wytworzonego produktu, na podstawie obowiązujących przepisów prawa, właściwym kodem PKWiU umożliwia dalszym sprzedawcom poprawne opodatkowanie towaru.
- Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej nakazuje wprowadzającemu towar zamieszczenie na nim - jego opakowaniu, etykiecie lub instrukcji jego nazwy i adresu, nazwy towaru innych oznaczeń i informacji wymaganych na podstawie odrębnych przepisów.
- Ustawa o substancjach i preparatach chemicznych nakłada obowiązek oznaczenia substancji i preparatów niebezpiecznych. Przepisy nakazują etykietowanie preparatów niebezpiecznych w pełnym zakresie, zaś w ograniczonym w stosunku do preparatów niezaklasyfikowanych jako niebezpieczne, ale zawierających przynajmniej jedną substancję niebezpieczną.

Dane obrazujące rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur, zamieszczanych przez poszczególne spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS, znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
PR 4	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących informacji na temat produktów i usług oraz ich etykietowania

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono w Grupie Kapitałowej LOTOS żadnych incydentów niedostosowania do obowiązujących regulacji, przepisów i kodeksów w zakresie informacji na temat produktów.

NR GRI	OBSZAR
PR 5	Praktyki dotyczące satysfakcji klienta z uwzględnieniem wyników ankiet mających na celu badanie tej satysfakcji

Największe spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS cyklicznie przeprowadzają badania opinii i satysfakcji klientów. Metodologia tych badań wraz z ich zakresem i wynikami prezentowana jest w portalu internetowym Grupy LOTOS.

Komunikacja marketingowa

NR GRI	OBSZAR
PR 6	Programy przestrzegania praw, standardów oraz dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji oraz sponsoringu

W procesie zarządzania całokształtem zagadnień związanych ze strategią marki korporacyjnej, marek produktowych, strategią promocji oraz budową wartości i pożądanego wizerunku marki LOTOS, w dystrybucji materiałów promocyjnych oraz prowadzeniu badań marketingowych bezwzględnie stosowane są zasady:

- przestrzegania obowiązujących przepisów,
- nieprzynoszenia szkody w sposób rozmyślny,
- ponoszenia odpowiedzialności za konsekwencje działalności,
- właściwego wykorzystania wykształcenia, przygotowania zawodowego i doświadczenia pracowników.

Wszystkie działania realizowane są zgodnie z poszanowaniem ludzkiej godności, równości płci, bez używania treści kontrowersyjnych mogących obrażać grupy społeczne i bez negatywnych emocji. Zasady te stanowią uzupełnienie obowiązujących i bezwzględnie przestrzeganych przepisów prawa, w szczególności: Konstytucji RP i kodeksu cywilnego oraz ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, ustawy prawo prasowe, ustawy o radiofonii i telewizji, ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawy prawa własności przemysłowej i Kodeksu Etyki Reklam.

Respektując prawo do ochrony prywatności w działaniach reklamowych, Grupa LOTOS przestrzega wszystkich uregulowań wynikających z norm konstytucyjnych oraz uregulowań wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych.

Procedury wewnętrzne reguluje Regulamin Komitetu ds. Marketingu i Komunikacji, którego celem jest zapewnienie właściwej realizacji działalności marketingowej w całej Grupie Kapitałowej LOTOS.

Podmioty, z którymi współpracują spółki Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie komunikacji marketingowej zobowiązane są do przestrzegania Międzynarodowego Kodeksu Praktyki Reklamowej, wydanego przez Międzynarodową Izbę Handlową (ICC).

Grupa LOTOS w prowadzonych działaniach sponsoringowych przestrzega standardów oraz stosuje zasady określone w dobrowolnych kodeksach postępowania opracowanych m.in. przez organizacje zrzeszające przedsiębiorców, skupiające podmioty realizujące działalność w przedmiocie promocji, reklamy czy sponsoringu, jak również organizacje propagujące dobre praktyki przedsiębiorstw.

Zawierane umowy o charakterze sponsoringowym są czytelne i zrozumiałe co do ich charakteru, określają precyzyjnie wszystkie zainteresowane podmioty oraz zobowiązania sponsorowanego. Grupa LOTOS nie angażuje się w wydarzenia, które mogłyby narazić na uszczerbek obiekty o znaczeniu historycznym lub artystycznym, jak również w wydarzenia, które mogłyby mieć negatywny wpływ na środowisko naturalne.

Grupa LOTOS, jako członek Global Compact, w odniesieniu do zasady tej organizacji związanej z odpowiedzialnością za środowisko naturalne, w zakresie komunikacji marketingowej i sponsoringu działa w zgodzie z Zasadą 7., tj. Prewencyjne podejście do środowiska naturalnego oraz Zasadą 8., tj. Podejmowanie inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej.

NR GRI	OBSZAR
PR 7	Całkowita liczba przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji i sponsoringu według rodzaju skutków

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnych przypadków niezgodności z regulacjami i kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej.

Prywatność klienta

NR GRI	OBSZAR
PR 8	Całkowita liczba uzasadnionych skarg związanych z naruszeniem prywatności klienta i utraty danych

W spółkach handlowych Grupy Kapitałowej LOTOS nie zarejestrowano żadnej skargi ani reklamacji związanej z naruszeniem prywatności klienta i utraty danych.

Dostosowanie się do obowiązujących praw i regulacji

NR GRI	OBSZAR
PR 9	Wartość pieniężna istotnych kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano istotnych incydentów związanych z dostarczeniem i użytkowaniem produktów oraz świadczeniem usług. W związku z powyższym, nie zastosowano wobec podmiotów Grupy Kapitałowej LOTOS istotnych sankcji administracyjnych lub sądowych nakładanych na podmioty gospodarcze w związku z niezastosowaniem się do praw czy też regulacji związanych z dostarczeniem i użytkowaniem produktów oraz świadczeniem usług.

Społeczeństwo

Korupcja

NR GRI	OBSZAR
SO 2	Procent i całkowita liczba jednostek biznesowych narażonych na ryzyko korupcyjne

Wprowadzone w Grupie LOTOS uregulowania wewnętrzne, procedury, instrukcje zawierają wbudowany system mechanizmów kontrolnych, których jednym z zadań jest minimalizacja ryzyka wystąpienia nadużyć oraz praktyk korupcyjnych. Drugim elementem są ogólnie dostępne pracownikom regulacje wewnętrzne definiujące pożądane postawy etyczne i moralne:

- Kodeks postępowania pracownika,
- Kodeks menedżera,
- Dekalog korporacyjny,
- Kodeks etyki audytora wewnętrznego.

W celu weryfikacji skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Spółka sporządza roczny oraz długoterminowy plan audytów, który oparty jest na wewnętrznej analizie ryzyk obejmującej również możliwość wystąpienia praktyki korupcyjnych. W przypadku zidentyfikowania zdarzeń lub obszarów narażonych na praktyki korupcyjne zdefiniowana w Spółce jest ścieżka zlecenia audytów doraźnych mających na celu szybką reakcję na powstałe ryzyko/praktyki.

NR GRI	OBSZAR
SO 3	Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityki i procedur antykorupcyjnych organizacji

Rodzaj stanowiska	Przeszkoleni pracownicy (w %)
Kierownicze	24,1
Pozostałe	6,7

NR GRI	OBSZAR
SO 4	Działania podjęte w odpowiedzi na przypadki korupcji

W okresie sprawozdawczym nie zidentyfikowano przypadku praktyk korupcyjnych kwalifikujących się do wszczęcia spraw sądowych.

Polityka państwowa

NR GRI	OBSZAR
SO 6	Całkowita wartość finansowa i rzeczowa darowizn na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze

Zasady etyczne przyjęte przez Grupę LOTOS zakładają apolityczność koncernu, który w żaden sposób nie wspiera ugrupowań politycznych.

Zachowania antykonkurencyjne

NR GRI	OBSZAR
SO 7	Całkowita liczba działań prawnych, zachowań antykonkurencyjnych, antytrustowych i praktyk monopolowych podjętych wobec organizacji oraz ich wynik finalny

1. Postanowieniem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 21 marca 2005 r. zostało wszczęte z urzędu postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem zawarcia przez Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. w Płocku oraz Grupę LOTOS S.A. w Gdańsku porozumienia w sprawie jednoczesnego zakończenia produkcji i dystrybucji benzyny uniwersalnej U95. Zdaniem Zarządu Spółki, w związku z faktem kontynuacji produkcji i sprzedaży benzyny uniwersalnej U95 zarzuty UOKiK są bezpodstawne i w kwietniu 2005 r. Zarząd wystosował wniosek o wydanie decyzji o nie stwierdzeniu stosowania przez Grupę LOTOS praktyki ograniczającej konkurencję.

W lipcu 2005 r. Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie na postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego w sprawie materiału dowodowego. Niezależnie od złożonego zażalenia Spółka wystąpiła we wrześniu 2005 r. z kolejnym wnioskiem o wydanie decyzji o stwierdzenie niestosowania przez Grupę LOTOS praktyk monopolistycznych. W październiku 2005 r. wpłynęło kolejne postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego materiału dowodowego, na które Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie. Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił zażalenie. Na postanowienia w przedmiocie oddalenia zażaleń, Grupa LOTOS wniosła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie stosowne zażalenia, które zostały oddalone.

Postanowieniem z 18 kwietnia 2007 r. ograniczono Grupie LOTOS, na wniosek PKN ORLEN, prawo wglądu do materiału dowodowego w postępowaniu antymonopolowym w postaci materiałów zgromadzonych w trakcie kontroli PKN ORLEN w zakresie części załączników do protokołu kontroli biur w Płocku oraz ograniczono wgląd do protokołu kontroli biur w Warszawie i załączników. Tym samym Postanowieniem odmówiono uwzględnienia wniosku PKN ORLEN o ograniczenie prawa wglądu do materiału dowodowego w zakresie protokołu kontroli biur wnioskodawcy w Płocku. Grupa LOTOS złożyła 26 kwietnia 2007 r. zażalenie na Postanowienie ograniczające Spółce prawo wglądu do materiału dowodowego. 9 maja 2007 r. Grupa LOTOS otrzymała Wezwanie UOKiK do udzielenia informacji dotyczących zmiany cen U95 i Pb95. Tego samego dnia Spółka przesłała do UOKiK wymagane informacje. 2 sierpnia 2007 r. Grupa LOTOS wysłała pismo do UOKiK informujące o zakończeniu produkcji benzyny U95. 31 grudnia 2007 r. Prezes UOKiK nałożył na Grupę LOTOS karę w wysokości 1.000 tys. zł. W związku z tym 17 stycznia 2008 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie zostało złożone odwołanie od tej decyzji.

23 września 2008 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przesłał odpowiedź Prezesa UOKiK na odwołanie Grupy LOTOS od decyzji Prezesa UOKiK. Prezes UOKiK w odpowiedzi na odwołanie Grupy LOTOS stwierdził, iż zarzuty Grupy LOTOS zarówno dotyczące przepisów materialnych, jak i formalnych, są bezzasadne i wniósł o oddalenie odwołania powoda w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Wyznaczono termin rozprawy na 27 kwietnia 2010 r. Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2009 r. sprawa jest w toku.

Zarząd Spółki stoi na stanowisku, że ryzyko związane z przegraną ewentualnego sporu jest niewielkie, w związku z tym w sprawozdaniu finansowym nie zostały utworzone rezerwy na potencjalne odszkodowanie.

2. Postępowanie z powództwa PETROECCO JV Sp. z o.o. o odszkodowanie za szkodę doznaną na skutek stosowanych praktyk monopolistycznych. Pozwem z 18 maja 2001 r. PETROECCO JV Sp. z o.o. wniosła powództwo o zasądzenie od Spółki kwoty 6.975 tys. zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 maja 1999 r. tytułem odszkodowania za szkodę doznaną na skutek stosowanych przez Spółkę praktyk monopolistycznych polegających na sprzedaży olejów bazowych BS w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych odbiorców poprzez realizowanie ich zamówień w zakresie nieproporcjonalnie większym niż zamówień PETROECCO JV. Stosowanie przez Spółkę zarzuconych jej praktyk monopolistycznych stwierdzone zostało decyzją Urzędu Antymonopolowego z 26 września 1996 r., którą Urząd nakazał Spółce ich zaniechanie.

Spółka odwołała się od tej decyzji. Sąd Wojewódzki w Warszawie – Sąd Antymonopolowy wyrokiem z 22 października 1997 r. zmienił w zasadzie tylko redakcję decyzji i również nakazał Spółce zaniechanie praktyk monopolistycznych. Kasację Spółki od tego wyroku Sąd Najwyższy oddalił wyrokiem z 2 czerwca 1999 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z 21 grudnia 2002 r., oddalił powództwo o odszkodowanie, w całości uwzględniając zgłoszony przez Spółkę zarzut przedawnienia. Wyrok ten został jednak uchylony 4 grudnia 2003 r. przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie I ACa 824/03 i przekazany do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. Sąd Apelacyjny uznał zarzut przedawnienia za nietrafiony. Zdaniem tego Sądu dopiero 2 czerwca 1999 r. (data orzeczenia Sądu Najwyższego) PETROECCO JV dowiedziało się, że doznana przez nią szkoda jest efektem praktyk monopolistycznych, z którą związana jest odpowiedzialność deliktowa Spółki, i to od tej daty – zdaniem Sądu – biegnie trzyletni okres przedawnienia roszczeń odszkodowawczych. Sprawa toczyła się przed Sądem Okręgowym w Gdańsku (sąd I instancji), sygnatura IX GC 134/04. Spółka broniła się również zarzutami merytorycznymi (kwestionuje fakt wystąpienia jakiegokolwiek szkody po stronie PETROECCO JV, jej wysokość i istnienie związku przyczynowego pomiędzy praktyką monopolistyczną a szkodą). Po rozprawie w czerwcu 2005 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zlecił biegłemu z zakresu księgowości i ekonomii sporządzenie opinii w przedmiocie ustalenia strat, jakie poniósł powód z tytułu działań Grupy LOTOS. W przekazanej opinii biegły wskazał, że na podstawie materiałów przedstawionych przez PETROECCO JV nie jest możliwe obliczenie wysokości strat, czy też samego ich istnienia. Biegły wskazał również, iż opinia powinna być zlecona innemu ekspertowi niż biegłemu z zakresu księgowości. Brak dowodów do wystawienia takiej opinii uniemożliwił powodowi doprowadzenie do wyboru kolejnego biegłego. Rozprawa odbyła się 27 marca 2007 r. Publikacja

wyroku została wyznaczona na 10 kwietnia 2007 r., odroczone do 20 kwietnia 2007 r. Wyrokiem z 20 kwietnia 2007 r. powództwo zostało oddalone. 17 maja 2007 r. Spółka wniosła zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania. 4 czerwca 2007 r. PETROECCO JV złożył apelację od wyroku z 20 kwietnia 2007 r. 12 sierpnia 2007 r. Grupa LOTOS złożyła odpowiedź na apelację. 20 grudnia 2007 r. Sąd oddalił apelację PETROECCO JV od wyroku Sądu Okręgowego. 19 marca 2008 r. został złożony u Komornika wniosek egzekucyjny przeciwko PETROECCO JV. 17 kwietnia 2008 r. PETROECCO JV złożył skargę kasacyjną od wyroku z 20 grudnia 2007 r. Skarga została doręczona Grupie LOTOS 17 czerwca 2008 r. Odpowiedź na skargę została wysłana 30 czerwca 2008 r. Sprawa została skierowana przed sąd na 14 listopada 2008 r. 14 stycznia 2009 r. Sąd Najwyższy postanowił uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do ponownego rozpoznania. 10 marca 2009 r. akta zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego. 3 kwietnia 2009 r. Komornik przesłał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. 14 maja 2009 r. Sąd Apelacyjny przekazał sprawę do Sądu Okręgowego do ponownego rozpoznania. Na rozprawie 3 listopada 2009 r. Sąd zobowiązał PETROECCO JV do wyznaczenia biegłego. Będzie wyznaczony następny termin rozprawy. Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2009 r. sprawa jest w toku.

Zarząd Spółki stoi na stanowisku, że ryzyko związane z przegraną ewentualnego sporu jest niewielkie, w związku z tym w sprawozdaniu finansowym nie zostały utworzone rezerwy na potencjalne odszkodowanie.

Zgodność z obowiązującym prawem i regulacjami

NR GRI	OBSZAR
SO 8	Pieniężna wartość istotnych kar i całkowita liczba niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji

W okresie sprawozdawczym spółki Grupy Kapitałowej LOTOS nie płaciły istotnych grzywien i nie nałożono na nie istotnych niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji.

Środowiskowe aspekty działalności

Materiały

NR GRI	OBSZAR
EN 1	Wykorzystane surowce/materiały według wagi i objętości

Przerób ropy naftowej [tony]

Wyszczególnienie	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Ropa razem	4.836.900	6.098.600	6.156.431	6.203.414	5.461.540
Surowce i komponenty			1.088.605	1.146.989	1.699.034
Dodatki uszlachetniające			2.052	1.825	2.229

NR GRI	OBSZAR
EN 2	Procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym

Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności Grupa LOTOS jedynie w niewielkim stopniu może wykorzystywać produkty pochodzące z recyklingu. Każda ze spółek Grupy Kapitałowej prowadząca działalność produkcyjną, podlega ustawowemu obowiązkowi oddawania, poprzez zewnętrzne Organizacje Odzysku, zużytych materiałów do recyklingu. Jednak również w tym przypadku możliwość powtórnego wykorzystania poddanych recyklingowi produktów jest znikoma.

Energia

NR GRI	OBSZAR
EN 3	Bezpośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Bezpośrednie, zakupione źródła energii	Bezpośrednie, wyprodukowane źródła energii	Bezpośrednie, sprzedane źródła energii	Bezpośrednie, całkowite zużycie energii
Gaz ziemny	GJ	801.742			801.742
Gaz opałowy	GJ		6.092.455		6.092.455
Olej opałowy HSFO	GJ		2.553.180		2.553.180
Olej opałowy LSFO	GJ	3.694.288			3.694.288
Energia elektryczna	GJ			6.912	-6.912
Energia ciepła	GJ			25.442	-25.442
Razem	GJ	4.496.030	8.645.635	32.354	13.109.311

NR GRI	OBSZAR
EN 4	Pośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Średnio zaawansowana energia zakupiona
Energia elektryczna	GJ	963.277

NR GRI	OBSZAR
EN 5	Ilość energii zaoszczędzonej dzięki konserwacji/remontom infrastruktury i poprawie efektywności energetycznej dotychczas stosowanych narzędzi

W 2009 r. w rafinerii w Gdańsku uruchomiono komputerowy system do wizualizacji i optymalizacji zużycia energii Visual Mesa firmy Sotetica. Program ten stale nadzoruje infrastrukturę energetyczną rafinerii – systemy gazu i oleju opałowego, a także system pary technologicznej – i na podstawie algorytmów optymalizacyjnych sugeruje zmiany w systemie energetycznym, które spowodują zmniejszenie kosztu jego funkcjonowania. Trudno jest jednoznacznie oszacować wpływ uruchomienia programu do optymalizacji systemu energetycznego rafinerii na oszczędności w zużyciu energii, bo 2009 r. był rokiem ciągłych zmian w systemie energetycznym – uruchamiane były nowe instalacje produkcyjne oraz nowe elementy systemu mediów energetycznych i pomocniczych. Niemożliwe jest oszacowanie, jakie byłoby zużycie energii, gdyby system nie został uruchomiony. Wg szacunków sprzed wdrożenia, optymalizacja zmniejsza zużycie energii o 2-3%, co dla 2009 r. oznaczałoby zmniejszenie zużycia energii o niemal 300.000 GJ, czyli spalanie o ok. 6.800 ton oleju opałowego mniej.

NR GRI	OBSZAR
EN 6	Inicjatywy podejmowane w celu zapewnienia produktów i usług wydajnych energetycznie i opartych o energię odnawialną oraz redukcje związane z wymaganiami energetycznymi jako wynik tych działań

Produkty paliwowe produkowane przez Grupę LOTOS komponowane są zgodnie z wymaganiami dotyczącymi realizacji Narodowego Celu Wskaźnikowego, dotyczącego udziału surowców odnawialnych w paliwach drogowych. Zarówno benzyny, jak i oleje napędowe zawierają biokomponenty produkowane w oparciu o surowce odnawialne. Obecnie trwa naukowa dyskusja na temat wpływu stosowania biokomponentów na zmniejszenie emisji, stąd w Grupie LOTOS wprowadzona zostanie analiza LCA (ang. Life Cycle Assessment, ocena cyklu życia produktu) badająca zużycie energii w całym łańcuchu produkcyjnym.

Woda

NR GRI	OBSZAR
EN 8	Całkowity pobór wody według źródła

[m ³]	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
podziemna	136.065	168.110	144.907	179.735	209.147
powierzchniowa	2.252.811	2.559.165	2.598.158	2.520.603	3.557.093
razem	2.388.876	2.727.275	2.743.065	2.700.338	3.766.240

NR GRI	OBSZAR
EN 9	Źródła wody zubożone przez nadmierny jej pobór

Grupa LOTOS nie wpływa znacząco na źródło wody powierzchniowej, tj. nie przekracza ustalonej dla rzeki Motławy wartości tzw. nienaruszalnego przepływu (0,56 m³/s). Średni pobór wody jest mniejszy niż 5% średniego przepływu w rzece.

NR GRI	OBSZAR
EN 10	Odsetek i całkowita ilość wody oczyszczonej i użytej ponownie

[m ³]	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
produkcja wody gospodarczej z oczyszczonych ścieków	989.710	801.575	891.708	845.397	870.230

Bioróżnorodność

NR GRI	OBSZAR
EN 11	Lokalizacja oraz powierzchnia posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów

Szczegółowe informacje na temat lokalizacji oraz powierzchni posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych przez Grupę LOTOS oraz spółki handlowe Grupy Kapitałowej gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
EN 12	Opis istotnego wpływu działalności, produktów i usług na bioróżnorodność obszarów chronionych i obszarów o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi

Właściwe użytkowanie produktów Grupy LOTOS nie powoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

NR GRI	OBSZAR
EN 14	Strategie, działania i plany zarządzania wpływem na bioróżnorodność

Nie stwierdzono negatywnego wpływu działalności produkcyjnej Grupy LOTOS na stopień bioróżnorodności w środowisku lądowym, słodkowodnym i morskim. Działania podejmowane przez spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS zostały przedstawione w portalu internetowym Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
EN 15	Liczba gatunków znajdujących się w Czerwonej Księdze Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów [IUCN] oraz na krajowych listach gatunków zagrożonych, zidentyfikowanych na obszarze oddziaływania organizacji według stopnia zagrożenia wyginięciem

Działalność Grupy LOTOS nie powoduje zagrożenia dla gatunków ujętych na czerwonej liście IUCN.

Emisja, ścieki, odpady

NR GRI	OBSZAR
EN 16	Całkowita bezpośrednia i pośrednia ilość emisji gazów cieplarnianych według wagi

Emisja [tys. ton/rok]

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
CO ₂	979	1.154	1.153	1.135	1.121

NR GRI	OBSZAR
EN 18	Inicjatywy podjęte w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i uzyskane efekty

Grupa LOTOS podjęła kilka inicjatyw służących osiągnięciu tego celu. Są nimi:

- komputerowy system wizualizacji i optymalizacji zużycia energii,
- odzyskiwanie i wykorzystywanie gazów zrzutowych na pochodnie. Realizowany jest obecnie etap wstępny (koncepcja, opłacalność itp.),
- rozeznawanie możliwości zastosowania technik sekwestracji CO₂ w połączeniu z działalnością LOTOS Petroballic,
- wprowadzenie gazu ziemnego do systemu energetycznego Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
EN 19	Emisje substancji niszczących warstwę ozonową według wagi

Grupa LOTOS nie wykorzystuje ani nie emituje substancji niszczących warstwę ozonową.

NR GRI	OBSZAR
EN 20	Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju i wagi

Emisja [tony/rok]

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
SO₂	6.216	4.859	4.808	5.022	4.170
Dozwolone wartości maksymalne SO ₂	8.256	8.256	6.056	6.056	6.470
NO₂	1.442	1.601	1.583	1.317	1.132
Dozwolone wartości maksymalne NO ₂	2.262	2.262	2.262	2.095	2.405
Pył /Pył z EC	339 / 97	364 / 94	282 / 82	306 / 86	220 / 84
Dozwolone wartości maksymalne pyłu/ dopuszczalne wartości dla EC	448 / 163	- / 163	- / 163	- / 163	521 / 209

NR GRI	OBSZAR
EN 21	Całkowita objętość odprowadzanych ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia

Ilość odprowadzonych ścieków [m³]

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
odbiornik					
Rozwójka	3.837.217	3.960.830	3.873.534	3.294.540	4.083.604
Martwa Wisła			379.080	724.249	1.094.220
Razem	3.837.217	3.960.830	4.252.614	4.018.789	5.177.824

Parametry oczyszczonych ścieków odprowadzanych do odbiorników z Grupy LOTOS w latach kształtowały się następująco:

Rozwójka

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pH	7,9	7,9	7,8	--	--
wartości dopuszczalne	6,5 – 9,0	6,5 – 9,0	6,5 – 9,0	--	--
BZT [mg O ₂ /dm ³]	11,6	7,4	7,5	--	--
wartości dopuszczalne	15	20	20	--	--
ChZT [mg O ₂ /dm ³]	46,3	43,4	50,9	--	--
wartości dopuszczalne	70	100	100	--	--
zawiesiny ogólne [mg/dm ³]	12,1	7,2	7,3	9	9,6
wartości dopuszczalne	30	35	35	35	35
fenole lotne [mg/dm ³]	0,011	0,009	0,011	--	--
wartości dopuszczalne	0,3	0,08	0,08	--	--
substancje ekstrahujące się eterem naftowym [mg/dm ³]	1,1	1,1	2,2	--	--
wartości dopuszczalne	40	40	40	--	--
węglowodory ropopochodne [mg/dm ³]	--	1,7	1,25	1,54	1,64
wartości dopuszczalne	--	5	5	5	5
azot ogólny [mg N/dm ³]	6,8	5,7	4,9	--	--
wartości dopuszczalne	25	25	25	--	--
fosfor ogólny [mg P/dm ³]	0,65	0,5	0,4	--	--
wartości dopuszczalne	2,5	2,5	2,5	--	--
siarczki [mg S/dm ³]	0,027	0,008	0,01	--	--
wartości dopuszczalne	0,2	0,16	0,16	--	--
nikiel [mg Ni/dm ³]	--	0,0158	0,0127	--	--
wartości dopuszczalne	--	0,4	0,4	--	--
wanad [mg V/dm ³]	--	0,066	0,0243	--	--
wartości dopuszczalne	--	1,6	1,6	--	--
glin [mg Al/dm ³]	--	0,0712	0,0867	--	--
wartości dopuszczalne	--	2,4	2,4	--	--

Martwa Wisła

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pH	--	--	7,5	7,9	7,5
wartości dopuszczalne	--	--	6,5 – 9,0	6,5 – 9,0	6,5 – 9,0
BZT [mg O ₂ /dm ³]	--	--	2,6	3,9	5,5
wartości dopuszczalne	--	--	20	20	25
ChZT [mg O ₂ /dm ³]	--	--	56,4	54,8	51,5
wartości dopuszczalne	--	--	100	100	125
zawiesiny ogólne [mg/dm ³]	--	--	5,6	8,6	12,5
wartości dopuszczalne	--	--	35	35	35
fenole lotne [mg/dm ³]	--	--	0,002	0,003	0,005
wartości dopuszczalne	--	--	0,08	0,08	0,1
substancje ekstrahujące się eterem naftowym [mg/dm ³]	--	--	2,7	1,2	1,21
wartości dopuszczalne	--	--	40	40	50
węglowodory ropopochodne [mg/dm ³]	--	--	1,1	0,51	0,73
wartości dopuszczalne	--	--	5	5	5
azot ogólny [mg N/dm ³]	--	--	3,1	4	4,3
wartości dopuszczalne	--	--	25	25	30
fosfor ogólny [mg P/dm ³]	--	--	0,4	0,4	0,9
wartości dopuszczalne	--	--	2,5	2,5	3
siarczki [mg S/dm ³]	--	--	0,004	0,01	0,01
wartości dopuszczalne	--	--	0,16	0,16	2
nikiel [mg Ni/dm ³]	--	--	0,0124	0,0089	0,0548
wartości dopuszczalne	--	--	0,4	0,4	0,5
wanad [mg V/dm ³]	--	--	0,0296	0,0254	0,0679
wartości dopuszczalne	--	--	1,6	1,6	2
glin [mg Al/dm ³]	--	--	0,032	0,0383	0,0420
wartości dopuszczalne	--	--	2,4	2,4	3,0

W latach 2005–2007 (pierwsze półrocze) wody opadowe i drenażowe oraz ścieki procesowe, wody zaolejone i ścieki sanitarne po oczyszczeniu kierowane były jednym wylotem do odbiornika – Rozwójki. W drugim półroczu 2007 r. nastąpiło rozpięcie strumieni. Wody opadowe i drenaż kierowane są do Rozwójki, natomiast ścieki procesowe, sanitarne i zaolejone, po oczyszczeniu kierowane są do Martwej Wisły.

NR GRI	OBSZAR
EN 22	Całkowita waga odpadów według rodzaju i metody postępowania z nimi [w tonach]

Rok	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Odpady wytworzone w roku,	8.280	8.294	9.100	8.806	10.305
w tym:					
Odpady niebezpieczne	4.327	3.919	4.151	4.126	4.242
Inne niż niebezpieczne	3.953	4.375	4.949	4.680	6.063
Odpady zmagazynowane na koniec roku poprzedniego	4.672	3.882	3.446	3.680	3.367
Razem: odpady do zagospodarowania w roku	12.952	12.176	12.546	12.486	13.672
Wartości dopuszczalne (dane z pozwolenia zintegrowanego)	57.991	57.991	57.991	57.991	89.627

Odpady poddane odzyskowi (odzyskiwanie)	8.012	8.369	8.765	8.964	10.215
Odpady unieszkodliwione, w tym:	1.058	361	101	155	1.243
spalanie			36	99	966
usunięcie na składowisko			65	56	277
Odpady zmagazynowane na miejscu na koniec roku,	3.882	3.446	3.680	3.367	2.214
w tym:					
niebezpieczne	1.249	1.119	970	988	953
inne niż niebezpieczne	2.633	2.327	2.710	2.379	1.261

NR GRI	OBSZAR
EN 23	Całkowita liczba i objętość istotnych wycieków

W 2009 r. na 16 zdarzeń awaryjnych zanotowano jeden istotny, z punktu wpływu na środowisko, wyciek produktu/oleju napędowego w wyniku przestępczego nawiertu do rurociągu transportującego produkt do portu. Nie jest możliwe określenie objętości oleju napędowego, jaka wyciekła w tym zdarzeniu. Określono skalę zdarzenia i sposób przeprowadzenia działań naprawczych.

NR GRI	OBSZAR
EN 24	Waga transportowanych, importowanych, eksportowanych i przetwarzanych odpadów uznanych za niebezpieczne (w rozumieniu Aneksu I, II, III, i VIII Konwencji Bazylejskiej) oraz procent odpadów przemieszczanych transgranicznie

W 2009 r. Grupa LOTOS wyeksportowała 286.768 ton odpadów niebezpiecznych do odzysku. Natomiast w kraju przekazano do zagospodarowania 4.277 ton odpadów niebezpiecznych, z czego 3.330 ton poddano odzyskowi, natomiast 947 unieszkodliwiono.

NR GRI	OBSZAR
EN 25	Rodzaj, rozmiar, status ochronny oraz znaczenie dla bioróżnorodności akwenów wodnych i odnośnych siedlisk, na które istotny wpływ ma zrzucana przez organizację woda i wycieki

Brak statusu ochrony odbiorników wód i ścieków Grupy LOTOS. Brak narażenia bioróżnorodności tych odbiorników.

Produkty i usługi

NR GRI	OBSZAR
EN 26	Inicjatywy mające na celu minimalizowanie wpływu produktów i usług na środowisko oraz zakres wpływu tych inicjatyw

Inicjatywy mające na celu ograniczenia negatywnego wpływu produktów i usług na środowisko, z uwagi na specyfikę działalności, podejmowane są przez poszczególne spółki Grupy Kapitałowej LOTOS. Dotyczy to w szczególności następujących podmiotów: LOTOS Asfalt, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa, LOTOS Parafiny i LOTOS Kolej. Projekty zrealizowane przez podmioty Grupy Kapitałowej zostały przedstawione w internetowym portalu Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
EN 27	Procent odzyskanych materiałów ze sprzedawanych produktów i ich opakowań, według kategorii materiału

Zgodnie z Ustawą z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, obowiązki wybranych spółek w zakresie osiągnięcia wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych oraz odzysku i regeneracji olejów smarowych, zostały zlecone wyspecjalizowanym organizacjom odzysku. Szczegółowe dane za 2009 r. dotyczące realizacji przez spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS obowiązku gospodarowania odpadami zaprezentowano w internetowym portalu Grupy LOTOS.

Zgodność z prawem

NR GRI	OBSZAR
EN 28	Wartość istotnych grzywien i całkowita wartość niefinansowych sankcji za niedostosowanie się do praw i regulacji dotyczących ochrony środowiska

Nie wystąpiły istotne przypadki naruszenia i/lub niedostosowania się Grupy LOTOS do praw i regulacji środowiskowych.

Transport

NR GRI	OBSZAR
EN 29	Istotny wpływ na środowisko na skutek transportu produktów, innych dóbr i materiałów wykorzystywanych w działalności organizacji oraz transport pracowników

Spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS zlecają transport swoich produktów specjalistycznym firmom. Opis procedur i wymagań stosowanych przy powierzaniu tego rodzaju usług przez poszczególne spółki został szczegółowo zaprezentowany w portalu internetowym Grupy LOTOS.

Wydatki na ochronę środowiska

NR GRI	OBSZAR
EN 30	Całkowite wydatki poniesione na ochronę środowiska i inwestycje według ich rodzaju

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska poniesione przez Grupę LOTOS:

	Emisja [tys. zł]				
	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Emisja do powietrza	3.594	3.518	3.521	3.181	3.046
Pobór wody	87	109	100	113	211
Odprowadzanie ścieków	295	266	280	213	254
Razem	3.940	3.893	3.902	3.508	3.511

Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska poniesione przez Grupę LOTOS:

	Nakłady [tys. zł]				
	2005	2006	2007	2008	2009
inwestycje ogółem	246.123	284.104	858.462	1.910.687	2.271.034
inwestycje proekologiczne	7.265	34.387	99.880	224.723	138.818

Informacje dodatkowe

Kalendarium 2009

Rok 2009

Styczeń

Wydarzenia

Do Gdańska dotarła kolumna frakcjonującej instalacji łagodnego hydrokrakingu, budowanej w ramach Programu 10+. Kolumna ma 46 m wysokości i waży 172 t.

Nagrody

Tytuł „Oil Deal of the Year” dla Grupy LOTOS za umowę kredytową na finansowanie Programu 10+. Tytuł przyznało branżowe pismo Project Finance International (grupa Thomson Reuters).

Firma CGG Veritas zakończyła badania sejsmiczne na obszarze określonym w czterech koncesjach Petrobaltic zlokalizowanych na Morzu Bałtyckim. CGG Veritas, światowy lider w dziedzinie badań sejsmicznych, wykonała dwu- i trójwymiarową sejsmikę.

Decyzja o wspólnym zagospodarowaniu przez LOTOS Paliwa i sieć McDonald's 6 Miejsc Obsługi Podróżnych przy autostradach A2 i A4.

Luty

Wydarzenia

Wprowadzenie Pakietu Antykrzysowego w Grupie Kapitałowej LOTOS w związku z globalnym spowolnieniem gospodarczym. Jego realizacja przyniosła w całym 2009 r. 722,5 mln zł oszczędności, wobec zakładanych pierwotnie 390 mln zł.

Posadowienie na fundamentach czterech kolumn instalacji destylacji atmosferycznej i próżniowej (CDU/VDU). Prace wykonano w ramach Programu 10+.

Nagrody

Tytuł „European Petrochemicals Deal of the Year 2008” dla Grupy LOTOS za organizację finansowania Programu 10+ przyznany przez pismo Project Finance Magazine, należące do agencji Euromoney.

Aprobata Szefostwa Służby Czołgowo-Samochodowej i Wsparcia Sił Zbrojnych RP dla produkowanego przez LOTOS Oil wielofunkcyjnego oleju. Oznacza to, że może on być stosowany w podstawowym czołgu polskiej armii PT-91 „Twardy”.

Przyjęcie Grupy LOTOS do międzynarodowej organizacji Global Compact, powołanej z inicjatywy Sekretarza Generalnego ONZ. Jej głównym celem jest propagowanie zasad związanych z przestrzeganiem praw pracowniczych, wspieraniem ochrony środowiska i przeciwdziałaniem korupcji.

Marzec

Wydarzenia

Rozpoczęcie planowanego remontu technologicznego rafinerii gdańskiej.

Nagrody

Nagroda „Diamenty Forbesa 2009” dla LOTOS Kolej. Spółka zdobyła nagrodę w kategorii firm, których roczne obroty przekraczają 200 mln zł. „Diamenty Forbesa” przyznawane są na podstawie szwajcarskiej metody wyceny wartości firm, która pozwala zmierzyć potencjał przedsiębiorstwa przy uwzględnieniu wielkości realizowanych inwestycji oraz zdolności do powiększania sprzedaży i zysków. Lista „Diamenty Forbesa” powstaje we współpracy miesięcznika Forbes z firmą Dun & Bradstreet.

LOTOS Oil został członkiem Association Technique de L'Industrie Européene des Lubrifiants. Stowarzyszenie zrzesza najważniejszych producentów i sprzedawców olejów silnikowych w

Grupa LOTOS została partnerem strategicznym Forum Odpowiedzialnego Biznesu. To pierwsza i jedyna organizacja pozarządowa w Polsce, która na szeroką skalę zajmuje się upowszechnianiem idei społecznej odpowiedzialności biznesu.

Kwiecień

Wydarzenia

Po 33 dniach postoju z sukcesem zakończono przeglądy i modernizację instalacji gdańskiej rafinerii. Rekordowo szybki remont pozwolił na zwiększenie marży rafineryjnej zakładu.

Petrobaltic kupił zdalnie sterowany pojazd SeaEye Falcon. Z jego pomocą Spółka może prowadzić zaawansowane badania dna Bałtyku, istotne w procesie zagospodarowywania podmorskich złóż ropy naftowej i gazu.

Nagrody

7. miejsce Grupy LOTOS w rankingu dziennika Rzeczpospolita prezentującym pięćset największych firm działających w Polsce.

6. miejsce Grupy LOTOS w rankingu tygodnika Polityka prezentującym pięćset największych przedsiębiorstw w Polsce.

Zespół LOTOS Gdynia zdobył klubowy tytuł Mistrza Polski w koszykówce kobiet. To 10. tytuł mistrzowski w historii gdyńskiego klubu.

Zwycięstwo Grupy LOTOS w ogólnopolskim rankingu „CSR 24/7” oceniającym społeczną odpowiedzialność firm. Ranking był podsumowaniem badania wiarygodności działań odpowiedzialnego biznesu wśród 39 największych firm reprezentujących 13 sektorów gospodarki. Koncern został uznany za lidera w obszarze relacji z interesariuszami i odpowiedzialności za środowisko. Na dobry wynik Spółki wpłynął wydany w 2008 r. Raport społecznej odpowiedzialności, który jako jeden z nielicznych w Polsce spełniał międzynarodowe standardy raportowania Global Reporting Initiative. Organizatorem rankingu jest firma doradcza Braun & Partners wspólnie z Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”.

Maj

Wydarzenia

Grupa LOTOS, ENERGA oraz PGNiG zawiązały konsorcjum, którego zadaniem jest opracowanie studium wykonalności, budowy i eksploatacji nowoczesnej elektrowni na paliwo gazowe o mocy elektrycznej 200 MW. Obiekt powstanie na terenie rafinerii gdańskiej. Szacowany koszt inwestycji to ok. 800 mln zł. Uruchomienie elektrowni zaplanowano w 2013 r.

Nagrody

Tytuł „Europrodukt” dla LOTOS Paliwa i należącej do Spółki marki Dynamic. Tytuł przyznano podczas XIV edycji ogólnopolskiego konkursu „Europrodukt”, w którym nagradzane są firmy i towary mogące konkurować z europejskimi producentami pod względem jakości, technologii produkcji, profesjonalnej obsługi klientów.

Oddano do użytku pierwsze zarządzane przez LOTOS Paliwa Miejsce Obsługi Podróżnych, zlokalizowane w Kołbaskowie przy autostradzie A6.

Przekazanie Grupie LOTOS systemu zasilania elektroenergetycznego. Nowy system umożliwił przyłączenie dodatkowych 40 MW mocy dla nowo budowanych w ramach Programu 10+ instalacji rafineryjnych.

Czerwiec

Wydarzenia

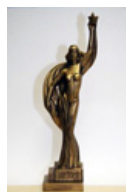
Grupa LOTOS uruchomiła w gdańskim porcie lotniczym nowoczesną bazę paliwową. W ramach zrealizowanej inwestycji koncern w pół roku wybudował nowe instalacje i zbiorniki do magazynowania najwyższej jakości paliw lotniczych, które na lotnisko trafiają bezpośrednio z gdańskiej rafinerii.

Nagrody

Paliwa LOTOS Dynamic zdobyły 1. miejsce w piątej edycji programu „Laur Konsumenta 2009” w kategorii „Paliwa Premium”. Zwycięskie produkty są wylaniane w ogólnopolskim sondażu badającym opinie klientów.

Rozruch nowej chłodni wentylatorowej (CWT), którą wybudowano w rafinerii gdańskiej. Pozwoliła ona na bardziej oszczędne i bezpieczne dla środowiska chłodzenie nowych instalacji Programu 10+.

Grupa LOTOS została uhonorowana tytułem „Business Superbrand Polska” w drugiej edycji prestiżowego projektu Business Superbrands, którego celem jest wybór najsilniejszych i najbardziej rozpoznawalnych marek *business to business* obecnych na polskim rynku. To już drugie takie wyróżnienie dla Grupy LOTOS. Tytuł przyznała międzynarodowa organizacja Superbrands, której jury oceniło ponad 1 tys. polskich marek konsumenckich.

spalinowych lokomotyw Bombardier TRAXX F140 DE o wartości szacowanej na ok. 18,6 mln euro. Ponadto umowa daje możliwość nabycia 4 kolejnych lokomotyw, tzw. lokomotyw opcyjnych. Przewidywany termin dostawy lokomotyw – II połowa 2011 r.

Zarządzania Zasobami Ludzkimi organizowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Wyróżnienie przyznano za kompleksowe rozwiązania w dziedzinie szkoleń i rozwoju pracowników. Spółka znalazła się w gronie laureatów po raz trzeci.

5. Rajd LOTOS Baltic Cup. O punkty w Rajdowych Samochodowych Mistrzostw Polski na kaszubskich szutrach rywalizowała czołówka polskich rajdowców.

Grupa LOTOS zajęła 5. miejsce w Ratingu CSR24/7 w Europie Środkowo-Wschodniej. Była to najwyższa pozycja spośród wszystkich uwzględnionych w rankingu polskich firm. CSR 24/7 jest narzędziem ratingowym opracowanym przez firmę Braun & Partners, którego celem jest ocena wiarygodności działań CSR na podstawie informacji dostępnych publicznie dla wszystkich interesariuszy. Rating oparty jest o standardy AccountAbility, wskaźniki GRI, podstawowe zasady dobrych praktyk oraz rozszerzone raportowanie odpowiedzialności społecznej obejmujące zobowiązania środowiskowe, etyczne, społeczne oraz ekonomiczne.

Do sprzedaży trafiła gama ultranowoczesnych syntetycznych olejów silnikowych LOTOS QUAZAR - oferta LOTOS Oil wzbogaciła się o nową, odrębną linię markowych olejów.

Na terenie jasielskiej podstrefy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej powstała nowoczesna fabryka do produkcji materiałów hydroizolacyjnych. Inwestorem była Spółka LOTOS Asfalt.

Lipiec

Wydarzenia

Grupa LOTOS wydała „Raport społecznej odpowiedzialności 2008”. Publikacja była pierwszym raportem firmy z całkowicie polskim kapitałem, powstałym w oparciu o najnowszą wersję metodologii Global Reporting Initiative – ogólnosiwiatowej organizacji promującej najwyższe standardy pozafinansowej sprawozdawczości.

Nagrody

Grupa LOTOS zajęła 15. miejsce w rankingu najbardziej interesujących pracodawców w Polsce. Ranking „Poland’s 100 – Top Employers” został stworzony na podstawie corocznych wskaźników absolwentów uczelni ekonomicznych i technicznych. Ogólnoeuropejskie badania opinii swoim zasięgiem objęły 200 tys. respondentów. Ankiety w 22 krajach przeprowadził niemiecki Trendence Institute.

SOCAR, państwowy koncern naftowy z Azerbejdżanu oraz Grupa LOTOS podpisali w Baku list intencyjny dotyczący współpracy przy prowadzeniu technicznych i ekonomicznych analiz w zakresie realizacji potencjalnych projektów biznesowych w Azerbejdżanie, Polsce i krajach trzecich.

Nafta Polska przekazała wszystkie należące do niej akcje Grupy LOTOS Skarbowi Państwa.

Sierpień

Wydarzenia

Nagrody

PROGRAM 10+

1200-tonowy reaktor, najcięższy w historii gdańskiej rafinerii, posadowiono w ramach Programu 10+ na placu budowy instalacji łagodnego hydrokrakingu.

PROGRAM 10+

Rozpoczęcie produkcji w instalacji hydro-odsiażania olejów napędowych (HDS). To pierwsza instalacja uruchomiona w ramach Programu 10+.

Grupa LOTOS i LOTOS Kolej podpisały umowę o świadczenie usług przewozowych i innych usług związanych z transportem kolejowym. Jej szacunkowa wartość netto wynosi ponad 2,1 mld zł. Porozumienie obowiązywać będzie do 31 grudnia 2019 r.

Zakończono budowę nowego rurociągu przesyłowego łączącego gdańską rafinerię z Naftoportem. Jego projektowa zdolność przesyłowa wynosi 9 mln ton surowej benzyny rocznie.

LOTOS Paliwa podpisały umowę z ESSO Deutschland/ExxonMobil w zakresie rozszerzenia współpracy flotowej w ramach programu międzynarodowych kart LOTOS/ESSO. Dzięki niej Spółka stała się wyłącznym przedstawicielem ExxonMobil i zyskała prawo do samodzielnego pozyskiwania i obsługi firm transportowych z Litwy, Łotwy i Estonii.

Wrzesień

Wydarzenia

Nagrody

PROGRAM 10+

Zakończono budowę instalacji produkcji wodoru (HGU). To kolejna instalacja oddana do użytku w Gdańsku w ramach Programu 10+.

LOTOS Tank otrzymał nagrodę w I edycji plebiscytu „Awionetka”. „Awionetki” przyznawane są za wybitne osiągnięcia na rynku lotniczym. Kapituła konkursu doceniła Spółkę za otwarcie w 2009 r. pierwszej bazy paliw w Porcie Lotniczym im. Lecha Wałęsy w Gdańsku.

LOTOS Tank otrzymał Certyfikat Agenta Obsługi Naziemnej, wydany przez Urząd Lotnictwa Cywilnego.

Październik

Wydarzenia

Grupa LOTOS potwierdziła przed Igrzyskami Olimpijskimi w Vancouver, że jest generalnym sponsorem polskiego narciarstwa. Stosowną umowę w tej sprawie podpisali prezesi Zarządów Grupy LOTOS i Polskiego Związku Narciarskiego.

Nagrody

Wyróżnienie dla Grupy LOTOS w konkursie „Firma Dobrze Widziana”. Konkurs otrzymał nagrodę za najlepszy wizerunek społeczny w województwie pomorskim. Konkurs jest częścią projektu „CSR – jako narzędzie budowania pozytywnego wizerunku przedsiębiorstwa” realizowanego na terenie całej Polski przez BCC w partnerstwie z Forum Związków Zawodowych i Akademią Rozwoju Filantropii w Polsce.

Grupa LOTOS otrzymała podczas Globe Forum w Gdańsku nagrodę specjalną za realizację Programu 10+. Nagrodę wręczył prezesowi Pawłowi Olechnowiczowi przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek. Globe Forum to międzynarodowe spotkanie poświęcone promowaniu wartościowych inicjatyw w obszarze zrównoważonego rozwoju.

Listopad

Wydarzenia

Grupa LOTOS, wchodząca w skład WIG20, została zakwalifikowana do pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie – RESPECT Index na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Nagrody

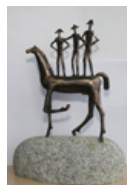
Grupa LOTOS została laureatem pierwszej edycji konkursu o „Nagrodę Prezesa Zarządu Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A.” za doskonalenie, upowszechnianie oraz promocję problematyki jakości i zarządzania z zachowaniem poszanowania dla środowiska naturalnego. Nagroda służy promowaniu organizacji, które dbają o środowisko naturalne, doskonałą procesy zarządzania oraz upowszechniają i promują tematykę jakości zarządzania.

LOTOS Kolej podpisała umowę z Railpool GmbH na pięcioletni leasing lokomotywy elektrycznej produkcji Bombardier typu TRAXX F140 MS. Lokomotywa może być eksploatowana na liniach kolejowych w Polsce, Niemczech i Austrii.

Grupa LOTOS otrzymała wyróżnienie w konkursie „Raporty Społeczne 2009” za opublikowany w tym roku raport społecznej odpowiedzialności. Jury w uzasadnieniu werdyktu podkreśliło utrzymanie przez koncern wysokiego poziomu raportowania informacji z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu oraz innowacyjność zastosowanych w tym procesie rozwiązań. Organizatorami konkursu są: Forum Odpowiedzialnego Biznesu, PricewaterhouseCoopers i CSR Consulting.

LOTOS Tank pierwszy raz dostarczył paliwo do tankowania samolotu w Porcie Lotniczym im. Lecha Wałęsy w Gdańsku. 8 tys. litrów paliwa zatankował samolot lecący z Gdańska do Oslo.

Grupa LOTOS otrzymała główną nagrodę w konkursie zorganizowanym przez Konsorcjum „Pomorski Klaster 3x20” za budowę instalacji do produkcji wodoru (HGU), w ramach realizacji Programu 10+. Komisja konkursowa podkreśliła konsekwentne działanie koncernu na rzecz wdrażania nowatorskich technologii, z równoczesnym dążeniem firmy do zrównoważonego rozwoju i zmniejszania wpływu na środowisko.

Narodowy Program Rozwoju Skoków Narciarskich „Szukamy Następców Mistrza”, realizowany przez Grupę LOTOS oraz Polski Związek Narciarski został laureatem konkursu Nagród Biznesu Sportowego DEMES 2009 w kategorii „Sport dzieci i młodzieży”.

Grudzień

Wydarzenia

Zakończenie budowy zintegrowanej instalacji destylacji atmosferyczno-próżniowej (CDU/VDU). To najważniejsza instalacja produkcyjna budowana w ramach Programu 10+. CDU/VDU pozwoliła na zwiększenie nominalnych zdolności przerobu ropy naftowej w Gdańsku do 10,5 mln ton rocznie.

Nagrody

18. pozycja Grupy LOTOS w „Rankingu Najcenniejszych Polskich Marek” opublikowanym przez dziennik Rzeczpospolita. Spółka poprawiła wynik o jedno miejsce w stosunku do poprzedniej edycji rankingu. Wartość marki LOTOS wyceniono na blisko 615 mln zł, czyli o 13% więcej niż w 2008 r. W klasyfikacji według wartości LOTOS wyprzedził m.in. takie marki jak Citi Handlowy, TVP1, Bank Millennium, Warta, Reserved, Heyah, Ergo Hestia i LOT.

Grupa LOTOS zawarła z Mercuria Energy Trading i Petraco kontrakty terminowe w wysokości 5,4 mln ton rocznie na dostawy rosyjskiej ropy naftowej. Dodatkowo Spółka kupi co najmniej 320 tys. ton surowca od norweskiego koncernu Statoil.

Tytuł „Gazeta Biznesu 2009” dla LOTOS Parafiny. Wyróżnienie jest kierowane do dynamicznie rozwijających się małych i średnich firm. Nagrody przyznaje dziennik Puls Biznesu i Coface Poland.

LOTOS Paliwa i firma PUHIT z siedzibą w Warszawie zawarły umowę w sprawie obsługi infrastruktury hotelowej na terenie Miejsc Obsługi Podróżnych. Na bazie porozumienia przy stacjach LOTOS powstaną hotele marki Start.

Marka LOTOS została uznana za jedną z najsilniejszych marek na polskim rynku konsumenckim w czwartej edycji projektu Superbrands i otrzymała tytuł „Superbrand Polska 2010”. Program Superbrands zainicjowała organizacja Superbrands działająca od 14 lat w 80 krajach. Konsumenci oraz członkowie Rady Marek ocenili w tym projekcie prawie 1,5 tys.

Rok 2010

Styczeń

Wydarzenia

LOTOS E&P Norge uzyskała 50% udziałów oraz pozycję operatora w koncesji wydobywczej PL 556. Udziały przyznało norweskie Ministerstwo Ropy i Energii w ramach rozstrzygniętej rundy APA 2009. Koncesja PL 556 zlokalizowana jest na Morzu Norweskim.

Inter Cars i LOTOS Oil zawarły umowę o strategicznej współpracy w rozwoju handlu i dystrybucji.

Grupa LOTOS, LOTOS Tank i Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” podpisały list intencyjny dotyczący współpracy w dostarczaniu paliwa lotniczego, smarów i innych materiałów technicznych do samolotów operujących na lotnisku Okęcie w Warszawie.

Nagrody

Grupa LOTOS już po raz drugi otrzymała nagrodę i tytuł „Tego, który zmienia polski przemysł”. W 10. edycji nagrody wyróżniono Spółkę za Program 10+. Organizatorem konkursu jest redakcja miesięcznika Nowy Przemysł i portalu gospodarczego WNP.pl.

Luty

Wydarzenia

Grupa LOTOS i Windsor Energy Group zorganizowały w Gdańsku North European Energy Security Forum (Północnoeuropejskie Forum Bezpieczeństwa Energetycznego). To pierwsze tak prestiżowe spotkanie przedstawicieli Unii Europejskiej, rządu Polski, biznesu oraz ekspertów sektora energii z całego świata.

LOTOS Paliwa uruchomiły pierwszą parę Miejsc Obsługi Podróżnych przy autostradzie A4 koło Gliwic.

Nagrody

Tytuł „Prezesa Roku 2009” dla Pawła Olechnowicza kierującego od ośmiu lat Grupą LOTOS. Nagrodę przyznała redakcja Gazety Giełdy „Parkiet”. Statuetkę „Byki i Niedźwiedzie” prezes Zarządu Grupy LOTOS odebrał w sali notowań Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Coroczne przyznawanie statuetek ma na celu wyróżnienie, a tym samym promowanie instytucji i profesjonalistów, którzy przyczyniają się do rozwoju, upowszechniania i poszerzania

ryнку kapitałowego.

Tytuł „Diamenty Forbesa 2010” dla LOTOS Kolej. Laureatami konkursu są firmy, które najbardziej dynamicznie zwiększały swoją wartość na przestrzeni ostatnich 3 lat. To drugi diament miesięcznika Forbes dla Spółki.

Zaprezentowano zespół Dynamic Word Rally Team, który wystartuje w sezonie sportowym 2010 podczas rajdowych mistrzostw świata WRC. Barwy paliw LOTOS Dynamic reprezentować będą Michał Kościuszko i Maciej Szczepaniak w Fordzie Fiesta.

Marzec

Wydarzenia

W gdańskiej rafinerii uruchomiono instalację Programu 10+, służącą do destylacji ropy naftowej (CDU/VDU). Dzięki niej koncern zwiększy zdolności produkcyjne najwyższej jakości diesla do 5,5 mln ton rocznie.

LOTOS Kolej rozpoczęła dzierżawę kolejnych 6, z ogólnej liczby 9, wyleasingowanych nowoczesnych lokomotyw Bombardier TRAXX F140 MS o napędzie elektrycznym.

Koszykarki LOTOS Gdynia zdobyły Puchar Polski. To 11. tytuł mistrzowski w historii klubu.

Nagrody

Podczas międzynarodowego forum zarządzania własnością intelektualną, Intellectual Property Management Forum, Grupa LOTOS otrzymała I nagrodę za wyróżniające się i umiejętne zarządzanie własnością intelektualną oraz budowę przewagi konkurencyjnej w oparciu o kapitał intelektualny.

Sieć stacji paliw LOTOS została doceniona w rankingu „Jakość Obsługi 2009”, który podsumowuje wyniki obserwacji dotyczących obsługi klientów na stacjach paliw. W opinii konsumentów w ciągu ostatniego roku sieć stacji LOTOS blisko dwukrotnie poprawiła jakość obsługi, dzięki czemu otrzymała 1. miejsce wśród ocenianych stacji m. in. za czas obsługi i kompetencje personelu. Ranking został opublikowany przez dziennik Rzeczpospolita. Organizatorzy raportu zebrali oceny ok. 200 tys. klientów, którzy po wizycie w sklepie czy na stacji paliw dobrowolnie wypełniali ankietę o jakości obsługi.

Serwis olejowy LOTOS Oil został wyróżniony medalem Europejskim. Nagrodę przyznał Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Business Centre Club oraz Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

Tabela treści GRI i zasad UN Global Compact

Zagadnienia	Rozdziały Raportu	Wskaźniki Global Reporting Initiative	Zasady UN Global Compact	Więcej
Strategia i analiza w aspekcie zrównoważonego rozwoju:	List Prezesa Zarządu Wywiad z Prezesem Zarządu	[1.1]		
Oświadczenie kierownictwa				
Kluczowe wpływy, szanse i ryzyka	Kluczowe ryzyka, szanse i wyzwania w aspekcie zrównoważonego rozwoju	[1.2]		
Profil organizacji:	Profil organizacji			
Nazwa organizacji				
Główne produkty				
Lokalizacja głównej siedziby				
Liczba krajów, w których firma działa				Dokonania i prognozy
Forma własności		[2.1]-[2.9]		Podstawowe dane 2009
Struktura operacyjna				
Obsługiwane rynki				
Skala działalności				
Zmiany w raportowanym okresie				
Nagrody i wyróżnienia	Informacje dodatkowe	[2.10]		
Profil Raportu:	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe/Profil sprawozdania			
Okres raportowania				
Data publikacji ostatniego raportu				
Cykl raportowania				
Zasięg raportu				
Definiowanie zawartości		[3.1]-[3.3], [3.5]-[3.13]		O Raporcie Rocznym
Wykorzystanie wskaźników GRI				
Wyjaśnienia dotyczące korekt/zmian między raportami				
Weryfikacja				
Tabela treści GRI				
Kontakt	Informacje dodatkowe	[3.4]		
Nadzór:	Zarządzanie			
Struktura nadzorcza				
Status niezależności				
Wynagradzanie		[4.1]-[4.3], [4.5]-[4.7],		
Unikanie konfliktu interesów		[4.9], [4.10]		
Kwalifikacje członków organu nadzorczego				
Ewaluacja działań				
Zobowiązania:	Zarządzanie/Kluczowe normy i systemy			
Misja, wartości, kodeksy postępowania	Zaangażowanie/Podstawy odpowiedzialnego biznesu	[4.8]		
Podjęcie do zarządzania ryzykiem				

Zaangażowanie:	Zaangażowanie/Misja, wizja, wartości		
Zewnętrzne popierane inicjatywy	Zaangażowanie/Podejście do zarządzania	[4.12]	1-10
Członkostwo w organizacjach	Profil organizacji/Członkostwo w organizacjach	[4.13]	Zaangażowanie /Udział w polityce państwa i lobbingu
Angażowanie interesariuszy:	Zaangażowanie/Podstawy odpowiedzialnego biznesu		
Mechanizm zgłaszania rekomendacji		[4.14]	
Podejście			
Poruszane kwestie	Zaangażowanie/Angażowanie interesariuszy		
	O Raporcie Rocznym	[4.15]-[4.17]	

Wskaźniki wyników

Ekonomiczne aspekty działalności

Wyniki ekonomiczne	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EC 1]-[EC 4]	
Obecność na rynku	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EC 5]-[EC 7]	6
Pośredni wpływ finansowy	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EC 8]	
	Zaangażowanie/Wpływ inwestycji Programu 10+ na otoczenie	[EC 9]	

Społeczne aspekty działalności

Społeczeństwo			
Społeczność lokalna	Zaangażowanie/Działania prospołeczne [zakres GRI]	[SO 1]	8
	Zaangażowanie/Projekty ekologiczne [zakres GC]		
Korupcja	Zarządzanie/Kluczowe normy i systemy [zakres GRI i GC]	[SO 2]-[SO 4]	10
	Skonsolidowane Sprawozdanie Pozafinansowe [zakres GRI i GC]		
Polityka państwowa	Zaangażowanie/Udział w polityce państwa i lobbingu	[SO 5]	
	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[SO 6]	
Zachowania antykonkurencyjne	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[SO 7]	
Zgodność z obowiązującym prawem i regulacjami	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[SO 8]	
Odpowiedzialność za produkt			
Bezpieczeństwo i zdrowie klienta	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[PR 1], [PR 2]	
Oznakowanie produktów i usług	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[PR 3]-[PR 5]	
Komunikacja marketingowa	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[PR 6], [PR 7]	7,8
Prywatność klienta	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[PR 8]	
Zgodność z istniejącym prawem i regulacjami	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[PR 9]	
Prawa człowieka			
Praktyki dotyczące inwestycji i zamówień	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[HR 1]-[HR 3]	1,2

Przeciwdziałanie dyskryminacji	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[HR 4]	6
Wolność zrzeszania się i negocjacji zbiorowych	Skonsolidowane Sprawozdanie Pozafinansowe [zakres GRI i GC]		
	Zaangażowanie/ Porozumienie społeczne i swoboda zrzeszania [zakres GC]	[HR 5]	3
Praca dzieci	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[HR 6]	5
Praca obowiązkowa i przymusowa	Skonsolidowane Sprawozdanie Pozafinansowe	[HR 7]	4
Praktyki bezpieczeństwa	Skonsolidowane Sprawozdanie Pozafinansowe	[HR 8]	1,2
Praktyki w stosunkach pracy i godna praca			
Zatrudnienie	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[LA 1]-[LA 3]	1,2
Relacje w stosunkach pracy i zarządzania	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[LA 4], [LA 5]	1,2
Bezpieczeństwo i higiena pracy	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[LA 6]-[LA 9]	Zaangażowanie /Bezpieczeństwo w miejscu pracy Zaangażowanie /Wdrożenie i propagowanie europejskich standardów bezpieczeństwa
Szkolenia i edukacja	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[LA 10]-[LA 12]	Zaangażowanie /Pracownicy
Zróżnicowanie i równe szanse	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[LA 13], [LA 14]	

Środowiskowe aspekty działalności

Materiały	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EN 1], [EN 2]	
Energia	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EN 3]-[EN 6]	7,9
Woda	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EN 8]-[EN 10]	
Bioróżnorodność	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EN 11], [EN 12], [EN 14], [EN 15]	
Emisja, ścieki, odpady	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe Zaangażowanie /Środowisko	[EN 16], [EN 18]-[EN 25]	7,9
Produkty i usługi	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe Zaangażowanie/Środowisko	[EN 26], [EN 27]	7,9
Zgodność z przepisami	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EN 28]	
Transport	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EN 29]	
Wydatki na ochronę środowiska	Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe	[EN 30]	

Słownik terminów branżowych

A

APC

komputerowy system zaawansowanego sterowania produkcją, w który od 2001 roku wyposażona jest rafineria w Gdańsku. System APC zarządza jednocześnie wieloma parametrami pracy instalacji technologicznych zakładu. Z jego pomocą można optymalizować pracę instalacji, zwiększając uzyski pożądaných produktów i w sposób bezpieczny utrzymywać ich pracę (*ang. Advanced Process Control*).

ARA

rynek wyznaczony terytorialnie poprzez porty Antwerpia – Rotterdam – Amsterdam.

Asfalty modyfikowane

asfalty charakteryzujące się polepszonymi właściwościami jakościowymi na skutek oddziaływania asfaltu z zastosowanym modyfikatorem.

Audit recertyfikujący Zintegrowanego Systemu Zarządzania (odnawiający)

audit, którego celem jest ocena zgodności systemu zarządzania z wymaganiami norm. Audit recertyfikujący wykonywany w określonym przez jednostkę certyfikacyjną okresie, w celu przedłużenia okresu ważności oraz wydania nowego certyfikatu ZSZ.

Azot ogólny

zawartość azotu związanego w postaci wszystkich możliwych form chemicznych.

B

Baryłka (ropy naftowej)

podstawowa wielkość, w jakiej mierzy się wydobycie ropy naftowej. Jedna baryłka to 159 litrów.

Biopaliwo

paliwo powstałe poprzez dodanie do benzyny lub oleju napędowego biokomponentu w ilości powyżej 5%.

Biokomponent

dobutek służący do produkcji biopaliw, pochodzący z przetwórstwa biomasy, np. roślin oleistych czy kukurydzy.

B100 (paliwa)

oznaczenie paliwa, które zostało wyprodukowane w 100% na bazie biokomponentu.

C

CD Process

technologia produkcji estrów metylowych kwasów tłuszczowych wykorzystana w instalacji do produkcji biokomponentów w Czechowicach-Dziedzicach (*ang. Continuous Deglycerolization Process*).

CDU/VDU (instalacja)

podstawowy układ instalacji służący do przerobu ropy naftowej, składający się z instalacji destylacji atmosferycznej (*ang. Crude Distillation Unit, CDU*) i instalacji destylacji próżniowej (*ang. Vacuum Distillation Unit, VDU*).

Ciężki olej opałowy (COO)

oleista ciecz będąca pozostałością po destylacji ropy naftowej. COO znajduje zastosowanie jako paliwo w instalacjach przemysłowych dużych zakładów produkcyjnych, przetwórczych oraz elektrociepłowniach. Wykorzystywany jest również jako paliwo dla statków.

Crack

inaczej marża rafineryjna.

D

DAO

olej powstały na instalacji SDA, stanowiący surowiec do dalszego przerobu w rafinerii. Może być podstawą do produkcji baz olejowych i wsadem do procesów krakingu (*ang. De-Asphalted Oil*).

Destylacja atmosferyczna

proces fizykochemiczny, wykorzystujący do rozdzielania mieszanin różnice w temperaturach wrzenia poszczególnych składników. W procesie destylacji atmosferycznej ropy naftowej następuje wydzielenie frakcji gazów, benzyn, nafty i olejów napędowych. Węglowodory cięższe stanowią tzw. pozostałość atmosferyczną. Destylacja atmosferyczna prowadzona jest przy ciśnieniu zbliżonym do ciśnienia atmosferycznego.

Destylacja próżniowa

proces analogiczny do destylacji atmosferycznej, jednak prowadzony przy zmniejszonym ciśnieniu. Wykorzystuje własność zmniejszania się temperatury wrzenia wraz z malejącym ciśnieniem. Umożliwia separację destylatów próżniowych z pozostałości atmosferycznej. Ciężkie pozostałości z procesu destylacji próżniowej stanowią tzw. pozostałość próżniową.

Destylat próżniowy

frakcja węglowodorowa wydzielona z bardziej złożonej mieszaniny przez destylację pod zmniejszonym ciśnieniem. Destylaty próżniowe otrzymane z ropy naftowej są najczęściej wykorzystywane do produkcji olejów bazowych, a także jako surowiec dla procesów krakingu.

E

Ekstrakcja furfurolem

technologia stosowana do podwyższania jakości bazowych olejów mineralnych. W procesie następuje oddzielenie niekorzystnych węglowodorów aromatycznych, co prowadzi do podwyższenia tzw. indeksu lepkości.

Estry metylowe kwasów tłuszczowych

biokomponent służący do produkcji paliw i biopaliw do zasilania samochodów z silnikami wysokoprężnymi. Estry metylowe kwasów tłuszczowych produkuje się w reakcji transestryfikacji olejów roślinnych z metanolem przy obecności katalizatora (*ang. Fatty Acid Methyl Ester*).

Etanol

alkohol etylowy używany m.in. jako biokomponent do produkcji paliw i biopaliw do zasilania samochodów z silnikami iskrowymi.

ETBE

wyskokoctanowy biokomponent służący do produkcji benzyn. Produkowany jest z wykorzystaniem etanolu i izobutyleny (*z ang. Ethyl Tert-Butyl Ether*).

F

FAME

estry metylowe kwasów tłuszczowych (*ang. Fatty Acid Methyl Ester*).

Forties Blend

gatunek ropy naftowej pochodzącej z Morza Północnego. Ropa Forties Blend jest ropą lekką, niskosiarkową o dużym potencjale w zakresie produkcji benzyn.

G

Gaz ziemny gazolinowy

gaz ziemny, który oprócz metanu i etanu zawiera także pewne ilości węglowodorów cięższych.

Gacz parafinowy

półprodukt, który powstaje w procesie przerobu ropy naftowej. Służy do produkcji wosków.

H

HDS

instalacja hydroodsulfuryzacji olejów napędowych (*ang. Hydrodesulfurisation Diesel Unit*).

HGU

instalacja do produkcji wodoru (*ang. Hydrogen Generation Unit*).

Hydrokraking

proces rafineryjny służący do produkcji wysokiej jakości komponentów paliwowych poprzez reakcję destylatów próżniowych z wodorem na katalizatorze. Procesy hydrokrakingu przeważnie przebiegają pod bardzo wysokim ciśnieniem i dostarczają komponentów wolnych od siarki i zanieczyszczeń.

Hydrorafinowanie (gaczu parafinowego)

proces oczyszczania parafin poprzez ich reakcję z wodorem na katalizatorze.

I

Instalacja mycia aminowego LPG

instalacja do usuwania z frakcji gazów płynnych siarki w postaci siarkowodoru.

ISO

Międzynarodowa Organizacja ds. Standaryzacji (*ang. International Organization for Standardization*).

Izomeryzacja benzyn

proces rafineryjny, który prowadzi do podwyższenia liczby oktanowej frakcji benzynowej poprzez zmianę struktury chemicznej cząsteczek.

J

Jet A1

paliwo lotnicze do silników odrzutowych i turbinowych.

K

KAS (instalacja)

kompleks aminowo-siarkowy, zespół instalacji do oczyszczania gazów rafineryjnych z siarkowodoru i produkcji płynnej siarki.

Konwersja

przez procesy konwersji najczęściej rozumie się procesy technologiczne krakingu. W procesach tych z komponentów o wysokich temperaturach wrzenia (ciężkich destylatów) otrzymuje się produkty lekkie, wykorzystywane do produkcji paliw. Najpowszechniej występującymi procesami konwersyjnymi są kraking termiczny, kraking katalityczny i hydrokraking.

Komponent do produkcji asfaltów

zazwyczaj ciężka próżniowa frakcja naftowa, która może być przerabiana na instalacji do produkcji asfaltów.

Kryterium istotności (wg MSSF)

zgodnie z założeniami koncepcyjnymi Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), dane informacje są istotne, jeżeli ich pominięcie czy

zniekształcenie może wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie sprawozdania finansowego. Istotność informacji zależy od kwoty pozycji ocenianej w danych okolicznościach, w wypadku pominięcia czy zniekształcenia tej pozycji. Zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR 1) Prezentacja sprawozdań finansowych istotne pominięcia lub zniekształcenia pozycji są istotne, jeżeli mogą, pojedynczo lub razem, wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie sprawozdania finansowego.

L

LCA

ocena cyklu życia produktu, która ma na celu określenie oddziaływania środowiskowego (emisje gazów cieplarnianych na poszczególnych etapach produkcji, przetwarzania, transportu itp.). Analiza LCA umożliwia również określenie wpływu na środowisko, jakie niesie za sobą pozyskanie biomasy, transport, przetwarzanie jej w biopaliwa vs. oddziaływaniami powstającymi w cyklu życia paliw kopalnych (*ang. Life Cycle Assessment*).

Lekki olej opałowy (LOO)

paliwo opałowe pochodzące z procesu przerobu ropy naftowej. W odróżnieniu od ciężkiego oleju opałowego jest paliwem destylacyjnym wolnym od ciężkich pozostałości. LOO stosowany jest głównie w kotłowniach przydomowych oraz w małych i średnich firmach i instytucjach. Sprawdza się również jako paliwo grzewcze w kotłowniach.

LPG

gaz skroplony będący mieszaniną propanu i butanu, pochodzący z procesu przerobu ropy naftowej. LPG stosowane jest m.in. jako paliwo silnikowe, czy paliwo spalane w domowych kuchenkach gazowych (*ang. Liquefied Petroleum Gas*).

M

Mechanical Completion (MC)

zakończenie prac budowlano-montażowych zakończone podpisaniem protokołu pomiędzy pionem Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii i kontraktorem stwierdzającym, że wszystkie prace zostały wykonane zgodnie z projektem i obowiązującymi przepisami. Załącznikiem do takiego protokołu może być tzw. „*Punch List*”, czyli wykaz prac do wykonania w późniejszym etapie, które nie limitują przystąpienia do kolejnej fazy procesu tj. „*Precommissioning*” i wprowadzenia „Zespołów rozruchowych”.

MHC

instalacja hydrokrakingu, która pracuje w nieco łagodniejszych warunkach niż standardowa instalacja hydrokrakingu (*ang. Mild-Hydrocracking Unit*).

MTBE

nazwa wysokooktanowego komponentu służącego do produkcji benzyn. MTBE nie jest biokomponentem, w odróżnieniu do ETBE (*ang. Methyl Tert-Butyl Ether*).

N

Nafta

ciekła frakcja ropy naftowej będąca mieszaniną węglowodorów, których cząsteczki zawierają 9-16 atomów węgla. Nafta jest surowcem do produkcji paliwa lotniczego i olejów napędowych.

Narodowy Cel Wskaźnikowy (NCW)

minimalny udział biokomponentów w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w ciągu roku kalendarzowego w transporcie, liczony wg wartości opałowej.

O

Olej bazowy

olej nie uszlachetniony, bez dodatków, pochodzący z przerobu ropy naftowej. Stanowi podstawowy surowiec do produkcji olejów smarowych.

Olej smarowy

kompozycja składająca się z oleju bazowego i dodatków uszlachetniających. Ilość, rodzaj i wzajemne proporcje tych składników decydują o klasie wytworzonego oleju. Ich głównym zadaniem jest zmniejszenie tarcia między powierzchniami dwóch stykających się i współpracujących ze sobą ruchomych elementów urządzeń mechanicznych. Oleje smarowe znalazły swoje zastosowanie w branży motoryzacyjnej oraz w przemyśle.

P

Plastyfikatory

dotatki uplastyczniające dodawane do produktów polimerowych. Grupa LOTOS produkuje plastyfikatory węglowodorowe dla przemysłu gumowego.

Ppm

przyjęty na świecie sposób wyrażania stężenia bardzo rozcieńczonych roztworów związków chemicznych. Stężenie to określa ile cząsteczek związku chemicznego przypada na 1 mln cząsteczek roztworu (*ang. parts per million*).

Parafina

mieszanina stałych węglowodorów nasyconych, wydzielana z frakcji ropy naftowej. Stosowana jest m.in. do wyrobu świec, past do podłóg oraz jako materiał izolacyjny.

Provisional Acceptance Protocol

dokument podpisany z kontraktorem stwierdzający, że dana instalacja osiągnęła gwarantowane parametry, a pozostałe inne zobowiązania kontraktowe również zostały wypełnione.

Przekazanie do prób i testów

równoznaczne z przekazaniem odpowiedzialności i prawa zarządzania i kierowania przekazywanym obiektem przez obiektem przez pion Dyrektora ds. Produkcji/pion Dyrektora ds. Techniki. Nie kończy procesu inwestycyjnego (instalacja pozostaje jako obiekt inwestycyjny w w pionie Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii). Protokół przekazania pozwala użytkownikowi rozpocząć wszelkie prace związane z uruchamianiem instalacji. Pion Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii pozostaje nadal odpowiedzialny za wszelkie kontakty z głównym wykonawcą instalacji, za usuwanie usterek i za wykonanie prac odłożonych, za pozyskanie opinii bądź decyzji instytucji zewnętrznych oraz za wszelkie uzgodnienia kontraktowe związane z przeprowadzeniem ruchu testowego.

Przekazanie do użytkowania

ostatnia czynność procesu inwestycyjnego formalnie potwierdzona protokołem przekazania przekazania (z pionu Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii do pionu Dyrektora ds. Produkcji/pionu Dyrektora ds. Techniki) przed Komisją odbiorową. Dokument ten kończy proces inwestycyjny w oparciu o wymogi prawa budowlanego i prawa o ochronie środowiska.

R

REBCO (ropa)

handlowa nazwa rosyjskiej ropy Ural (*ang. Russian Export Blend Crude Oil*).

REACH

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej dotyczące bezpiecznego stosowania chemikaliów, poprzez ich rejestrację i ocenę oraz w niektórych przypadkach udzielanie zezwoleń i ograniczenia handlu i stosowania niektórych chemikaliów. Weszło w życie 1 czerwca 2007 r. i zastępuje kilkadziesiąt dotychczas obowiązujących wspólnotowych aktów prawnych, zarówno rozporządzeń, jak i dyrektyw wprowadzonych do prawa polskiego ustawą z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych.

Ready For Start Up (RFSU)

stan osiągnięcia przez instalację gotowości do uruchomienia (wprowadzenia mediów procesowych), potwierdzony formalnym protokołem potwierdzonym przez pion Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii.

Reforming benzyn

proces rafineryjny, w którym w wyniku reakcji na katalizatorze następuje tworzenie wysokooktanowych węglowodorów aromatycznych i wodoru.

ROSE

technologia, na bazie której w gdańskiej rafinerii powstaje instalacja SDA (*ang. Residual Oil Supercritical Extraction*).

S

SDA

(*ang. Solvent Deasphalting*) instalacja odasfaltowania rozpuszczalnikowego. Służy do rozdelenia pozostałości próżniowej po przerobie ropy naftowej na frakcję lżejszą – olej DAO (*ang. De-Asphalted Oil*) i frakcję cięższą – komponent asfaltowy.

Stacje paliw agencyjne

obiekty będące własnością LOTOS Paliwa, zarządzane przez firmy zewnętrzne (*ang. CODO, company-owned, dealer-operated*).

Stacje paliw partnerskie

obiekty działające pod marką LOTOS w ramach partnerstwa handlowego na podstawie długookresowej umowy franczyzowej (*ang. DOFO, dealer-owned, franchise-operated*).

Stacje paliw patronackie

obiekty funkcjonujące w barwach Rafinerii Gdańskiej na podstawie umowy patronackiej (*ang. DODO, dealer-owned, dealer-operated*).

T

Transestryfikacja olejów

reakcja chemiczna, w której powstają estry metylowe kwasów tłuszczowych. Reakcja transestryfikacji olejów to reakcja oleju z metanolem w obecności katalizatora.

Troll Blend (ropa)

gatunek ropy naftowej pochodzącej z Morza Północnego. Ropa Troll Blend jest ropą średnią, niskosiarkową, o dużym potencjale w zakresie produkcji olejów napędowych.

Z

Zasoby potwierdzone

wielkości wydobycia ropy naftowej, które na podstawie analiz geologicznych i danych inżynierskich można oszacować z rozsądną pewnością jako komercyjnie zdadne do wydobycia od określonej daty, ze znanych horyzontów złożowych i w określonych warunkach gospodarczych, z wykorzystaniem określonych metod operacyjnych i w oparciu o określone regulacje administracyjne.

Zasoby warunkowe

ilości ropy naftowej, które według szacunków na dany dzień mogą potencjalnie zostać pozyskane ze znanych akumulacji, ale wobec których dany projekt nie osiągnął jeszcze stopnia zaawansowania pozwalającego na komercyjne zagospodarowanie ze względu na jedno lub więcej uwarunkowań.

Złoże B3

złoże ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego leżące ok. 73 km na północ od Rozewia. Eksploatowane od 1992 r. Mieści się na nim Morska Kopalnia Ropy. Główne źródło ropy wydobywanej przez LOTOS Petrobaltic.

Złoże B8

złoże ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, leżące ok. 68 km na północny wschód od Rozewia.

Słownik terminów społecznych

D

Darowizna

Forma umowy, w której darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego, kosztem swego majątku. Darowizna może być dokonana zarówno przez osoby fizyczne jak i osoby prawne. Przedmiotem darowizny mogą być nieruchomości i ruchomości, pieniądze, a także prawa majątkowe, nie może być zaś bezpłatne świadczenie usług.

Dialog społeczny

Wymiana informacji i prezentacja stanowisk, dotyczących problemów i zagadnień społecznych, pomiędzy stronami, którymi mogą być instytucje publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe. Jest formą reprezentacji interesów poszczególnych stron. Źródłem jego powodzenia jest rzetelna informacja między stronami oraz współdziałanie.

E

Etyka biznesu

Uwzględnianie aspektu moralnego w biznesie, czyli stosowanie rozwiązań godzących wymogi moralne z interesem strategicznym firmy. Etyka biznesu określa etyczne standardy zachowań, normy, wartości i sposoby postępowania w przedsiębiorstwie.

G

GRI

Global Reporting Initiative (GRI) jest niezależną instytucją z siedzibą w Holandii działającą na rzecz rozwijania i propagowania tzw. wytycznych zrównoważonego rozwoju (Sustainability Reporting Guidelines). Zastosowanie wytycznych GRI ma zasięg globalny. Mogą z nich korzystać wszystkie firmy, które chcą składać kompleksowe sprawozdania ze swojej ekonomicznej, środowiskowej i społecznej działalności. Od 2006 r. obowiązuje trzecia wersja Wytycznych GRI, tzw. G3. Organizacja wprowadziła trzystopniowy system poziomów aplikacji: od najwyższego, czyli zawierającego największy zakres ujawnianych informacji, tj. ok. 80 wskaźników sprawozdawczych (A, A+), po najmniejszy, prezentujący niecałe 40 wskaźników (C, C+). Plus przy każdym z trzech poziomów oznacza zewnętrzną weryfikację raportu przez niezależny organ poświadczający.

I

Interesariusz

Osoba lub podmiot zainteresowany działalnością firmy i ponoszący różnego typu ryzyko związane z jej funkcjonowaniem oraz te osoby bądź podmioty, na które firma wywiera poprzez swoją działalność wpływ. Polski odpowiednik angielskiego terminu stakeholder (stake=stawka). W przeciwieństwie do akcjonariusza (ang. shareholder)

zainteresowanego przede wszystkim zyskiem z działalności spółki, interesariusze to grupa o wiele szersza obejmująca m.in. pracowników, klientów, kredytodawców, dostawców, administrację rządową, a w szerszym kontekście społeczeństwo lokalne, środowisko naturalne, opinię publiczną. Termin wprowadzony przez Stanford Research Institute w 1963 r.

K

Kapitał ludzki

Pracownicy danej firmy, przyczyniający się do jej funkcjonowania i rozwoju, posiadający określoną wiedzę, umiejętności i talenty.

Kodeks etyczny

Zbiór przepisów regulujący sferę życia moralnego. Kodeks etyczny w działalności gospodarczej, oprócz ogólnych wskazań mówiących o rzetelności i uczciwości wymaganych w działalności gospodarczej i o podejmowaniu czynności sprzyjających rozwojowi społecznemu i niesprzecznym z normami moralnymi oraz obyczajami zbiorowości, wskazuje na konkretne „zachowania” organizacji.

Kultura organizacyjna

Zespół norm, wartości, wzorów zachowań, postaw i założeń oraz symboli, które determinują sposób myślenia i działania w danej firmie oraz określają standardy komunikacji i postępowania.

M

Misja firmy

Zestaw trwałych dążeń i celów firmy. Zawiera ona wartości wyznawane przez zarząd firmy i jest podstawową wytyczną jej działań. Misja firmy określa jej tożsamość oraz kulturę organizacyjną.

O

Organizacja pozarządowa

Dobrowolna organizacja, działająca niezależnie od struktur państwowych i politycznych, której funkcjonowanie nie jest nastawione na zysk. Działa ona na rzecz spraw społecznych i dobra publicznego. Jej działalność w dużej mierze opiera się na wolontariacie (*ang. non-governmental organization, NGO*).

P

Program społeczny

Zaplanowane działania mające na celu rozwiązanie lub przeciwdziałanie określonemu problemowi społecznemu. Może być realizowany wspólnie bądź niezależnie przez instytucje publiczne, biznes i organizacje społeczne.

R

Raport społeczny

Raport wydawany przez firmę przedstawiający w sposób całościowy strategię firmy i jej politykę społeczną. Uwzględnia on aspekty: ekonomiczne, społeczne oraz ekologiczne

działań firmy.

S

Społeczna odpowiedzialność biznesu

Strategia, która zakłada dobrowolne uwzględnianie przez firmę interesów społecznych przy dążeniu do osiągnięcia celów ekonomicznych, podejmowaniu decyzji i działań. CSR zakłada dbałość o zasady etyczne, prawa pracowników, prawa człowieka, otoczenie społeczne i środowisko naturalne. Przyjmuje się, że społeczna odpowiedzialność biznesu powinna być, obok ekonomicznych dążeń firmy, integralną częścią polityki przedsiębiorstwa (*ang. Corporate Social Responsibility, CSR*).

Społeczne zaangażowanie biznesu

Podejmowanie przez firmę kwestii społecznych i udział w rozwiązywaniu problemów społecznych. Jest pojęciem węższym od społecznej odpowiedzialności biznesu. Odnosi się do różnych aktywności podejmowanych przez firmę w społeczności. Obejmuje różne metody zaangażowania firmy, takie jak: wsparcie finansowe, pomoc rzeczową, wolontariat pracowniczy. Zaangażowanie społeczne uwiarygodnia firmę w oczach opinii publicznej i buduje jej pozytywny wizerunek na zewnątrz (*ang. corporate community involvement, corporate community investment*).

Społeczność lokalna

Zbiorowość ludzi mieszkająca na danym terenie, połączona więzią społeczną, wspólną tradycją oraz kulturą. Społeczność lokalną tworzą mieszkańcy wsi, miasta, dzielnicy lub gminy.

Sponsoring

Wzajemne zobowiązanie dwóch stron, sponsora i sponsorowanego. Sponsor przekazuje środki finansowe, materialne lub usługi sponsorowanemu, w zamian za świadczenia promocyjne ze strony sponsorowanego. Sponsoring jest działaniem planowanym i świadomym, służącym kreowaniu pozytywnego wizerunku firmy. Często jest też częścią długookresowej strategii marketingowej firmy.

W

Wolontariat pracowniczy

Polega na angażowaniu się pracowników firm w działalność wolontarystyczną na rzecz organizacji społecznych. Pracownicy - wolontariusze świadczą różnego rodzaju prace na rzecz potrzebujących, wykorzystując przy tym swe umiejętności i zdolności, a jednocześnie rozwijając swe talenty w innych dziedzinach. Firma wspiera pracownika w tych działaniach - w zależności od swej kultury organizacyjnej: deleguje pracownika do pracy jako wolontariusza w czasie pracy, przekazuje pomoc rzeczową, wsparcie logistyczne i finansowe (*ang. corporate volunteering*).

Z

Zrównoważony rozwój

Droga rozwoju społeczno-gospodarczego zharmonizowanego ze środowiskiem naturalnym. Idea zrównoważonego rozwoju zakłada umiejętne korzystanie z zasobów (społecznych, ludzkich lub zasobów ziemi) tak, aby mogły być one również wykorzystywane w przyszłości (*ang. sustainable development*).

Opracowanie terminów związanych ze społeczną odpowiedzialnością na podstawie informacji ze stron: www.filantropia.org.pl, www.fob.org.pl i www.pfcg.org.pl

Kontakt

Dodatkowe informacje na temat działalności ekonomicznej oraz społecznych i środowiskowych aspektów funkcjonowania Grupy Kapitałowej LOTOS udostępniane są na stronie internetowej Grupy LOTOS S.A. www.lotos.pl

Wszelkie pytania związane ze społeczną odpowiedzialnością Spółki należy kierować na adres:

Grupa LOTOS S.A.

Biuro Komunikacji i CSR
ul. Elbląska 135
PL 80-718 Gdańsk

tel. + 48 58 308 75 70

fax + 48 58 308 84 81

e-mail: csr@grupalotos.pl